

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMI VE ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

**ZORUNLU-KADEMELİ EĞİTİM SİSTEMİNDE 1. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SAHİP
OLMALARI GEREKEN YETERLİLİKLERİN SINIF ÖĞRETMENLERİ VE VELİLERİN
GÖRÜŞLERİ ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ**

Mustafa AYTEN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Işıl SÖNMEZ EKTEM

KONYA-2014

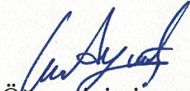
T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Mustafa AYTEN
	Numarası	118301031010
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Eğitim Bilimleri/Eğitim Programı ve Öğretimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tezin Adı	Zorunlu-Kademeli Eğitim Sisteminde 1. Sınıf Öğrencilerinin Sahip Olmaları Gereken Yeterliliklerin Sınıf Öğretmenleri ve Velilerin Görüşleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Öğrencinin imzası
(İmza)

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Mustafa AYTEN
	Numarası	118301031010
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Eğitim Bilimleri/Eğitim Programı ve Öğretimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Yrd. Doç. Dr. Işıl SÖNMEZ EKTEM
	Tezin Adı	Zorunlu-Kademeli Eğitim Sisteminde 1. Sınıf Öğrencilerinin Sahip Olmaları Gereken Yeterliliklerin Sınıf Öğretmenleri ve Velilerin Görüşleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan Zorunlu-Kademeli Eğitim Sisteminde 1. Sınıf Öğrencilerinin Sahip Olmaları Gereken Yeterliliklerin Sınıf Öğretmenleri ve Velilerin Görüşleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi başlıklı bu çalışma 27/02/214 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı	Danışman ve Üyeler	İmza
Yrd. Doç. Dr. Işıl SÖNMEZ EKTEM	Danışman	
Yrd. Doç. Dr. Sayime ERBEN KEÇİCİ	Üye	
Yrd. Doç. Dr. Ahmet KURNAZ	Üye	

ÖNSÖZ

Bu araştırma, bu yıl ilk defa uygulamaya koyulan zorunlu kademeli eğitim sisteminde birinci sınıfa yeni başlayan öğrencilerin hazır bulunuşluk durumlarının sorgulanması ve öğrencilerin sahip olmaları gereken yeterliliklerin ve becerilerin neler olması gerektiği konusu sınıf öğretmenleri ve ebeveynlerin görüşleri çerçevesinde ve ışığında yapılan değerlendirmeleri içermektedir.

Araştırma altı bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde giriş ve problem durumu, ikinci bölümde kuramsal açıklamalar ve araştırmamızla ilgisi olduğu kanaatine vardığımız araştırmalar üzerinde durulmuştur. Üçüncü bölümde araştırmanın yöntemi, verilerin analizi ve verilerin çözümlenmesi, dördüncü bölümde ölçekten ve görüşme uygulamasından elde edilen bulgular, beşinci bölümde sonuçlar ve tartışma, altıncı bölümde ise öneriler yer almaktadır.

Bu çalışmanın araştırılması, uygulanması, sonuçlarının analiz edilmesi ve raporlaştırılmasında bir çok insanın emeği vardır. Çalışmanın her safhasında bana yardımcı olan ve değerli katkılarıyla beni yönlendiren hocam sayın Yrd. Doç. Dr. Işıl Sönmez EKTEM'e, veri toplama araçlarının hazırlanması ve incelenmesinde yardımlarını esirgemeyen değerli arkadaşım Mehmet ATASAYAR'a ve çalışmamın bir çok safhasında bana yardımcı olan değerli çalışma arkadaşlarım ve İlçe Milli Eğitim Müdürlüğümüze , yine çalışmamıza yardımlarıyla katkıda bulunan değerli öğrencilerime ve velilere, ayrıca çalışmamıza katkısı olup da isimlerini yazmayı unuttuğum tüm insanlara şükranlarımı sunarım.

Hayatımın her aşamasında bana destek olan, çalışmam sırasında maddi ve manevi yardımlarını benden hiç esirgemeyen başta çok değerli eşim ve oğluma, annem,babam ve ailemin diğer üyelerine saygı ve sevgilerimi sunar, teşekkürü bir borç bilirim.

Mustafa AYTEN

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

iv

Öğrencinin

Adı Soyadı	Mustafa AYTEN
Numarası	118301031010
Ana Bilim / Bilim Dalı	Eğitim Bilimleri/Eğitim Programı ve Öğretimi
Programı	Tezli Yüksek Lisans
Tez Danışmanı	Yrd. Doç. Dr. Işıl SÖNMEZ EKTEM
Tezin Adı	Zorunlu-Kademeli Eğitim Sisteminde 1. Sınıf Öğrencilerinin Sahip Olmaları Gereken Yeterliliklerin Sınıf Öğretmenleri ve Velilerin Görüşleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi

ÖZET

Zorunlu Kademeli Eğitim Sisteminde 1. Sınıf Öğrencilerinin Sahip Olmaları Gereken Yeterliliklerin Sınıf Öğretmenleri ve Velilerin Görüşleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi

Bu araştırmada, zorunlu-kademeli eğitim sisteminde okula başlayacak çocukların; okula hazır olma durumları ve çocuklarda bulunması gereken becerilerin ve yeterliklerin neler olması gerektiği konusuna sınıf öğretmenlerinin ve ailelerin görüşleri ışığında farklı bir bakış açısıyla bakabilmek ve okula başlama kriterlerine ilişkin öneriler getirmek amaçlanmıştır.

Araştırmanın evrenini 2012-2013 öğretim yılında Konya ili Hadim ilçesindeki öğrenci velileri ve sınıf öğretmenleri, araştırmanın örneklemini ise yine Konya ili Hadim ilçesindeki öğrenci velilerinden ve sınıf öğretmenlerinden seçilen 44 sınıf öğretmeni ve 372 öğrenci velisi oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak anket ve görüşme formları kullanılmıştır.

Araştırmacı tarafından geliştirilen “Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği” (Öğretmen – Veli) oransız küme örnekleme yöntemiyle

araştırmanın örneklem grubunda yer alan sınıf öğretmenleri ile öğrenci velilerine uygulanmıştır.

Yine araştırmacı tarafından açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Görüşme formu 15 sınıf öğretmeni ve 15 veli(ebeveyn) ile yürütülmüştür.

Katılımcılardan elde edilen veriler araştırmacı tarafından kodlanmış, SPSS 16.00 Windows paket programına aktarılarak analiz edilmiştir. Ölçeğin faktör yapısını belirlemek için faktör analizi uygulanmıştır. Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır.

Veli ve öğretmenlerin ölçekten aldıkları puanlara ilişkin “t” testi, öğretmenlere ve velilere ilişkin verilere ise Tek Yönlü Varyans Analizi yöntemi uygulanmıştır.

Araştırmanın sonucunda, öğretmenler ve ebeveynler hazır bulunuşluğu; çocukların ilkökul 1. sınıfın gerektirdiği yeterlilik ve becerileri yerine getirebilme, yeterli derecede olgunluk olarak tanımlamışlardır. Hazır olan çocuğun okula erken başlamasının çocuğu olumlu yönde etkileyeceğini belirtmişlerdir. Birinci sınıfa başlayacak çocuğun tüm gelişim alanlarına ilişkin hazır bulunuşluk düzeyinin yeterli olması gerektiğine ve sadece takvim yaşına bakılarak okula başlamaması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Zorunlu-kademeli eğitim, yeterlilik, ilkökul birinci sınıf.

T. C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin

Adı Soyadı	Mustafa AYTEN
Numarası	118301031010
Ana Bilim / Bilim Dalı	Eğitim Bilimleri/Eğitim Programı ve Öğretimi
Programı	Tezli Yüksek Lisans
Tez Danışmanı	Yrd. Doç. Dr. Işıl SÖNMEZ EKTEM

Tezin İngilizce Adı

**1. Grade Students in Obligatory, Graded Education System and
Evaluation of Proficiencies They Need to Have in Frame of
Classroom Teachers' and Parents' Opinions**

SUMMARY

**1. Grade Students in Obligatory, Graded Education System and Evaluation of
Proficiencies They Need to Have in Frame of Classroom Teachers' and Parents'
Opinions**

In this study, looking at the subject, for children about to start school in obligatory-graded education system, which abilities and proficiencies children should have and offering suggestions about criteria for starting school are aimed in the light of classroom teachers' and families' opinions.

Students' parents and classroom teachers in province Konya, district Hadim, in school year 2012-2013 constitute study's population, 44 classroom teachers and 372 students' parents chosen via method randomizing in province Konya, district Hadim constitute study sample. Questionnaire and interview forms are used as data collection tools.

“Evaluation Scale for School Readiness of Student” (Teacher – Student's Parent) developed by the researcher was applied to classroom teachers and students' parents taking part in sample group through the method disproportionate cluster sampling.

Also, semi-structured interview form consisting of open ended questions was applied by the researcher. Interview form was conducted with 15 classroom teachers and 15 parents.

Data collected from the participants were coded by the researcher. It was analyzed by transferring in packaged software Windows SPSS 16.00. Factor analysis was applied in order to determine factor structure of the scale.

Test “t” was applied for points gained by parents and teachers and the method one-way analysis of variance was applied for teachers and parents.

In conclusion of the study, teachers and parents defined readiness as children’s fulfilling abilities and proficiencies required in 1. grade of primary school, as adequate maturity. They pointed out that, early starting school influence child positively, who is ready. Requirement of enough readiness rating for child’s all development fields about to start first grade and not-starting school by considering only chronological age were concluded.

Keywords: Obligatory-graded education, proficiencies, first grade in primary school.

İÇİNDEKİLER

Bilimsel Etik Sayfası	i
Tez Kabul Formu	ii
Önsöz / Teşekkür	iii
Özet	iv
Summary	vi
Kısaltmalar ve Simgeler Sayfası	xii
Tablolar Listesi.....	xiii

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.2.1. Araştırmanın Alt Amaçları	4
1.3. Araştırmanın Önemi	5
1.4. Araştırmanın Sayıltıları	5
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
1.6. Tanımlar	6

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Hazır bulunuşluğun Tanımı Ve Önemi	8
2.2. Okula Hazır Bulunuşluk Kavramına İlişkin Farklı Görüşler	10
2.2.1. Gelişimsel Görüş	10
2.2.2. Çevresel Görüş	10
2.2.3. Sosyal-Yapıcı Görüş	11
2.2.4. Etkileşimli Görüş	11
2.3. 5-6 Yaş Çocuğunun Gelişim Özellikleri	12
2.3.1. Bedensel Gelişim	12
2.3.2. Zihinsel Gelişim	14
2.3.3. Sosyal Duygusal gelişim	15
2.3.4. Dil Gelişimi	16
2.3.5. Öz Bakım Becerileri	17
2.4. İlkokul 1.Sınıf Çocuğunun Sahip Olması Gereken Yeterlilikler	18

2.5. Okula Hazır Olmayı Etkileyen Faktörler	21
2.5.1. Fiziksel Faktörler	23
2.5.2. Zihinsel Faktörler	25
2.5.3. Sosyal-Duygusal Faktörler	26
2.5.4. Çevresel Faktörler	28
2.6. Okula Hazır Bulunuşluk Ölçütleri	29
2.7. Okula Hazır Bulunuşluğun Değerlendirilmesi	34
2.8. Dünya’da Okula Hazır Oluş ve Okula Başlama	38
2.9. 12 (4+4+4) Yıllık Zorunlu-Kademeli Eğitimle Birlikte Ülkemizdeki Durum	40
2.9.1. 12 Yıllık Zorunlu-Kademeli Eğitimde İlkokula Başlama Yaşı	42
2.10. İlkokula Başlamada Okul Öncesi Eğitimin Önemi	43
2.11. İlgili Araştırmalar	46
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM- YÖNTEM.....	54
3.1. Araştırmanın Modeli	54
3.2. Nicel Yöntem	54
3.3. Çalışma Grubu	54
3.4. Veri Toplama Aracı	57
3.4.1. Bilgi Toplama Formu.....	57
3.4.2. Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli).....	57
3.5. Araştırma ve Uygulama Süreci	58
3.6. Nicel Verilerin Analizi	59
3.6.1. Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları	60
3.6.1.1. Geçerlik Çalışmaları	60
3.6.1.1.1. Yapı Geçerliği	60
3.6.1.1.2. Görünüş Geçerliği	64
3.6.2. Güvenirlik Çalışmaları	65
3.6.2.1. Test-Tekrar Test Güvenilirliği	65
3.6.2.2. İç Tutarlılık Güvenilirliği	66
3.7. Nitel Yöntem	66
3.8. Veri Toplama Aracı	67
3.8.1. Görüşme	67
3.9. Araştırma ve Uygulama Süreci	70

3.10. Katılımcılar	70
3.11. Nitel Verilerin Analizi	74
3.12. Araştırmanın Araştırmacıya Kazandırdıkları	76
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM-BULGULAR ve YORUMLAR	77
4.1. Nicel Araştırma Bulguları	77
4.1.1. Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular	77
4.1.2. İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular	78
4.1.3. Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular	79
4.1.4. Dördüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular	80
4.1.5. Beşinci Alt Amaca İlişkin Bulgular	82
4.1.6. Altıncı Alt Amaca İlişkin Bulgular	85
4.1.7. Yedinci Alt Amaca İlişkin Bulgular	86
4.2. Nitel Araştırma Bulguları	87
4.2.1. Sekizinci Alt Amaca İlişkin Bulgular	87
4.2.2. Dokuzuncu Alt Amaca İlişkin Bulgular	89
4.2.3. Onuncu Alt Amaca İlişkin Bulgular	91
4.2.4. On Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular	97
4.2.4.1. Bilişsel (Zihinsel) Beceriler	97
4.2.4.2. Dil Becerileri	102
4.2.4.3. Öz Bakım Becerileri	107
4.2.4.4. Sosyal-Duygusal Beceriler	112
4.2.4.5. Psiko-Motor Beceriler	120
4.2.5. On İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular	123
4.2.6. On Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular	129
4.2.7. On Dördüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular	131
4.2.8. On Beşinci Alt Amaca İlişkin Bulgular	132
4.2.8.1. Aile	132
4.2.8.2. Öğretmenler	138

BEŞİNCİ BÖLÜM- SONUÇLAR VE TARTIŞMA.....	139
5.1. Nicel ve Nitel Veri Toplama Aracından Elde Edilen Sonuçlar	139
ALTINCI BÖLÜM- ÖNERİLER.....	149
6.1. Öneriler	149
6.1.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler	149
6.1.2. Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler	150
Kaynakça	151
Ekler	160
EK-1: Araştırmada Kullanılan Bilgi Toplama Formu	160
EK-2: Araştırmada Kullanılan Ölçek	163
EK-3: Veliler İçin Görüşme Soruları	166
EK-4: Öğretmenler İçin Görüşme Soruları	167
EK-5: Uygulama İzin Yazısı	168
Özgeçmiş	169

KISALTMALAR

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

İKY : İlköğretim Kurumları Yönetmeliği

vb. : ve bu gibi

s. : sayfa

yay. : yayınları

vd. : ve diğerleri

AFA: Açımlayıcı Faktör Analizi

Çev. :Çeviren

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Avrupa Birliğine Üye Ülkelerde ve Türkiye’de Zorunlu Eğitime Başlama Yaşı ve Süresi	38
Tablo 2. Türkiye’de 2013 Yılı İlköğretim Seviyesinde Eğitim-Öğretim İstatistikleri	38
Tablo 3. Çalışma Grubunda Yer Alan Sınıf Öğretmenlerinin Sosyo-Demografik Özellikleri	55
Tablo 4. Çalışma Grubunda Yer Alan Velilerin Sosyo-Demografik Özellikleri	55
Tablo 5. Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli) Faktör Analizi Bilgileri ve Faktör Yükleri	61
Tablo 6. Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli) Faktörler Arası Korelasyon Katsayıları	63
Tablo 7. Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli) Düzeltilmiş Madde Test Korelasyon Katsayıları	65
Tablo 8. Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli) Güvenirlik Çalışması Test Tekrar Test Uygulama Sonuçları	66
Tablo 9. Görüşme Soruları	68
Tablo 10. Katılımcı Öğretmenler Hakkında Bilgi	71
Tablo 11. Katılımcı Ebeveynler Hakkında Bilgi	72
Tablo 12. Görüşme Verilerinden Elde Edilen Kategori ve Kod Örnekleri	75
Tablo 13. Öğrencinin Okula Hazır Oluşunun Katılımcıların Cinsiyetine Göre	

Karşılaştırılması	77
Tablo 14. Öğrencinin Okula Hazır Oluşunun Velilerin Cinsiyetine Göre Karşılaştırılması	78
Tablo 15. Araştırmaya Katılan Babaların Eğitim Durumlarının Öğrencinin Okula Hazır Oluşunun Değerlendirilmesine İlişkin Düzey Ortalamaları, N Sayıları ve Standart Sapmaları	79
Tablo 16. Araştırmaya Katılan Babaların Eğitim Durumlarının Öğrencinin Okula Hazır Oluşunun Değerlendirilmesine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	80
Tablo 17. Araştırmaya Katılan Annelerin Eğitim Durumlarının Öğrencinin Okula Hazır Oluşunun Değerlendirilmesine İlişkin Düzey Ortalamaları, N Sayıları ve Standart Sapmaları	80
Tablo 18. Araştırmaya Katılan Annelerin Eğitim Durumlarının Öğrencinin Okula Hazır Oluşunun Değerlendirilmesine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	81
Tablo 19: Örnekleme Oluşturan Annelerin Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)’nden Aldıkları Puanların Eğitim Durumlarına Göre “LSD Çoklu Karşılaştırma Testi” Sonuçları	81
Tablo 20. Araştırmaya Katılan Babaların Mesleklerinin Öğrencinin Okula Hazır Oluşunun Değerlendirilmesine İlişkin Düzey Ortalamaları, N Sayıları ve Standart Sapmaları	82
Tablo 21. Araştırmaya Katılan Babaların Mesleklerinin Öğrencinin Okula Hazır Oluşunun Değerlendirilmesine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	83
Tablo 22: Örnekleme Oluşturan Babaların Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme	

Ölçeği (Öğretmen – Veli)’nden Aldıkları Puanların Meslek Durumlarına Göre “LSD Çoklu Karşılaştırma Testi” Sonuçları	83
Tablo 23. Araştırmaya Katılan Velilerin Ailelerindeki Birey Sayısının Öğrencinin Okula Hazır Oluşunun Değerlendirilmesine İlişkin Düzey Ortalamaları, N Sayıları ve Standart Sapmaları	85
Tablo 24. Araştırmaya Katılan Velilerin Ailelerindeki Birey Sayısının Öğrencinin Okula Hazır Oluşunun Değerlendirilmesine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	85
Tablo 25. Araştırmaya Katılan Velilerin Ailelerindeki Okula Giden Çocuk Sayısının Öğrencinin Okula Hazır Oluşunun Değerlendirilmesine İlişkin Düzey Ortalamaları, N Sayıları ve Standart Sapmaları	86
Tablo 26. Araştırmaya Katılan Velilerin Ailelerindeki Okula Giden Çocuk Sayısının Öğrencinin Okula Hazır Oluşunun Değerlendirilmesine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	87
Tablo 27. Bilişsel Beceriler Kategorisine Ait Beceriler	100
Tablo 28 Ebeveynlerin Bilişsel Alan Kategorisinde Kullandıkları Becerilerin Yüzdeler Sıralaması	101
Tablo 29. Öğretmenlerin Bilişsel Alan Kategorisinde Kullandıkları Becerilerin Yüzdeler Sıralaması	102
Tablo 30. Dil Becerileri Kategorisine Ait Beceriler	106
Tablo 31 Ebeveynlerin Dil Gelişim Alanı Kategorisinde Kullandıkları Becerilerin Yüzdeler Sıralaması	106
Tablo 32 Öğretmenlerin Dil Gelişim Alanı Kategorisinde Kullandıkları Becerilerin Yüzdeler Sıralaması	107
Tablo 33. Öz-Bakım Becerileri Kategorisine Ait Beceriler	110

Tablo 34 Ebeveynlerin Öz-Bakım Alanı Kategorisinde Kullandıkları Becerilerin Yüzelik Sıralaması	111
Tablo 35 Öğretmenlerin Öz-Bakım Alanı Kategorisinde Kullandıkları Becerilerin Yüzelik Sıralaması	111
Tablo 36. Sosyal-Duygusal Beceriler Kategorisine Ait Beceriler	116
Tablo 37 Ebeveynlerin Sosyal-Duygusal Alan Kategorisinde Kullandıkları Becerilerin Yüzelik Sıralaması	117
Tablo 38 Öğretmenlerin Sosyal-Duygusal Alan Kategorisinde Kullandıkları Becerilerin Yüzelik Sıralaması	118
Tablo 39. Psiko-Motor Beceriler Kategorisine Ait Beceriler	122
Tablo 40 Ebeveynlerin Psiko-Motor Alan Kategorisinde Kullandıkları Becerilerin Yüzelik Sıralaması	122
Tablo 41 Öğretmenlerin Psiko-Motor Alan Kategorisinde Kullandıkları Becerilerin Yüzelik Sıralaması	123
Tablo 42. Okula Hazır Oluşu Etkileyen Unsurlar	128

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemi, problem cümlesi, amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları ve tanımlarına yer verilmiştir.

1.1. PROBLEM DURUMU

İnsanoğlunun öğrenme faaliyeti, doğumla başlamakla birlikte, çocuk başlangıçta beslenme, temizlik gibi yaşamsal işlevlerin yerine getirilmesi ile ilgili konuları öğrenirken, giderek öğrenme alanı genişlemekte, bunu ilk alışkanlıkların kazanılması, insanlar arası ilişkiler, toplumsal yaşamı gerekli kılan kuralların öğrenilmesi takip etmektedir. Bu dönemde çocuğun öğrenmeleri ev ve çevresindeki insan ve nesnelere karşılıklı etkileşimi yoluyla gelişirken daha sonra çocuğun yaşantısına okul dâhil olmaktadır (Gonca, 2004; Akt. Pirpir vd., 2011: 1202).

Bir çocuk için okul, daha önce hemen hemen hiçbirini tanımadığı çok sayıda çocukla karşılaşma zorunluluğuyla, uyulması gereken kurallarıyla ve başarılması gereken öğrenim görevleriyle dolu yepyeni bir sosyal çevredir. Okul, çocuğun kalıtım olanakları içinde bir bütün olarak gelişmesi, yaşamda sağlıklı, başarılı ve mutlu olması için uygun ortam hazırlar, önlemler alır, onu olumlu yönde etkilemektedir. Okul, eğitim aracılığıyla insanı kendisi için yararlı ve yeterli kılmaya çalışırken, bir yandan da onu, içinde yaşadığı topluma ve tüm insanlığa yararlı, toplumsal bilinci gelişmiş bir insan olması için eğitmeyi amaçlamaktadır (Oktay, 1998:6-8).

Uzun yıllar sürecek okul yaşantısının, anne-babayla okula atılan ilk adımlarından itibaren olumlu ve güven verici bir ortam oluşturulması çocuğun, okula seyerek gelmesini büyük ölçüde etkileyecektir. Öğrencilerin yaşamında okula, öğretmene ve arkadaşlarına ilişkin ilk izlenimlerin ayrı bir yeri olacaktır. Okula giden bütün bireylerin bütün yaşamları boyunca akıllarından çıkaramadıkları en önemli konulardan birisi de, okulun ilk yılında yaşananlardır. Hemen hemen hepimiz için, bilinmeyen bir serüvene başlamanın heyecanı ile okulun ilk yılında hatta ilk günlerinde yaşananlar, bütün okul yaşamınızı derinden etkileyecektir. Okulun bu ilk

günlerinde geçirilen olumlu yaşantılar, gelecekteki okul yaşantılarını da, muhtemelen olumlu etkileyecektir. Kuşkusuz ki, böyle bir ortamın oluşturulmasında en büyük görev öğretmenlere, okul idarecilerine, okul personeline ve ailelere düşmektedir. Çocukların kendilerini mutlu ve güvende hissedebilecekleri, öğrenmeyi kolaylaştıran olumlu öğrenme ortamlarını oluşturmak ve sürdürülebilmek gerekmektedir (Yalın, vd. 2004:67, Akt. Karbuğa, 2011:2).

İlk toplumsallaşma okulu olan okul, eğitim ve öğretim sürecinde iki temel işleve sahiptir. Bunlardan biri uyum diğeri bilgilenmedir. Ancak yapılan bir araştırmada, öğrencilerin okulla ilgili algıları incelendiğinde, okulla ilgili en sık dile getirdikleri işlevin “bilgi sağlayıcılık” işlevi olduğu saptanmıştır. Oysa okulun sosyal bir çevre olarak toplumsallaştırma işlevi, çocuğun sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklere uyumu, bilgilendirme işlevine kıyasla çok daha önemlidir (Oktay, 1998). Hiç şüphe yok ki ilkokula başlamak bireyin hayatındaki dönüm noktalarından bir tanesidir. Bireyin ilk kez programlı öğrenme faaliyetlerine katıldığı dönem ilkokul birinci sınıfıdır. İlkokul birinci sınıf bireyin hayatı boyunca ihtiyacı olan; okuma, yazma, dört işlem gibi temel becerileri kazandığı ama aynı zamanda toplumsal faaliyet ve kurallara da uyum sağladığı kritik bir dönemdir. Bu kritik dönemde sınıf öğretmenlerinin çok büyük sorumlulukları vardır. Bu sorumluluklar ülkemizde bu yıl itibariyle geçilen yeni eğitim sisteminde daha da artacaktır.

Yeni eğitim sistemi kamuoyunda 4+4+4 olarak bilinen zorunlu-kademeli eğitim sistemidir. Bu sistem pek çok yeniliği de beraberinde getirmiştir. Bu yeniliklerden birisi de okula başlama yaşının(ayının) değiştirilmesidir. İlköğretim Kurumları Yönetmeliğine göre okula kayıt yaşı” kayıtların yapıldığı yılın eylül ayı sonu itibariyle 66 ayını dolduran çocukların kaydı yapılır. Gelişim yönünden ilkokula hazır olduğu anlaşılan 60-66 ay arası çocuklardan, velinin yazılı isteği bulunanlar da ilkokul 1. sınıfa kaydedilir. Okul müdürlükleri, yaşça kayıt hakkını elde eden çocuklardan 66, 67 ve 68 aylık olanları, velisinin vereceği dilekçe ile; 69, 70 ve 71 aylık olanları ise, ilkokula başlamaya hazır olmadıklarını belgeleyen sağlık raporu ile okul öncesi eğitime yönlendirebilir veya kayıtlarını bir yıl erteleyebilir.” (Resmi Gazete, 2013) şeklinde değiştirilmiştir. Görüldüğü üzere ülkemizde çocukların ilkokula hazır oluşları sadece kronolojik yaş baz alınarak değerlendirilmektedir. Bu durumun ne kadar sağlıklı olduğu ise bir başka tartışma konusudur. Çocuğun okula

başlaması veya başlamaması gerektiği konusundaki kararı verirken, takvim yaşına dayalı olma yanında, davranış yaşını (Psiko-motor, sosyal, duygusal, bilişsel ve öz bakım alanlarının düzeyi) bilmenin, daha önemli olduğunu son yıllarda yapılan araştırmalarda görmekteyiz. Yapılan araştırmalar (Oktay ve Unutkan 2005, Ülkü 2007, Koçyiğit 2009, Karbuğa 2011, Yeşil Dağlı 2012) çocukların bazı yeterliliklere sahip olması gerektiğini de ortaya koymaktadır. Dünyanın birçok ülkesinde bu yeterlikler uzun tartışma ve araştırmaların sonuçları ışığında geliştirilmiştir. Çocukların okula hazır bulunuşlukları ile ilgili çeşitli önlemler de alınmıştır. Örneğin Amerika'da risk altındaki çocukları belirlemek, çocuğun ve ailenin eğitimini sağlamak amacıyla "Okula Hazırlık Yasaları" çıkartılmıştır. Amerika'nın çeşitli eyaletlerinde uygulanan okul hazırlığı programları ile çocukların okula hazırlıkları büyük oranda sağlanmaktadır. Almanya'da okula başlayacak olan çocuklar önce bir hazırlık testinden geçirilmekte daha sonra uygun sınıf ve okullara gönderilmektedirler. İngiltere'de beş-yedi yaş döneminde ilköğretimin ilk basamağı olarak, çocuğa belli zamanlarda verilen dersler yerine çocuğun istediği gibi oynayabileceği zengin bir çevre ve fırsatların verildiği okullar bulunmaktadır. Fransa'da ilköğretim üç aşamadan oluşmaktadır. Altı-yedi yaş arası hazırlık dönemi içermektedir (Çataloluk, 1994; Akt. Koçyiğit, 2009:3). Bu yapılan araştırmalardan elde edilen bir başka bulgu da genellikle her çocuğun altı yaş civarında okul olgunluğuna erişebilecek düzeye geldiğidir. Ancak bireysel farklılıklar nedeniyle okula hazır olma yaşı değişebilir. Gelişim basamakları her alanda tüm çocuklar için aynı olsa da bazı çocukların bu basamakları tırmanışı diğerlerinden daha yavaş ya da daha hızlı olabilir. Okul olgunluğu sayısal bir değer olmadığı gibi tek bir ölçüte indirgenemeyecek kadar da çok yönlüdür. Zihinsel gelişim, dil gelişimi, sosyal-duygusal gelişim ve devinimsel gelişim okula hazır oluşu belirleyen ölçütlerdir (Koçyiğit, 2009:2).

İlkokula başlayan çocukları yeni bir gelecek, yeni ve farklı bir ortam beklemektedir. Bu yeni yaşantıları, her çocuk eşit biçimde(gelişimsel, sosyo-kültürel, çevresel, ailesel olarak) yaşayamamaktadır. Bu durumda; çocukların bu farklı ortama ve yaşantılara uyum sağlamasında öğretmenlere ve velilere önemli görevler düşmektedir.

Ülkemizde bu konuda yapılan çalışmaların oldukça az olduğu görülmektedir. Hatta eğitim sisteminde zorunlu-kademeli eğitime geçildiği için bu çalışmanın ilklerden biri olabileceğini söyleyebiliriz. Bu düşünceden hareketle, “okula hazır bulunuşluk” olgusunun ne olduğu, gereği olan beceri ve yeterliklerin neler olması gerektiğini öğretmenlerin ve ebeveynlerin bakış açısıyla ortaya koymaya, onların görüşleri etrafında değerlendirmeye çalışacağız. Çalışmanın daha sonra yapılacak çalışmalara da önemli bir katkı sağlayacağı kanısındayız.

1.2. Araştırmanın Amacı

Zorunlu – kademeli eğitim sisteminde 1. sınıf öğrencilerinin sahip olmaları gereken yeterliliklerin neler olması gerektiğine ilişkin sınıf öğretmenlerinin ve ebeveynlerin görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır.

1.2.1. Araştırmanın Alt Amaçları

- 1- Farklı cinsiyete sahip veliler ile sınıf öğretmenlerinin öğrencinin okula hazır oluş düzeyine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 2- Farklı cinsiyete sahip ebeveynlerin öğrencinin okula hazır oluş düzeyine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 3- Farklı eğitim düzeyine sahip babaların öğrencinin okula hazır oluş düzeyine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 4- Farklı eğitim düzeyine sahip annelerin öğrencinin okula hazır oluş düzeyine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 5- Farklı mesleklere sahip babaların öğrencinin okula hazır oluş düzeyine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 6- Ailedeki birey sayısının velilerin öğrencinin okula hazır oluş düzeyine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 7- Ailede okula devam eden çocuk sayılarına göre velilerin öğrencinin okula hazır oluş düzeyine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 8- Sınıf öğretmenleri ve veliler hazır bulunuşluk kavramını nasıl tanımlamaktadır?
- 9- Sınıf öğretmenlerine göre 6-65 aylık çocuklar ile 66 aylık ve üstü çocuklar arasında hazır bulunuşluk açısından fark var mıdır?
- 10- Sınıf öğretmenleri ve velilere göre çocukların okula hazırlanmasını kim, nasıl değerlendirmelidir?

- 11- Sınıf öğretmenleri ve velilere göre 1. sınıfa başlayacak çocuklarda bulunması gereken yeterlilikler nelerdir?
- 12- Sınıf öğretmenleri ve velilere göre okula hazır olmayı etkileyen unsurlar nelerdir?
- 13- Sınıf öğretmenlerine göre 60-65 aylık çocukların okula başlama kararından kimler sorumlu olmalıdır?
- 14- Sınıf öğretmenlerine göre çocuğun okula hazır olmadığına dair rapor alınması nasıl değerlendirilmelidir?
- 15- Sınıf öğretmenlerine göre çocukların ilkokula hazırlanmasından kimler sorumlu olmalıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

2012-2013 eğitim ve öğretim yılında ülkemizde yeni bir eğitim sisteminin uygulamasına geçilmiştir. Bu sistemin uygulanabilirliğine sınıf öğretmenleri ve velilerin görüşleri ışığında değerlendirmelerde bulunulmak istenmiştir. Araştırmanın yeni olan sistemin eksik yönlerinin giderilmesine, iyi yönlerinin pekiştirilmesine katkıda bulunacağı ümit edilmiştir. Eğitimle ilgilenen tüm paydaşlara fikir vereceği ve yeni sistemde okula başlama uygulamasını biraz daha açıklayacağı umulmuştur. Araştırmanın zorunlu-kademeli eğitim sistemindeki ilk bilimsel çalışmalardan biri olduğu ve bu konuda yapılacak diğer çalışmalara da kaynak teşkil etmesi umut edilmektedir. Farklı kaynaklardan yararlanılan araştırmada, sınıf öğretmenleri ve ebeveynlerin farklı fikir ve önerilerine de yer verildiği için adeta bir izleme ve değerlendirme çalışması niteliği taşımaktadır.

1.4. Araştırmanın Varsayımları (Sayıtlar)

1. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin ve ebeveynlerin ölçme araçlarına içtenlikle ve doğru olarak cevap verdikleri varsayılmaktadır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Çalışma, Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı ilkokul sınıf öğretmenleri arasından seçilen öğretmenler ile sınırlıdır.

2. Çalışma, ulaşılan kaynak, kurum, öğretmenler ve veliler ile sınırlıdır.

3. Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından hazırlanan-kullanılan ölçme araçları ile öğretmenlerin ve ebeveynlerin verdikleri cevapların doğruluğu ile sınırlıdır.

1.6. Araştırmanın Tanımları

Hazır Bulunuşluk: Bir çocuktan diğerine değişebilen ve farklı yaşlarda tamamlanabilen okula hazır bulunuşluk durumu, çocuğun tüm gelişim alanlarında önemli bir alt yapıyla dengeli bir şekilde olgunlaşmasını ve öğrenmede gerekli olan tüm özellikleri gösterebilecek performansa sahip olmasını içeren bir kavramdır (Koçyiğit, 2009: 9).

Psiko Motor Hazır Bulunuşluk: Çocuğun kol ve bacakları ile tüm organlarını kullanmada güç ve hız kazanmasına, beden organları arasında eşgüdüm ağırlanmasına ve onları denetim altına almada becerikli duruma gelmesine devinsel gelişim denir. Bu gelişme, bedensel gelişmeye koşut olarak gerçekleşir ve kişinin çevresine uymasını sağlar(Cobb, 2001; Akt. Teke, 2010:18). Kişinin bedensel gelişim dönemindeki gelişim görevlerini olgunlaşma ve öğrenme yoluyla yapabilecek düzeye gelmesi; bir sonraki gelişim aşamasına özgü bir davranışı yapabilmek için hazır bulunuşluk durumunda olmasını kapsar(İnanç, Bilgin ve Atıcı, 2005; Akt. Teke, 2010:18).Psiko-motor etkinlikler, öğrenme ve çocuğun toplumsal ilişkiler kurup işbirliği yapabilmesinde bir araç işlevi görmektedir (Cobb, 2001; Akt. Teke, 2010:18).

Bilişsel Hazır Bulunuşluk: Bireyin edindiği ya da ulaştığı bilgilerin geçerlik ve güvenilirliğine karar verebilmesi için soru sorması, sorgulaması, analiz ve sentez edebilecek, tartışma ve değerlendirme yapabilecek düzeye sahip olmasıdır (Ünal, 2005:13).

Duygusal Hazır Bulunuşluk: Çocuğun duygularının farkında olması, kendini tanıması, yetersizliklerini bilmesi, hangi durumda nasıl davranacağını bilerek duyguları üzerinde denetiminin artması, böylelikle iç dünyasında yaşadıkları ile

çevrenin beklentileri arasında denge kurabilmesini ifade etmektedir (Kandır, 2003; Akt. Teke, 2010:18).

Sosyal Hazır Bulunuşluk: Çocuğun içinde yaşadığı topluma uyum sağlama süreci olarak tanımlanır. İnsan toplumsal bir varlıktır ve çevresiyle sürekli bir etkileşim içindedir. Çocuk doğumundan itibaren aileyle yaşamaya başlar. Bu, onun ilk sosyal çevresidir. İnsanlarla nasıl ilişki kuracağını ilk deneyimlerini ailesi ile yaşar. Daha sonra, aile içinde başlayan sosyal etkileşim, diğer yetişkinlerle ve arkadaş ilişkileri ile sürer (Kandır, 2003; Akt. Teke, 2010:18).

Dil Gelişimi Açısından Hazır Bulunuşluk: Bireyin etkin bir şekilde dinleme ve konuşabilme yeteneğine bağlıdır. Bireyin kendini ifade etmede, dinleme ve dinlediğini anlama aşamasında gelişim düzeyini ifade eder (Sevinç, 2005; Akt. Teke, 2010:19).

Zorunlu-Kademeli Eğitim : Birinci kademenin 4 yıl süreli ilkokul, ikinci kademenin 4 yıl süreli ortaokul ve üçüncü kademenin 4 yıl süreli lise olarak yapılandırıldığı ve böylece kademeler arası yatay ve dikey geçişlere imkânı tanınmış, esnek yapılı, bireye yetenek ve gelişimine göre erken yaşlarda tercih hakkı tanınan eğitim sistemidir (M.E.B, 2012a: 9-10).

BÖLÜM II

2.1. Hazır Bulunuşluğun Tanımı ve Önemi

Okula hazır bulunuşluk ya da okul olgunluğu kavramı ilk defa 1964 yılında National Association for the Education of Young Children (NAEYC, 1995) tarafından vurgulanmış ve “bir çocuğun okula başlamadan önceki evrede edindiği yeteneklerin toplamı” şeklinde tanımlanmıştır (Skeete, 2006:2; Aktaran: Koçyiğit, 2009:7). Birinci sınıftaki en önemli uğraş, okuma ve yazmanın öğrenilmesidir. Bu açıdan bakıldığında, okula hazırlıklı olmaktan söz eden bazı araştırmacıların ilkokulun en önemli görevi olan okuma hazırlığını ele aldıkları görülmektedir. Bu konuda yazılmış çeşitli eserlerde “okula ya da okumaya hazırlıklı olmak” teriminin sık sık beraberce, bazen de birbirlerinin yerine kullanıldığı gözlenmektedir. Özellikle Amerikan ve İngiliz araştırmacıların “Okuma Olgunluğu”, Alman, İsveç ve Polonyalı araştırmacıların ise “Genel Okul Olgunluğu” açısından ele aldıkları görülmektedir. Hangi şekilde ele alınırsa alınsın, sorun, çocuğun okulda kendisinden istenen görevleri isteyerek ve başarılı bir biçimde yerine getirmeye hazır olup olmadığıdır (Oktay, 2004:266-267).

Araştırmacılar hazır oluşu veya başka bir deyimle hazır bulunuşluğu; okula hazır olma, okumaya hazır olma, okul olgunluğu olarak ele almışlardır.

Okula hazır oluşluk; değişik tamamlayıcı faktörlerden oluşan, öğrenmenin büyüme ile yakından karşılıklı etkileşimi aracılığı ile gelişen, karmaşık bir kavramdır. Ayrıca bu çocuğun yetenekleri ile öğretim yöntemi arasındaki uygunluğa da bağlıdır. Hazır oluşluğun saptanmasında; kronolojik yaş, cinsiyet, zekâ, fiziksel yeterlik (yeterli ve sağlıklı beden gelişimi), deneyim, dil faktörleri, duyuşsal ve toplumsal olgunluk, kitaba karşı ilgi duyma gibi kavramlar önemlidir(Oktay, 1983:4; Akt. Teke, 2010:20).

Thorndike, hazır bulunuşluk kavramını ilk defa “insanın orijinal doğası” (The Original Nature of Men 1913) adlı kitabında şu şekilde açıklamıştır (Aktaran; Senemoğlu, 2005:133-134);

- Bir kişi etkinlik yapmaya hazır ise, etkinliği yapması da mutluluk verir.
- Bir kişi, etkinliği yapmaya hazır; fakat etkinliği yapmasına izin verilmezse, bu durum bireyde kızgınlık yaratır.

- Bir kişi, etkinliği yapmaya hazır değil ve etkinliği yapmaya zorlanırsa, kızgınlık duyar.

Thorndike, hazır bulunuğuğu, sinir sisteminin öğrenmeye hazır hale gelmesi olarak betimlemiştir. Ancak günümüzde, hazır bulunuşluk daha geniş anlamda kullanılmaktadır(Akt. Binbaşıoğlu, 1995:239).

6-7 yaşında bir çocuk sinir sistemi aşıısından bakıldığında, okula gitmeye ve başarılı olmaya hazırdır. Ancak, ne yazık ki bir çok çocuk, okul kurumunda başarısız ve mutsuz olmaktadır. Bunun nedeni, sinir sistemi olarak hazır olmanın dışında da; bir takım ön şart öğrenme ve gelişmişliklerin, gereğince yerine gelmemiş olmasıdır(Yapıcı, 2004:2).

Meisels (1998:12), okula hazırlığı; “bir günde veya bir testle aktarılamayacak, zaman içinde meydana gelebilecek, içinde birçok okul teması içeren ve öğrenilmesi gereken bir süreç” olarak tanımlamaktadır. Okula hazır olmanın bir beceri listesinden, kavramsal olarak soyutlanmış bilgiden ve sınıfa uyumlu bir takım davranışlardan daha fazlası olduğunu belirten araştırmacı, hazır bulunuğuğunun, bir çocuğun öğrenme yetisini etkileyecek hayatının tüm alanlarını kapsadığını ifade etmektedir. Hazır bulunuşluk ilişkiler odaklıdır. Çocuklar, aileler ve eğitimciler arası ilişkiler okula geçişte çok önemlidir.

Akyol (2001) okumaya hazır oluğu, çocuğun düzenlenen öğretim programlarından faydalanmasına yardımcı olan yetenekler ve kazanılmış becerilere bağlı genel bir olgunluk seviyesi şeklinde tanımlamaktadır. Okumaya hazır olma, genel hazır olma olarak adlandırılan adımın atılmasını temel alarak görsel, işitsel ve konuşmaya ilişkin becerilerde gösterilen gelişmelerle ilgili pek çok niteliğin elde edilmesini kapsar (Ryan, 1999; Akt. Koçığit, 2009:8). Okuma yazma konusunda hazırlıklı olmak büyük ölçüde olgunlaşmaya bağlıdır. Çocuğun zihinsel, sosyal, duygusal ve fiziksel yönden uygun gelişim basamağına ulaşması ve uygun çevresel ortamda kazandığı beceriler sonucu okuma ve yazmayı öğrenme gerçekleşir (Ayhan, 1998; Akt. Koçığit, 2009: 8).

J. Anthony ‘okula hazır bulunuğuğu’ “öğrenmede gerekli olan tüm özelliklerin toplama” diye tanımlar. Merit ise konuyu okula hazırlık yönünden ele alır. O’na göre ‘okumaya hazırlıklı olma’, olgunlaşma ve öğrenme süreçlerinin bir sonucudur. Bu

bir yandan büyüme ve gelişme, diğer yandan da çocuğun yaşantılarının etkisi demektir (Akt. Oktay, 2004:268).

Bütün bu tanımlardan ve yaklaşımlardan da anlaşılacağı üzere hazır bulunuşluk, hazır olma; okula, öğrenmeye ve okuma-yazmaya hazır olma anlamlarında kullanılagelen, çocuğun tüm alanlarda olgunlaşmasını ve her yönüyle öğrenmeye hazır olmasını kapsayan bir mefhumdur.

2.2. Okula Hazır Bulunuşluk Kavramına İlişkin Farklı Görüşler

2.2.1. Gelişimsel Görüş

Bu görüşe göre; çocukların gelişimleri için içsel saatleri vardır ve hazır olmaları, ağırlıklı olarak biyolojileri tarafından etkilenmektedir. Gesell'in çalışmaları da bu görüşte etkindir. Bu bakışta çocukları okula hazırlamanın, doğal potansiyellerinin gelişmesine izin vermek ile gerçekleştiği inancı mevcuttur. Gesell İnsan Gelişim Enstitüsünün açıklamasına göre bu gelişme hızlandırılmaz, dolayısıyla yapılması gereken çok fazla bir şey yoktur. Çocukların daha fazla duygusal, sosyal ve zihinsel gelişmeleri için zamana gereksinimleri vardır(Esaspehlivan, 2006:11). Bu anlayışta çocukların hazır olmadıklarını sergilemeleri, kişisel bir problem olarak görülmektedir. Eğer gelişim biyolojik ise, sorunun kaynağı çocuğun çevresinden ziyade çocukta yatar (Dockett ve Perry, 2002:4).

2.2.2. Çevresel Görüş

Bu görüş, "okula hazır bulunuşluğu" çocukların sergiledikleri davranış ve öğrenme ile tanımlar. Meisels (1998), "hazır olmayı; renkleri, şekilleri ve kendi adresini bilmek, ismini yazabilmek, 10'a kadar saymak, alfabeyi söylemek, benzer bir nesneyi çeşitli farklılıkların arasında bulmak ve sosyal kabul gören bir şekilde davranmak" olarak tanımlamaktadır. Bu görüş çocuğun yapabildiklerine ve davranışlarına odaklıdır. Bu görüşü benimseyenler, gelişimsel yaklaşımdan farklı olarak, okula hazırlığı sadece çocuğun beceri ve bilgisi gibi dışsal kanıtlarla ele almaktadırlar. Okula hazır olmayan çocukların beceri-bilgi kazandırma programlarına katılmalarını önerirler, gereken becerileri sergileyemeyen çocukları bazı özel programlara yönlendirilmesi görüşünü savunurlar. Bu görüşe göre hazır

bulunuşluk, öğretmen ve öğrencilerin ulaşabileceği nihai bir hedeftir. Meisels'e (1998) göre hazır olmanın kıstasları sabit ve evrenseldir. Çocuklar ya hazırdırlar ya da değildir. Eğer değilse, eksik oldukları beceri ve bilgileri tespit edilir ve kazandırılır.

2.2.3. Sosyal-Yapıcı Görüş

Diğer ikisinden farklı olarak hazır bulunuşluğu, çocuğun içinde bulunduğu sosyo-kültürel şartlar açısından ele almaktadır.

Graue; okula hazır bulunuşluğu, aile, okul ve mahallede yaşayan kişiler tarafından oluşturulmuş fikir ve anlamların 'okul deneyimine katılımı' diye açıklamaktadır. Böylelikle hazır bulunma, spesifik ortamda ve sadece o ortamda anlamak olarak algılanmaktadır. İnanışlar, beklentiler, anlayışlar, okul deneyimleri ve okulun var olduğu toplum hazır bulunuşluğu tanımlar (Graue, 1992:225-242; Akt. Esaspehlivan, 2006:12).

Değişik ortamlarda hazır bulunuşluğun farklı anlamları vardır ve çocuklar bir tip okul deneyimine hazır olabilirken, diğerine olmayabilirler. Bu görüş, gelişimin değişkenliğini, bir eksik olarak algılamadan kabul eder (Dockett ve Perry, 2002:5).

2.2.4. Etkileşimli (İnteraktif) Görüş

Meisels'e göre bu görüş, diğerlerinin hepsinden bazı unsurları barındırır; hazır olmayı, çocuğun yaşadığı çevrenin özellikleri ile kendi özellikleri arasındaki ilişkiye dayalı olan görece bir kavram olarak görür. Her biri diğerini etkiler. 'Hazır bulunuşluk' çocuğun içinde olan bir şey olmayıp, müfredatta da olan bir şey değildir. Hazır bulunuşluk çocuğun daha önceki deneyimleri, genetiği, gelişimsel aşaması ve karşılaştığı geniş bir yelpazeye yayılan sosyo-kültürel deneyimlerinin birbirlerine etkisinden oluşan ilişkiye dayalı, her çocuğa uygulanabilen bir olgudur (Dockett ve Perry, 2002:5) .

Bu bakışa göre, okul ve çocuk arasındaki ilişki, hazır olmada etkindir. Çocuk kendi öğrenmesinde, gelişmesinde ve yaşadığı çevrede katılımcıdır, aynı şekilde çevresi ve çevresinde yaşayanların da çocuk üzerinde etkisi vardır (Dockett ve Perry, 2002:6).

Pek çok araştırmacı, okula hazır bulunuşluğu farklı açılardan ele alsa da, temelde okula hazır bulunuşlukta birçok faktörün etkili olduğu bu nedenle hazır

bulunuşluğun tüm bu faktörleri içine alacak şekilde bütünleşmiş olarak değerlendirilmesi gerektiği görülmektedir (Saritaş, 2010:7).

2.3. 5-6 Yaş Çocuğun Gelişim Özellikleri

4+4+4 zorunlu kademeli eğitim sistemi öğrencileri 61-66 aylık ve 66 aylık ve üstü diye kategorize etmektedir. Ama bu aylardaki çocukların gelişim özellikleri birbirine yakın ve çok benzer nitelikler taşımaktadır. Sınıf öğretmenlerinin bedensel gelişim, zihinsel gelişim, sosyal-duygusal gelişim, dil gelişimi, öz bakım becerilerindeki gelişim hakkında değerlendirme yapabilmeleri için 5-6 yaş grubu çocukların gelişim özelliklerini bilmeleri gereklidir. Tüm sınıf öğretmenlerinin bilmesi gerektiği düşünülen, ilkokul birinci sınıf öğrencisinin gelişim özellikleri, öğrenciyi iyi tanımada, öğrencinin yapabilecekleri ya da yapamayacakları hakkında yeterli bilgiye sahip olmasını sağlamada öğretmene büyük kolaylık sağlayacağı söylenebilir.

2.3.1. Bedensel Gelişim

5 yaşındaki çocuk ip atlamaktan, bisiklete binmekten, koşmaktan zevk alır. Renkli boyalarla resim yapmaktan hoşlanır, ayakkabısını giyebilir. Basit tokaları takabilir, biraz zorlukla da olsa düğmelerini ilikleyebilir (Oktay, 2000: 121). İnce bir çizgi üzerinden kolaylıkla yürüyebilir. Ayak değiştirerek sıçrayabilir. Tahta küp ve blokları çok rahat bir şekilde kullanır. Kesme yapıştırma işlerini sever. Kare ve üçgeni doğru olarak kopya eder (Selçuk, 2000: 33). 5-6 yaş çocukları tek ayağının üzerinde 10 saniye durabilir. Sözel yönlendirmelere göre değişik hızlarda yürüyebilir. Zıplayan bir topu yakalayabilir. Şekillerin sınırını taşımadan boyayabilir. Dikey, yatay, eğri vb. çizgiler çizebilir. Tek ayağı üzerinde sıçrama hareketi yapabilir. Önemli olan kaç adım sıçradığı değil, hareketi doğru yapmasıdır. Koşarken yerden nesnelere toplayabilir. Basit labirent bulmacaları tamamlayabilir. Tahta çekiç ile tahtaya çivi çakabilir. Yoğurma maddelerine aletleri ve ellerini kullanarak farklı şekiller verebilir (Bumin, 1996: 63-70; Akt. Teke, 2010:5).

Diyebiliriz ki; 5-6 yaş çocukları denge tahtasında ileri - geri ve yan yan yürür. Başlama ve durma komutlarına uyararak tempolu yürür. Yardımla sekerek yürür. Topuk ve ayak ucunda geri geri yürür. Parmak ucunda koşar. Yaklaşık 30 cm. yükseklikten atlar. Ritmik olarak seker. İp atlar. İp atlama, el göz koordinasyonu gerektiren zor bir beceridir. Burada istenilen ipi kendi başına atlamasıdır. Çocuklar bu dönemde ritmik olarak ip atlayamazlar da bunun temelini oluşturacak ipi başının üzerinden çevirme ve ipi gördüğünde üzerinden sıçrama hareketlerini basit düzeyde

yapabilirler. Bu dönemde ip atlarken en az iki kere art arda hareketi yapması beklenmektedir. Kaç tane atladığı önemli değildir.

Tek ayak üzerinde 8 -10 sn durur. Düşmeden 10 kez öne doğru çift ayak sıçrar. Koşarken yerden bir şey alır. Kendi başına ip atlar. Yardımsız bisiklete biner. Kendi bedeni etrafında döner. Ayak değiştirerek merdiven iner ve çıkar. Ritmik hareketleri yapar. Topu yakalayabilmek için ellerinden çok kollarını kullanır. Orta büyüklükteki topu yerde birden fazla sıçratır. Kendine doğru zıplatılan topu yakalar. Topu 3 m. uzaktaki hedefe doğru atar. Nesnelere kontrol etmede; nesnelere omuzla, dizle, başla kontrol etmek, hareketi başlatmak hareketin devamını sağlamak ve nesnelere hareketini kontrol edebilmek anlatılmaktadır.

Kâğıt üzerine çizilmiş basit şekilleri keser. Hamur gibi yumuşak malzemeleri kullanarak 2-3 parçadan oluşan şekiller yapar ve bunlardan bir kompozisyon oluşturur. Baskı ve yapıştırma işlerini yapar. Yetişkin gibi kalem tutar yani kalemin doğru kullanımı ile beklenen, kalemin ucundan 2cm. kadar yukarıdan başparmak ve işaret parmağı ile kavranarak eğik biçimde tutulup, diğer üç parmak ile desteklenmesidir. Model gösterildiğinde kâğıdı çapraz şekilde katlar. Modele bakarak daire, üçgen, kare ve dikdörtgen çizer. Yatay, dikey, eğri ve eğik çizgiler çizer ve bunların kombinasyonlarını oluşturur. İşaret parmağı ile diğer elinin parmaklarını sayar. İsmi kopya eder. 1-5 arası rakamları kopya eder. Eksik insan resmini tamamlar (MEB, 2012b: 10).

Bedensel gelişimle ilgili yapılan “pek çok araştırma beden gelişimi (boy ve kilo artışı) ile okul başarısı arasında doğrudan bir ilişki bulunmadığını göstermektedir. Ancak gelişimin düzenli ve belirli bir ritim içinde gerçekleşmesi de son derece önemlidir” (Aşıcı vd., 2010:26, Akt. Sarıtaş, 2010:8). Görme, işitme, koşma-yürüme, yazma v.b. açısından da çocuğun tam olarak sağlıklı olması gereklidir. Özellikle görme ve işitme ile ilgili sorunu olduğu için öğretmenin yönergesini iyice anlayamayan çocuğun, başarısızlığa uğraması kaçınılmaz olacaktır. Ayrıca çocuğun, fizyolojik faktörler arasında yer alan kalem tutuma becerisi, el-göz koordinasyonu, vücudunu kontrollü olarak kullanabilme, masada dik oturabilme gibi becerilerinin gelişmiş olması okula hazır olma açısından önemlidir (Polat Unutkan, 2006:12).

2.3.2. Zihinsel Gelişim:

5 yaş çocuğu çok dikkatlidir. Belleği çok güçlüdür (Navaro, 1999:133). 5 yaşla birlikte çocuğun bellek yetilerinin neredeyse tümü gelişimini tamamlamıştır. Bu yaş çocukların algısı daha gelişmiştir. Nesnelerdeki küçük özellikleri ve ayrıntıları daha iyi fark ederler. Benzerlik ve farklılıklara göre, nesnenin birden çok özelliğine dayanan daha ince sınıflandırmalar yaparlar (Landers, 1999: 11; Akt. Teke, 2010:5). Çocuktan iki ya da daha fazla nesne ya da varlığı renk, şekil, büyüklük, uzunluk, ağırlık, ses (doğal sesler, müzikal sesler), miktar (az-çok; en az-en çok; birkaç) ve kullanım amaçları (mutfakta kullanılanlar, temizlik için kullanılanlar vb.) gibi özelliklerine göre gruplaması beklenir.

Diyebiliriz ki 5-6 yaşındaki çocuk basit neden-sonuç ilişkileri kurabilir. Kısa bir süre gösterilen bir resimdeki ayrıntıları hatırlar. Bir olaydan sonra ne olabileceğini tahmin eder. Nesnelere arasındaki benzerlik ve farklılıkları söyler. Bir dizi içerisindeki nesnelere birbirlerine göre konumlarını söyler. Miktar bildiren kıyaslama ifadeleri kullanır. Haftanın günlerini söyleyebilir. Hatta bugün haftanın kaçınıcı günü olduğunu bile söyleyebilir. Yaptığı işi çok dikkatli yapar. 10'a kadar olan sayılar içerisinde bir sayıdan önce ve sonra gelen sayıyı söyleyebilir yani çocuktan belli sayıdaki nesne grubunu parmaklarıyla dokunarak saydıktan sonra son söylediği sayının nesne grubunun toplam sayısını gösterdiğini fark etmesi beklenir.

Nesne ve varlıkları uzunluklarına, büyüklüklerine, miktarlarına, ağırlıklarına, renk tonlarına göre sıralar fakat sıralama yaptırırken birimler arasındaki farkların belirgin olması gerekir. Örneğin, çocuğun ağırlığı karşılaştırarak sıralayabilmesi için ağır ve hafif nesnelere arasındaki farkın çocuk tarafından hissedilebilecek oranda olması ya da renk sıralaması yaparken tonlar arasındaki farkların da ayırt edilebilir olması sağlamalıdır. Günlük yaşamda veya oyun içinde karşılaştığı problemlere kendince çözüm üretebilir. 1'den 10'a kadar olan nesnelere kullanarak toplama yapar. 1'den 10'a kadar olan nesnelere kullanarak çıkartma yapar. Ama toplama ve çıkartma yaptığının farkında değildir. Farkında olduğu nesnelere arttığı veya azaldığıdır (MEB, 2012b: 1-5).

Bilişsel yetenek, çocuğun akademik başarısında merkezi bir rol oynamaktadır. Psikologlar ve eğitimciler, zeka ve çocuğun akademik gelişiminin,

okul öncesi dönemde ve ilkokula başlama döneminde çocuğun sosyal ve duygusal gelişimi içinde önemli olduğunu düşünmektedirler (Kotil, 2005:15; Akt. Sarıtaş, 2010:10). İlköğretimin temeli olan okuma yazmanın öğrenilmesi sınıflama, sıralama, dikkat, analiz, sentez gibi zihinsel basamakları içermektedir. Yani çocuğun zeka düzeyi ve zihinsel gelişimi okula hazır olmasında ve okuma- yazma öğrenmesinde, etkilidir (Ferah, 2001:328, Akt. Sarıtaş, 2010:10).

2.3.3. Sosyal-Duygusal Gelişim :

5 yaş çocuğu yaşlılarıyla veya yetişkinlerle sözlü olarak kolayca anlaşır. Toplum içinde bazen olumsuz davranır. Hayalinde yarattığı kişilerle konuşabilir. Hayal ettiği olayları gerçekleştirmiş gibi anlatır ve oyunlarında da bu durum görülür (Navaro, 1999: 132). Bu dönem merak ve girişkenlik dönemidir. Çocuğun davranışlarında atılganlık ve girişkenlik egemendir. Eğer çocuk bu dönemde davranışlarından ve ilgilendiği konulardan dolayı fazla eleştirilirse, korkutulursa girişim gücünü kaybeder; her an yanlış bir şeyler yapacağından dolayı da suçluluk duyguları geliştirir(Güngör, 1993: 122; Akt. Teke, 2010:6).

Söyleyebiliriz ki; 5-6 yaş çocukları kendi duygularını açığa vurur ve başkalarının duygularını anlar. Ayrıca duygularını kontrol eder. Amaçları doğrultusunda davranır. Yeni tanıştığı insanlarla özellikle de yaşlılarıyla kolay iletişim kurar. Aldığı sorumluluğu yerine getirir. Kendine güven duyar. Yeni ve alışılmamış durumlara uyum sağlar. Belli bir olayı, durumu canlandırır. Kendini ifade etmede özgün yollar kullanır. Haklarını korur. Kurallara özellikle de oyun kurallarına uyar. Ailesiyle ilgili özelliklerini tanıtır. Yetişkin yönlendirmesi olmadan bir işi bitirmek için kendini güdüler (MEB, 2012b:16).

Çocuğun duygusal olarak sağlıklı olması için insanlarla (yaşlıları ve yetişkinler) rahatça iletişim kurması ve öğrenme konusunda istekli olması gerekmektedir (Polat Unutkan, 2006:13) Fantuzzo ve McWayne de, çocukların etkili akran ilişkileri kurma becerisini ve evden ayrılma becerisini okula hazır olmanın birincil belirtisi ve en önemli koşulu olarak görmektedir. Raver ve Zigler de okula hazır oluş konusunda çocuğun sosyal ve duygusal gelişimine önem vermektedirler. Raver'a göre duygusal gelişimi sağlıklı olan çocuklar, erken çocukluk eğitiminde olumlu beceriler kazanmakta ve birinci sınıfa hazır olarak başlamaktadırlar (Kotil, 2005:17; Akt. Sarıtaş, 2010:11).

2.3.4. Dil Gelişimi

Okul öncesi dönemin sonlarında kullanılan sözcük sayısı artarak, akıcı bir konuşma biçimi oluşmaya başlar. Bilişsel gelişimine de bağlı olarak önceden yetişkinlerden, televizyondan duyduğu halde hiç dikkatini çekmemiş sözcükleri, günlük konuşmalarına eklemeye başlar. Öte yandan çocuğun konuşmalarının içerikleri, çevresindeki model aldığı kişilerden ya da sembolik modellerden de büyük ölçüde etkilenmeye başlar (Erden ve Akman, 1997: 65).

5 yaş çocuğu hep konuşmak ister. Yetişkinler gibi uzun cümleler kurmaya çalışır. Sözlü olarak ayrıntılı bilgi verir. Dil bilgisi kurallarına uygun konuşur, her şeyin nedeni ve niçini ile ilgilenir (Navaro, 1999:133). Bir olay meydana geldiyse, olayın öncesi ve sonrası ile ilgili ve olayın sonuçlarıyla ilgili sorular sorar. Yetişkinlerin bu dönemde çocukların sorularına kaçamak cevap vermeleri, geçiştirmeye çalışmaları çocuklar için olumsuz sonuçlar doğurur. Ayrıca yetişkinlere duyduğu güven azalır.

5-6 yaşındaki çocuk seslerin arasındaki benzerlik ve farklılıkları söyler. “Kim, ne, ne zaman, nerede, neden, nasıl?” gibi sorular sorar ve cevap verir. Akıcı konuşur. Kendi yaşlılarıyla sohbet eder ve sohbeti devam ettirir. Yazının bir anlamı olduğunu bilir ve yazının yönünü gösterebilir. Kitaptaki resimlere bakarak okuyormuş gibi yapar. Konuşma sırasında göz teması kurar. Jest ve mimikleri anlar. Konuşurken jest ve mimiklerini kullanır. Konuşmayı başlatır. Konuşmayı sürdürür. Konuşmayı sonlandırır. Konuşmalarında nezaket sözcükleri kullanır. Konuşmak için sırasını bekler. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler. Duygu ve düşüncelerinin nedenlerini söyler (MEB 2012b: 6-9).

Dil, okula hazırlığın en önemli öğelerindendir. Çocukların okulda ve hayatta başarılı olmak için dile ihtiyaçları vardır (Polat ve Unutkan, 2003:43). Konuşmayı ve anadilini anlayabilen çocuk, sesler aracılığı ile nesnelere isimlendirmesini öğrenmektedir. Daha sonra seslerin, sadece nesnelere için değil aynı zamanda hareketler, eylemler, nesnelere arası ilişkiler, duygular, istekler ve düşünceler için de kullanıldığını kavramaktadır. Zamanla sözcüklerin gelişmesiyle semboller devreye girmektedir (Sevinç ve Bayhan, 2006:213).Kısacası dil diğer gelişim alanlarını da olumlu veya olumsuz etkileyen, okula hazır olmanın en önemli etmen ve alanlarından biridir.

2.3.5. Öz Bakım Becerileri

5 yaşındaki çocuk elini yüzünü yıkar. Fakat bedeninin diğer bölümlerini yıkarken yardım edilmesi gerekir (Yavuzer, 2000:219). Giysilerinin önünü arkasını ayırt eder. Tamamen kendi kendine giyinir. Boyuna uygun askıya ceketini asar fakat çocukların bu becerileri kazanabilmeleri için deneme yapabilecekleri eğitim ortamları düzenlenmeli ve aile iletişim etkinlikleri aracılığıyla bu konulara evde de özen gösterilmelidir. Sofra kurmaya yardım eder, kendisi bez getirip döktüklerini temizler. Tuvalete gitmesi gerektiğinde gece uykusundan uyanır veya bütün gece altı kuru kalır. Ekmeğine yumuşak şeyler sürmek için bıçak kullanır (Erdur, 1995:4-5; Akt. Teke, 2010:7).

5-6 yaşındaki çocuklar ellerini yıkar, dişlerini fırçalar, saçını taramaya çalışır. Beden temizliğiyle ilgili malzemeleri kullanır. Yemek araç gereçlerini kullanarak, yemeğini kendisi yiyebilir. Çocuklara hem öz bakımı için gerekli araç gereçleri (sabun, şampuan, tarak, diş fırçası, tuvalet kâğıdı gibi) hem de evde ve okulda temizlik ve toplanma için gerekli araç ve gereçleri (toz bezi, süpürge gibi) kullanabilmesi için gerekli fırsatlar verilmelidir. Günlük işlerde sorumluluk alır ve yerine getirir. Hava şartlarına uygun giysiler seçer. Giysilerini kendi kendine çıkarır, giyinir. Giysilerinin düğme ve çıt çıtlarını çözer ilikler. Tuvalet gereksinimini kendi başına karşılar. Tuvalet gereksinimi bu yaştaki çocuklardan beklenen en önemli öz bakım becerisidir denilebilir. Ev ve okuldaki eşyaları temiz ve özenle kullanır, toplar, katlar, asar, yerleştirir. Çevre temizliği ile ilgili araç ve gereçleri kullanır. Tehlikeli olan durumları söyler. Kendini tehlikelerden ve kazalardan korumak için yapılması gerekenleri söyler. Örneğin; Çocukların arabanın ön koltuğunda oturmaması gerekir. Arabada emniyet kemeri takılmalıdır. Arabanın camından ve pencereden sarkmamak gerekir. Kibritle oynamamak gerekir. Yanan ocak, soba ve ütuden; bıçak gibi kesici aletlerden uzak durmak gerekir. Küçük nesnelere ağza, buruna, kulağa sokmak tehlikelidir. Tanımadığı kişilerin yanına gitmek, tanımadığı kişilerden yiyecek/içecek almak doğru değildir (MEB 2012b:13-15).

Eğitimin ve öğretimin her okulda aynı kalitede olması istenilen bir durumdur fakat bahsedilen gelişim özelliklerinin tüm öğretmenler tarafından bilinmesi ve dikkate alınması gerekmektedir. Öğrencinin gelişim özelliklerinin bilinmesi öğretmenin işini kolaylaştıracaktır. Sınıf öğretmenlerinin ilkökul birinci sınıf için

hem okul öncesi eğitimin hem de birinci sınıfın özelliklerini ve gereklerini bilmesi yerinde olacaktır. Şöyle ki, öğrencinin fiziksel, zihinsel, duygusal-sosyal, dil ve öz bakım becerilerinin gelişimi açısından olgunlaşması ve bu durumun öğretmen tarafından bilinmesi, yapılan eğitim ve öğretimin kalitesini artıracaktır. Ancak öğrenciyi baştan tanımak gerekir. Bu yapılırken de öğrencinin olgunlaşma sürecine dikkat edilmelidir. Öğrenciye matematik de öğretilmeli oyun da oynatılmalıdır. Öğrencinin de olgunlaşma seviyesinin bilinmesi, o düzeyin üstünde ya da altında öğretim verilmemesi gerekir. İşte bu noktada ilkökul 1. sınıf öğretmenlerinin öğrencilerinin hangi hazır bulunuşluk düzeyinde olduklarının farkında olmaları büyük önem arz eder. 5-6 yaş grubunun gelişim özelliklerini bilmek öğretmenlerin 6 yaşını tamamlamış öğrencilerinin hangi düzeyde olmaları gerektiği ile ilgili onları tanıma amaçlı değerlendirmelerine çok büyük yardımcı olacaktır. Çünkü bu yaşlar arasında çok büyük farklar yoktur. Hatta farklılardan çok benzerlikler bulmak daha kolaydır.

Okul çocuğun ikinci evidir fakat çocukla okulda bire bir ilgilenen, istek ve ihtiyaçlarını karşılayan öğretmeni, kardeşleri ve çevresinden tanıdığı kimselerdir. Yine de bir annenin veya babanın yerini tutamaz. Bu sebeple çocuk beden temizliğini, yeme-içmesini, giyinme işlerini(ayakkabı bağlama, düğme açma-kapatma v.b.), tehlikelerden korunmayı gibi davranış ve becerileri tek başına gerçekleştirmek zorundadır. Sonuç olarak çocuğun okul yaşamını düzenli devam ettirebilmesi için öz-bakım becerilerini kazanması gerekmektedir.

2.4. İlkokul 1. Sınıf Çocuğunun Sahip Olması Gereken Yeterlilikler

Okul öncesi dönemi çocuklarının gelişim özellikleri ile ilgili gerekli bilgilere sahip 1. sınıf öğretmeni, ilkökul 1. sınıfa başlayacak çocukların sahip olması gereken özellikleri bilmeli; bu iki dönemin hazır bulunuşluk düzeyleri hakkında yorum yapabilmelidir ve çalışmalarını öğrencilerin düzeylerine uygun olarak düzenleyebilmelidir.

Bu yaştaki bir çocuğun kas gelişiminin hızlı olmasına rağmen yine de çocuk tüm kaslarını tam olarak kullanamamaktadır. Çocuk okul dönemi boyunca ince ve kalın kaslarını kullanır hale gelir ve artık kalem tutabilir. Bu dönemin öğrencileri göz ve kulak yapısı bakımından da kendisinden istenenleri yapabilecek düzeye

gelmiştir (Keskinılıç, 2002:19). Ama çocukların çeşitli fiziksel kusur ve hastalıkları olabilir, sınıf öğretmenleri bunları bilmeli ve bu öğrencilerin dezavantajını avantaja çevirmelerine yardımcı olmalıdır.

Bu dönem çocuğu genellikle utangaçtır. Hemen yüzü kızarmaya, heyecanlanmaya ve ağlamaya başlar. Kıskançlık duyguları da bu zamanda gelişmeye başlar. Çünkü artık ailenin dışında gördüğü ve başarılı olan arkadaşları vardır, onları kıskanır ve hemen duygusunu belli eder. Ancak ileriki yaşlarda durum böyle değildir. Yani kıskançlık yine vardır fakat artık dolaylı yollardan ifade edilir. Başka bir şekilde gösterilir. Kelimelerin şiddetli ve incitici olduğu bu dönemde sebep sonuç ilişkisine dikkat ederek tartıştığı söylenebilir (Charles, 2000:14). Bu dönemdeki çocuğun konuşması değişmektedir ve artık karşısındakini kendisinin de dinlemesi gerektiğini anlamıştır. İşbirliği ile rekabet aynı anda yer alır. Şöyle ki, oyun oynarken birtakım kurallar koyarlar, uyulmasını isterler ama bunun yanında rakip olarak gördüğü arkadaşları da vardır, çünkü oyunu kendisinin kazanması gerekiyordur. Koyduğu kurallar kendi aleyhine işlemeye başlarsa, kuralları hemen değiştirir. Kısaca bu dönemde çocuk kuralların, bu kuralların nasıl uygulandığının, kuralların dokunulmaz olduğunun farkına varır (Keskinılıç, 2002:23). Kurallara uyulduğunda ödül alması, uyulmadığında ceza alması kuralların kesin olduğunun farkına varmasını ve temel ahlak bilincinin oluşmasını sağlayacaktır. Tabii ki uygulamada öğretmenin tutum ve davranışları çok önemlidir.

Çocuklarda sınıflama ve gruplama yetenekleri kendini göstermeye başlar. Çocukta hacim, uzaklık, zaman ve mekân gibi kavramlar da gelişir. Farkına vardıkları gerçekte yüz yüze kalınca çok sayıda soru sorarak karşılaştığı gerçekleri anlamaya, onlara kendince anlamlar yüklemeye çalışır. Bu dönemde çocuk parçayı bütünle birlikte düşünebilir. Ancak henüz soyut olarak zihinde canlandırmaz (Günçe, 1973:132-133; Akt. Teke, 2010:9).

Çocukların;

Bilişsel Yeterlilikleri:

- Dikkatlerini uzun süre yoğunlaştırmaları (ders süresi 40 dakikadır ama 1. sınıfın başlarında çocukların dikkat süresinin genellikle 5 – 10 dakika arasında değiştiğini bilmekte fayda vardır.

Öz-Bakım Yeterlilikleri:

- Kendi kendine giyinme becerisini (fermuarını çekme, düğmesini ilikleme, ayakkabı bağlama v.b.) kazanmış olmaları,
- Tuvalet kontrolünü sağlamış olmaları,
- Kendi temizliklerini yapabilmeleri,

Psiko-motor Yeterlilikleri:

- Sırada dik ve belli bir mesafede oturmaları,

Sosyal-Duygusal Yeterlilikleri:

- Sırasını bekleme ve sabır göstermeleri,
- Teneffüslerde kendilerini korumaları ve dengeli hareket etmeleri,
- Kendi sorumluluklarını taşımaları,
- Anneden ve evden kolay ayrılabilmeleri,
- Anneden ayrı oldukları için kırıklık duymamaları,
- Öğretmen ile iletişim kurabilmeleri,
- Öğretmenin verdiği talimatlara uymaları,
- Diğer çocukların varlığına katlanabilme ve onlarla baş edebilmeleri,
- Kendilerini ifade edebilmeleri,
- Arkadaşlık ilişkileri ve iletişim kurma becerileri, ilkokulun 1. sınıfındaki çocuğun okula uyumu ve öğrenme başarısındaki en temel yeterliliklerdir (Oktay ve Unutkan, 2005:149-150).

Okul öncesi yıllarında çocuğun başından geçenleri kesin olarak saptamak zor olsa da, bu ilk deneyimlerin çocuğun yaşamında sürekli etkileri olduğunu söylemek mümkündür. Buradan hareketle okula hazırlık için okulöncesinde destek olunması gereken alanları şöyle ifade edebiliriz:

- Okumaya hazırlık becerileri (okuma ve yazma öncesi beceriler, sesleri tanıma, el-göz koordinasyonu sağlama),
- Matematik becerileri (0-20 arası rakamları tanıma, setler oluşturma, renkleri, şekilleri öğrenme v.b),
- Sosyal becerileri (sırasını bekleme, verilen yönergeleri takip etme, sessiz

dinleme, paylaşma, iş birliği yapma, dikkat yoğunlaştırma),

- Motor becerileri (büyük ve küçük kas gelişimi),
- Duygusal beceriler (kendi duygularını uygun biçimde ifade etme, başkalarıyla empati kurabilme),
- Öz-bakım becerileri (kendi gereksinimlerini karşılama, temizlik, beslenme, dinlenme v.b. alanlarla ilgili işleri yapma, giysilerini yardımsız giyip çıkarma)

(Oktay ve Unutkan, 2005: 147-149).

2.5. Okula Hazır Olmayı Etkileyen Faktörler

Çocuğun okulun isteklerini karşılamaya ve özellikle okumayı öğrenmeye hazır olması çok yönlü ve karmaşık bir olaydır. Çeşitli araştırmacılar tarafından okumayı öğrenmek ile sınırlandırılan hazırlık kavramı, her araştırmacı ve yazarın görüşüne uygun şekilde, değişik sayıda faktörü içermektedir (Oktay, 2004:269).

Haris ve Sipay (1997) ‘How to Increase Reading Ability’ adlı eserlerinde okumaya hazırlığın değişik tamamlayıcı faktörlerden oluştuğunu, öğrenme ile biyolojik büyümenin karşılıklı etkileşimi aracılığı ile gelişen karmaşık bir kavram olduğunu ifade ederler. Aynı yazarlara göre, hazırlığın saptanmasında kronolojik yaş, cinsiyet, zeka, fiziksel yeterlik, lateralleşme, deneyim, dil faktörleri, duygusal ve toplumsal olgunluk, okumaya ve kitaba ilgi duyma gibi faktörlerin üzerinde durulmalıdır (Akt. Ergin, 2005:24).

Thais ‘Okul Olgunluğu ve Okul Olgunluğu Testleri’ adlı makalesinde okula hazır bulunuşlukta etkili olan belli başlı üç faktörden söz etmektedir: Zihinsel olgunluk, sosyal olgunluk ve bedensel olgunluk.

McClelland, Acock ve Morrison (2006) çocukların okula hazır olduklarını belirlemede kronolojik yaşın çok fazla dikkate alınmaması ve çocuğun okula başlaması için bilişsel olarak yeterli olgunluğa ulaşmasının yeterli olacağını dile getirmektedirler (Akt. Koçyiğit, 2009:12).

Çocuklar okul becerilerinin temelini erken yaşlardan itibaren edinmeye başlamaktadır. Bu temelin dayandığı temel olgular; güven, kendini kontrol, itaat, iletişim ve ortaklaşa hareket edebilmeyi içermektedir (Meisels, 1998). Bu karakteristik gerçeklerin her biri çocuğun genel kültürü, okuma yeteneği, alfabeyi tanımasını, şekillerle olan kavramayı, sayıları, renkleri algılamasını geliştirecektir.

Bu yetenekler çocuklar için çok önemli olup, geliştirilmesi yukarıda sayılan karakterlere bağlıdır. Hazırlığı etkileyen faktörler arasında; beslenme, fiziksel aktiviteler, sağlık, çocuğun deneyimleri, aile yapısı ve yaşı gelmektedir. Bunlar arasında yaş en önemli kriter olmasına rağmen bazı öğrenciler beklenen yaşta okula hazır olamayabilirler (Brostrom, 2000; Akt. Koçyiğit, 2009:12).

Daniels ve Diack, “okumanın gerçekleşmesi için gerekli olan psikolojik ve fizyolojik faktörler incelenirken, insanın algı ve düşüncesinin bağlı olduğu bilimsel veriler de göz önünde bulundurulmalıdır” diyerek; görmenin, görüntü ile sesin birleştirilmesinin ve işitmenin önemine değinmişler ve ‘Standart Reading Test’ini (Standart Okuma Testi) bu ilkelerden hareket ederek hazırlamışlardır (Akt. Ergin, 2005:25).

Anthony, okula hazırlıklı olmada gelişim alanlarının rolüne değinmiş ve bunları şöyle sıralamıştır:

- Fiziksel (kronolojik yaş, boy, ağırlık, cinsiyet, görsel algı, işitme algısı, hareket algısı, kalın ve ince kasların gelişmesi ve koordinasyonu), diğer beden işlevleri (salgısal, nörolojik ve hormonal)

- Sosyal (diğer insanlarla başarılı ilişki kurabilme)

- Duygusal (çevresi ile bağımsız bir şekilde ilişki kurabilme)

- Zihinsel (günlük yaşantılardan bilgi ve anlayış kazanma)

- Dil (Diğerleri ile rahatça iletişim kurabilme) (Çataloluk, 1994:9; Akt. Esaspehlivan, 2006:13).

Ulusal Eğitim Hedefleri Paneli Teknik Planlama Grubu’nun açıklamasına göre ABD’nin 1991’deki ulusal eğitim hedefi, “Amerika’daki tüm çocuklar okula, öğrenmeye hazır başlayacaklardır” şeklindedir. Bu hedefin bir sonucu, çocuğun okula hazır bulunuşluğu ile ilgili bazı faktörlerin tanımlanması olmuştur. Dikkate alınması gereken faktörlerden bazıları şunlardır:

- Fiziksel sağlık ve motor gelişim

- Sosyal duygusal gelişim

- Öğrenmeye karşı tutum

- Dil becerisi ve kullanımı

- Zihinsel beceri ve genel bilgi (Dockett ve Perry, 2002:7) .

Healy (1999:82) de okula hazır olmada, çocuğun yaşam deneyimlerinin ve sinir sisteminin, gelişim programı ile yukarıda sayılan beş ayrı faktörün etkileşim içinde bulunduğunu söylemektedir (Akt. Esaspehlivan, 2006:14).

Akyol'a göre, okula hazırlığı etkileyen faktörler yaş, cinsiyet, sağlık sorunları beyin başatlığı, genel zeka, görsel ve işitsel ayırım, dikkat ve dil gelişimidir (Y. Yılmaz, 2003:3)

Hazır bulunuşlukla ilgili çeşitli araştırmalar çok sayıda etmen sıralasa da çoğunda ortak olan dört temel öge özellikle dikkati çekmektedir. Bunlar:

- Fiziksel faktörler
- Zihinsel faktörler
- Duygusal faktörler
- Sosyal ve çevresel faktörlerdir.

İlköğretimin taleplerin kolayca yerine getirebilmesi, çocuğun bireysel özelliklerine bağlı olduğu kadar, çevrenin ona sağladığı imkânlarla da yakından ilgilidir. Hazır oluş ile ilgili çeşitli araştırmacılar çok sayıda faktör sıralasa da, Oktay (2004) fiziksel faktörlerin, zihinsel faktörlerin, duygusal faktörlerin ve sosyal ve çevresel faktörlerin dikkat çekici olduğunu belirtmektedir.

2.5.1. Fiziksel Faktörler

Çocuk okula başlayıncaya kadar hayatının en önemli bedensel büyüme ve gelişim evresini geçirir. Bedensel gelişimin bu hızına koşul olarak çocuğun, kişiliğinin temelini oluşturacak, bilişsel, duygusal, toplumsal, devinimsel, bazı törel ve cinsel özellikleri de bu yaşlarda kazandığı öne sürülmektedir. Hızlı bir öğrenme süreci içinde olma, bu yaşların en önemli özelliğidir (Ergin, 2005:27).

Okula başlayacak çocuğun sadece belirli bir takvim yaşına sahip olması yeterli değildir. Çocuğun genel sağlık durumu, beyin gelişimi ve normal bir beden gelişimine de sahip olması gerekir. Çocukların birbirinden farklı gelişme hızları olduğu gerçeği göz önüne alınmalıdır. Türkiye'de eylül ayı itibariyle 69 ayını dolduran çocuklar ile gelişim yönünden ilkokula hazır olduğu anlaşılan 60-68 ay arası çocuklardan velinin yazılı isteği bulunanlar ilkokula başlarken; 69, 70 ve 71 aylık olanları ise, ilkokula başlamaya hazır olmadıklarını belgeleyen sağlık raporu ile okul öncesi eğitime yönlendirebilir veya kayıtlarını bir yıl erteleyebilir. Okula

başlama ayının öne çekilmesi veya ileriye alınması sorunu çözmede yeterli değildir. Bu yaş, ülke şartları doğrultusunda ve ülkenin eğitim politikasına göre belirlense de, bu yaş dilimine gelip hala okula hazır olmayan çocuklar da bulunmaktadır.

Fiziki olgunluk veya olgunsuzluk, diğer gelişim yüzeylelerinin olgunlaşması için de destekleyici kanıt sağlamaktadır. Çocuğun, yaşlarının normal boy ve kilosuna yakın bir gelişim düzeyinde olması da önemlidir. Fiziksel faktörler içinde yer alan görme, işitme ve konuşma bozukluklarının, görme ve işitme keskinliğinin de okuma olgunluğunun kazanılmasında rol oynadığı pek çok araştırmacı tarafından belirtmekle birlikte, yapılan çalışmalarda bunların hiç birinin ana etken olduğunu kanıtlayacak sonuçlar elde edilememiştir. Ayrıca nörolojik faktörlerin de, çocuğun okumayı öğrenmesinde etkili olduğu üzerinde durulmuştur. Özellikle okuma yetersizliği durumlarında dikkati daha çok çeken nörolojik faktörler, çocuğun okumaya hazırlığında da rol oynamaktadır (Oktay, 2004:271). Thatcher arkadaşları ile yaptığı çalışmaların sonucunda, beyin gelişiminin düzenli olarak arttığına ve beyinin fiziksel yapısındaki bu olgunlaşmanın beynin yüksek bilişsel fonksiyonlarının nöro-fizyolojik süreçleriyle aynı zamanda olduğuna inanmaktadır. Bu çalışmanın önemli sonuçlarından biri de, sağ-sol hemisferlerdeki farklı bölgelerin ve beyin anteriorposterior bölgelerinin farklı zamanlarda geliştiği; çocukluk ve ergenlik dönemi boyunca farklı oranlarda olduğudur. Bu sonuca göre gelişim artışı asimetriktir ve beyin farklı bölgelerinde olmaktadır. Bu gelişim artışı, Piaget'nin uygulamalarında belirttiği bilişsel gelişim aşamaları ile ilişkilidir. Piaget'nin bilişsel gelişim aşamaları ile öğrencilerin okuldaki akademik gereklilikleri karşılayabilme kapasiteleri arasında olumlu bir ilişki vardır (Y. Yılmaz, 2003:20).

Okul hazır olmada fizyolojik faktörler incelendiğinde, bireylerin birbirinden farklı bir gelişme içinde olduğu gerçeğini göz önüne alarak bireylerin yaşları aynı olsa da okuma ve okulda başarılı olmada farklılıklar olduğu göze çarpmaktadır. Yaşları aynı olduğu halde gelişme hızları, zihin seviyeleri, sosyoekonomik ve kültürel olanakları farklı olan çocukların, ilköğretimin isteklerini cevap vermedeki başarıları da birbirinden farklı olmaktadır (Çataloluk, 1994:14; Akt. Esaspehlivan, 2006:16).

Fiziksel gelişim okula hazır bulunuşluk ile ilgili en önemli etkidir. Çocuk okula başlamadan önce sağlık muayenesinden geçirilmelidir. Çocuğun işitme ya da görme probleminin olup olmadığı tespit edilmelidir. İşitme ya da görme problemi olan çocuklar doğal olarak öğrenme güçlüğü çekmektedirler (Brostrom, 2000; Akt. Koçyiğit, 2009:14). Sonuç olarak, çeşitli fiziksel faktörlerin etkisini kesin olarak belirlemek güç olsa da, gerek nörolojik gerekse görme- işitme gibi fiziksel faktörler çocuğun hazır oluşunda önemli rol oynamaktadır. Çocuğun fizyolojik ihtiyaçlarının giderilmesi de onun okulda başarılı olması açısından gerekli görülmektedir (Çataloluk, 1994; Akt. Koçyiğit, 2009:14).

2.5.2. Zihinsel Faktörler

Tüm dünyada çocukların somut işlemler döneminde okula başlamaları bir tesadüf değildir. Bu dönemde çocuk beş duyu organı ile algılayabildiği olgu ve olaylar konusunda mantıksal olarak düşünebilir ve yargıya varabilir. Ancak duyu organları ile algılayamadığı olgu ve olaylar konusunda mantıklı düşünmede güçlük çekebilmektedir (Yapıcı, 2004:4). Yani kişinin aşikar olduğu çevreye ilk kez karşılaştığı durum veya nesnelere dahil olduğunda bu değişikliklere uyum sağlaması ve kendi mantık çerçevesinde süzerek çözümlemesidir. Bireyin yaşamını sürdürdüğü ve etkileşimde bulunduğu çevreye uyum sağlaması, yeni şeyler öğrenmesi ve karşılaştığı durumlara ayak uydurması zeka sayesinde gerçekleşmektedir. Ki çocuğun öğrenmesini etkileyen en önemli zihinsel faktör de zekâdır diyebiliriz.

Zeka, yeni ve şaşırtıcı durumlarda çevreye uyum yapabilme, soyutlama ve problem çözme gücü olarak tarif edilir(Selçuk, 2004: 73). Çocuğun okulun verdiği karmaşık bilişsel problemlerle baş edebilmesi için bu konuda gerekli zihinsel performansa sahip olması gerekir. Okula başlamada gerekli okul olgunluğu içinde en önemli konu bireyin zihinsel performansa sahip olması ile ölçülür. Bu konuda Oktay (1983) altı yaş ile altı yaş altı ay zekâsının okul olgunluğu açısından yeterli olabileceğini belirtmektedir ancak zeka çevresel koşullara da bağlı olduğu için çocuğun yetişme ortamı, beslenmesi, geçirilen hastalıklarda önem arz etmektedir(Akt. Koçyiğit, 2009:14).

Downing ve Thackray, değişik zamanlarda farklı öğretim yöntemleri ile yapılan araştırma sonuçlarında, okuma olgunluğu ve zekâ arasındaki ilişkinin;

kullanılan yöntem, dilin ve alfabenin özelliklerine göre değişiklik göstermesinin yanı sıra, çocukların zekâ düzeyleri ile okuma başarısını gösteren puanlar arasında yüksek bir bağlantı olduğunu bulmuştur (Akt. Oktay ve Unutkan, 2003; Koçyiğit,2009:15). Türkçe okuyup yazma ile ilgili kesin bulgular olmamakla beraber, normal bir zekâ düzeyine sahip altı yaş çocuklarının okuma yazmayı uygun şartlarda kısa zamanda öğrendikleri gözlemlere dayalı olarak söylenebilir. Uygun olmayan çevre koşullarının insanın zekâ gelişimini de olumsuz yönde etkilediği yapılan çeşitli araştırmalara göre doğrulanmış bir görüştür (Oktay ve Unutkan, 2003, Akt. Koçyiğit, 2009:15).

“Okul Olgunluğu ve Okul Olgunluğu Araştırması” adlı makalesinde, Alman ve Avusturya ekolünün önemli temsilcileri Hillebrunt, Kern, Danzinger ve Hetzer’in okula başlama olgunluğu konusundaki görüşlerine de kısmen yer veren Ascherleben’e göre, “okula başlama olgunluğu aslında zekâ olgunluğu, zihinsel olgunluk düzeyidir, bu da derse ait isteklere yeterince cevap vermek için gereklidir”. Görüldüğü gibi Ascherleben okul olgunluğunu zekâ olgunluğu ile eş anlamda kullanmaktadır. Buna karşılık Monroe, Stroud, Thackray gibi araştırmacılar okuma ve zekâ arasındaki ilişki her ne kadar yüksek ise de mutlak değildir görüşünü savunmaktadırlar. Zihinsel gelişimleri normalüstü olduğu halde, okumada başarı gösteremeyen çocuklar bulunduğu gibi, oldukça donuk zekâlı oldukları halde rahatça okuyan çocukların da sayısız örnekleri vardır (Oktay, 2004:273). Ataç’a göre başarı, zekâ ve zekâyı destekleyen diğer faktörlerden oluşmaktadır. Hepsi bir arada “yeteneği” meydana getirir. Ataç bu görüşü ile zekânın okul başarısı için mutlak, tek sebep olmadığını ifade eder (Çataloluk, 1994; Akt. Koçyiğit, 2009:15).

2.5.3. Sosyal Duygusal Faktörler

Sosyalleşme, çocuğun içinde yaşadığı topluma uyum sağlama süreci olarak tanımlanabilir. İnsan toplumsal bir varlıktır ve çevresiyle sürekli bir etkileşim içindedir. Çocuk doğumundan itibaren aileyle yaşamaya başlar. Bu, onun ilk sosyal çevresidir (Kandır, 2003; Akt. Teke, 2010:31). Çocuklar, ilkokula başlayınca kadar birçok sosyal beceriyi anne babalarından ve diğer yetişkinlerden öğrenirler. Ancak birçok çocuk okula geldiğinde evde kabul gören birçok sosyal beceri ve

davranışının, okulda kabul görmediğini ya da okulda farklı biçimlerde davranılması gerektiğini keşfeder (Senemoğlu, 1994).

Çocuğun doğduğu andan itibaren aile çevresinde geçirmiş olduğu yaşantıların istikrarlı bir sevgi şefkate dayalı olması, çocuğun büyüdükçe sosyal yaşama katılmasını kolaylaştıran önemli bir süreçtir. Bu sürecin sağlıklı geçirilmesi duyuşsal açıdan da çocuğun özgüven ve özsaygı yeterliklerini kazanmasını sağlayacaktır. Bu süreç, okula duyuşsal ve sosyal hazır bulunuşluk açısından çok önemlidir (Yapıcı, 2004:2). Çocuk ilk toplumsal ilişkilerini çevresi ile duygusal etkileşimine bağlı olarak kurar. Anneden ve öteki insanlardan aldığı etkilere göre olumlu veya olumsuz duygusal davranış modelleri ve bunlara uygun kişilik yapısı geliştirir. Çocuğun duygusal sorunlarının ve kişilik özelliklerinin onun için yepyeni bir ortam olan okulun (özellikle de) ilk günlerinde etkili olduğu şüphesizdir (Oktay, 2004:278).

Duygusal olarak dengeli olmayan, aşırı derecede hassas ve anneye bağımlı, anneden ayrılmakta zorluk çeken çocukların okuldaki öğrenme faaliyetlerine katılmaları çok güçtür. Anneden ayrılmaları diğer çocuklardan daha uzun süren bu çocuklar, sonunda bunu başardıkları zaman da, artık sınıf arkadaşları öğrenme sürecinin büyük bir bölümünü aşmış olurlar. Bu kez de onlardan geri kalmış olmak yüzünden hayal kırıklığına uğrarlar. Araştırmacılar çocuğun duygusal olarak kararlı ve dengeli olmamasının mı okumayı öğrenmeye engel olduğunu, yoksa öğrenemediği için mi duygusal sorunların (isteksizlik, ilgisizlik, ağlama, aşırı saldırganlık veya hareketsizlik, kardeşleri, arkadaşları, öğretmenleri ile iletişim kuramama, kendi hayal dünyasında kapalı kalma vs.) ortaya çıktığını belirlemede güçlük çekmektedirler. Ancak kesin olan, duygusal sorunlarla öğrenmedeki başarısızlığın her zaman birlikte görüldüğüdür (Unutkan, 2003).

Anne-babaların hoşgörü ve güven ortamında yetiştirdiği çocuklar çevreyle rahat iletişim kurabilen çocuklardır. Bu çocuklar okula başladıkları zaman da hem arkadaşları hem de öğretmeni ile kolay iletişim kurarak olumlu duygular içinde okula uyum sağlayacaklardır.

Yeterlik duygusu olan, yüksek benlik saygısına sahip bir çocuk, kendi kendine yetmeyi ilk 5 yılda öğrenmiş, yeterince sorumluluk üstlenmeyi ve kendi başına karar verebilmeyi yaşamışsa, okul ortamına kolaylıkla uyum sağlayacaktır. Çünkü okulun

kurallarına uyabilecek, kendi özgürlüğünün başladığı ve bittiği noktaları kestirebilecektir (Yavuzer; 2002:230).

2.5.4. Çevresel Faktörler

Gelişimde bireysel farklılıklar bulunmaktadır. Çocuğun gelişiminde iki önemli faktör bulunmaktadır. Bunlar kalıtım ve çevre koşullarıdır. İnsan gelişiminde hem kalıtımın hem de çevrenin önemli etkisi vardır. Günümüzde bir zamanların çevre mi kalıtım mı tartışması güncelliğini yitirmiş artık ikisinin de önemli faktörler olduğu kabul edilmiştir. İnsanlar kalıtım etkilerinin ve yaşadıkları çevre koşullarının birbirinden farklı oluşu nedeniyle gelişimlerinde farklılık göstermektedirler. Bazen aynı anne ve babadan gelen ve aynı çevrede yetişen kardeşlerin bile gelişimleri birbirlerine benzememektedir. Be nedenle her çocuktan aynı yaş ve zaman içinde aynı gelişim görevlerini bekleyemeyiz. Çünkü her insanın kendine özgü bir gelişim biçimi vardır (Ülgen ve Fidan, 2003:31-32).

Çevresel faktörler olarak, ailenin sosyoekonomik ve kültürel düzeyi, ailede okula giden başka kardeşin olması, yaşanılan çevre, ev tipi(müstakil-apartman v.b.), evde görsel ve işitsel iletişim araçlarının bulunması, çocuğun yazılı malzemeler ile karşı karşıya getirilmesi çocuğun okula hazır oluşunu etkileyen unsurlar olarak sayılabilir.

Bireyin kalıtsal olarak getirdiği potansiyelin gelişmesi, onun için çevresinde sunulan koşullarla sınırlıdır. İyi çevre koşullarında yetişen çocuklar yapılan araştırmalarda daha başarılı olarak tanımlanmıştır (Oktay, 1983; Akt. Koçyiğit, 2009:18). Bireyin çevre koşullarından en fazla etkilendiği dönemin çocukluk çağı olduğu bilinen bir gerçektir.

Aile ortamı ve sosyal çevre; hem zekâ gelişiminden, hem de zekânın gelişmesinden etkilenen öğrenme yeteneğinin gelişmesinde, dolayısıyla okula hazırlıklı olmada son derece önemli bir rol oynar. Toplumsal çevre koşullarının da çocuğun gelişiminde önemli rolü olduğunu vurgulayan ve özellikle yaşamın ilk yıllarında aile ve yakın çevrenin sağladığı olanakların çocuğun duygusal, toplumsal ve zihinsel gelişimindeki rolüne değinen görüşler giderek daha ön plana çıkmaktadır.

Eğer yetişkinin rehberliği yoksa çocuk, deneyimlerinin önemli yönlerini özümlemekte ve dilin içeriğini ve yapısını geliştirmekte güçlük çekmektedir. Bu nedenle aile çevresi, çocuğun yaşamının ilk beş yılında önemli bir temel eğitim kurumudur (Oktay ve Unutkan, 2003; Akt. Koçyiğit, 2009:18). Anne ve babanın okul kurumuna verdiği önem, değer ve buna bağlı olarak geliştirdiği tutum kadar, çocuğa sunduğu olanaklar da büyük önem taşımaktadır. Çocuğun okul öncesi evrede eğitim kurumuna gönderilmiş olması, çocuğa resimli kitaplar alınması, erken gelişim yıllarından itibaren ona kitap okunması, tiyatro, sinema, konser, resim sergisi ve müzeye götürülerek bunlar hakkında tartışılması, okula hazırlık adına çocuğa sunulan önemli olanaklardır (Yavuzer, 2003).

Çevre koşullarındaki olumsuzluk kişinin bütün alanlardaki gelişimini etkilemektedir. Düzenli bir aile yaşamı çocuğun okul başarısı üzerine etki yapan önemli bir etmendir. Lammernan'a göre, okul başarısı ile uyumlu aile yaşamı arasında %63 oranında ilişki bulunmaktadır (Altınköprü, 2001; Akt. Koçyiğit, 2009:18).

İlkokulun sorumluluklarını kolayca yerine getirebilmesi, çocuğun genetik olarak sahip olduğu özellikleri kadar, bu özellikleri potansiyeline uygun olarak geliştirebileceği sosyal çevrenin ona sağladığı olanaklarla da yakından ilgilidir. Bu nedenle aile ortamı ve sosyal çevre çocuğa sağladığı olanaklar ve yaşantılarla okula hazırlıklı olmada önemli bir rol oynar. Çocuklara uyurken masal okumak, onları gezmeye, sinemaya götürmek, ev yaşamındaki uyaranların hepsi onların topluma uyumlarında ve gerek zihnen gerekse psiko-sosyal açıdan gelişimlerinde önemli gereksinimlerdir (Çataloluk, 1994; Akt. Koçyiğit, 2009:19).

Eğer bir çocuk her bakımdan gerekli şeyleri aldığı bir çevrede yetişmişse ve kalıtsal bir sorunla karşılaşmamışsa okula hazır demektir (Ataç, 1991).

2.6. Okula Hazır Bulunuşluk Ölçütleri

Çocuklar son çocukluk döneminin başlarında ; motor ve dil gelişimi açısından büyük aşamalar kaydetmiş, el-göz koordinasyonu gelişmiş ve dengenin gelişmesi sonucu hızlı yürüyebilen, futbol oynayabilen, ip atlayabilen, iki elini bağımsız olarak kullanabilen bir birey haline gelmiştir. Bu dönemde çocuğun küçük kasları oldukça gelişmiş olduğundan, diğer yaşlara oranla el işlerinde daha beceriklidir. Kesip

yapıştırır, makas kullanır, hayal dünyasını yansıtan resimler yapar, tüm araç ve gereçleri iyi kullanır. Sesleri yazmaya çalışır, bazılarını çok da düzgün yazar, bazı çocuklar ad ve soyadlarına ek olarak birkaç kelime daha yazabilirler. Bazı sorumlulukları yüklenir, söylenenleri dikkatle dinler, dikkat süresi uzar. Kendisiyle gerçek nitelikte eğitim uygulamaları yapılacak bir çağa gelmiştir (Yavuzer, 1999:225-226).

Ruhsal gelişmesi yolunda giden bir çocuğun cinsel kimliği iyice belirmiştir. Kızlar kız özelliklerini, erkekler erkek özelliklerini ebeveynleri ile özdeşim kurarak kazanmışlardır. Çocukta iyi ile kötüyü, doğru ile yanlış seçme yeteneği ve temel ahlak ve etik bilinci gelişmeye başlamıştır. Elini kolunu dengeleme becerisi daha da artmıştır. Konuşma yeteneği ve kelime haznesi çok gelişmiştir. Zaman, uzay, sayı mefhumları yerleşmeye başlamıştır. Hayal ile gerçek arasındaki farklar daha kolay ayırt edilebilmektedir. Somut düşünceden soyut düşünceye geçiş başlamıştır.

Birinci sınıf çocuğu için bedensel olarak gelişme halinde olan, hareketliliği seven, dikkati çabuk dağılan, yaparak-yasayarak öğrenmesini ve oyunu seven, öğrenmeye istekli olan bir varlık denilebilir (Unutkan, 2003:36). Bütün bu özelliklerin ışığında bir çocuğun okula hazır olması, fiziksel, bilişsel, sosyal-duyuşsal alanlarda bir hazır bulunuşluğu gerektirir diyebiliriz.

Yazgan'a (2003) göre birinci sınıf için hazır olma ölçütleri şunlardır:

1. Çapraşık yönergeleri anlayıp uygulayabilme: Birden çok basamak içeren, akılda tutma becerisi gerektiren yönergeler okulda her gün birçok kez karşısına çıkacaktır.

2. Masa başında uzun süre oturabilme: Küçük aralar verildikten sonra tekrar işinin başına dönebilmeli.

3. Bir işi kendi başına tamamlayabilme: Yol gösterildiği zaman söylenenleri uygulayabilme.

4. Her aklına geleni yapmak istese de, kendini denetleyebilme: Bu özellik, oyun oynamak yerine okuma-yazma gibi ilk başta zor gelen işleri yapabilmek için ön şarttır.

5. Akademik beceriler: Okuma, sesler ve simgeleri olan harfler arasındaki ilişkiyi kavramaya dayanır. Yazma için gereken beceriler parmakların beyin tarafından etkili kullanımına dayanır. Oturması zaman alan bir beceridir. Bu çağdaki

çocuğun sürekli yer değiştirmek isteği bilinen bir gerçektir ve sınıfta kendisine ayrılan bir alanda oturması, başkasının sınırlarını ihlal etmemesi istenir. Bu beceri de zaman alacaktır.

6. Göz-el koordinasyonu: Makasla şekiller kesebilmeli, kalemi tutarak basit geometrik şekilleri çizebilmeli, harfleri kabaca kopya edebilmeli.

7. Okuma öncesi beceriler: Harflerin bazılarını tanımalı, harflerin belli sesleri temsil ettiğini kavrayabilmeli.

8. Aritmetik beceriler: Sayma, kümeleme, benzerleri tanıma. Bu alanlarda gelişimin hiç olmazsa ilk adımlarını atmış olması beklenir. Gelişimin başladığı noktaları mükemmelleştirmek okulun işi olacaktır(Akt. Tozar, 2011:67).

Brostrom (2000) ise okula hazır bir çocuğun özelliklerini şöyle sıralamıştır:

1. Hikâyeleri dinledikten sonra anlatabilmeli,
2. 20'ye kadar ritmik sayabilmeli,
3. Alfabenin harflerini anlayabilmeli,
4. Sesleri fark edebilmeli,
5. Sıcak-soğuk gibi duyuşsal kavramları ayırt edebilmeli,
6. Renkleri tanıyabilmeli,
7. Tuvalet eğitimi almış olmalı ve ellerini kendi başına yıkayabilmeli,
8. Sırasını bekleyebilmeli,
9. Dikkatine hâkim olabilmeli,
10. Paylaşmayı bilmeli,
11. Kalemi düzgün tutabilmeli,
12. Tek ayak üzerinde dengede durabilmeli,
13. Sembollerin aynısını kopya edebilmelidir (Akt. Koçyiğit, 2009:20-21).

Einon'a (2000) göre okula başlama kriterleri ise şunlardır:

1. Çocuk sevdiklerinden ayrı kalabilmelidir.
2. Yabancılarla birlikte olabilmelidir.
3. Kalabalığa alışmalıdır.
4. Eleştiri kaldırabilmelidir.
5. Ödüllendirilmese de çalışmalıdır.

6. Kendi kendine çalışabilmelidir.
7. Sessiz sakin oturabilmelidir.
8. Kendini sözle ifade edebilmelidir.
9. Temel becerilere sahip olmalıdır (Akt. Koçyiğit, 2009:21-22).

Senemoğlu ise (1994:21-30), zorunlu eğitimden önce çocukta, gelişimine yardım edilmesi ya da kazanılması gerekli becerileri şöyle sıralamıştır:

1. Kendisinin farkında olması,
2. Sosyal beceriler,
3. Kültürünün ve diğer kültürlerin farkında olması,
4. İletişim becerileri,
5. Algısal-devimsel beceriler,
6. Analitik düşünme ve problem çözme becerileri,
7. Yaratıcılık ve estetik beceriler.

Maryland Eyaleti Modelinde (Maryland Model for School Readiness) ise ilkokula başlama kriterleri beş gelişim alanı içinde ele alınmaktadır:

1. Sosyal ve Duygusal Gelişim

- Çocuk okulda duygusal tavırlar sergileyebilmeli,
- Çocuk okulda etkin sosyal tavırlar sergileyebilmeli,
- Çocuk kendi davranışlarının sorumluluğunu alabilmeli.

2. Dil ve Okuma-Yazma Gelişimi

- Çocuk dinleme ve anlama becerisi sergileyebilmeli,
- Çocuk dili etkin iletişim için kullanabilmeli,
- Değişik amaçlara yönelik ve karşısındakilerle etkin iletişim kurmak için yazmayı kullanabileceği bilincine vararak, benzeterek kopya edebilmeli.

3. Bilişsel Gelişim ve Genel Bilgi

- Nesneleri özellikleri ve işlevleri açısından tarif edebilmeli,
- Sayı ve miktar kavramını anlayabilmeli,
- Matematiksel problemleri çözmek için belirli stratejiler kullanabilmeli,

- Karşılaştığı olaylar hakkında tahminler yapabilmeli,
- Resmi ve gayri resmi durumlarda, kendisi, ailesi, çevresi, kültürü ve teknoloji hakkında bilgisini bütünleyerek kullanabilmeli,
- Güzel sanatlar yolu ile kendini ifade edebilmelidir.

4. Öğrenmeye Yaklaşım/ Tutum

- Çocuk kendi güçlü yönlerini ve eksikliklerini tanımaya başlamalı,
- Düşüncelerini, fikirlerini ve bilgisini paylaşabilmeli,
- Yeni edindiği bilgileri anlamlı bir şekilde, önceden öğrendikleriyle ve deneyimleriyle ilişkilendirip bütünleştirebilmeli,
- Aktif katılım ile öğrenmenin sorumluluğunu kabul edebilmeli,
- Öğrenmeyi geliştirmek için hayal gücünü, yaratıcılığını ve icat etme yetisini kullanabilmeli.

5. Fiziksel Sağlık ve Motor Gelişim

- Çocuk bağımsız olarak; büyük ve küçük kas becerilerini okulda etkin olacak şekilde kullanabilmeli,
- Kişisel sağlık bilgisi kurallarını uygulayabilmeli,
- Emniyetini sağlayan seçimler yapabilmelidir (Akt. Koçyiğit, 2009:22).

Gökçen'e (2004) göre, bazı özellikler çocuğun ilkokula hazır olma durumunu belirtmektedir. Çocuk bu özellikleri taşıyorsa çocuğun ilkokula hazır olduğunun anlaşıldığını ileri sürmektedir.

1. Çocuğun dikkati gelişmiş olmalıdır.
2. Konsantrasyon süresi yeterince uzamış olmalıdır.
3. Dinleme alışkanlığı kazanmış olmalıdır.
4. Dinlediğini aktarabilecek düzeyde Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalıdır.
5. Kendisini ifade edebilecek düzeyde sözcük dağarcığına sahip olmalıdır.
6. Kavramları anlayabilmeli, oluşturabilmeli ve bu kavramlarla genellemeler yapabilmelidir.
7. Öğrenmeye açık ve istekli olmalıdır.
8. El-göz koordinasyonu gelişmiş olmalıdır.

9. Aldığı sorumlulukları yerine getirmelidir.
10. Eleştiriyi kabul etmeyi ve eleştiriye olumlu tepki vermeyi öğrenmelidir.
11. Zamanını iyi kullanabilmelidir.
12. Başladığı işi bitirme sabrını göstermelidir.
13. Kendine saygı ve güven duymalı, öz denetim kazanmış olmalıdır.
14. Öz-bakım becerilerine sahip olmalıdır.

Sadece kronolojik yaşın okula başlama kriteri olarak kabul edilmesi yetersizdir. Gelişimsel testler ile çocukların gelişim seviyeleri belirlenebilir; uzman ve tecrübeli eğitimciler objektif bir değerlendirme yaparak çocuğun genel seviyesini bulabilir. Çocuğun kronolojik yaşının altında veya üstünde çıkabilecek olan davranış seviyesi okula yerleştirme kriteri olarak kronolojik yaştan daha doğru bir kriterdir (Banerji v.d., 1997:56-65).

2.7. Okula Hazır Bulunuşluğun Değerlendirilmesi

Çocukları tanımak, onları anlamak demektir. Çocukları anlamak için onların gelişimsel özelliklerini, gereksinimlerini, ilgilerini, alışkanlıklarını, tutumlarını doğru sentezlemek gerekir. Öğretmenler çeşitli yöntemleri (gözlem yapmak, günlük sınıf etkinliklerini değerlendirmek, yıl içinde değişimlerinin kayıtlarını tutmak, ailelerle toplantılar düzenlemek, standart testler uygulamak) kullanarak çocuklar hakkında bilgi edinirler ve çocukları değerlendirmeye çalışırlar. Bu yöntemlerin her biri çocuğun farklı perspektiften algılanmasına ait bilgileri içerir ve hepsi aynı derecede önemlidir. Çocuğun becerileri, yetenekleri ve bilgileriyle ilgili etraflı bir görüş elde etmek için birçok yöntemin sonuçlarının birleştirilmesine gereksinim vardır. Teoride bu gereklilik olarak bilinse de pratikte, çocuğun ancak standart testlerle ve sınavlarla ‘tek taraflı değerlendirilmesine’ ağırlık verilmektedir (Tuğrul, 2003:381).

Çocuğun ilköğretime hazır olup olmadığının değerlendirilmesi çeşitli ülkelerde farklı görüşlere bağlı olarak değişmektedir. Daha önce üzerinde durulan hazır bulunuşluk ile ilgili farklı teorik görüşlerde “hazır bulunuşluk” farklı açılardan değerlendirilmektedir.

Gelişimsel görüş açısından, hazır bulunuşluk, çocuğun gelişim açısından hangi aşamada olduğuna göre değerlendirilir. Buna göre çocuğun okula hazır olup olmadığı

ya da bir sene bekletilip hazırlığını tamamlaması gerektiği saptanır (Dockett ve Perry, 2002:72). Bu görüşe göre gelişme hızlandırılmaz, dolayısıyla yapılması gereken çok fazla bir şey yoktur; çünkü çocukların duygusal, sosyal ve zihinsel gelişmeleri için zamana ihtiyaçları vardır.

Çevresel görüş, beceri ve bilgi ölçmeye daha elverişlidir. Öğrenmeye karşı olan potansiyeli ölçmektedir. Kontrol listesi şeklinde yapılan değerlendirmeler bu kategoride çok kullanılmaktadır. Bu değerlendirme, becerileri konudan ayrı, izole olarak test etmesi ve yaşça (ay farkı olarak) akranlarından küçük olanlar için dezavantaj olması nedeniyle eleştirilmektedir (Dockett ve Perry, 2002:72). Çocuğun ruhsal yapısı üzerinde odaklanmak yerine, bu yaklaşım çocuğun neler yapabildiği ve çocuğun davranışları üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu görüşe göre hazır bulunuşluk, öğretmen ve öğrencilerin ulaşabileceği nihai bir hedeftir. Bu yaklaşıma göre, hazır olmanın ölçütleri sabit ve evrenseldir (Meisels, 1998; NSW Parenting Centre, 2003, Akt. Pirpir, 2011:21). Skeete'ye (2006) göre bu görüşü benimseyenler çocuğun gelişimini tamamen onun sosyal ve kültürel dünyasında var olan olaylar ve koşullar tarafından kontrol edilmekte olduğunu ve sonuçta okula hazır olmanın farklı düzeylerde çeşitli görevleri yapabilmesi için beceri birikimi olarak tanımlamaktadır (Akt. Pirpir, 2011:21-22).

Sosyo-yapıcı görüşte ise bireysel olarak çocuğa odaklanılmaz. Toplum olarak hazır bulunuşluğun anlamına ve sergilenmesine bakılır. Eğitimci, ebeveyn, toplumun diğer elemanları birlikte çalışarak o ortamda çocuklar için neyin önemli olduğunu tespit ederek değerlendirme yaparlar (Dockett ve Perry, 2002:72).

İnteraktif görüş ise 'hazır bulunuşu' ilişkiler düzeyinde değerlendirir. İlişkileri kurmak zaman aldığı ve karşılıklı olduğu için salt çocuğu ele almak yetersizdir veya bir seferlik bir test ile saptanamaz. Karşılıklı ilişkiler zaman içerisinde incelenmelidir (Dockett ve Perry, 2002:72).

Hazır bulunuşluğu psikolojik testler ile ölçme, en eski ve üzerinde en çok çalışılmış konuların başında gelir. İlk defa 1925 yılında yayınlanan Gesell Gelişim ya da Olgunluk Ölçeği, çok sayıda araştırmaya konu olmuş ve kullanılmıştır. Ölçek iki buçuk ile altı yaş arasındaki çocukları gelişimsel olarak değerlendirmeyi amaçlamaktadır. 1974 yılında yapılan en son yenilenmeyle davranışlar "Büyük Motor", "İnce Motor" hareketler, "Adaptasyon", "Dil", "Kişisel ve Sosyal" olmak

üzere beş alan içinde gruplandırılmıştır. Çocuğun gelişiminin izlenmesi amacıyla 1, 4, 7, 10, 12, 18, 24, 36, 48 ve 69. aylarda olmak üzere çocuğun gelişimi on kez değerlendirilmektedir. Gesell Gelişim Ölçeğinin bugün dahi popüler olmasının nedeni, ölçeğin derinliğine yapılan gelişimsel araştırmalardan elde edilen normlara sahip olmasıdır. Bebeğin gelişimi zaman içinde sıralı ve belirli aşamalardan geçer. Gesell ve arkadaşları gelişim ve olgunlaşma süreci içindeki bu aşamalara ilişkin normlar elde etmişler ve bu normlara göre bebeğin gelişimini değerlendirmişlerdir. Bu normları kullanarak çocuğun aşamalara göre gelişim hızının değerlendirmesini yapmışlardır. Çocuğun gelişimi bu normlara göre ileride ise akranlarına göre “ileri” bir gelişim, geride ise akranlarına göre “ağır giden” bir gelişim, paralellik gösteriyorsa “normal” bir gelişim izlediği anlaşılmaktadır (Özgüven, 2000; Akt. Koçyiğit, 2009:24-25).

ABD’de Dildreth, Nellie ve Griffiths tarafından geliştirilen ve Test ve Araştırma Bürosu tarafından Türkçeye adapte edilen “Öğrenime Hazır Oluş Testi”; çocukların okula hazır oluşunda önemli olan dil gelişimini, sözel olarak söylenenleri anlama, sayı becerisi ve motor yetenekler gibi zihinsel yetenekleri kapsar. Test; sözcük anlama, cümleler, bilgi ve eşleştirme olmak üzere dört bölümden oluşmakta, ilköğretime hazır oluş yetenek ve becerilerini gözleme amacı ile uygulanmaktadır (Özgüven, 2000).

Kaliforniya Zihni Olgunluk Testi, Sullivan, Clark, Tiegges tarafından geliştirilmiş olup, yer ilişkileri, muhakeme gücü, sayı bilgisi ve dil bilgisi alt testleri ile çocukların zihni gelişimini ölçen bir sürat testidir. Testte 51 soru bulunmakta ve süre otuz dakikadır (Özgüven, 2000; Akt. Koçyiğit, 2009:25). Özgüven tarafından Türkçeye adapte edilen Detroit Zihin Yeteneği Testi ise ilkokul birinci sınıfa gidecek çocukları zihin düzeylerine ve muhakeme becerilerine göre sınıflandırmak amacı ile geliştirilmiştir. Test; büyüklüğe göre eşyaları ayırt edebilme, eşyaları resimden tanıyabilme, çeşitli resimler içinden fonksiyonlarını bilme, eşya ve varlıkların fonksiyonlarını bilme, eksik resimleri tamamlama, resimlerde hataları bulma, birbirine benzeyen resimleri bulma, eksik şekli tamamlama, resimler üzerinde sayma ve aradakilere dokunmadan bir resimden diğerine çizgi çizme alt testlerinden oluşmaktadır. Testte 60 soru olup, zaman kısıtlaması yoktur (Özgüven, 2000; Akt. Koçyiğit, 2009:25).

Hildreth, Griffiths ve Gauvran tarafından geliştirilen ve 1983’de Oktay tarafından uyarlanarak Türkiye için geçerlik, güvenilirlik ve norm çalışmaları yapılan Metropolitan Olgunluk Testi, en çok kullanılan testler arasında yer alır. Test, okula yeni başlayanların birinci sınıf talimatlarını anlamaya hazırlıklı olmalarını sağlayacak olan özellikleri ve başarılarını ölçmek üzere hazırlanmıştır. 16 sayfalık bir kitapçıktan oluşan bu test, kelime anlama, cümleler, genel bilgi, eşleştirme, sayılar ve kopya etme gibi altı ayrı testten oluşur. Her alt test uygulamacı tarafından sözlü verilecek talimatlara göre çocuğun işaretleyeceği ya da kopya edeceği resimlerden oluşur. Çocuğun her doğru cevabına bir puan verilir. Ayrıca testin hazırlayıcıları, teste esas olarak Okuma Olgunluğu, Sayı Olgunluğu ve Genel Olgunluk kısımlarına ayırmışlardır. Her bir ana bölüm için beş seviyeli bir derecelendirme bulunmakta, çocukların maddelerden aldıkları puanların toplamı bu derecelendirmeye göre saptanmaktadır (Oktay, 1983; Akt. Koçyiğit, 2009:26).

Yine çocukların gelişimlerinin tespitine yönelik, Peabody Kelime Testi, Goodenough-Harris Adam Çizme Testleri; Rehberlik Araştırma Merkezleri, Özel Eğitim Kurumları ve bazı üniversitelerde kullanılmaktadırlar. Okul olgunluğunu ölçebilecek bu ölçeklerin yanı sıra Unutkan (2003), okul öncesi dönem çocuklarının okula hazır oluşlarını değerlendirecek Türk kültürüne özgü “Marmara İlköğretime Hazır Oluş” ölçeğini geliştirmiş; geçerlik, güvenilirlik ve norm çalışmalarını yapmıştır. Türkiye’de çocuklar halen takvim yaşına göre ilkokula kaydedilmekte, özellikle devlet okullarında çocukların hazır bulunuşlukları ile ilgili bir değerlendirme yapılmamaktadır. Son yıllarda özel okulların rehberlik servislerinin öğrencileri bazı değerlendirmelere tabi tuttukları gözlenmektedir. Ancak standart bir değerlendirme aracı söz konusu değildir.

Öte yandan, çocuğun okula hazır olma durumunu değerlendirmek için öğretmenin yaptığı gözlem son derece önemlidir. Çocuğun özelliklerini gelişimsel olarak yakından takip etme imkânı bulan öğretmen, çocuğun okula başlayıp başlayamayacağı konusunda yüksek oranda tahminde bulunabilmektedir. Aile açısından çocuğun okula hazır bulunuşluğunun değerlendirilmesi ise çocuğun biyolojik yaşı ile sınırlandırılmaktadır (Y. Yılmaz, 2003; Tuğrul, 2003).

2.8. Dünya’da Okula Hazır Oluş ve Okula Başlama

Tablo 1. Avrupa Birliğine Üye Ülkelerde ve Türkiye’de Zorunlu Eğitime Başlama Yaşı ve Süresi

Ülke	Yaş Süresi	Okullaşma Kümesi Oranı
Danimarka	7-16	99
Belçika	6-18	93
Fransa	6-16	97
Almanya	6-18	82
Yunanistan	6-15	99
İrlanda	6-15	89
İtalya	6-14	96
Lüksemburg	4-15	---
Hollanda	5-17	100
Portekiz	6-15	100
İspanya	6-16	100
İngiltere	5-16	96

(Gültekin, 1998:5)

Tablo 2. Türkiye’de 2013 Yılı İlköğretim Seviyesinde Eğitim-Öğretim İstatistikleri

	Net okullaşma oranı (%)	Okul sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci sayısı	Derslik sayısı	Şube sayısı	Okul başına düşen öğrenci sayısı	Şube başına düşen öğrenci sayısı	Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı
2012-2013	98,86	29169	282043	5593910	234920	251027	192	22	20

(TÜİK-Örgün Eğitim İstatistikleri, İlköğretim 6-13 Yaş, 2013)

Bugün, dünya ülkelerinde okula başlama yaşı ve özellikleri değişiklik göstermektedir. Almanya’da zorunlu okula başlama yaşı 6’dır. Bu yaştan önceki

eğitimde gönüllülük esastır. Değişik okul çeşitleriyle, çocuğun toplumun sorumlu bir üyesi olarak gelişmesine yardım etme amaçlanmaktadır. Alman anaokulları, ailenin sunduğu eğitim ve yetiştirme çabasını tamamlamayı da amaçlar, hem bilgi edinmeyi hem de duygusal gelişmeyi de vurgular. Özellikle bütün 5 yaş çocuklarına ilkokula geçişlerini kolaylaştıracak pedagojik teşviklerin aile ve okul etkileşimiyle gerçekleştirildiği yadsınamaz.

Avusturya'da da okula başlama yaşı 6'dır. Resmi akademik takvim eylül ayının başında başlar, haziran ayının sonuna doğru sonlanır. Okulöncesi eğitim 4 yaşından itibaren isteğe bağlı olarak gidilen ve çocuklara okuma-yazma ve hesaplamaya ait temel kavramların öğretildiği 6. yaşın tamamlanmasına kadar devam etmektedir.

Belçika'da zorunlu okula başlama yaşı 6'dır. Anaokullarının çoğu ilkokula bağlı olarak çalışmakla birlikte, buralarda gerçek anlamda öğretim yapılmamaktadır (Poyraz ve Dere, 2001).

Danimarka'da okula başlama yaşı 7'dir. Okulöncesi eğitimin amacı okula hazırlık olmayıp, çocuklara güvenli ve uyarıcı bir ortam hazırlamaktır. Tüm akademik bilgiler 1. sınıftan itibaren öğreilmeye başlanmaktadır.

Finlandiya'da da okula başlama yaşı 7'dir. Okulöncesi eğitim zorunlu değildir. Kırsal kesimlerde çok amaçlı gündüz bakımevi olan ilköğretim okulları mevcuttur. 1. sınıftan itibaren eğitim zorunludur.

Fransa'da zorunlu okula başlama yaşı 6'dır. Okulöncesi eğitim zorunludur. İlkokul 1.sınıfa başlamadan önce çocuklar 1-2 yıllık bir okulöncesi eğitimden geçerler (Oktay 2004:65-78).

İngiltere'de zorunlu okula başlama yaşı 5'dir. Okulöncesi eğitim okulları ilköğretime bağlıdır.

Amerika Birleşik Devletleri'nde ise her eyalet kendi eğitim sistemini oluşturduğu için yönlendirme ile ilkokula başlanmaktadır.

Japonya'da okulöncesi eğitim çok yönlü olarak devam eder. Amaç çocukları ilkokula hazırlamaktır. Geleneksel okula başlama yaşı 6'dır. Okul Japonların hayatında büyük öneme sahip bir yapıdır (Poyraz ve Dere, 2001).

Avustralya’ da çocuklar tecrübeleri dikkate alınmaksızın olgun görünüşleri ve genetik yapılarından dolayı 5 hatta 4 yaşında okula başlamaya hazır sayılmaktadırlar.

İsrail’de zorunlu eğitim yaşı 5-16’dır. Çocukların %90’ından fazlası okulöncesi eğitim almaktadır. Eğitim İsrail’de hayatın bir parçasıdır ve bütüncül bir yol kat eder(Acarlar, 1994:176-180).

Gelişmiş birçok ülkede (İngiltere, Amerika Birleşik Devletleri, Kuzey Avrupa ülkeleri) okula başlama uzman denetiminde aile ve çocuk ile birlikte kararlaştırılarak verilmektedir.

Takvim yaşı temel alındığında ise çoğu ülkelerde aynı yaş aralığında ilköğretime başlanmaktadır. Bu yaş aralığı 5-8 yaşlar arasında değişse de 5 ve 6 yaşını tamamlamış olan çocuklar okula başlamaktadır. Ülkemizde de 5 yılını tamamlayan çocukların okula başlamalarının önü 12 yıllık zorunlu- kademeli eğitimle açılmıştır.

Okula başlamada ise okuma olgunluğu ön plana çıkmaktadır. İngiltere’de yapılan araştırmalarda tam okumanın, yani okul olgunluğuna tam ulaşma yaşının, 9-14 yaşlar arasında değiştiği ortaya konmuştur.

Yine yapılan çalışmalarda okula başlama yaşının 5,9 ile 6,3 yaşlar arasında olmasının olgunluk bakımından en iyi sonuçları verdiği ve bu yaşlarda çocukların okula başlanmasının uygun olduğu belirtilmiştir. Buna paralel bir kaç ayın esneklik payı olarak fark edebileceği de eklenmiştir. Ayrıca yaz aylarında doğan çocukların ay bakımından şanslı ve akademik avantaja sahip oldukları ileri sürülmektedir (Sharp, 1998; Akt. Karbuğa, 2011:34-35).

2.9. 12 (4+4+4) Yıllık Zorunlu-Kademeli Eğitimle Birlikte Ülkemizdeki Okula Başlama Durumu

Dünya genelindeki uygulamalara bakıldığında, ortalama eğitim süresi 11 - 12 yıl veya daha üzerindedir (Gültekin 1998:5). Türkiye’de ise yetişkin nüfusun ortalama eğitim süresi 6 - 6,1 yıl civarındadır. Başka bir ifadeyle, gelişmiş dünya ülkeleri ile Türkiye’nin eğitim süresi arasında tam yarı yarıya bir fark söz konusudur. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere baktığımızda, hemen hepsi ortalama eğitim

sürelerini artırmak suretiyle nüfuslarının büyük bir bölümünü lise mezunu ya da üniversite mezunu yapmak üzere hedefler koymuşlar ve bunu gerçekleştirmek için tedbirler almaktadırlar. Avrupa Birliği ülkeleri 2020 yılına kadar nüfuslarının en az yüzde 90'ını lise mezunu yapmak üzere hedeflerini revize etmişlerdir. Japonya ve Güney Kore çağ nüfusunun yüzde 100'ünü üniversite mezunu yapmayı tartışmaktadır. Daha birçok ülkeden veya bölgeden bu tür örnekleri artırmak mümkündür. Ülkemizde ise nüfusun sadece yüzde 28'inin lise mezunu olduğu dikkate alınrsa, bu değişikliğin önemi de kavranacaktır. Ülkemizde son yıllarda alınan önlemlerle ve idari uygulamalarla çağ nüfuslarının okullaşma oranlarında çok önemli mesafeler kat edildiği görülmektedir. Bu kapsamda okullaşma oranlarında ilköğretim düzeyinde yüzde 98'lerin aşıldığı, ortaöğretim düzeyinde yüzde 70'lere yaklaşıldığı, yükseköğretim düzeyinde ise yüzde 33'leri yakaladığımız görülmektedir. Bu gelişmelere rağmen, bölgeler arasında ciddi farklılıklar devam etmektedir. Örneğin Şırnak'ta ortaöğretimdeki okullaşma oranı yüzde 30'ların altındadır(MEB, 2012a:9). Zorunlu eğitimi 8 yıldan 12 yıla çıkaran düzenleme ile toplam nüfusun ortalama eğitim yılı artırılmak ve okullaşma oranındaki bölgesel farklılıklar da azaltılmak istenmiştir (Y. Yılmaz , 2012).

Düzenlemeyle getirilen bir başka yenilik ise eğitimin kademelere bölünmesidir. Birinci kademe 4 yıl süreli ilkokul, ikinci kademe 4 yıl süreli ortaokul ve üçüncü kademe 4 yıl süreli lise olarak yapılandırılmıştır. Böylece kademeler arası yatay ve dikey geçişlere imkân tanınmış, esnek yapı sayesinde bireye yetenek ve gelişimine göre erken yaşlarda tercih hakkı tanınmıştır. Yeni sistem, yaş aralığını düşürerek ilkokulların ayrı binalarda, diğer okullara (ortaokul ve lise) devam eden öğrencilerin ise farklı binalarda eğitim yapmasına imkân tanımıştır. Bu değişikliklerle birlikte halen uygulanmakta olan 8 yıllık kesintisiz zorunlu eğitim yerine, 12 yıllık zorunlu-kademeli eğitim getirilerek 12 yıllık süre üç kademeye ayrılmıştır. Birinci kademe 4 yıl süreli ilkokul (1. 2. 3. ve 4. sınıf), ikinci kademe 4 yıl süreli ortaokul (5. 6. 7. ve 8. sınıf) ve üçüncü kademe 4 yıl süreli lise (9. 10. 11. ve 12. sınıf) olarak düzenlenmiştir (MEB, 2012a: 9-12). Yeni sistem yani 4+4+4 zorunlu kademeli eğitim sistemi iyi bir eğitim sistemi için pedagojik bir modeldir. Bundan önceki kesintisiz eğitim sistemi uzak bölge okullarına giden çocukları yoruyordu ve zorlama bir modeldi (Öztürk, 2012; Akt. Özay, 2012).

2.9.1. 12 Yıllık Zorunlu-Kademeli Eğitimde İlkokula Başlama Yaşı

İlkokula başlama yaşında yeni düzenleme 5 yaşını o yılın Eylül ayı sonunda dolduran öğrenciler ilkokula başlar hükmü gereğince, 2012 – 2013 öğretim yılından itibaren esasen 30 Eylül 2012 itibarıyla 60 ayını dolduran çocukların ilkokula başlamaları mümkündür. Ancak kamuoyunda yaşanan yoğun tartışmalar, talepler ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın değerlendirmeleri sonucunda Eylül sonu itibarıyla 66 ayını dolduran çocuklara ilkokula kayıt hakkı tanınmıştır.

2012 - 2013 eğitim ve öğretim yılı için 30 Eylül 2012 tarihi itibarıyla 66. ayını tamamlayacak çocuklar olan 31 Mart 2007 tarihinde ve öncesinde doğmuş öğrencilerin okul kayıt işlemleri e-okul sistemi üzerinden merkezi sistemle yapılacaktır. Ancak, yaşça kayıt hakkı elde etmemiş olduğu halde fizikî ve ruhî gelişim yönünden hazır olduğu düşünülen 61 - 66 ay arasındaki çocuklar da velisinin yazılı isteği üzerine ilkokul eğitime yönlendirilebilir veya okul öncesi eğitim kurumlarına devamları sağlanacaktır. Okul müdürlükleri, yaşça kayıt hakkını elde eden çocuklardan 66, 67 ve 68 aylık olanları, velisinin vereceği dilekçe ile; 69, 70 ve 71 aylık olanları ise, ilkokula başlamaya hazır olmadıklarını belgeleyen sağlık raporu ile okul öncesi eğitime yönlendirebilir veya kayıtlarını bir yıl erteleyebilir (Resmi Gazete, 2013). Çocuk doktorları ve psikiyatrların vereceği raporla çocuğun bir yıl okula geç başlamasına olanak sağlandı. Çocuk doktorları çocukların okul olgunluğunu ölçemeyeceği için verilen raporların da geçerliliği tartışma konusudur (Gül, 2012:8).

Yeni düzenleme ile ilköğretim birinci sınıfa o eğitim öğretim yılı için 30 Eylül itibarıyla 66. ayını dolduranlar kayıt olacaktır. Daha önceki uygulamada ise o yılın 31 Aralık tarihi itibarıyla 72. ayını dolduranlar kayıt olmaktaydı. Dolayısıyla okulların eğitime başladığı Eylül itibarıyla bu çocuklar 68 – 69 aylık oluyorlardı. Bakıldığında yeni uygulama ile eski uygulama arasında fark 2 – 3 aylık bir süreyi kapsamaktadır. Yani 2 – 3 ay daha erken ilkokul birinci sınıfa başlayacaklardır (MEB, 2003: 14-15).

2.10. İlkokula Başlamada Okul Öncesi Eğitimin Önemi

Gelişimin hızla yönlendiği okul öncesi dönem, bireyin çevre koşullarından en fazla etkilenecek biçimlendiği yıllardır (Oğuzkan ve Oral, 1997: 2, Akt. Kırık, 2011:13). Birey için son derece hassas olan bu dönemde verilecek eğitim oldukça önemlidir. Bu gerçeği Kandır (2001:1), “kişiliğin temelinin atıldığı kritik bir dönem olarak adlandırılan okul öncesi yıllarda verilen eğitimin, tüm eğitim kademelerini özellikle de ilkökul eğitimi, hatta tüm yaşamı etkilediği düşünüldüğünde bu dönemde verilen eğitimin önemi bir kat daha artmaktadır” şeklinde ifade etmektedir.

“Bloom’un yaptığı araştırmalara göre de 17 yaşına kadar olan zihinsel gelişmelerin %50’si dört yaşına, %30’u dört yaşından sekiz yaşına kadar, %20’si ise sekiz yaşından on yedi yaşına kadar oluşmaktadır (Akt. Poyraz ve Dere, 2003: 8). On sekiz yaşına kadar olan okul başarısının %33’ü okulöncesi eğitimle, %27 si de ilkokulla açıklanmaktadır” (Timurkaynak, 1998: 22; Akt. Kırık, 2011:14). Tüm bu veriler okul öncesi eğitimin ilkökula ve daha sonraki eğitim kademelerine etkisini açıkça ortaya koymaktadır. Zihinsel gelişimin %50’si, ilerleyen yıllarda %30 ve sonra %20’si yadsınamayacak kadar önemli bir değerdir ve zihinsel gelişim bireyin okul başarısıyla doğrudan alakalı olduğu için okul öncesi dönemin okul başarısı ile ilişkisi ve tabii bu dönemde verilecek eğitimin de önemi ve etkisi kolayca anlaşılmaktadır. Yapılan araştırmalar da bize bunu kanıtlamaktadır.

“Eğitsel planlama ve uygulamalar, ne kadar küçük yaşta çocuğa ulaşılabilirse, kişiliği de o ölçüde, istenilen doğrultuda geliştirilebilir. Gelişimin hızlı olduğu ilk yıllar, çevre etkisine en duyarlı olunan yaşlardır” (Oğuzkan ve Oral, 2002: 2; Akt. Kırık, 2011:14). Bu nedenle bu dönemde verilen eğitim çocuğun kişiliği, ilkökul başarısı ve yaşamının bütünü açısından oldukça önemlidir.

Okul öncesi eğitim, gerek sosyal ve gerekse bireysel bakımdan son derece önemli işlevleri olan bir eğitim basamağıdır. Bireyin sosyalleşmesini, gelişimini ilerletmesini, ilkökula daha hazır olarak gelmesini ve bireysel özelliklerini geliştirmesini sağlar. Okul öncesi eğitim alan çocuklar kendilerini tanıma ve tanıtmaya, çevreyi ve çevredekileri tanıma, anlama ve etkileşimde bulunma, kuralların gerekliliğini fark etme ve kurallara uyma, öz bakım becerilerini yerine getirme, doğru ve yanlış davranışı ayırt etme, duygu ve düşüncelerini ifade etme, istek ve

ihtiyaçlarını dile getirme gibi birçok gelişim alanını olumlu etkileyip, bireye pozitif katkılar sağlar (A. Özbek, 2003:7-8; Akt. Kırık, 2011:14).

Yazıcı'ya göre de (2002), okul öncesi eğitim, çocuklara ilkokula başlamadan önce okulun kendisinden beklentilerine yönelik deneyimleri kazanmasını sağlamaktadır. Yani okul öncesi eğitim olarak ilkokula başlayan çocuk öncelikle sosyal bir ortama gireceği için sahip olması gereken; kurallara uyma, kendini tanıma ve tanıma, duygu ve düşüncelerini uygun bir dille ifade etme, karşıdakini dinleme ve anlama, arkadaşlık kurma vb. sosyal becerileri büyük oranda kazanmış olarak gelir. Ayrıca okuma-yazmaya başlaması için gereken temel kas becerileri, kalem tutma, çizgiler çizme, boyama, kesme yapıştırma, dinlediğini anlama gibi okuma-yazmaya hazırlık becerilerini kazandırmaya yönelik etkinlikler de okul öncesi eğitim kurumunda çocuğa sunulmuştur. Kısacası okul öncesi eğitimden geçerek ilkokula başlayan çocuk duyuşsal,zihinsel ve psiko-motor alanlarda kendisinden beklenen temel becerileri genel olarak kazanmış ve aileye ilkokula hazır olduğuna dair belirtiler vererek okula başlar.

“İlköğretime hazır oluşu etkileyen başlıca etmenler arasında zihinsel, sosyal ve çevresel etmenler gelmektedir” (Oktay ve Unutkan, 2003; Akt. Unutkan, 2007: 244). Gerek zihinsel gerekse sosyal ve çevresel etmenler açısından gerekli hazır bulunuşluğa sahip olmadan ilkokula başlayan çocuk uyum problemi yaşamaktadır.

“Yapılan araştırmalar da okul öncesi eğitim almış olan çocukların okul öncesi eğitim almamış olan çocuklara göre ilkokulda daha katılımcı, girişken ve uyumlu olduklarını göstermektedir” (Yavuzer, 2003: 152-154). Çünkü okul öncesi eğitim almış çocuklar ilk çekingenliklerini kurumda yaşayıp atlatmış ve girişkenlik yönünde ilerlemeye başlamış olurlar. Ayrıca okul öncesi eğitim çocukların ilkokula başladıklarında okumaya geçme hızlarını ve başarılarını da arttırmaktadır. Okul öncesi eğitim kurumlarında verilecek olan eğitim planlanırken, çocukların okuma-yazmaya geçişlerini kolaylaştırıcı çalışmalara ve etkinliklere yer verilmektedir. Bu doğrultuda çocuklara verilen eğitim ile 1.sınıfa başladıklarında kolayca okumaları ve yazmaları amaçlanmaktadır. Ama okul öncesi eğitim kurumlarında asla sesleri ve harfleri tanıtıcı ve öğretici çalışmalara yer verilmemelidir. Eğer bu durumun aksi olursa çocuk ilkokul 1. sınıfta her şeyi bildiğini sanıp, yanlış öğrenmelere doğru yönelecektir.

“Okul öncesi eğitim bireyin sosyal gelişim alanı üzerinde de oldukça etkilidir. Çocukların okul öncesi eğitim kurumlarına devam süreleri uzadıkça sosyal davranış yönünden daha uyumlu oldukları gözlenmektedir” (Gürkan, 1982: 217). Çünkü çocuk sosyal bir ortam olan okulöncesi eğitim kurumunda çocuklar akranları ve eğitimcilerle bir arada bulunarak etkileşimde bulunarak sosyalleşmekte, yaparak, yaşayarak ve eğlenerek öğrenmektedirler. Başer (1996: 1) ana sınıfı programından yararlanarak ilkokula başlayan çocukta oluşan bilgi ve beceri birikiminin onu, diğer yaşlılarından daha farklı kıldığını ifade etmiştir. Çünkü okul öncesi eğitim kurumunda çocuklar etkinliklere katılmaya ve çeşitli durumlara uyum sağlamaya teşvik edilirler. Böylece okul öncesi eğitim almayanlara göre ilkokula başladıklarında daha tecrübeli ve sosyalleşmiş durumdadırlar (Akt. Kırık, 2011:15).

“Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların, diğer yetişkinlerle ve yaşlılarıyla ilişkilerinin arttığı, okul yaşamına karşı olumlu duygular beslediği, iyi alışkanlıklar beslediği, iyi alışkanlıklar kazandığı ve sinirsel eğilimlerinin azaldığı görülmektedir” (Oğuzkan ve Oral, 1991: 106; Akt. Kırık, 2011:16). Çünkü okul öncesi eğitim alan çocuklar duygularının farkında olma, duygularını kontrol edebilme, başkalarının duygu ve düşüncelerine saygı duyma davranışlarını büyük oranda kazanmaktadırlar.

Kandır’a (2001:1) göre okul öncesi eğitim kurumları; kişiliğin şekillendiği bu dönemi, çocukların fiziksel, sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimleri açısından en sağlıklı şekilde geçirmesini, onları ilkokula ve hayata hazırlamayı ve aileyi okul öncesi eğitimi konusunda bilgilendirmeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda, çocuğa içinde bulunduğu dönemin gelişim özellikleri dikkate alınarak kazandırılması istenen becerilerle ilgili önceden programlanmış, planlı ve sistemli bir eğitim verilmelidir. Çocuk böylelikle ilkokula başladığında programlı ve planlı eğitimden haberdardır. Ders ve dinlenme sürelerinin farkındalığına da büyük oranda ulaşmıştır.

Sınıf öğretmeni, kısa zamanda ilkokula başlayan çocuğun evdeki deneyimleri ve aile ilişkileri hakkında bilgi sahibi olmak zorundadır ki, bu yolla öğrencisine yardımcı olabilsin. Okul öncesi eğitim kurumlarında yaşadığı her deneyim, çocuğun gelecekte ilkokulda başlayacağı programlı öğretim için birer temel hazırlık niteliğindedir. Bu yıl ilkokula başlayan bazı öğrenciler okul öncesinde yaşamaları gereken deneyimler ve okula hazırlık sürecini ilkokul 1. sınıfta yaşamışlardır. 12

haftalık uyum programı süresince öğrenciler ilkokul 1. sınıfa hazırlık ve alışma devresi yaşayarak, öğretime hazırlanmışlardır.

2.11. İlgili Araştırmalar

Esaspehlivan (2006), yaptığı araştırmada, 78 aylık ve 68 aylık ilkokul birinci sınıf çocuklarının okula gidebilmek için yeterli hazırlıklarının bulunup bulunmadığını incelemiş ve okula hazır oluş düzeylerini değerlendirmiştir. Genel Tarama modeli kullanılarak gerçekleştirdiği araştırmasında örneklemini, İstanbul ilinin 6 ilçesinde bulunan 17 özel ve resmi ilköğretim okulunun birinci sınıfına devam eden 78 ve 68 aylık, okul öncesi eğitim kurumuna gitmiş ve gitmemiş 300 çocuk oluşturmuştur.

Araştırmada Marmara İlköğretime Hazır Oluş Ölçeğinin Gelişim Formu örneklemin her bir gelişim alanı ile ilgili veri elde etmek üzere öğretmenleri tarafından doldurulmuş; uygulama formu ise temel akademik beceriler açısından veri elde etmek üzere araştırmacı tarafından çocuklara bireysel olarak uygulanmıştır. Verilerin analizinde ilişkisiz grup t testi ve iki faktörlü anova kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, 78 aylık çocukların okula hazır bulunuşlukları 68 aylık çocukların okula hazır bulunuşluklarından .01 düzeyinde anlamlı fark göstermiştir.

Unutkan (2003) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada; okul öncesinden ilköğretime geçen beş-altı yaş çocuklarının hazır oluş düzeylerini değerlendirmek amacıyla oluşturulan “Marmara İlköğretime Hazır Oluş Ölçeği” Gelişim ve Uygulama formlarının, geçerlilik, güvenirlik ve norm çalışması yapılmıştır. Araştırma tarama modelinde yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini İstanbul ilinde bulunan 1002 çocuk oluşturmaktadır. Örneklem grubunu oluşturan çocukların %60'ı okul öncesi eğitim almayan, %40'ı ise okul öncesi eğitim alan çocuklardan oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından oluşturulan, gelişim ve uygulama formlarını içeren “İlköğretime Hazır Oluş Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek yedi bölüm ve 203 maddeden oluşmuştur. Form beş-altı yaş çocuğu gelişim özellikleri ile Milli Eğitim Bakanlığı 1996 Okul öncesi Eğitim Programı hedef ve hedef davranışlarından yola çıkılarak düzenlenmiştir. Form gözlem bilgilerine dayalı olup, çocuğun davranışlarını tekrarlama sıklığına göre yetişkin tarafından

puanlanmıştır. Marmara İlköğretime Hazır Oluş Ölçeği Gelişim Formunun güvenilirlik çalışması, 30 kişilik bir grupla bir ay ara ile yapılan iki uygulama arasında ilişki grup t testi ile devamlılık katsayısına bakılarak yapılmış ve genel toplamda korelasyonlar istatistiksel açıdan 0,01 düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Marmara İlköğretime Hazır Oluş Ölçeği Gelişim Formunun geçerlilik çalışmasında ise madde analizi yapılarak ve alanda çalışan öğretmen, konu ile ilgili akademisyenlerden alınan görüşler ile kapsam geçerliliği, faktör analizi yapılarak da yapı geçerliliği sağlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; okul öncesi eğitim alan çocuklar, almayan çocuklara oranla ilköğretime daha hazır bir şekilde başlamaktadırlar. Düşük sosyal, kültürel ve ekonomik koşullardan da gelse, okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocuklar, hiç okul öncesi eğitim almamış çocuklara oranla ilköğretime çok daha hazır dırlar. Sosyal kurallarla tanımlanmış, zihinsel ve bedensel açıdan aktif olunan, duygusal çatışmaların yaşandığı, bir birey olarak kendi sorumluluklarını taşıdıkları ve uzman bir yetişkin rehberliğinde sistemli çalışmaların yapıldığı ortamlar sağlayan okul öncesi eğitim kurumları çocukların ilköğretime çok daha yumuşak ve donanımlı bir şekilde geçişlerini sağlamaktadırlar. Araştırmada elde edilen bir başka önemli bulgu ise, ebeveynlerin eğitim düzeyleri ve mesleklerinin çocuklara sağlanan yaşantı zenginliği ile paralel olarak ilköğretime hazır oluşu olumlu yönde etkilediğidir.

Yılmaz (2003) okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden altı yaş grubu çocuklarının okula hazır bulunuşluk düzeylerini tespit etmek amacıyla kullanılacak bir okul olgunluğu kontrol listesini geliştirmiştir. Araştırma örneklemini, Ankara ilinde yaşamakta olan düşük, orta ve yüksek sosyoekonomik düzeydeki ailelerin çocuklarının devam ettiği Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okulların anasınıflarından rastgele örnekleme yöntemiyle seçilmiş 66–72 aylık 120 kız ve 120 erkek öğrenci oluşturmuştur. Okula başlama çağındaki çocukların sergilemeleri gereken davranışlar, bu yaş grubu çocuklar için kullanılan gelişimsel testler ve ölçekler temel alınarak bir kontrol listesi oluşturulmuş ve ön deneme uygulamaları yapılmıştır. Ön uygulama sonrasında maddelerin geçerliliği test edilmiş ve kontrol listesi yeniden düzenlemiştir. Geliştirilen kontrol listesi çocuklara araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Araştırma bulgularına göre, çocukların hazır bulunuşluk düzeyleri ile dikkat süreleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu, kız çocuklarının küçük kas ve

sosyal gelişimlerinin erkek çocuklara göre daha ileride olduğu tespit edilmiştir. Çocukların büyük kas motor, bilişsel ve dil gelişimleri puanları ile kardeş sayısı ve doğum sıraları arasında negatif bir ilişki olduğu, kardeş sayısı ve doğum sırası arttıkça çocukların bu gelişim alanlarında gerileme olduğu belirtilmiştir. Yüksek sosyoekonomik düzeydeki ailelerin çocuklarının olgunluk düzeylerinin diğer gruplarda bulunan çocuklara göre daha yüksek olduğu ortaya konmuştur. Ayrıca çocukların okul olgunluk seviyelerinin çevresel şartlardan etkilendiği ve zengin çevre koşullarından gelen çocukların kontrol listesindeki özellikleri daha çok gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Gonca (2004) çalışmasında, farklı sosyoekonomik ve kültürel ortamlarda yetişen altı-yedi yaş grubu, ilköğretime yeni başlayan ve normal gelişim gösteren çocukların ilköğretime hazır bulunuşluk düzeylerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın örneklem grubunu, Ankara il merkezindeki, Beytepe İlköğretim Okulundan 65, İleri İlköğretim Okulundan 77 ve Mamak Çocuk Sevenler İlköğretim Okulundan 60 olmak üzere toplam 202 çocuk oluşturmuştur. Örnekleme oluşturan 202 çocuğun hazır bulunuşluklarını değerlendirmek amacıyla İlköğretime Hazır Bulunuşluk Değerlendirme Ölçeği geliştirilmiş, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmış ve uygulanmıştır. İlköğretime Hazır Bulunuşluğu Değerlendirme Ölçeği, ilköğretime yeni başlayan çocukların okul başarılarında etkili olan başlıca zihinsel becerileri ölçmektedir. Resim tanıma, rakamları tanıma, görsel algılama, işitsel algılama, anlama ve yorumlama, sayı bilgisi ve yazı yeteneği olmak üzere yedi bölüm, 109 sorudan oluşmuştur. Bu ölçeğin yanında çocuk ve aileler hakkında gerekli bilgileri toplamak amacıyla Çocuk ve Aile Bilgi Formu kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, sosyoekonomik ve kültürel düzeylere göre çocukların hazır bulunuşlukları arasında, yüksek sosyoekonomik ve kültürel düzeydeki çocuklar yönünden anlamlı bir fark bulunmuştur. En düşük hazır bulunuşluk düzeyi ise düşük sosyoekonomik ve kültürel düzeydeki çocuklarda görülmüştür. Okul öncesi eğitim durumuna göre çocukların hazır bulunuşluk düzeyleri arasında, okul öncesi eğitim almış çocuklar yönünden anlamlı bir fark bulunmuştur. Ebeveyn eğitim durumları yükseldikçe çocuklarının okula hazır bulunuşlukları arasında doğru orantı vardır.

Ayrıca çocukların cinsiyetlerine göre hazır bulunuşluk düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür (Akt. Pirpir, 2011:155).

Welch ve White (1999), ilköğretime hazırlık ve okul olgunluğu becerilerini, okul öncesi öğretmenleri ve ebeveyn beklentileri yönünden karşılaştırmıştır. Çalışmanın örneklemini Louisiana’da bulunan 25 okul öncesi öğretmeni ile çocukları okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 104 ebeveyn oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak, daha önceki araştırmalardan yararlanılarak anket formu oluşturulmuş, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları sonucunda form 25 soruya indirilmiştir. Araştırma sonucunda, sadece üç soruda öğretmenler ve ebeveynler arasında anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır. Ebeveynler, okul öncesi eğitim süresince yapılan faaliyetlerin çocuğa farklı alanlardaki katkılarına kıyasla alfabeyi öğrenmelerini daha önemli gördüklerini belirtmiştir. Öğretmenler ise çocukların okula hazır bulunuşluklarında fiziksel sağlık ve iyi beslenme, ihtiyaçlarını iletebilme ve anadilinin temel kurallarını kazanmış olma, okula heveslilik, merak ve yeni aktivitelere istekliliğin önemli olduğunu belirtmişlerdir (Akt. Koçyiğit, 2009:34).

Wesley ve Buysse (2003), ebeveynlerin ve uzmanların okula hazır bulunuşluk ile ilgili inanışlarını ve beklentilerini incelemişlerdir. Okula hazır bulunuşlukla ilgili farklı yönleri ele almış önceki araştırmaları da kapsayan çalışmada aşağıdaki yedi temel soruya cevap aranmıştır;

1. Okula başlarken çocuk neleri bilmelidir?
2. Çocuklar en iyi nasıl öğrenirler?
3. “Çocukların okula hazır olmaları” ne anlama geliyor?
4. Çocukların okul öncesi eğitimde hangi alanlarda hazırlanmış olmaları gerekiyor?
5. “Okulların çocuklar için hazır olması” ne anlama geliyor?
6. Okul olgunluğunu kazandırmak için hangi yöntemler uygundur?
7. Program yapıcılara, parlamenterlere ve ebeveynlere hangi mesajları iletmemizi istersiniz?

Araştırmada Okula Hazır Bulunuşluk kavramını incelemek amacıyla odak grup görüşmesi kullanılmıştır. Çalışmada 25 ebeveyn, 32 okul öncesi eğitim öğretmeni, 36

ilköğretim öğretmeni ve 25 okul yöneticisi olmak üzere 118 katılımcı 20 ayrı grupta incelenmiştir. Araştırma sonucunda; ebeveynler ve uzmanlar Ulusal Eğitim Hedefleri Panelinde (National Education Goal Panel) bahsedilen temel beş gelişim alanlarının desteklenmesi gerektiğini vurgulamışlardır (Akt. Koçyiğit, 2009:35-36).

Katılımcılar, dil gelişimi ve iletişim becerileri kadar, sosyal-duygusal gelişimin de kritik bir öneme sahip olduğunu dile getirmişlerdir. Çocukların diğer çocuklarla ve yetişkinlerle anlamlı iletişim kurmalarını, temel kurallara ve direktiflere uymalarını, benliklerinin göstergesi olan ihtiyaç ve isteklerini ifade edebilmeyi okula iyi bir başlangıç için gerekli beceriler oldukları belirtilmiş, çocukların ebeveynlerden ayrılabilmelerinin önemi vurgulanmıştır.

Boz (2004) çalışmasında, anaokuluna/anasınıfına devam eden altı yaş çocuklarının ilkokula hazır bulunuşluk düzeyleri ile ilgili anasınıfı öğretmeni, birinci sınıf öğretmeni ve velilerin bu konudaki görüşlerini incelemiştir. Araştırmanın örneklemini, Ankara merkez ilçelerindeki Milli Eğitim Bakanlığına bağlı özel ve resmi ilköğretim okulları bünyesinde yer alan anasınıfına devam eden 258 altı yaş çocuklarının velileri ile bu kurumlarda çalışan 117 anasınıfı öğretmeni ve 97 birinci sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Çalışmada, öğretmenler ve velilere 46 maddeden oluşan çocukların okula hazır bulunuşlukları ile ilgili anket formu ve demografik bilgilerin yer aldığı bilgi formu verilmiştir. Anket formu oluşturulurken Metropolitan Readiness, Kindergarten School Rediness Testi, Psikososyal Gelişim Ölçeği, Daberon I ve Denver Gelişimsel Tarama Testleri ile okula hazırlık ile ilgili testlerden yararlanılmıştır. Form oluşturulurken 22 uzmana 52 maddeden oluşan ön form verilmiş ve bu konudaki görüşleri doğrultusunda form son halini almıştır.

Araştırmanın sonucunda, anasınıfı öğretmenin yaşının, öğrenim durumunun ve mesleki deneyiminin okula hazır bulunuşluk ile ilgili görüşlerinde etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Birinci sınıf öğretmenlerinin görüşlerinde ise yaşın etkisi anlamlılık göstermezken, mesleki deneyim ve öğrenim durumu ile okula hazır bulunuşlukla ilgili görüşlerinde anlamlı değişiklikler tespit edilmiştir. Ayrıca ebeveynlerin sosyoekonomik durumlarının ve öğrenim durumlarının yükselmesine bağlı olarak sosyal iletişim ve okuma yazma becerisinin okula hazır bulunuşlukta önemli olduğu ortaya konmuştur. Ebeveynlerin, anasınıfı öğretmenleri ve birinci sınıf

öğretmenlerine göre okula hazır bulunuşlukta akademik beceriyi daha önemli buldukları, anasınıfı öğretmenlerinin ise sosyal iletişim becerisini ebeveynlere göre daha önemli buldukları belirtilmiştir.

Cinkılıç (2009) “Okul Öncesi Eğitimin İlköğretim 1. Sınıf Öğrencilerinin Okul Olgunluğuna Etkisinin İncelenmesi” adlı çalışmasında ilköğretim 1. Öğrencilerinin, okul öncesi eğitim alıp-almama, okul öncesi eğitime devam etme süreleri, cinsiyet, kardeş sayıları ve anne-baba eğitim düzeylerinin, öğrencilerin okul olgunlukları üzerinde bir farklılaşmaya neden olup olmadığının değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Koçyiğit (2009) Yaptığı araştırmada, ilköğretim birinci sınıf öğretmenlerinin ve ebeveynlerin bakış açısıyla “okula hazır bulunuşluk” için gerekli beceri yeterliklerin neler olduğunu tespit etmek ve bu durumun okul öncesi eğitime ilişkin sonuçlarını ortaya koymaktır. Bu çalışma, Konya ili özel ve devlet ilköğretim okullarında görev yapan 14 birinci sınıf öğretmeni ve 13 ebeveyn ile yürütülmüştür. Araştırmada, katılımcıların okula hazır bulunuşluk olgusuna ilişkin görüşlerini elde etmek amacıyla açık-uçlu sorulardan oluşan yarı-yapılandırılmış görüşme kullanılmıştır. Görüşmeler vasıtasıyla elde edilen ham veriler, betimsel analiz tekniği kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırmanın bulgularına göre, ilköğretim birinci sınıf öğretmenleri okula hazır bulunuşluğu, “ilköğretim birinci sınıfın gerektirdiği becerileri yapabilme olgunluğuna erişme” olarak tanımlanmış ve bu olgunluğun çocuğun sosyal, duygusal, zihinsel ve fiziksel gelişim alanlarının paralel bir şekilde gelişmesine bağlı olduğunu dile getirilmiştir.

Ülkü (2007) “Anasınıfı ve İlköğretim 1. Sınıfa Devam Eden Çocukların Velileri ve Öğretmenlerinin, Çocukların Okul Olgunluğu Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi” adlı çalışmasında, ailelerin ve öğretmenlerin görüşleri saptanarak, okul olgunluğu kavramından ne anlaşıldığı ve bu konu hakkında neler yapıldığının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Adana ili merkezinde, Milli Eğitim Bakanlığı’na ait ana sınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa giden çocukların velileri (350 anasınıfı velisi, 400 1.sınıf velisi) ile anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıf öğretmenleri (50 okulöncesi öğretmeni, 40 1. sınıf öğretmeni) oluşturmuştur.

Veriler araştırmacı tarafından geliştirilen anket formu ile yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Görüşme daha sınırlı sayıda veli ve öğretmenle yapılmıştır (10 ilköğretim 1. sınıf velisi, 10 ilköğretim 1. sınıf ğretmeni, 10 okulöncesi velisi ve 10 okulöncesi ğretmeni). Nicel verilerin (anketin tümü ve görüşmedeki bazı sayısal değerler) analizi bilgisayar ortamında yapılmış ve bazı 46 verilerin çözümlenmesinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama ki-kare gibi betimsel istatistiklere yer verilmiştir. Çalışmadaki görüşme sonucundaki veriler içerik analizi kullanılarak araştırmacı tarafından belirlenen kriterlere göre incelenmiştir.

Demir (1998), ğrenime hazır oluşluğun ilkokulda Türkçe ve matematik derslerindeki başarı ile ilişkisi üzerine bir araştırma adı altında bir çalışma yapmış ve bu çalışma sonunda Őehir ve köy okullarındaki öğrencilerin hazır oluş düzeyleri arasında Őehir okullarında okuyan birinci sınıf öğrencileri lehine anlamlı farklar olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Aynı çalışmada hazır oluş düzeyleri yüksek olan öğrencilerin ders başarılarının yüksek, hazır oluş düzeyleri düşük olan öğrencilerin ders başarılarının düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır(Akt. Teke, 2010:39).

Balat(2003), Altı yaş grubu korunmaya muhtaç ve ailesinin yanında kalan çocukların okula hazır bulunuşluk ile ilgili temel kavram bilgilerinin incelenmesi adlı çalışmasında, örneklem olarak İstanbul ili Kadıköy ilçesine bağlı özel ve resmi okullardan random yöntemi ile seçilen 11 farklı okula devam eden 462 ocuk ile İstanbul Sosyal Hizmetler ocuk Esirgeme Kurumu Müdürlüğü'ne bağlı 4 farklı kurumda bulunan 51 ocuk olmak üzere toplam 513 ocuk ile çalışmıştır. Çocukların okula hazır bulunuşluk ile ilgili temel kavram bilgi düzeyleri; kurumda ve aile yanında kalma, cinsiyet, sosyoekonomik düzey, okulöncesi eğitimden yararlanma, anne ve baba eğitim düzeyleri gibi değişkenlere göre değerlendirilmiş ve parametrik olmayan testler kullanılmıştır. Boehm Temel Kavramlar Testinin (Boehm-3) güvenilir ve geçerli bir test olduğu bulunmuştur. Kurumda ve aile yanında kalma, anne-baba eğitim düzeyi, çocuğun okulöncesi eğitimden yararlanma durumu ve farklı sosyo-ekonomik düzeyde bulunan çocukların okula hazır bulunuşlukla ilgili kavram puanları arasında anlamlı fark bulunmuştur. Örneklemi oluşturan çocukların

%25.3'ünün okula hazır bulunuşluk ve okul başarısı ile ilgili becerilerde öğrenme güçlüğü açısından risk altında olduğu bulunmuştur (Akt. Ülkü, 2007:41-42).

Karbuğa (2011), Araştırmasında ilköğretim 1. sınıfa başlama yaşını ilköğretim okul yönetici ve öğretmenlerinin görüşlerine göre incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma tarama modeline uygun düzenlenmiştir. İlköğretim okulu yöneticilerinin ve öğretmenlerin mesleki kıdem, branş ve görev yaptıkları yer değişkenleri ile ilköğretimde 1.sınıfa başlama yaşına etki eden etmenleri arasındaki ilişkileri incelenmiştir. Araştırma örneklemini Erzurum İline bağlı on farklı ilçede görev yapan 55 yönetici ve 178 öğretmen, toplam 232 katılımcı oluşturmaktadır. Veriler, uzman görüşü alınarak araştırmacı tarafından geliştirilen anket formu ile toplanmıştır. Verilerin analizinde ki-kare analizi uygulanmıştır. Araştırmada, öğrencinin ilköğretim 1. sınıfa başlayacak öğrencinin, sadece takvim yaşına bakılmaması, öğrencinin, sosyal, fiziksel, zihinsel özelliklerinin de dikkate alınması gerektiği sonucuna varılmıştır.

BÖLÜM III

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, çalışma grubu, kullanılan ölçme araçları ve istatistiksel teknikler üzerinde durulacaktır.

YÖNTEM

3.1.Araştırma Modeli:

Araştırma yöntemi betimseldir. Ayrıca nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin bir arada değerlendirildiği karma model kullanılmıştır. Nitel ve nicel olarak her iki araştırma yönteminin kullanıldığı çalışma sonucunda daha çok veri çeşitlemesi elde edilmesi amaçlanmıştır. Çeşitleme (triangulation) farklı veri toplama ve analiz yöntemleri kullanarak araştırma sonuçlarının inandırıcılığını arttırmaya yönelik çabaların bütünüdür (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 94).

3.2. Nicel Yöntem

Araştırmamızın nicel boyutunda; iki boyuttan oluşan, öğretmen ve veli gözüyle 4+4+4 zorunlu kademeli eğitim sistemi ile okula yeni başlayan ilkökul 1. sınıf öğrencilerinin okula hazır oluş düzeylerini ölçmek ve değerlendirmek amacıyla geliştirilen Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli) kullanılmıştır. Ölçek 5’li likert tipindedir.

3.3. Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini Konya ili Hadim ilçesinde bulunan öğrenci velileri ve bu ilçede görev yapan ilkökul sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise yine Konya ili Hadim ilçesinde bulunan öğrenci velileri ve bu ilçede görev yapan sınıf öğretmenlerinden oransız küme örnekleme yöntemi ile seçilen 44 sınıf öğretmeni ve 372 öğrenci velisi oluşturmaktadır. “Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeğinin” (Öğretmen – Veli) oransız küme örnekleme yöntemi ile uygulanmıştır.

Tavşancıl (2001)’e göre örneklem büyüklüğü değişken sayısının en az beş katı olmalıdır. Buna göre geliştirilen ölçek, Tavşancıl’ın kriterini sağlamaktadır.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin ve öğrenci velilerinin demografik özellikleri Tablo 3 ve 4'te ayrı ayrı verilmiştir.

Tablo 3. Çalışma Grubunda Yer Alan Sınıf Öğretmenlerinin Sosyo-Demografik Özellikleri

		N	Yüzdeli k	Kümülatif Yüzdelik
Cinsiyet	Kadın	24	54,5	54,5
	Erkek	20	45,5	100
Eğitim Durumu	Lisans	37	84,1	84,1
	Lisans Üstü	7	15,9	100
Mesleki Kıdem	1 - 10 Yıl	41	93,2	93,2
	10 - 20 Yıl	3	6,8	100

Tablo 4. Çalışma Grubunda Yer Alan Velilerin Sosyo-Demografik Özellikleri

		N	Yüzdelik	Kümülatif Yüzdelik
Cinsiyet	Kadın	131	35,2	35,2
	Erkek	241	64,8	100
	Toplam	372	100	100
Baba Eğitim Durumu	Hiç Okula Gitmemiş	2	0,5	0,5
	İlkokul	126	33,9	3
	Ortaokul	72	19,4	34,4
	Lise	116	31,2	53,8
	Yüksekokul	25	6,7	84,9
	Lisans	27	7,3	91,7
	Lisans Üstü	4	1,1	98,9
	Toplam	372	100	100
Anne Eğitim Durumu	Hiç Okula Gitmemiş	2	0,5	0,5
	İlkokul	255	68,5	69,1
	Ortaokul	52	14	83,1

	Lise	51	13,7	96,8
	Yüksekokul	5	1,3	98,1
	Lisans	7	1,9	100
	Toplam	372	100	100
Baba Mesleği	İşçi	45	12,6	12,6
	Esnaf	103	28,2	40,9
	Serbest Meslek	33	7,8	48,7
	Memur	79	21,2	69,9
	Çiftçi	31	7,8	77,7
	Diğer	81	22,3	100
	Toplam	372	100	100
Anne Mesleği	Ev Hanımı	357	96	96
	Esnaf	6	1,6	97,6
	Memur	5	1,3	98,9
	Çiftçi	1	0,3	99,2
	Diğer	3	0,8	100
	Toplam	372	100	100
Ailedeki Birey Sayısı	3	24	6,5	6,5
	4	121	32,5	39
	5	139	37,4	76,3
	6	69	18,5	94,9
	7	13	3,5	98,4
	8 ve üzeri	6	1,6	100
	Toplam	372	100	100
Okula Giden Çocuk Sayısı	1	70	18,8	18,8
	2	150	40,3	59,1
	3	107	28,8	87,9
	4	41	11	98,9
	5 ve üzeri	4	1,1	100

	Toplam	372	100	100
--	---------------	-----	-----	-----

3.4. Veri Toplama Aracı

Araştırmanın amacını gerçekleştirmek üzere nicel boyutunda veri toplama aracı olarak Bilgi Toplama Formu ve Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli) kullanılmıştır.

3.4.1. Bilgi Toplama Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan bilgi toplama formunda araştırmaya katılan sınıf öğretmeni ve velilerden oluşan çalışma grubuna sosyo-demografik özelliklerini belirlemeye yönelik sorular sorulmuştur. Sınıf öğretmenlerine; Cinsiyet, Eğitim Durumu ve Mesleki Kıdemini; araştırmaya katılan öğrenci velilerine ise Cinsiyet, Ana – Baba Eğitim Durumu, Ana – Baba Mesleği, Ailedeki Birey Sayısı ve Ailede Okula Giden Çocuk Sayısını içeren sorular sorulmuştur(EK-1).

3.4.2. Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)

Araştırmacı tarafından geliştirilen “Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği” oluşturulurken kapsamlı bir literatür çalışması yapılmıştır. Hem Türkçe hem de yabancı alan yazından gerekli bilgiler derlenerek bir madde havuzu oluşturulmuştur. Literatür araştırmasının yanı sıra benzer nitelikleri ölçen ölçeklerin maddeleri oluşturulan bu havuza dahil edilmiştir. Oluşturulan madde havuzu 2 (iki) tane Eğitim Uzmanı, 1 (bir) tane Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı olmak üzere alanında uzman olan 3 öğretim üyesine danışılarak hazırlanmış ve gerekli düzeltmeler yapılmıştır.

Oluşturulan 27 maddelik madde havuzu Konya ili Hadim ilçesinde görev yapan 44 Sınıf öğretmeni ve Konya İli Hadim ilçesinde öğrenci velisi olan 372 kişi olmak üzere toplam 416 kişiye uygulanmıştır.

Araştırmacı tarafından geliştirilen ölçek 2 bölüm ve 27 maddeden bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm kişisel bilgilerin sorulduğu Bilgi Toplama Formudur. İkinci bölüm ise; 1. sınıf öğrencilerinin hazır bulunuşluk durumlarıyla ilgili 27 maddeden oluşan bölümdür. Ölçekte yer alan maddelere “kesinlikle katılıyorum”, “katılıyorum”, “kısmen katılıyorum”, “katılmıyorum”, ”kesinlikle

katılmıyorum’’ şeklinde değişen beşli likert tipi dereceleme yapılmıştır. Öğretmen ve velilerden ölçütlerinden birini işaretlemeleri istenmiştir. Ölçeğin tüm maddeleri ters maddelerden oluşmakta olup istatistiksel analizler sonucunda puanlama yapılırken bu maddeler düz madde olarak kodlanmıştır. Bunun sebebi ölçeği en fazla üç faktörlü bir yapı haline getirmektir. Sonuçta böyle de olmuştur.

3.5. Araştırma ve Uygulama Süreci

Araştırmamız nicel boyutunda sınıf öğretmenlerinin ve ebeveynlerin okula hazır bulunuşluk olgusu ve okula hazır olma durumları ile ilgili bilgilerini ve görüşlerini elde etmek amacıyla veri toplama tekniklerinden hangisinin kullanılacağına karar verilmiştir. Alan yazın incelenmiş, uzmanların görüşü alınmış ve ilgili verilere ulaşmada; araştırmacının kendisi tarafından geliştirilen beşli likert tipi ölçeğin ve kullanılmasına karar verilmiştir. İki uzmanın görüşleri alınıp görüşme formlarına ve ölçeğe son şekli verilmiş, daha sonra da kimlere uygulanacağı belirlenmiştir.

Ölçekte, maddelerin alanı kapsayıp kapsamadığını belirlemek amacıyla uzman görüşleri alınmıştır. Maddelerin anlaşılır olup olmadığını; okuyucunun maddelerden anladığı ile araştırmacının sormak istediğinin örtüştüğünü anlamak amacıyla ölçek çoğaltılmadan önce bazı öğretmenlere okutulmuştur. Araştırmamızın çalışma grubunda yer almayan 2 sınıf öğretmeni ve 5 veliye ön uygulama yapılmıştır. Gelen dönütlerden yola çıkılarak gerekli düzeltmeler yapılmıştır.

Ölçeğin uygulamasına Konya İli Hadim İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden uygulamaya yönelik yazılı izin alınmasından sonra başlamıştır.

Okullarda ölçeğin ilk uygulaması Mart 2013 ayı içerisinde yapılmıştır. Ölçeğin uygulaması araştırmacı tarafından okullara gidilmesi veya okullara e-posta gönderilmesi yoluyla gerçekleştirilmiştir. Ölçekle birlikte öğretmenlere bir de açıklayıcı metin gönderilmiş veya bizzat ulaşılanlara okunmuştur. Araştırmacının aktif olarak öğretmenlik görevine devam ediyor olması nedeniyle, tüm öğretmenlere ulaşılması sorun olmuş bu nedenle okul yöneticilerinden yardım alınmıştır. Velilere ise okullarda toplantılar yapılarak ulaşılmaya çalışılmış, ölçeğin uygulama sebebi ve doldurma şekli hakkında bilgiler verilmiştir.

Test-tekrar test güvenilirlik yöntemi için öğretmen ve velilere Mayıs 2013 ayı içerisinde tekrar aynı ölçek uygulanmıştır. Daha önce öğretmen ve velilere verilen sıra numaraları aynı zamanda birer rumuz olduğu için anketleri ulaştırmak ve geri döndüklerinde verileri işlemek hiç de zor olmamıştır.

Anketin toplanmasında ise öğretmenlerle çok fazla sorun yaşanmamıştır. Ama velilere gönderilen anketler için veliler ziyaret edilmiş ve okul yöneticilerinden yardım alınmıştır. Ölçek bazı velilere ölçek birden fazla gönderilmiş ve toplama süreci yaklaşık bir hafta uzamıştır.

3.6. Nicel Verilerin Analizi

Verilerin analizi sırasında veri toplama tekniklerinin özelliğine göre uygun yöntem seçilmiş ve uygulanmıştır. Okullarda uygulaması gerçekleştirilen anketler, araştırmacı tarafından toplanmış ve analize uygunluk açısından incelemeleri yapılmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda okullardaki öğretmenlere dağıtılan 47 anketin 3'ü geri gelmemiştir.

Velilere gönderilen 388 anketten 6 tanesi yanlış veya eksik doldurulmuş, 10 tanesi de geri gelmemiştir. Toplam 435 anketten 416 tanesinin değerlendirmeye uygunluğu tespit edilmiştir. Analize uygun şekilde doldurulmuş olan anketlerin belirlenmesinden sonra, verilerin bilgisayar ortamına girilme işlemi yapılmıştır. Nicel verilerin (anket) analizi bilgisayar ortamında SPSS 16 Windows Paket Programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

“Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)” 27 maddeden oluşan 5'li likert tipi bir ölçektir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 100, en düşük puan ise 20'dir. Toplam puan azaldıkça öğrencilerin okula hazır olma düzeylerinin öğretmenler ve veliler açısından yeterli olmadığı, ölçekten alınan toplam puan arttıkça öğrencilerin okula hazır olma düzeylerinin öğretmenler ve veliler açısından yeterli olduğu sonucuna ulaşılabacaktır. Uygulamalar sonucunda geliştirilen ölçeğin faktör yapısını belirlemek/alt boyutlarını tespit etmek için faktör analizi uygulanmıştır. Yapılan faktör analizi sonucunda faktör yükü ,30 'un altında olan maddeler ölçekten atılmıştır. Ayrıca faktör analizi sonucu 3'ten az maddesi olan boyutlarda boyut olarak kabul edilmemiş ve bu boyutları oluşturan maddeler

ölçekten çıkarılmıştır. Böylelikle“Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)” araştırmacı tarafından 3 farklı kategoride değerlendirilmiştir. Ölçekten 40 ve altı puan alan öğretmen veya veliye göre öğrenci az yeterlilikte okula hazır oluş düzeyinde, 40 – 80 arası puan alan öğretmen veya veliye göre öğrenci orta yeterlilikte okula hazır oluş düzeyinde, 80 ve üstü puan alan öğretmen veya veliye göre öğrenci yüksek yeterlilikte okula hazır oluş düzeyindedir.

Araştırmanın alt amaçları doğrultusunda velilerden ve öğretmenlerden alınan demografik verilere de istatistiki teknikler uygulanmıştır. Veli ve öğretmenlerin ölçekten aldıkları puanların cinsiyetlerine göre değişip değişmediğini yani anlamlı biçimde farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için “t” testi uygulanmış, bunun dışında öğretmenlerin mesleki kıdem, eğitim düzeyleri ile velilerin meslekleri, eğitim durumları, ailedeki çocuk sayısı ve okula giden çocuk sayılarına ilişkin veriler ise Tek Yönlü Varyans Analizi (One Way Anova) yöntemi ile aralarında farklılaşıp farklılaşmadığı tespit edilmiş ve aralarında anlamlı düzeyde farklı çıkanlarda ise hangi boyutlar arasında farklılaşma olup olmadığını belirlemek amacıyla ise “LSD Çoklu Karşılaştırma Testi” yapılmıştır.

Bunların yanı sıra ölçeğin güvenirlik düzeyini belirlemek için iç tutarlılık katsayısına belirlenmiş, ayrıca test tekrar test yöntemi ile ilk ve ikinci uygulama arasındaki korelasyon katsayısına bakılmıştır.

3.6.1. Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

3.6.1.1. Geçerlik Çalışmaları

“Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)” geçerlik çalışmaları yapı ve görünüş geçerliği başlıkları altında incelenmiştir.

3.6.1.1.1. Yapı Geçerliği

“Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği”nin yapı geçerliği incelenirken faktör analizine başlanarak veriler çözümlenmeye başlanmıştır. Faktör analizi, birbiri ile ilişkili p tane değişkeni bir araya getirerek az sayıda ilişkisiz ve kavramsal olarak anlamlı yeni değişkenler (faktörler, boyutlar) bulmayı keşfetmeyi amaçlayan çok değişkenli bir istatistiktir. İki tür faktör analizi yaklaşımı vardır. Bunlar açıklayıcı faktör analizi olarak nitelendirilen değişkenler arasındaki ilişkilerden yararlanılarak faktör bulmaya yönelik bir işlemdir. Ölçeğimizi incelerken

açımlayıcı faktör analizini kullandık. Bir diğeri ise; doğrulayıcı faktör analizidir. Doğrulayıcı faktör analizinde ise değişkenler arasındaki ilişkiye dair daha önce saptanan bir hipotezin ya da kuramın test edilmesidir. Bu araştırmada açımlayıcı faktör analizi ile ölçeğin alt boyutları, maddelerin faktör yükleri ve alt boyutlar arasındaki korelasyon katsayısına bakılmıştır.

Ölçeğin Açımlayıcı Faktör Analizinde (AFA) verilerin faktör çözümlenmesine uygun olup olmadığını belirlemek amacıyla KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) ve Barlett testleri uygulanmıştır. Ölçeğin genel olarak KMO değeri ,779 bulunmuş olup bu değer 1.00 yakın olduğu için kriterlere uygun olduğu tespiti yapılmıştır (sig. ,000).

Ölçeğin boyutları bulunurken, bu boyutlar araştırmacı tarafından aynı içeriğe sahip olanlar ortak bir kavram ile isimlendirilmiştir. Açımlayıcı faktör analizi sonucu 27 maddelik ölçekte 8 faktörlü bir yapı ortaya çıkmıştır. Ancak ölçek geliştirmede 3 faktörlü bir yapı elde etmek amaçlandığı için, temel bileşenler tekniği ile oblik döndürme faktör çözümlenmesi sonuçları 3 faktörlülükle sınırlandırılmıştır. Bu döndürmenin kullanılmasının nedeni ölçeğin üç faktörü arasında ilişki olmasıdır (Tabachnick ve Fidell, 1996; Akt. Bal, 2009). Açımlayıcı Faktör Analizi sonucunda ölçeğin 3 boyuttan oluştuğu tespit edilmiştir. Sırasıyla bu boyutlar araştırmacı tarafından içeriğine uygun olarak ‘1 faktör’; “zihinsel ve duygusal hazır bulunuşluk”, ‘2 faktör’; “yaşa ve çevresel faktörlere dayalı hazır bulunuşluk” ve ‘3 faktör’; “ölçme ve değerlendirmeye ilişkin hazır bulunuşluk” olarak adlandırılmıştır.

Tablo 5. “Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)” Faktör Analizi Bilgileri ve Faktör Yükleri

Madde No	Zihinsel ve Duygusal Hazır Oluş	Yaşa ve Çevresel Faktörlere Dayalı Hazır Oluş	Ölçme ve Değerlendirmeye İlişkin Hazır Oluş
m7	0,608		
m11	0,509		
m12	0,364		
m13	0,674		
m14	0,733		
m15	0,723		
m16	0,765		

m20	0,389		
m1		0,559	
m2		0,686	
m3		0,551	
m4		0,598	
m24		0,303	
m27		0,3	
m6			0,548
m10			0,515
m17			0,363
m21			0,485
m22			0,587
m26			0,535
Açıklanan	24,624	13,218	11,629
Toplam Varyans % 49,471			

Araştırmacı tarafından geliştirilen “Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)’nin “Zihinsel ve Duygusal Hazır oluş” boyutunda yer alan 8 madde öğretmen ve velilerin ilkokul 1. sınıftaki öğrencilerin hazır oluş düzeylerine ilişkin olarak zihinsel ve duygusal yeterliliklerini sınamaya yönelik maddelerden oluşmaktadır. Bu boyutu oluşturan maddelerin yapılan AFA sonucu madde faktör yükleri ,364 ile ,765 arasında değişmektedir. Bu alt boyut toplam varyansın % 24,624’ünü açıklamaktadır.

“Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)’nin “Yaşal ve Çevresel Faktörlere Dayalı Hazır Oluş” boyutunda yer alan 6 madde öğretmen ve velilerin ilkokul 1. sınıftaki öğrencilerin hazır oluş düzeylerine ilişkin olarak yaşal ve çevresel faktörler odaklı yeterliliklerini sınamaya yönelik maddelerden oluşmaktadır. Bu boyutu oluşturan maddelerin yapılan AFA sonucu

madde faktör yükleri ,300 ile ,686 arasında değişmektedir. Bu alt boyut toplam varyansın % 13,218’ini açıklamaktadır.

“Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)’nin “Ölçme ve Değerlendirmeye İlişkin Hazır oluş” boyutunda yer alan 8 madde öğretmen ve velilerin ilkokul 1. sınıftaki öğrencilerin hazır oluş düzeylerine ilişkin olarak ölçme ve değerlendirmeye yönelik maddelerden oluşmaktadır. Bu boyutu oluşturan maddelerin yapılan AFA sonucu madde faktör yükleri ,363 ile ,587 arasında değişmektedir. Bu alt boyut toplam varyansın % 11,629’unu açıklamaktadır.

Yapılan faktör analizi ve yapı geçerliliği çalışmaları sonucu ölçekte olan 27 maddenin 7 maddesi faktör yükü 0,30’un altında olması ve aynı zamanda iki boyut arasında 0,10’dan daha az olmasından dolayı ölçekten çıkarılmıştır. Böylece ölçekte yer alan toplam madde sayısı 20’ye inmiştir.

Tablo 6. “Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)” Faktörler Arası Korelasyon Katsayıları

• $p < .05$, ** $p < .01$

	Ölçek(Toplam Puan)	Zihinsel ve Duygusal Hazır Oluş	Yaşa ve Çevresel Faktörlere Dayalı Hazır Oluş	Ölçme ve Değerlendirmeye İlişkin Hazır Oluş
Ölçek (Toplam Puan)	1			
Zihinsel ve Duygusal Hazır Oluş	.792*	1		
Yaşa ve Çevresel Faktörlere Dayalı Hazır Oluş	.545*	.253*	1	
Ölçme ve Değerlendirme	.719*	.279*	.133*	1

Tablo 6’da araştırmanın örneklem grubunun “Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)” aldıkları toplam puanlar ile “Öğrenci

Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)’nin alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki korelasyonel değerlerin katsayılarına yer verilmiştir. Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli) ve Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)’nin alt boyutları arasındaki korelasyon Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ile incelenmiştir. Örneklem grubunun “Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeğinden (Öğretmen – Veli)” aldıkları puanlar ile bu ölçeğin alt boyutlarının kendi aralarında aldıkları puanlar arasında pozitif yönde korelasyon bulunmuştur. Araştırmaya katılan örneklem grubunun toplam ölçek puanı ile “Zihinsel Duygusal Hazır Oluş” alt boyutu ($r = .792, p < .05$), “Yaşa ve Çevresel Faktörlere Dayalı Hazır Oluş” boyutu ($r = .545, p < .05$), “Ölçme ve Değerlendirme” alt boyutu ($r = .719, p < .05$) arasında pozitif yönde korelasyon vardır. Bunu yanı sıra ölçeğin “Zihinsel ve Duygusal Hazır Oluş” ile “Yaşa ve Çevresel Faktörlere Dayalı Hazır Oluş” boyutu ($r = .253, p < .05$), “Zihinsel ve Duygusal Hazır Oluş” ile “Ölçme ve Değerlendirme” boyutu ($r = .279, p < .05$), “Yaşa ve Çevresel Faktörlere Dayalı Hazır Oluş” ile “Ölçme ve Değerlendirme” boyutu ($r = .133, p < .05$), arasında pozitif yönde korelasyon vardır. Yani örneklem grubunu oluşturan bireylerin ölçeğin toplam puanından aldıkları puanlar arttıkça alt boyutundan aldıkları puanlarda artmaktadır.

3.6.1.1.2. Görünüş Geçerliği

“Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)” ile ilgili olarak görünüş geçerliliği ile ilgili çalışmada uzman görüşlerine başvurulmuştur. Ölçek maddeleri ile ilgili gerekli olan istatistiksel çalışmalar tamamlandıktan sonra (faktör analizi, faktör yükleri, alt boyutların tespiti, alt boyutlar arası korelasyon katsayısı ve güvenilirlik katsayıları) alan yazınla ilgili uzmanlara danışılmış ve maddelerin görünüş (yüz) itibari ile ölçülmek istenen unsuru karşılayıp karşılamadığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Uzmanlardan alınan bilgiler doğrultusunda yapılan faktör analizi sonucunda içerik açısından altında toplandığı faktöre tüm maddelerin uygun olarak yer aldığı tespit edilmiştir.

3.6.2. Güvenirlik Çalışmaları

Ölçeğin güvenirlilik hesaplaması yapılırken öncelikle Test - Tekrar Test Tutarlılığına bakılmıştır. Bunun yanı sıra Cronbach Alfa, iç tutarlılık katsayısına bakılmış maddelerin analizi için ise ölçekten atılan 7 maddeden sonra geriye kalan 20 maddenin madde toplam korelasyon katsayıları incelenmiştir.

Tablo 7. “Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)” Düzeltilmiş Madde Test Korelasyon Katsayıları

Madde no:	r	madde no:	r	madde no:	R
1	0,328	11	0,444	20	0,431
2	0,289	12	0,425	21	0,300
3	0,362	13	0,525	22	0,346
4	0,346	14	0,558	24	0,164
6	0,173	15	0,567	26	0,540
7	0,477	16	0,581	27	0,351
10	0,596	17	0,470		

Tablo 7’de yapılan faktör analizi sonucu ölçekten atılan maddeler dışında kalan maddeler ile ölçeğin tamamından alınan puanlar arasında korelasyon katsayısına yer verilmiştir. Görüldüğü üzere maddelerden alınan puanlar ile ölçekten alınan toplam puanlar arasında pozitif yönde korelasyon vardır. Yani ölçekten alınan toplam puan arttıkça maddeden alınan puanlar da artmaktadır.

3.6.2.1. Test-Tekrar Test Güvenilirliği

Ölçeğin güvenirliliğine ilişkin bilgileri elde etmek amacıyla, öncelikle kararlılık özelliği incelenmiş ve test-tekrar-test yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın örneklem grubunu oluşturan sınıf öğretmeni ve velilerden oluşan 416 kişiye araştırmacı tarafından geliştirilen “Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)” 2 aylık süre farkıyla ikinci kez uygulanmıştır. Tablo 8’de bu çalışmaya

katılan öğretmen ve velilerin iki ölçek uygulamasından aldıkları puanlara ilişkin sayısal değerler verilmiştir. Tabloda ilk ve son ölçümlere ilişkin toplam düzeyinde ortalama, standart sapma ve iki ölçüm arasındaki korelasyon değeri görülmektedir.

Tablo 8. “Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)” Güvenirlik Çalışması Test Tekrar Test Uygulama Sonuçları

Uygulam a	N	X	S	R
İlk uygulama	416	50,14	9,88	,998
Son uygulama	416	50,01	9,81	

*p<.001

Tablo 8’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan çalışma grubuna araştırmacı tarafından geliştirilen ve belli aralıklarla iki defa uygulanan “Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)” sonucu iki uygulama arasındaki korelasyon katsayısı “,998” olarak bulgulanmıştır. Her iki uygulama arasında pozitif yönde ve “+1” yakın bir değer bulgulanmıştır. Test tekrar test güvenirligi oldukça yüksek bir ölçek olduğu sonucuna varılmıştır.

3.6.2.2. İç Tutarlılık Güvenirligi

“Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği’nin (Öğretmen – Veli)” iç tutarlılık katsayıları ölçeğin bütünü için (atılan 7 madde sonunda) ,726 olarak bulunmuştur. Bunun dışında alt boyutların güvenirlilik katsayıları Zihinsel ve Duygusal Hazır oluş için ,778; Yaşa ve Çevresel Faktörlere Dayalı Hazır oluş ,530 Ölçme ve Değerlendirme için ise ,541 olarak bulgulanmıştır.

3.7. Nitel Yöntem

Araştırmamızın nicel boyutunun yanında bir de nitel boyutu bulunmaktadır. Nitel araştırma geleneğinde, olay ve olgular doğal ortamlarında çalışılır. Nitel araştırma yöntemleri, araştırmanın gerçekleştirildiği doğal ortamı anlamaya, tanımaya ve sonuçlara olan etkilerini açıklamaya duyarlı olduğundan eğitsel

gerçekleri çok boyutlu olarak ortaya koyma imkânı tanır. Bu yönleri ile de eğitim araştırmalarına zenginlik katar (Işıkoğlu, 2005; Rubin ve Rubin, 1995; Akt. Koçyiğit, 2009:38).

Nitel araştırmada çoğunlukla üç tür veri toplanır: “çevreyle ilgili veri”, “süreçle ilgili veri” ve “algılara ilişkin veri” (Yıldırım ve Şimşek, 2005:40). Çevre ile ilgili veriler, araştırmanın yer aldığı sosyal, psikolojik, kültürel, demografik ve fiziksel özelliklere ilişkindir. Bu tür veriler sürece ve algılara ilişkin verilere temel oluşturur ve diğer ortamlarla karşılaştırma olanağı yaratır. Süreçle ilgili veriler, araştırma süresince neler olup bittiği ve bu olanların araştırma grubunu nasıl etkilediğine ilişkindir. Algılara ilişkin veriler ise, araştırma grubuna dâhil olan bireylerin süreç hakkındaki düşüncelerine ilişkindir. Bu sebeple araştırmanın nitel boyutu nitel araştırma metodolojisi içerisinde yer alan olgubilim desenine göre planlanmıştır

Olgu bilim araştırmalarında veri kaynakları, araştırmanın odaklandığı olguyu yaşayan ve bu olguyu dışı vurabilecek veya yansıtabilecek bireyler ya da gruplardır. Alanda yapılacak gözlemler ve görüşmeler sonucu katılımcılar belirlenir. Bu tür çalışmalar uzun görüşmeler gerektirdiğinden çalışma grubunun sınırlı kalması doğaldır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

3.8. Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

3.8.1. Görüşme

Görüşme, insanların neyi ve neden düşündüklerini, duygu, tutum ve hislerinin neler olduğunu, davranışlarını yönlendiren faktörleri ortaya çıkarmayı sağlayan bir veri toplama aracıdır (Ekiz, 2003:61). Görüşme ile bireyin iç dünyasına girerek kendi öz düşüncelerini anlamak olasıdır (Kocabey, 2008:60).

Görüşme teknikleri ile ilgili literatür taraması yapıldığında, görüşme sırasında görüşmecilerin tam olarak konu hakkında ki düşüncelerini alabilmek, kendilerini rahat hissetmeleri ve sohbet ortamında görüşme yapıldığını hissettirmek amacıyla görüşme tekniği olarak, “görüşme formu yaklaşımı” kullanılmasına karar verilmiştir.

Görüşme formu; görüşme sırasında irdelenecek bir sorular veya konular listesini kapsar. “Görüşme formu yöntemi, benzer konulara yönelmek yoluyla değişik insanlardan aynı tür bilgilerin alınması amacıyla hazırlanır” (Patton, 1987:111; Akt.:Yıldırım ve Şimşek, 2006:122). Bu teknikte görüşmeci önceden hazırladığı konu veya alanlara sadık kalarak, hem önceden hazırlanmış soruları sorma, hem de bu sorular konusunda daha ayrıntılı bilgi alma amacıyla ek sorular sorma özgürlüğüne sahiptir. Sorular veya konuların belirli bir öncelik sırasına konması zorunlu değildir ve sorular esnektir. Görüşme formu, araştırma problemi ile ilgili tüm boyutların ve soruların kapsanmasını güvence altına almak için geliştirilmiş bir yöntemdir. Görüşmeci, görüşme sırasında soruların cümle yapısını ve sırasını değiştirebilir, bazı konuların ayrıntısına girebilir veya daha çok sohbet tarzı bir yöntem benimseyebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2006:120).

Tablo 9. Görüşme Soruları

Görüşme Soruları:	Öğretmen	Ebeveyn
İlkokul 1. sınıfa hazır bulunuşluk kavramı size neyi ifade ediyor? Örnek vererek açıklar mısınız? Ek Soru: Hazır bulunuşluk kavramı neleri kapsamalıdır?	x	x
Zorunlu-kademeli eğitim sisteminde 1. sınıfa başlayan 60-65 aylık ile 66 aylık ve üstü çocuklar arasında hazır bulunuşluk açısından fark olduğunu düşünüyor musunuz?Neden? Ek Soru: Size göre çocukların gelişim ve olgunlaşmaları aylara göre fark eder mi?	x	
Çocukların okula hazır olup olmadığını kim nasıl değerlendirmelidir? Ek Soru: Çocuk hangi kriterlere bakılarak okula başlamalı ya da okula başlaması ertelenmelidir?	x	x
Sınıf öğretmenlerine 1. sınıfa başlayan		

öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyelerini istenen seviyeye getirmede hangi görevler düşmektedir?	x	
66 aylık ve üstü çocukların okula hazır olup olmadıklarına dair rapor alınması konusunda ne düşünüyorsunuz? Ek Soru: Rapor alınması uygulaması hakkındaki görüşleriniz nelerdir? Raporu veriliş tarzını doğru buluyor musunuz?	x	x
60-65 aylık çocukların okula hazır olup olmamaları konusunun sadece velilerin inisiyatifine bırakılmaları konusunda ne düşünüyorsunuz?	x	x
Size göre ilkökul 1. sınıfa başlayacak çocuklarda bulunması gereken özellikler/yeterlilikler neler olmalıdır?	x	x
Sizce çocukların okula hazır oluşunu etkileyen unsurlar nelerdir? Ek Soru: Medya,internet,t.v ve kitap hakkındaki görüşleriniz nelerdir?	x	x
Sizce anne-babaların çocuğun okula hazırlanmasındaki görev ve sorumlulukları nelerdir?		x

3.9. Araştırma ve Uygulama Süreci

Görüşme formunda yer alan açık-uçlu sorular okula hazır bulunuşluk olgusu ve okula hazır olma durumuna ilişkin olarak araştırmacı tarafından hazırlanmış ve

alandan iki öğretim üyesi tarafından kapsam geçerliği için gözden geçirilmiştir. Anket ile sorulamayacak uzun cevaplı sorulara görüşme formunda yer verilmiştir.

3.10. Katılımcılar

Belirlenen okullardaki istekli öğretmenler ve veliler çalışmaya katılmıştır. Katılımcıları betimlemek için velilerinin yaş, cinsiyet, öğrenim durumları, ailedeki birey sayısı ve ailenin geliri gibi değişkenler tablolar halinde açıklanmıştır. Sınıf öğretmenlerinin ise yaş, cinsiyet, eğitim durumu, hizmet süresi ve mezun olunan fakülte gibi değişkenler de yine tablolar halinde açıklanmıştır. Daha sonra velilere 7 soruluk, öğretmenlere ise 8 soruluk görüşme formu uygulanmıştır. Öğretmenlerle araştırma ile ilgili ön görüşmeler yapılmış, araştırmaya katılmak isteyen gönüllü öğretmenlerle (n=15) derinlemesine bilgi elde etmek amacıyla görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler okul dışında veya okulda ders saatleri haricinde yapılmış ve her biri yaklaşık olarak 34 dakika ile 51 dakika arasında sürmüştür. Öğretmenlerle okul saatleri dışında öğretmenlerin görev yaptığı okulun öğretmenler odasında görüşme yapılmıştır. Sınıf öğretmenlerinden başka, 15 ebeveyne de yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Ebeveynlerle yapılan görüşmeler 22 dakika ile 45 dakika arasında sürmüştür. Velilerle okulda ve kendi iş yerlerinde görüşülmüştür. Görüşmelerde ses kayıt cihazı, öğretmenlerin ve velilerin isteği doğrultusunda kullanılmamıştır. Görüşme süresince veriler not tutularak kayıt altına alınmıştır. Görüşmelerde yaklaşık 64 sayfalık bir yazılı metin elde edilmiştir. Ardından sonuçların değerlendirildiği araştırma raporu yazılıp ilgili alan yazın ışığında ele alınarak yorumlanmıştır. Hem öğretmenlere hem de velilere uygulanan görüşme formunda tarih ve saat yer almaktadır. Görüşme formuna ait aydınlatıcı bilgiler; görüşmenin amacı, görüşme sürecine ilişkin bilgilere de yer verilmiştir. Gizlilik ilkesine de uyulmuştur.

Ayrıca pilot uygulama da gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunda yer almayan iki sınıf öğretmeni ve iki ebeveyne yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır.

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerine ilişkin veriler Tablo 10'da verilmektedir.

Tablo 10. Katılımcı Öğretmenler Hakkında Bilgi

Öğretmen	Cinsiyeti	Yaşı	Mezun Olduğu Fakülte	Hizmet Süresi	Okul Türü
Öğretmen-1	Kadın	26	Eğitim Fak.- Sınıf Öğrt.	5	Devlet Okulu
Öğretmen-2	Kadın	32	Eğitim Fak.- Sınıf Öğrt.	8	Devlet Okulu
Öğretmen-3	Kadın	28	Eğitim Fak.- Sınıf Öğrt.	5	Devlet Okulu
Öğretmen-4	Erkek	28	Eğitim Fak.- Sınıf Öğrt.	6	Devlet Okulu
Öğretmen-5	Erkek	29	Eğitim Fak.- Sınıf Öğrt.	7	Devlet Okulu
Öğretmen-6	Erkek	32	Eğitim Fak.- Sınıf Öğrt.	10	Devlet Okulu
Öğretmen-7	Erkek	45	Ziraat Fak.	16	Devlet Okulu
Öğretmen-8	Erkek	33	Eğitim Fak.- Sınıf Öğrt.	7	Devlet Okulu
Öğretmen-9	Erkek	34	Eğitim Fak.- Sınıf Öğrt.	7	Devlet Okulu
Öğretmen-10	Kadın	34	Eğitim Fak.- Sınıf Öğrt.	5	Devlet Okulu
Öğretmen-11	Kadın	30	Eğitim Fak.- Sınıf Öğrt.	7	Devlet Okulu
Öğretmen-12	Kadın	30	Eğitim Fak.- Sınıf Öğrt.	5	Devlet Okulu
Öğretmen-13	Erkek	28	Eğitim Fak.- Sınıf Öğrt.	5	Devlet Okulu
Öğretmen-14	Erkek	33	Eğitim Fak.CoğrafyaÖ ğrt.	12	Devlet Okulu
Öğretmen-15	Erkek	44	Açıköğretim	22	Devlet

			Fak.-Sosyal Bilgi. Öğrt.		Okulu
--	--	--	-----------------------------	--	-------

Tablo 10'a göre, araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin 9'u erkek, 6'sı da bayandır ve yaşları 26 ile 45 arasında değişmekte olup ortalama olarak 32 yaş civarındadır. Öğretmenlerin mesleki deneyimleri 5 yıl ile 22 yıl arasında değişmekte olup ortalama olarak 8 yıl civarındadır.

Öğretmenlerin eğitim durumu, mesleki deneyim süreleri ve görev yaptıkları okulun çevre şartları, öğretmenlerin görüşlerini derinlemesine incelemek açısından önemli görülmüştür. Araştırma sorularını içtenlikle cevaplamaları için ve görüşmelere isim-soy isimleri ile görev yaptıkları okullar gizli tutulmaları kaydıyla katılmayı kabul etmişlerdir. Öğretmen görüşlerinden birebir alıntılar yapılırken Öğretmen 1, Öğretmen 2 şeklinde numaralı kodlar kullanılmıştır. Görüşme yapılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu, okula hazır bulunuşluk ile ilgili fikir beyan etmekten ve mesleklerinde önemli olarak nitelendirdikleri bir konu hakkında tartışmaktan mutlu olduklarını ve fikirlerinin dinlenmesinden hoşnut olduklarını dile getirmişlerdir. Görüşmeler genelde sohbet tarzında gerçekleştirilmiştir.

Görüşme yapılan ebeveynlere ilişkin veriler Tablo 11'de verilmektedir.

Tablo 11. Katılımcı Ebeveynler Hakkında Bilgi

Ebeveyn (öğrenci velisi)	Cinsiyeti	Yaşı	Eğitim Durumu	Ailedeki Birey Sayısı	Ailenin Gelir Durumu
Ebeveyn-1	Kadın	32	Lisans	4	YDG
Ebeveyn-2	Erkek	40	Lisans	6	ODG
Ebeveyn-3	Erkek	34	Yüksek Lisans	4	YDG
Ebeveyn-4	Kadın	32	Lisans	3	ODG

Ebeveyn-5	Kadın	33	Yüksek Okul	4	ODG
Ebeveyn-6	Erkek	36	Lise	4	DDG
Ebeveyn-7	Erkek	38	Lise	5	ODG
Ebeveyn-8	Erkek	36	Lisans	4	ODG
Ebeveyn-9	Kadın	33	Lise	3	ODG
Ebeveyn-10	Erkek	40	Yüksek Lisans	3	YDG
Ebeveyn-11	Erkek	35	Lisans	4	ODG
Ebeveyn-12	Kadın	37	Ortaokul	4	DDG
Ebeveyn-13	Kadın	31	İlkokul	4	DDG
Ebeveyn-14	Kadın	32	İlkokul	5	ODG
Ebeveyn-15	Erkek	38	Lisans	5	ODG

Tablo 11'e göre, zorunlu-kademeli eğitimde 1. sınıf öğrencilerinin hazır bulunuşluk durumları ve sahip olmaları gereken yeterliliklerle ilgili görüşlerine başvuru alan ebeveynler özellikle eğitim konusunda bilgileri olduğu düşünülen velilerden oluşmaktadır. Birçok ebeveyn ile görüşme yapmak için randevu istediğimizde, konu hakkında bilgisi olmadığını dile getirerek görüşme yapmak istememişlerdir. Ebeveynlerin 8'i lisans ve üstü, 1'i yüksek okul, 3'ü lise, 1'i ortaokul, 2'si ise ilkokul mezunudur. Görüşme yapılan ebeveynlerin 8'i erkek, 7'si de bayandır ve yaşları 31 ile 40 arasında değişmekte olup, ortalama olarak 35 yaş civarındadır.

3.11. Nitel Verilerin Analizi

Nitel araştırma yöntemi veri toplama tekniklerinden olan görüşme uygulamasından elde edilen veriler için önceden belirlenmiş bir kavramsal çerçeve olduğundan içerik analizi ve betimsel analiz yöntemi bütünleştirilerek kullanılmıştır.

İçerik analizi yaklaşımı, nitel görüşme verilerinin ve açık-uçlu soruların analizinde oldukça sık kullanılan bir yaklaşımdır. İçerik analizinin ilk ve önemli aşamaları; açık ve seçici kodlama sürecidir. Buna göre, yazılı hale getirilen görüşme metni birkaç kez okunarak olası kodlarla ilgili notlar alınmıştır. Kodlama yaparken ilgili literatür, araştırma ve görüşme soruları göz önünde bulundurulmuştur. Katılımcı öğretmenlerin görüşme kayıtları ve katılımcı ebeveynlerin görüşme kayıtları satır satır okuma tekniği ile okunarak değerlendirilmiş ve kodlamalar oluşturulmuştur. Kodlar oluştururken kullanılan kavramlar, ilgili alan yazın ve araştırma soruları ile görüşmelerden elde edilen veriler göz önünde bulundurularak oluşturulmuştur. Kodlama işleminden sonra elde edilen kodlar bir araya getirilerek ortak yönler belirlenmiş ve böylece araştırma bulgularının ana hatlarını oluşturacak kategoriler oluşturulmuştur.

Betimsel analizde ise elde edilen veriler önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Betimsel analizden önce veriler kodlanmıştır. Kodlama, veri çözümlemesini başlatan ve çözümleme süresince devam eden, bir etiketleme faaliyetidir. İlk aşamadaki kodlama için indeksleme daha uygun bir tanımdır (Seale, 1999; Akt. Koçyiğit, 2009:47). Kodlar, kelime gruplarını sınıflandırmak ya da gruplandırmak için kullanılan semboller; araştırma sorularıyla ilgili olan kavramlardır. Bu bağlamda kodlar, bağımsız parçalardan tam ve anlamlı gruplar oluşturma işlevini üstlenen yapılardır (Miles ve Huberman, 1994; Akt. Koçyiğit, 2009:46). Araştırmada veri işleme sürecinde kodlama, daha önceden belirlenmiş kavramların yanı sıra verilerin işlenmesi esnasında ortaya çıkan kavramlara göre de yapılmıştır. Ardından kodları genel düzeyde açıklayan kategoriler (temalar) belirlenmiş ve bulgular yorumlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Ayrıca görüşme yapılan kişilerin bakış açılarını yansıtmak ve betimlenen durumu okuyucunun zihninde daha canlı bir şekilde resmetmesini sağlamak için doğrudan alıntılara da yer verilmiştir. Yapılan bu araştırmada geçerliliği sağlamak için katılımcıların görüşlerinden bire bir alıntılar yapılmıştır. Nitekim katılımcıların görüşlerinden doğrudan atıflar yapmak ve sonuçları açıklamak geçerlilik için önemlidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 257; Akt. Tünkler, 2013:63).

Tablo 12. Görüşme Verilerinden Elde Edilen Kategori ve Kod Örnekleri

KATEGORİLER	KODLAR
BİLİŞSEL BECERİLER	Söylenenleri anlar. Dikkatini toplar.
DİL BECERİLERİ	Kolaylıkla iletişim kurabilir. Kendini ifade edebilir.
SOSYAL VE DUYGUSAL BECERİLER	Ebeveynden ve evden ayrılabilir. Okula uyum sağlar. Kurallara uyar.
ÖZ-BAKIM BECERİLERİ	Tuvalet ihtiyacını karşılar. Elbise ve ayakkabılarını giyer-çıkarır. Yemeğini yiyebilir.
FİZİKSEL BECERİLER	Kalemi tutabilir. Sırada oturabilir. El-göz koordinasyonu sağlar.
OKULA BAŞLAMAYI DEĞERLENDİRME	Okulda komisyon kurulmalıdır. Son kararı aile vermelidir.

HAZIR OLUŞU ETKİLEYEN UNSURLAR	Aile Çevre Genel sağlık durumu Okul öncesi eğitim Teknoloji(t.v.,bilgisayar,internet) Okula gitme isteği
YAŞ	60-65 aylıksa aile karar vermelidir. 66 aylık ve üstüyse gelişim durumuna göre rapor alınmalıdır. Öğretmenin gözlemi önemlidir.

Öğretmen ve Velilere Verilen Sıra Numaraları ile İlgili Açıklamalar:

Araştırmada öğretmen ve veli görüşlerinin kaydedilmesi ile oluşan metinlerden alıntı örneklerine yer verilmiştir. Görüşme metinlerinden örnekler verilerek öğretmen ve velilere sıra numarası verilmiştir. Bunun sebebi öğretmen ve veliler ile görüşme yapmadan önce isimlerinin saklı kalacağına dair verilen etik sözdür. Sıra numarası görüşmenin yapılma sırasını ve rumuzunu göstermektedir.

Örnek: Öğretmen-1: Görüşme yapılan birinci öğretmen ve öğretmenin isminin yerine kullanılan rumuzu.

Veli-5: Görüşme yapılan beşinci veli ve velinin isminin yerine kullanılan rumuzudur.

3.12. Araştırmanın Araştırmacıya Kazandırdıkları

Araştırmamız, zorunlu-kademeli eğitim sistemi ilk defa uygulanmaya başlandığı için ilklerden biri olacaktır. Diğer yapılacak çalışmalara da kaynak olma özelliği taşıyacaktır. Araştırmamızda karma modele yer verilmiş olup, araştırmacı tarafından geliştirilen ölçek ve nitel araştırma tekniklerinden olan görüşme tekniği birlikte kullanılmıştır. Bu çalışma araştırmacının hem yeni ve özgün bir ölçek geliştirmesini sağlamış hem de nitel araştırma yöntemlerinden birisi olan görüşme yöntemiyle tanışmasını sağlamıştır. Görüşme yöntemi; insanların fikirlerini

derinlemesine ve ayrıntılı olarak ortaya koyduğu için, araştırmacı çok değişik fikir ve önerilerle karşılaşmış ve araştırmamızın boyutları genişlemiştir. Ayrıca öğretmenlik tecrübeme de çok büyük katkılar sağlamıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmamızın modeli karma modeldir. Bu sebeple bu bölümde nicel ve nitel araştırmaya ilişkin elde edilen bulgulara “Nicel Araştırma Bulguları” ve “Nitel Araştırma Bulguları” olmak üzere iki alt başlık halinde yer verilmiştir.

4.1. Nicel Araştırma Bulguları

Araştırmanın bu bölümünde araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri ve velilerin okula hazır oluşu değerlendirme düzeylerinin katılımcıların cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına yer verilmiştir. Bunun dışında yine araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okula hazır oluşu değerlendirme düzeylerinin cinsiyete, ana – baba mesleğine, ana – baba eğitim düzeyine, ailedeki birey sayısına, ailede okula giden çocuk sayısına göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

4.1.1. Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Öğrencilerin hazır oluş düzeyleri açısından araştırmaya katılan erkek ve kadın örneklem arasındaki farklılıkların incelenmesinde iki ortalama arasındaki farkın belirlenmesinde anlamlılık testi olan “t” testi tekniği kullanılmıştır. Araştırmaya katılan örneklem grubunun cinsiyetlerine göre ‘Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)’ nin N sayıları, aritmetik ortalamaları, standart sapmaları ve t testi sonuçları Tablo 13’te sunulmuştur.

Tablo 13. Öğrencinin Okula Hazır Oluşunun Katılımcıların Cinsiyetine Göre Karşılaştırılması

Öğrencinin	Cinsiyet	N	X	S	Sd	T	P
-------------------	-----------------	----------	----------	----------	-----------	----------	----------

hazır oluş düzeyi	Kadın	155	50,32	9,44	414	,485	,205
	Erkek	261	49,83	10,04			

Tablo 13'te görüldüğü gibi araştırmanın örneklem grubunu oluşturan öğretmen ve velilerin cinsiyetlerine bağlı olarak N sayıları, ortalamaları, standart sapmaları verilmiş ve bu öğretmen ve velilerin 'Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)'nden aldıkları puanlar arasındaki farklılık cinsiyet değişkenine bağlı olarak t testi ile incelenmiştir. Bu sonuçlara göre erkek katılımcıların 'Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)'nden aldıkları puanların ortalaması 49,83, kadın katılımcıların ise 'Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)'nden aldıkları puanların ortalaması 50,32'dir. Bu iki grubun puanları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t_{(414)}=,485$ $p<.01$). Kısacası öğretmen ve velilerin öğrencilerin hazır oluş düzeylerine ilişkin görüşleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

4.1.2. İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Öğrencilerin hazır oluş düzeyleri açısından araştırmaya katılan erkek ve kadın veli örneklemi arasındaki farklılıkların incelenmesinde iki ortalama arasındaki farkın belirlenmesinde anlamlılık testi olan "t" testi tekniği kullanılmıştır. Araştırmaya katılan veli örneklem grubunun cinsiyetlerine göre 'Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)'nin N sayıları, aritmetik ortalamaları, standart sapmaları ve t testi sonuçları Tablo 14'te sunulmuştur.

Tablo 14. Öğrencinin Okula Hazır Oluşunun Velilerin Cinsiyetine Göre Karşılaştırılması

Öğrencinin hazır oluş düzeyi	Cinsiyet	N	X	S	Sd	T	P
hazır oluş düzeyi	Kadın(veli)	131	49,61	9,60	370	,269	,224
	Erkek(veli)	241	49,31	10,18			

Tablo 14’te görüldüğü gibi araştırmanın örneklem grubunu oluşturan velilerin cinsiyetlerine bağlı olarak N sayıları, ortalamaları, standart sapmaları verilmiş ve bu velilerin ‘Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)’ nden aldıkları puanlar arasındaki farklılık cinsiyet değişkenine bağlı olarak t testi ile incelenmiştir. Bu sonuçlara göre erkek veli katılımcıların ‘Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)’nden aldıkları puanların ortalaması 49,31; kadın katılımcıların ise ‘Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)’nden aldıkları puanların ortalaması 49,61’dir. Bu iki grubun puanları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t_{(370)}=,269$ $p<.01$). Kısacası velilerin öğrencilerin hazır oluş düzeylerine ilişkin görüşleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

4.1.3. Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan Baba örnekleminin öğrencilerin hazır oluş düzeyine ilişkin görüşlerinin, eğitim durumlarına göre anlamlı farklılıklar olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonucunda elde edilen bulgular tablo 15 ve tablo 16’da gösterilmektedir.

Tablo 15. Araştırmaya Katılan Babaların Eğitim Durumlarının Öğrencinin Okula Hazır Oluşunun Değerlendirilmesine İlişkin Düzey Ortalamaları, N Sayıları ve Standart Sapmaları

		N	Ortalama	Standart Sapma
Baba Eğitim Durumu	İlkokul	128	47,96	8,63
	Ortaokul	72	49,08	10,44
	Lise	116	50,00	10,31
	Yüksek okul	56	52,00	11,09
	Toplam	372	49,42	9,97

Gruplar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş ve sonuçlar Tablo 16’da sunulmuştur.

Tablo 16. Araştırmaya Katılan Babaların Eğitim Durumlarının Öğrencinin Okula Hazır Oluşunun Değerlendirilmesine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Karelerin Toplamı	df	Karelerin Ortalaması	F	p
Baba Eğitim Durumu	Gruplar Arası	692,435	3	230,812	2,345	,073
	Grup İçi	36228,305	368	98,446		
	Toplam	36920,739	371			

Tablo 15 ve Tablo 16’da çalışma grubunu oluşturan babaların eğitim durumlarına göre N sayıları, ortalamaları, standart sapmaları ile bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları gösterilmiştir. Örnekleme oluşturan babaların eğitim durumları ile Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)’nden aldıkları puanlar arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda babaların Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)’nden aldıkları puanların ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır ($f_{0,05;3-368};,073, p>0,05$). Yani babanın eğitim durumuna göre bakışı öğrencinin okula hazır oluşunu anlamlı yani manidar olarak etkilememektedir.

4.1.4. Dördüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan Anne örnekleminin öğrencilerin hazır oluş düzeyine ilişkin görüşlerinin, eğitim durumlarına göre anlamlı farklılıklar olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonucunda elde edilen bulgular tablo 17 ve tablo 18’de gösterilmektedir.

Tablo 17. Araştırmaya Katılan Annelerin Eğitim Durumlarının Öğrencinin Okula Hazır Oluşunun Değerlendirilmesine İlişkin Düzey Ortalamaları, N Sayıları ve Standart Sapmaları

		N	Ortalama	Standart Sapma
Anne Eğitim Durumu	İlkokul	257	49,52	10,17
	Ortaokul	52	51,77	9,79
	Lise ve Üstü	63	53,95	8,71
	Toplam	372	50,58	10,00

Gruplar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş ve sonuçlar Tablo 18’de sunulmuştur.

Tablo 18. Araştırmaya Katılan Annelerin Eğitim Durumlarının Öğrencinin Okula Hazır Oluşunun Değerlendirilmesine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Karelerin Toplamı	df	Karelerin Ortalaması	F	p
Anne Eğitim Durumu	Gruplar Arası	1078,027	2	539,014	5,514	,004
	Grup İçi	36068,220	369	97,746		
	Toplam	37146,247	371			

Tablo 17 ve Tablo 18’de çalışma grubunu oluşturan annelerin eğitim durumlarına göre N sayıları, ortalamaları, standart sapmaları ile bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları gösterilmiştir. Örneklemi oluşturan annelerin eğitim durumları ile Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)’nden aldıkları puanlar arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda annelerin Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)’nden aldıkları puanların ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($f_{0,05;2-369};,004$, $p<0,05$). Analiz sonucunda elde edilen bu farkın annelerin eğitim durumlarının hangi boyutundan kaynaklandığını belirlemek amacıyla “LSD Çoklu Karşılaştırma Testi” yapılmıştır.

Tablo 19. Örneklemi Oluşturan Annelerin Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)’nden Aldıkları Puanların Eğitim Durumlarına Göre “LSD Çoklu Karşılaştırma Testi” Sonuçları

		Ortalama farkı	Standart hata	P
İlkokul	Ortaokul	-2,24783	1,50335	,136
	Lise ve Üstü	-4,43098*	1,38991	,002
Ortaokul	İlkokul	2,24783	1,50335	,136
	Lise ve Üstü	-2,18315	1,85236	,239

Lise ve Üstü	İlkokul	4,43098*	1,38991	,002
	Ortaokul	2,18315	1,85236	,239

LSD Çoklu Karşılaştırma Testi sonucunda, farklılığın ilkokul mezunları ($X = 49,52$) ile lise ve üstü mezunları ($X = 53,95$) arasından kaynaklandığı bulunmuştur. Bu bulgulara göre örneklem grubunu oluşturan annelerden lise ve üstü mezun olanlar, ilkokul mezunları oranlara göre anlamlı biçimde öğrencinin okula hazır oluşunun daha yüksek olduğunu düşünmektedirler. Aralarında anlamlı biçimde farklılık bulunmaktadır.

4.1.5. Beşinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan Baba örnekleminin öğrencilerin hazır oluş düzeyine ilişkin görüşlerinin, meslek durumlarına göre anlamlı farklılıklar olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonucunda elde edilen bulgular tablo 20 ve tablo 21’de gösterilmektedir.

Tablo 20. Araştırmaya Katılan Babaların Mesleklerinin Öğrencinin Okula Hazır Oluşunun Değerlendirilmesine İlişkin Düzey Ortalamaları, N Sayıları ve Standart Sapmaları

		N	Ortalama	Standart Sapma
Baba Meslek Durumu	İşçi	45	49,4468	10,09048
	Esnaf	103	51,0762	9,25462
	Serbest Meslek	33	52,8621	8,99494
	Memur	79	53,6076	10,25873
	Çiftçi	31	48,8621	10,52794
	Diğerleri	81	47,5422	9,97839
	Toplam	372	50,5860	10,00623

Gruplar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş ve sonuçlar Tablo 21’de sunulmuştur.

Tablo 21. Araştırmaya Katılan Babaların Mesleklerinin Öğrencinin Okula Hazır Oluşunun Değerlendirilmesine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Karelerin Toplamı	df	Karelerin Ortalaması	F	P
Baba	Gruplar Arası	1812,905	5	362,581	3,756	,002
Meslek	Grup İçi	35333,342	366	96,539		
Durumu	Toplam	37146,247	371			

Tablo 20 ve Tablo 21’de çalışma grubunu oluşturan babaların meslek durumlarına göre N sayıları, ortalamaları, standart sapmaları ile bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları gösterilmiştir. Örnekleme oluşturan babaların meslek durumları ile Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)’nden aldıkları puanlar arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda annelerin Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)’nden aldıkları puanların ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($f_{0,05;5-366};,002$, $p<0,05$). Analiz sonucunda elde edilen bu farkın babaların meslek durumlarının hangi boyutundan kaynaklandığını belirlemek amacıyla “LSD Çoklu Karşılaştırma Testi” yapılmıştır.

Tablo 22. Örnekleme Oluşturan Babaların Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)’nden Aldıkları Puanların Meslek Durumlarına Göre “LSD Çoklu Karşılaştırma Testi” Sonuçları

		Ortalama farkı	Standart hata	P
İşçi	Esnaf	-1,62938	1,72437	,345
	Serbest meslek	-3,41526	2,32012	,142
	Memur	-4,16079*	1,80998	,022
	Çiftçi	,58474	2,32012	,801
	Diğer	1,90464	1,79364	,289
	İşçi	1,62938	1,72437	,345

Esnaf	Serbest meslek	-1,78588	2,06115	,387
	Memur	-2,53140	1,46336	,084
	Çiftçi	2,21412	2,06115	,283
	Diğer	3,53402*	1,44310	,015
Serbest Meslek	İşçi	3,41526	2,32012	,142
	Esnaf	1,78588	2,06115	,387
	Memur	-,74553	2,13330	,727
	Çiftçi	4,00000	2,58029	,122
	Diğer	5,31990*	2,11945	,013
Memur	İşçi	4,16079*	1,80998	,022
	Esnaf	2,53140	1,46336	,084
	Serbest Meslek	,74553	2,13330	,727
	Çiftçi	4,74553*	2,13330	,027
	Diğer	6,06543*	1,54439	,000
Çiftçi	İşçi	-,58474	2,32012	,801
	Esnaf	-2,21412	2,06115	,283
	Serbest Meslek	-4,00000	2,58029	,122
	Memur	-4,74553*	2,13330	,027
	Diğer	1,31990	2,11945	,534
Diğer	İşçi	-1,90464	1,79364	,289
	Esnaf	-3,53402*	1,44310	,015
	Serbest Meslek	-5,31990*	2,11945	,013

	Memur	-6,06543*	1,54439	,000
	Çiftçi	-1,31990	2,11945	,534

LSD Çoklu Karşılaştırma Testi sonucunda, farklılığın “işçi (X=49,44) ve memur (X=53,60)”, “esnaf (X=51,07) ve diğer meslek grupları (X=47,54)”, “serbest meslek (X=52,86) ve diğer meslek grupları (X=47,54)”, “memur (X=53,60) ve çiftçi (48,86)”, “memur (53,60) ve diğer meslek grupları (X=47,54)” arasından kaynaklandığı bulunmuştur. Bu bulgulardan yola çıkarak söz konusu meslek grupları arasında anlamlı biçimde farklılık bulunmaktadır.

4.1.6. Altıncı Alt Amaca İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan Veli çalışma grubunu öğrencilerin hazır oluş düzeyine ilişkin görüşlerinin, aile içindeki birey sayısına göre anlamlı farklılıklar olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonucunda elde edilen bulgular tablo 23 ve tablo 24’te gösterilmektedir.

Tablo 23. Araştırmaya Katılan Velilerin Ailelerindeki Birey Sayısının Öğrencinin Okula Hazır Oluşunun Değerlendirilmesine İlişkin Düzey Ortalamaları, N Sayıları ve Standart Sapmaları

		N	Ortalama	Standart Sapma
Ailedeki Birey Sayısı	4 ve altı	145	49,8483	10,04941
	5	139	50,0791	10,25336
	6 ve üzeri	88	47,6818	9,29534
	Toplam	372	49,4220	9,97581

Gruplar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş ve sonuçlar Tablo 24’te sunulmuştur.

Tablo 24. Araştırmaya Katılan Velilerin Ailelerindeki Birey Sayısının Öğrencinin Okula Hazır Oluşunun Değerlendirilmesine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Karelerin Toplamı	df	Karelerin Ortalaması	F	P
Ailedeki Birey	Gruplar	352,857	2	176,428	1,780	,170

Sayısı	Arası					
	Grup İçi	36567,882	369	99,100		
	Toplam	36920,739	371			

Tablo 23 ve Tablo 24’te çalışma grubunu oluşturan velilerin ailesindeki birey sayısına göre N sayıları, ortalamaları, standart sapmaları ile bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları gösterilmiştir. Örneklemi oluşturan velilerin ailelerindeki birey sayısı ile Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)’nden aldıkları puanlar arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)’nden aldıkları puanların ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($f_{0,05:2-369};170, p>0,05$). Yani ailedeki birey sayısına göre öğrencinin okula hazır oluşu anlamlı olarak farklılaşmamaktadır.

4.1.7. Yedinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan Veli örnekleminin öğrencilerin hazır oluş düzeyine ilişkin görüşlerinin, okula giden çocuk sayısına göre anlamlı farklılıklar olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonucunda elde edilen bulgular tablo 25 ve tablo 26’da gösterilmektedir.

Tablo 25. Araştırmaya Katılan Velilerin Ailelerindeki Okula Giden Çocuk Sayısının Öğrencinin Okula Hazır Oluşunun Değerlendirilmesine İlişkin Düzey Ortalamaları, N Sayıları ve Standart Sapmaları

		N	Ortalama	Standart Sapma
Okula Giden Çocuk Sayısı	1	70	49,6286	8,40837
	2	150	49,2333	10,61114
	3	107	49,2617	10,36625
	4 ve üzeri	45	50,1111	9,34496
	Toplam	372	49,4220	9,97581

Gruplar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş ve sonuçlar Tablo 26’da sunulmuştur.

Tablo 26. Araştırmaya Katılan Velilerin Ailelerindeki Okula Giden Çocuk Sayısının Öğrencinin Okula Hazır Oluşunun Değerlendirilmesine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Karelerin Toplamı	df	Karelerin Ortalaması	F	P
Okula Giden Çocuk Sayısı	Gruplar Arası	32,446	3	10,815	,108	,955
	Grup İçi	36888,294	368	100,240		
	Toplam	36920,739	371			

Tablo 25 ve Tablo 26’da örnekleme oluşturan velilerin ailesindeki okula giden çocuk sayısına göre N sayıları, ortalamaları, standart sapmaları ile bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları gösterilmiştir. Örnekleme oluşturan velilerin ailelerindeki okula giden çocuk sayısı ile Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)’nden aldıkları puanlar arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)’nden aldıkları puanların ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($f_{0,05;3-368;108}$, $p>0,05$). Yani ailedeki okula giden çocuk sayısına göre öğrencinin okula hazır oluşu anlamlı olarak farklılaşmamaktadır.

4.2. Nitel Araştırma Bulguları

Bu bölümde verilerin analizinden elde edilen bulgular, araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorular dikkate alınarak verilmiştir.

4.2.1. Sekizinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin ilköğretime hazır bulunuşluğun tanımına ait sorulara verdikleri cevaplar ve örnekler incelendiğinde öğretmenlerin ilköğretime hazır bulunuşluğu tanımlarken farklı gelişim alanlarına, okul yaşamının gereklerine, olgunlaşmaya, takvim yaşına vurgu yaptıkları görülmektedir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu hazır bulunuşluğu; ilkokul birinci sınıfın gerektirdiği becerileri yapabilme olgunluğuna erişme, genel sağlık durumunun iyi olması ve okula uyum sağlama olarak tanımlamış

ve bu olgunluğun çocuğun fiziksel, zihinsel, sosyal-duygusal ve dil gelişim alanlarının paralel bir şekilde gelişmesine bağlı olduğunu belirtmişlerdir.

Örneğin Öğretmen 1, “**çocuğun öğretmenin istediklerini, okulun gerektirdiklerini yapabilecek seviyeye gelmesidir**”, derken olgunlaşmayı ve genel sağlık durumuna atıfta bulunmuştur. Öğretmen 2, “**çocuğun yere düşen bir toplu iğneyi iki parmağını kullanarak alabiliyorsa küçük kasları gelişmiştir, kalem de tutabilir**”, diye örnek vermiş ve çocuğun özellikle fiziksel gelişim alanına dikkat çekmiştir. Öğretmen, 6 “**çocuk yazı yazmaya istekliyse, kalemi kullanmak için kasları gelişmişse, kalem ile ilgili önkoşul bilgilere sahipse çocuk kalem tutup yazı yazabilir**”, şeklinde tanımlamış ve çocuğun tüm gelişim alanlarında gelişmesinin ve olgunlaşmanın hazır bulunuşluk için önemini belirlemiştir.

Öğretmenlerden bazıları ise ilköğretime hazır bulunuşluğu, çocukların okula uyum sağlaması ve kendinden beklenen görevleri yerine getirme olarak tanımlamışlardır. Öğretmen 7, “**çocuk sırada oturabilecek, öğretmeni belirli bir süre dinleyebilecek, tuvalet ihtiyacını kendisi karşılayabilecek ve iletişim kurabilecek seviyeye gelmesi**”. Öğretmen 10, “**Bir işi kendi başına yapabilecek, sırada oturabilecek, okul kurallarına uyacak**” diye tanımlama yaparken okulda uyması beklenen kuralların , yerine getirmesi beklenen görevlerin önemine dikkat çekmiştir. Öğretmen 12, “**1. sınıfa başlayacak çocuk kendisine verilen kağıttaki şekillerin üzerinden kalemlerle gidebiliyorsa, söylenenleri anlayabiliyorsa benim için 1. sınıfa hazırdır**” diye örnek vererek açıklamış ve 1. sınıfa gidecek çocuğun sahip olması beklenen yeterliliklere atıfta bulunmuştur.

Öğretmenlerden bazıları ise hazır bulunuşluğu tanımlarken biyolojik yaşa dikkat çekmişlerdir. Öğretmen 13, “**Çocuk 1. sınıfın gerektirdiği aya, yaşa gelmiş olmalıdır. 60-65 aylık çocuklarla, 66 ay ve üstü çocuklar açısından fark olacaktır. Çünkü hazır bulunuşlukta 1 ay bile çok önemlidir**”, diyerek okula başlama kriteri olan takvim yaşının önemine vurgu yapmıştır.

Ebeveynlerin ilkokul 1. sınıfa hazır bulunuşluğun tanımına ait sorulara verdikleri cevapları incelediğimizde genel sağlık durumu(iyi görme, işitme, anlama), çocuğun okula gitmeye istekli olması ve okula karşı tutumu, farklı gelişim alanları, kendisinden istenilenleri yerine getirmesi, okulla ilgili temel akademik becerilere

sahip olması, iletişim becerileri, okul öncesi eğitim alma, yaş ve öz bakım becerileri ile ilkokula hazır bulunuşluk kavramını tanımladıklarını görmekteyiz.

Örneğin Ebeveyn 2 “**Bir kere çocuk iyi duyabilmeli ve görebilmeli. Öğrenmeye engel bir kusuru olmamalı. Ayrıca okula istekli gelip gitmeli ve okulu sevmeli**” , diyerek hazır bulunuşluğu genel sağlık durumu ve okula karşı tutumu ile açıklamıştır. Ebeveyn 11 “ **babasının-annesinin ismini söyleyebilmeli, tuvalet ihtiyacını giderebilmeli,sayıları tanımalı, yemeğini yiyebilmeli** “ diyerek hazır bulunuşluğu tarif ederken okulla ilgili temel akademik becerilere, kendisinden beklenen görevlere atıfta bulunmuştur. Ebeveyn 14 “ **1. sınıfta öğretilenleri anlayabilecek seviyeye ulaşmış olması,akıl olarak(zihinsel),beden olarak(fiziksel) yeterince gelişmiş olmalıdır.Öğretmeni dinlemeli, sırada oturmalı ve arkadaşlarıyla iletişim kurabilmelidir**”, diyerek hazır bulunuşluğu farklı gelişim alanları (fiziksel, zihinsel ve dil becerisi) ve okulla ilgili temel akademik becerilere sahip olması olarak açıklamıştır. Ebeveyn 5 “ **çocuğun kalemi tutabilmesi,çantayı takıp okula istekli gitmesi ve yaşına girmesi** “ olarak tanımladığı hazır bulunuşluğun çocuğun okula gitmeye istekli olması ve biyolojik yaş ile ilgisine dikkat çekmiştir. Ebeveyn 1” **Aileden ayrı kalabiliyorsa, derse konsantre olabiliyorsa, kişisel ihtiyaçlarını (tuvalete gitmek, elbise giymek, ayakkabıyı giymek ve bağlamak) karşılayabiliyorsa**”, diyerek sosyal-duygusal alana ve öz-bakım becerilerine dikkat çekiyor. Ebeveynler kendi başına hareket etme ve kararlarının sorumluluğunu almayı hazır bulunuşluğun belirtisi olarak görmüşlerdir. Ebeveynler çocuğun okul öncesi eğitim almasını da hazır bulunuşluğun bir parçası veya ön koşulu olarak görmüşlerdir. Ebeveyn 9” **çocuğun ana sınıfında eğitim alıp, kendini 1. sınıfa hazır hissetmesidir**”.

4.2.2. Dokuzuncu Alt Amaca İlişkin Bulgular

4+4+4 Zorunlu-Kademeli eğitim sistemi ile birlikte 60 ay ve üzerindeki çocuklar ilkokul 1. sınıfa başlayabilecektir. Fakat 60 aylık öğrenci ile 66 aylık öğrencinin hazır bulunuşluk durumları arasında farklar var mı, varsa hangi yönde farklar mevcut olduğu öğretmenlerin görüşleri alınarak incelenmeye çalışılmıştır.

Öğretmen 10, “ **Çocuklar arasında 1 ayın bile farklılık oluşturduğunu ifade etmektedir. Motor beceriler ve duygusal gelişim açısından –özellikle evden,anneden ayrılma- fark olacağını”** belirlemiştir. “ **60-65 aylık çocuklar, 66 aylık ve üstü çocuklardan iki-üç ay daha geç uyum sağlayacaklarını**” düşünüyorum demiş ama bu “ **farkın da 1. sınıfın başındaki uyum programında aşıldığını**” kaydetmiştir. Sosyal-duygusal alan açısından farklar olacağını, uyum sağlama sürecinde 60-65 aylıkların zorlandığını ama 12 haftalık uyum programında çocukların eşitlendiğini belirtmiştir. Öğretmen 13, “ **Zihinsel açıdan pek fark olmadığını ama fiziksel açıdan ve öz-bakım becerileri açısından fark olacağını**” söylemiştir. Özellikle “ **66 ay ve üstü çocukların okul öncesi eğitim alma imkanları olduğunu, evden daha kolay ayrıldıklarını,okul ortamına yabancı olmadıklarını, dil becerilerinin daha iyi olduğunu ve tuvalet alışkanlığının tamamen kazanıldığına**” diyerek okul öncesi eğitime, tuvalet alışkanlığına, fiziksel alandaki farklılıklara ve sosyal-duygusal açıdan evden daha kolay ayrılıp okula daha kolay uyum sağlayabileceklerine dikkat çekmiştir. Öğretmen 2, ” **66 aylık ve üstü çocukların elleri kesme-yapıştırma ve boyama çalışmalarına daha yatkın oluyor.Tabii ki sesleri yazarken çok daha kolay yazabiliyorlar**” diyerek fiziksel alana,kas gelişimine ve yazı yazma alanlarına dikkat çekmiştir. Öğretmen 12, ” **Söylenilenleri anlama ve verilen emir ve görevleri yerine getirmede 66 aylıkları bir adım önde görüyorum** “ diyen öğretmen arkadaşımız algılamaya atıfta bulunmuştur. Öğretmen 4, soruya bir örnek olayla cevap veriyor “ **Bir öğrencim vardı. Küçük boyluydu ve sınıftaki en kısa sırada oturmasına rağmen ayakları yere değmiyordu. Çocuk yeni ve uzun bir kalem tutamıyor, hep yarım kalemlerle yazıyordu. Ara tatilden sonra tam 1. sınıf öğrencisi olmuştu**” diyerek 1. sınıfa başlamanın tek kriterinin yaş olmadığına dikkat çekiyor ve becerilerin, gelişimin ve olgunlaşmanın mutlaka çocukta olması gerektiğini vurguluyordu.

Öğretmen 6, “ **Çocukların arasında 1 aylık fark bile çok önemlidir. Kaslarının gelişiminde, dikkat süresinin artmasında bu farkların oluşumunu gözlemledim. Fakat her çocuk bireysel farklılığa sahip olduğu için 60-65 aylıklar, 66 aylık ve üstü çocuklardan geridedir diyemeyiz** “ diyerek dikkat sürelerinin farklılıklar arz edeceğini, kasların gelişiminin genel sağlık durumum iyi

olduğu sürece zamanla gelişeceğini ama bireysel farklılıkların kesinlikle göz ardı edilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Öğretmen 8, “ **Çocukların yaşını doldurdu diyerek okula başlamaması gerektiğini, nörolojik gelişimlerinin okula başlamalarında çok etkili bir faktör olduğunu** “ belirmiştir. “ **Okul öncesi eğitimin öneminin de ilkokula başlanıldığında fark edileceğini, çocuğun makası, boyayı, kalemi tutması gerektiği gibi tuttuklarını**” belirterek sinirsel gelişim alanına ve okul öncesi eğitim alınması gerektiğine vurgu yapmıştır.

Öğretmen 15, “ **Fark olduğunu düşündüğünü ve çocuğun evde okula hazırlanmasının olumlu yönde farklar oluşturacağını** “ söylemiştir. “**Evde okula hazırlanmaktan kastının ise; evde kalemle çizgi çalışması yapması, kitapla tanışması olarak**” belirtmiştir. Bir de örnek vererek “ **Benim sınıfımda okul öncesi eğitim almış, yetmiş dört aylık bir öğrenci var ama 60-65 aylık öğrencilere göre geride**” diyerek bireysel farklılıklara dikkat çekmiş ve yaşça, aya küçük olan çocukların okul başarılarının daha az olacağı şeklinde genelleme yapılamayacağını, ebeveynlerin çocuğu okula hazırlanmasının olumlu etkileri olduğuna dikkat çekmiştir.

Öğretmenlerin hazır bulunuşluk açısından çocuklar arasında farklar olduğunu düşündüklerini söyleyebiliriz. Ama bu farkların genellenemeyeceği, 60-65 aylık her çocuğun okula hazır olmadığını ve 66 aylık ve üstü çocukların da okula hazır olduklarının söylenemeyeceğini görmekteyiz. Öğretmenlerin özellikle fiziksel, sosyal-duygusal gelişim alanlarına, becerilere ve okul öncesi eğitime cevaplarında yer verdiklerini görmekteyiz.

4.2.3. Onuncu Alt Amaca İlişkin Bulgular

Ülkemizde 4+4+4 yani zorunlu-kademeli eğitim sisteminden önce 72 ayını dolduran her çocuk okula başlardı. Fakat yeni eğitim sistemiyle birlikte bu kuralda şu hale geldi; İlköğretim Kurumları Yönetmeliğine göre okula kayıt yaşı” kayıtların yapıldığı yılın eylül ayı sonu itibarıyla 66 ayını dolduran çocukların kaydı yapılır. Gelişim yönünden ilkokula hazır olduğu anlaşılan 60-66 ay arası çocuklardan ,velinin yazılı isteği bulunanlar da ilkokul 1. sınıfa kaydedilir ve son yapılan değişiklikle birlikte de okul müdürlükleri, yaşça kayıt hakkını elde eden çocuklardan

66, 67 ve 68 aylık olanları, velisinin vereceği dilekçe ile; 69, 70 ve 71 aylık olanları ise, ilkokula başlamaya hazır olmadıklarını belgeleyen sağlık raporu ile okul öncesi eğitime yönlendirebilir veya kayıtlarını bir yıl erteleyebilir. ” şeklinde değiştirilmiştir(Resmi Gazete, 2013). Görüldüğü üzere ülkemizde çocukların ilkokula hazır oluşları sadece kronolojik yaş baz alınarak değerlendirilmektedir. Bu durumun ne kadar sağlıklı olduğu ise bir başka tartışma konusudur. Çocuğun okula başlaması veya başlamaması gerektiği konusundaki kararı verirken, takvim yaşına dayalı olma yanında, davranış yaşını (Fiziksel, sosyal, duygusal, bilişsel ve öz bakım alanlarının düzeyi) bilmenin, daha önemli olduğunu son yıllarda yapılan araştırmalarda görmekteyiz. Yapılan araştırmalar ,çocukların bazı yeterliliklere sahip olması gerektiğini de ortaya koymaktadır. Bu konuda öğretmenlerin ve velilerin birçoğu sabit kriterler olmadığını söylemişlerdir.

Öğretmen 1, “ **Öğretmen-veli işbirliği içerisinde değerlendirilmelidir.Çocuk 1-2 hafta okula gelmeli, öğretmen öğrenciyi gözlemlemelidir. Çocuğun 1. sınıfın özelliklerine, gereklerine sahip olduğuna kanaat getirilirse çocuk 1. sınıfa devam etmelidir. Ama son söz hakkı veliye ait olmalıdır**” diyerek öğretmenin gözleminin önemini ortaya koymuştur. Ayrıca değerlendirmenin öğretmen-veli işbirliğine dayalı olması gerektiğini vurgulamış ve son söz hakkınınsa ebeveynlere ait olduğunu belirtmiştir.

Öğretmen 3, “ **Okullarda okul kayıt kabul komisyonu kurulmalıdır.Bu komisyonda sınıf öğretmenleri, okul müdürü veya yardımcısı, rehber öğretmen olmalıdır**” diyerek bir komisyon önerisi getirmiş ve komisyonda bulunması gereken kişilerin kimlerden oluşması gerektiğini belirmiş ve görüşlerini kısaca böyle özetlemiştir.

Öğretmen 8, “ **Okullarda komisyon kurularak öğrenciler kabul edilmelidir.Öğrencilere bazı testler de uygulanmalıdır.Komisyonunda ise, en az iki sınıf öğretmeni olmalı ve bir tanesi 1. sınıf öğretmeni olmalıdır. Bir tane branş öğretmeni, rehber öğretmen ve okul müdürü veya müdür yardımcısı olmalıdır**” diyerek hem komisyonun muhteviyatından bahsetmiş hem de komisyonun yanında bir çok ülkede uygulanmakta olan okula giriş testlerinden söz ederek öğrencilerin

okula nasıl kabul edileceği ve kimlerin karar aşamasında söz sahibi olması gerektiğine açıklık getirmiştir.

Öğretmen 4, “ **Okula kabul komisyonu kurulmalıdır. Bu komisyonda sınıf öğretmenleri- 1 tanesi kesinlikle 1. sınıfı okutacak veya son olarak 1. sınıfı okutmuş- , okul öncesi öğretmeni, rehber öğretmen, okul idarecisi ve olursa pedagoğ olmalıdır.Ayrıca tüm gelişim alanlarını içeren testler yapılmalıdır”** diyerek komisyon kurulmasını önermiş ve diğer öğretmenlerin görüşlerinden farklı olarak okul öncesi öğretmeni ve pedagoğların da olması gerektiğini söylemiştir. Tüm gelişim alanlarından kastı ise; fiziksel, bilişsel, dil, öz-bakım alanlarını kastettiğini belirlemiştir.” **Ben de çok ilkel belki ama birkaç tane 1. sınıfa başlayacak öğrencilere kalem tutturmuş,yerdeki toplu iğneyi aldırılmış,çeşitli çizgilerin üzerinden gitmesini istemiştım”** diyerek kendi tecrübelerini aktarmış ve bugün de bunların daha gelişmişlerinin ve ilerlemiş hallerinin öğrencilere yaptırılabilceğini aktarmıştır.

Öğretmen 11,“ **Öğretmen-veli-müdür üçlü saç ayağı değerlendirmelidir. Ayrıca çalışanlar için nasıl bir deneme süresi oluyorsa, 1. sınıf öğrencilerinin de deneme süreleri olmalı ve belirli bir müddet sonra çocuk tekrar ölçme-değerlendirmeye tabi tutulmalıdır. Çocuk okulu kaldırabilecekse okula devam etmelidir ama öğretmenin gözlemi de son derece önemlidir. Son söz velinin olmalı ve öğretmenlere danışarak kararını vermelidir. Ayrıca İlköğretime hazır olmayan ve özel eğitime muhtaç çocukların zaman kaybetmeden tespit de edilebilirler ”** diyerek yine öğretmenin gözleminden bahsetmiştir. Ayrıca öğrencilere bir deneme süresi verilmesi gerektiğini vurgulamış, son kararın da aile tarafından alınması gerektiğinin önemini altını çizmiştir.

Ebeveynlerin okula hazır oluşu değerlendirme konusunda verdikleri cevaplar incelendiğinde, öğretmenlere danışılabilceği, fikirlerinin alınabilceği ama son sözün aileye ait olması gerektiği görüşü hakimiyet kazanmaktadır. Komisyon fikrineyse ılımlı yaklaştıkları ama bir dayatmanın olmaması gerektiğinin altını çizmiştir. Sadece biyolojik yaşa bakılmaması gerektiğini de vurgulamışlardır.

Veli 1, “ **Ebeveynlerin görüşü ve öğretmenin gözlemi çok çok önemlidir. Çocukların küçük yaşlarda formal eğitime başlaması önemlidir ama bu**

eğitimin saati fazla olmamalıdır.Yaş ilerledikçe saat artırılmalıdır. Çocuk kesinlikle ilkokuldan önce okul öncesi eğitim almalı hatta zorunlu olmalıdır. Okul ortamını görmeli ,o havayı teneffüs etmelidir. Çocuğun fiziki gelişiminden ziyade zihin gelişimi önemlidir. Ama okula başlamadan önce tabi ki bir değerlendirilmeye tabi tutulmalıdır” diyerek okul öncesi eğitimin öneminden bahsetmiş, küçük yaşta çocuğun okula başlamasının sakıncaları olduğunu söylemiş ama bu durumunun genellenemeyeceğinin de vurgusunu yapmıştır. Öğretmenin ve ailenin gözleminin önemli olduğunu söylemiştir. Veli 7, “ **Kararı kesinlikle anne-baba vermeli, öğretmenler ve idareciler onlara bu kararlarında yardımcı olmalılar. Yani rehberlik etmelidir. Özellikle 1. sınıfı okutacak sınıf öğretmenin gözlemi, kararı önemlidir. 1. sınıflar okula erken başlıyorlar,bu çok iyi bir uygulama ama 1. sınıfı kaldırabilecek kapasiteye sahip olmayan öğrenciler bu dönemden sonra ailenin ve öğretmenin ortak kararı ile okul öncesine yönlendirilebilirler**” .

Veli 3, “Çocukların okula hazır olup olmadığını okulda kurulacak komisyon karar vermelidir. Komisyonda velilerin de temsilcisi olmalıdır. Eğitimciler çocuğun okula hazır olunuşu değerlendirilirken kesinlikle doktorlardan önce gelmelidir. Rapor almak yerine, psikologa gitmek yerine öğretmenlere danışılmalıdır ama son karar mercii aile olmalıdır. Aile çocuğunu yeterli görüyorsa çocuk okula başlamalıdır ve çocuk okula başladıktan sonra da **en büyük destekçi ve yardımcısı ailesi olmalıdır**” diyen veli ailenin çocuk üzerindeki etkisinden ve öneminden bahsetmiş, çocukları öğretmenlerin ve velilerin birlikte karar alarak değerlendirmesi gerektiğinin önemi üzerinde durmuştur. Çocuğu bir psikologa, doktora götürmenin de sadece çocuğun belirli alanlardaki gelişimi hakkında bilgi sahibi olunabileceğini anlatmak istemiştir. Ama okula başlamak sadece belirli gelişim alanlarında ilerleme kaydetmek demek değil, çocuğun isteği, okula karşı tutumu, kendini hazır hissetmesi de çok önemlidir.

Veli 12, “**Anne-babanın zaten çocuk okula başlamadan çok önce onun hakkında karar verdiğini söylemiş ve okul açıldığında da öğretmenin çocuğun hakkındaki düşüncelerinin alınması gerektiğini kaydetmiştir.Bu düşüncelerin çok önemli olduğu eğer öğretmenin çocuğun 1. sınıfı kaldıramayabileceği görüşünü benimsemişse aile de kararını verip, çocuğu ana sınıfına göndermek**

gerekir. Anne-baba çocuğun ilk öğretmenidir ve kapasitesini iyi bilir ama işin eğitimini almış öğretmenlerin fikri de çok çok önem arz eder. Aslında bir açık kapı olmalı ve belirli süre içinde 1. sınıfa gitmesi uygun görülmeyen çocuklar okul öncesine gitmeli. Oysaki böyle olmuyor kesin kayıt hemen yapılıyor. Dolayısıyla çocuğun okuldaki ilk senesi hüsrarla sonuçlanabiliyor.” diyen bir veli kesin kayıtlarının çok erken yapıldığına dikkat çekiyor ve çocukların okul öncesine gitmesinin engellendiğini vurguluyor. Böyle olunca da sadece veliler olarak çocuğun okula başlamasını değerlendirmiş oluyor. Öğretmene danışılıyor ama öğretmenin görüşünün de sadece görüşte kaldığını karar aşamasına etki etmediğini söylüyor.

Öğretmenlerin birçoğu, ilkokula başlangıçta standart ve her okulda aynı uygulamaların yapılmamasının, eğitim öğretimi ve en önemlisi de çocukların ileriki okul başarılarını olumsuz etkilediğini dile getirmişlerdir. Okula başlangıcın, çocukların hayatlarındaki en önemli dönüm noktalarından biri olduğunu ifade eden öğretmenler, okula hazır bulunuşluğun değerlendirilmesi konusunda birtakım önerilerde bulunmuşlardır. Bu önerilerden en çok dile getirilenler aşağıya sıralanmıştır:

1- Okul Kayıt Komisyonu Kurulmalı

İlkokula hazır bulunuşluğun değerlendirilmesi konusunda fikir beyan eden öğretmenlerin büyük çoğunluğu, ilkokula hazır bulunuşluk kriterlerinin ülke çapında standartlaştırılması gerektiğini ifade etmiş, her okulun bulunduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bölgesel şartlarına uygun bir değerlendirme komisyonu kurulmasının özellikle 4+4+4 Zorunlu-Kademeli eğitim sisteminin gelmesiyle birlikte şart olduğunu iddia etmişlerdir.

Öğretmen 3” **Türkiye’de çocukların okula hazır olup olmadığı sadece takvim yaşına ve fiziksel görünümüne bakılarak belirleniyor. Ama bence okullarda özellikle Zorunlu-Kademeli eğitim sistemi geldikten sonra okul kayıt kabul komisyonu kurulmalıdır. Bu komisyonda sınıf öğretmenleri(en az 2 tane), okul müdürü ve rehber öğretmen yer almalıdır.”** diyerek okula hazır olmayan öğrencilerin tespit edileceğini söylemiş ve kurulması gereken komisyonun muhtevası hakkında fikirlerini beyan etmiştir.

Bir başka öğretmen de görüşlerini şöyle dile getirmiştir: **“Okul çapında komisyon kurulmalıdır. Bu komisyonda en az iki tane sınıf öğretmeni (en az bir tanesi 1. sınıf öğretmeni) olmalıdır. Okul öncesi veya ana sınıfı öğretmeni, rehber öğretmen, okul müdürü ve okul müdür yardımcısı komisyonda yer almalıdır. Bu komisyonda velinin görüşü dinlenilmeli, çocuğun 1. sınıfa hazır olduğu tespit edilirse çocuk okula başlamalıdır. Bu komisyon belirli kriterlere göre değerlendirme yapmalıdır.”** Öğretmen 10. Görüşlerini bu şekilde ifade eden öğretmen de komisyonun kimlerden oluşması gerektiğini, nasıl değerlendirme yapılacağını ve ebeveynin de söz sahibi olması gerektiğini belirtmiştir.

2- Okula Hazır Bulunuşluk Testleri Uygulanmalıdır

Pek çok ülkede çocuklara okula başlama aşamasında hazır bulunuşluk testleri uygulanmakta ve çocuğun çok yönlü olgunlaşmış olması önemsenmektedir. Çocuklara okula hazır oluş için gerekli donanımlar sağlanmakta ve bunun doğal sonucu olarak da bir takım eşitsizlikler giderilerek okul başarıları artmaktadır. Türkiye’de ise ilkokula başlamada temel kriter olarak “kronolojik yaş” kabul edilmekte çocuğun eksiklikleri ve desteklenmesi gereken yönleri belirlenmemektedir. Çocuk belli bir hazır bulunuşluk düzeyine gelmeden yapılan başlangıçlar ise başarısızlıkla sonuçlanmakta ve bu durum hem çocuğu duygusal anlamda örselemekte, hem de bu başarısızlık duygusunu yaşadıktan sonra yapılacak çalışmaların etkinliği, başta alınacak önlemler kadar güçlü olamamaktadır. Bazı öğretmenler bu sebeplerle çocuklara hazır bulunuşluk testi ve uygulamalarının yerinde olacağı kanaatindedirler.

Örneğin Öğretmen 8” **Okullarda komisyon kurulabilir ama komisyon öğrencilere bence bazı testler yapmalıdır. Pek çok ülkede uygulanan hazır bulunuşluk testlerini özel okullar uygularken devlet okullarının da uygulaması gerekir. Böylelikle öğrencinin okula başlama veya başlamama konusunda elimizde veri ve kanıt olur.”** demiş ve ülkemizdeki özel okullarda uygulandığını devlet okullarında da uygulanması gerektiğinin altını çizmiştir.

Öğretmen 13” **Öğrencilere bazı testler ve okula hazır bulunuşluk formları uygulanabilir”** diyerek öğrencilerin okula hazır olup olmama konusunda

nesnel belge ve bilgilere göre karar verileceğini, objektif uygulamaların daha yararlı olabileceklerini vurgulamıştır.

3- Öğrenci Deneme Sürecine Alınmalıdır

1. sınıfa başlayan bir öğrenci uyum programı süresince 1. sınıfa devam etmeli ama 1. sınıfın gereklerini taşıyamıyor ve 1. sınıf programına ayak uyduramıyorsa öğrenci okul öncesi eğitime yönlendirilmelidir. Bu düşüncüyü dile getiren Öğretmen 11 görüşlerini şu şekilde açıklamıştır: **”Çalışanlar için nasıl bir deneme süresi oluyorsa, 1. sınıf öğrencileri için de bu olsun. Çocuk okula gelsin, aile ve öğretmen tarafından 1. sınıfa uygun olmadığı, 1. sınıf öğrencisinin özelliklerini taşımadığı ve başarısızlık yaşamak yerine 1. sınıfa bir yıl geç gitmesine karar verilirse çocuk 1. sınıftan okul öncesi eğitime yönlendirilsin.”** diyerek ilginç bir öneride bulunmuştur.

Öğretmen 1 de diğer öğretmen arkadaşının görüşlerini destekler yönde görüş belirtmiş ve şöyle söylemiştir: **“Çocuk belirli süre okula gelmeli. Öğretmen çocuğu gözlemlemeli. Aile ile görüşülüp çocuk 1. sınıfa devam etmeli ya da okul öncesi eğitime kazandırılmalıdır.”**

4.2.4. On Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Görüşmeye katılan öğretmen ve ebeveynlerin cevapları incelendiğinde birçok beceri ve yeterlilik ifade ettikleri görülmüştür. Bu beceriler literatür taraması sonucunda , Bilişsel (zihinsel) Beceriler, Dil Becerileri, Öz bakım Becerileri, Sosyal-Duyusal Beceriler, Fiziksel Beceriler , Yaş (takvim yaşı) kategorileri altında toplanmıştır.

4.2.4.1. Bilişsel (Zihinsel) Beceriler

Öğretmenler okula hazır bulunuşluk kriterleri ve yeterlilikleri olarak pek çok kriter ve yeterlilik göstermişlerdir. Ama 4+4+4 zorunlu-kademeli eğitime geçişle birlikte özellikle bilişsel becerilerin çok daha büyük önem arz ettiklerini belirtmişlerdir. İlkokula başlayacak bir çocuğun ; kuralların farkında olması ve onlara uyması, dikkatini belirli bir süre için toplaması, doğru-yanlış ayırt edebilmesi, evinin yerini tarif etmesi ve adresini söyleyebilmesi, sorulan sorulara cevap verebilmesi,

ailesi hakkında bilgi verebilmesi beceri ve yeterliliklerinin diğer becerilere göre daha önemli olduklarını belirtmişlerdir.

Örneğin Öğretmen 11, ” **Öğretmenin tahtadan söylediklerini anlayabilmeli ve kavrayabilmeli**” ve Öğretmen 13, ” **Okulda ve sınıfta kurallar olduğunu bilmeli ve kurallara uygun davranmalı** “ , Öğretmen 4, ” **Dikkatini belirli bir süre için toplamalıdır. Örneğin; bir ses öğrenilirken çocuk o kısa dikkat süresini öğretmene vermelidir. Hem öğretmeni dinlemeli hem de öğretmen yazarken ona bakabilmelidir.**” Öğretmenler bu tür cümleleri ve ifadeleri kullanırken bilişsel becerilerin önemine atıfta bulunmuşlardır. Öğretmen 1, ” **Çocuk soru sorabilmeli ve sorulan sorulara cevap verebilmeli yoksa çocuk anlamaz ve biz anlayıp anlamadığını bilemeyiz** “ diyerek bilişsel gelişimin okula alışma ve okulda başarılı olmak için önemini sebepleriyle açıklamaya çalışmıştır. Öğretmen 5, ” **El-göz koordinasyonu kurmalı yoksa yazamaz ve ben de yazmadığı için anlamadı kabul ederim. Koordinasyon çocuğa geri bildirim vermemiz ve yanlışlarını düzeltmemiz için şarttır** “ diyerek 1. sınıfa başlayacak çocukların olmazsa olmaz becerilerinden ve yeterliliklerinden birinin hem bilişsel hem de fiziksel gelişimle bağlantısını açıklamıştır. Öğretmen 7, ” **Okul ve ev ayrımını yapabilmelidir** “ demiş ve “ **Çocuklar kendini okuldayken de evlerinde gibi hissetmeliler ama evde bilgileri öğrenme zorunluluğu yoktur ama okuldayken bir şeylerin öğrenilmesi gerektiğinin bilgisine vakıf olmalıdır**” diyerek okulun önemini anlatmak istemiş ve ne zaman konuşması ne zaman dinlemesi gerektiğine vurgu yapmıştır. Öğretmen 8, ” **Evden ve annesinden ayrılabilmeli** “ diyerek sosyal-duygusal gelişime hem de bilişsel gelişime dikkat çekmiş ve çifte vurguda bulunmuştur.

Öğretmenlerin ortak görüş birliğine vardığı konulardan birisi de rakamlar, renkler, şekiller (temel ve basit) , kitap ve defterin kullanımı konularıdır. Öğretmen 2, ” **Renkleri bilmeli. 1’den 9’a kadar sayabilmeli**” derken, Öğretmen 6, ” **1-10 arası sayıları ve renkleri bilmeli**” diyerek öğretmen 2’ye hem destek vermiş hem de okula başlamadan sahip olunması gereken temel akademik becerilerden birkaç tanesine dikkat çekmiştir. Öğretmen 15, ” **Kitabı ve defteri tanıyıp, amacına uygun kullanmalı** “ demiş “ **kitabı-defteri bilen tanıyan çocuk okumaya geçildiği zaman daha güzel ve hızlı okuyor. Çünkü evde kitap okunuyor ki ,çocuk okula**

kitabı tanıyarak geliyor. Bir de anımı anlatayım; çok az yazısı olan ve seslerin gruplarına göre düzenlenmiş bir hikayeyi çocuğa verdiğim zaman çocuğun bir-iki dakika içinde kitabı arkadaşına anlattığını görgüm ve kitabı bitirip bitirmediğini sordum. Çocuk hemen resimlerine bakmış ve o kitabı daha önce annesinin kendisine okuduğunu söyleyip resimlerinden kitabı hatırlamış ve arkadaşına anlatmış” diyerek ebeveynlerden beklenenlerden bir tanesinin de çocuğu okula başlamadan kitapla tanıştırmak olduğuna dikkat çekmiştir. Öğretmen 10, ” **Çocuk atak olmalı. İsteğini söyleyebilmeli, derdini anlatabilmelidir. Atak ve girişken çocuklar 1. sınıftan itibaren hem çalışkan hem de her alanda etkili oluyorlar. Ayrıca dikkatlerini çok rahat toplayıp, anlatılanları can kulağıyla dinleyebiliyorlar. Çalıştığım tüm sınıflardaki durum böyleydi** “ diyen öğretmen dikkatini yoğunlaştırma, dinleme ve öğrenme arasındaki bağlantıya vurgu yapmış, bu beceri ve yeterliliklerin okul yaşamındaki önemine değinmiş ve tecrübelerinden gelen durumu ortaya koymuştur.

Ebeveynler, okula hazır bulunuşluk kriterleri ve yeterlilikler olarak çocukların bilişsel gelişimine yönelik çok sayıda beceri ve özellik dile getirmişlerdir. Bunların bazıları da öğretmenlerin söyledikleriyle benzerdir: sırada oturabilmeli, dikkatini öğretmene verme, evinin yolunu bilmeli, renkleri bilmeli, defteri-kitabı doğru bir şekilde açmalı ve tutmalı, hayal-gerçek ayırımını yapabilmeli, ve söylenenleri anlayabilmeli becerilerine vurgu yapmışlardır. Ebeveynler ayrıca; anne-babasının ne iş yaptığını bilme ve söyleme, öğretmeni ve arkadaşlarını dinleme, sağını-solunu bilme gibi temel bazı becerilere vurgu yapmışlardır.

İlkokula hazır bulunuşluk kriterlerinden ve yeterliliklerinden sırada oturma ve dikkatini öğretmene yoğunlaştırma becerisinin önemine dikkat çekmişlerdir ve Veli 5 , “ **Çocuklar sırada otururken sürekli hareket ederler, dikkatleri kısadır ve bir arkadaşı bir şey söyleyince dikkatini , öğretmenden çok arkadaşına yoğunlaştırır. Ayrıca küçük çocuklar dinlemekten çok konuşmayı seviyor böyle olunca da öğrenemiyor. Eve geldiğindeyse sıkıntı iyice artıyor ve ben saatlerce ilgilenmek zorunda kalabiliyorum.**” diyen ebeveyn çocuklar için dinlemenin ve dikkatini öğretmen üzerinde yoğunlaştırıp öğrenmenin önemine dikkat çekiyor. Çocuğun dinlemeyip, okulda öğrenemediğindeyse evde çok fazla vakit ayırması gerektiğini vurguluyor. Veli 8 , “ **Çocuk okula kendisi gidip gelebilmeli. Böyle**

olunca hem okula daha çabuk ısınıyor hem de arkadaşlarıyla gidip geldiği için daha sosyal oluyor. Bir de evin yolunu öğrenmiş oluyor” diyerek hem bilişsel hem de sosyal alana vurgu yapıyor. Veli 13“ Çocuğa sorulduğu zaman adını,soyadını,babasının adını,işini söyleyebilmelidir. Çünkü çocuklar 4-5 yaşlarına geldiği zaman bunları söyleyebiliyor. Okula başlayan çocuğun kesinlikle söylemesi gerekir. Böylelikle bu kriterler biz anne-babalara da çocuğumuzun okulu kaldırabileceğini gösteriyor” diyerek temel becerilerden söz ediyor ve hem ebeveynlere hem de öğretmenlere bir ipucu ,bir kanıt olabileceğinden söz ediyor. Veli 15 “ Çocuklar hayali ve gerçeği öğrenmeden okula başlayamazlar”. Örneğin “ Evde çizgi film seyrediyorlar. Çizgi filmde neyin gerçek neyin hayal ürünü olduğunu anlayabiliyorlarsa okula hazır ve okulun beklentilerine cevap verebileceklerdir. Ben bir çizgi film karakterini göstererek sen de büyüyünce böyle robot olmak ister misin? Diye sorunca, kahkaha atıp bana baba o oyuncak, gerçek değil ki diye cevap verebiliyor” diyen ebeveyn çocuğun bilişsel gelişimini örnek vererek aktarmaya çalışıyor.

Tablo 27. Bilişsel Beceriler Kategorisine Ait Beceriler

Beceriler	Ebeveyn	Öğretmen
1. Dikkatini yoğunlaştırabilir.	*	*
2. Dinlediklerini anlar.	*	*
3. Söylenilenleri anlayabilir.	*	*
4. Sağını-solunu ayırt eder.	*	*
5. Doğruyu-yanlışı ayırt eder.	*	*
6. İki yarımı birleştirerek bütün oluşturur.		*
7. Evini tarif edebilir.	*	*
8. Nesnelere arasındaki benzerlik ve farklılıkları söyler.	*	*
9. Hayal ile gerçeği ayırt edebilir.	*	
10. Annesinin babasının adını bilir.	*	*
11. Annesinin babasının ne iş yaptığını bilir.	*	*
12. Ailesindeki bireylerin adını bilir.	*	*
13. Renkleri bilir.	*	*
14. Rakamları tanır.	*	*
15. Zihni melekeleri gelişmiştir.		*

16. Soru sorar.		*
17. Sorulan sorulara cevap verir.	*	*
18. Kitabı-defteri tanır ve nasıl kullanacağını bilir.	*	*
19.Okulla ilgili bilgisi vardır.	*	*

Ebeveynlerin Bilişsel Alana ait dile getirdikleri becerilerin yüzdeler sıralaması Tablo 28’de verilmiştir.

Tablo 28 Ebeveynlerin Bilişsel Alan Kategorisinde Kullandıkları Becerilerin Yüzdeler Sıralaması

Beceriler	f	%
1.(12)Ailesindeki bireylerin adını bilir.	13	86,67
2.(7) Evini tarif edebilir.	12	80
3.(10) Annesinin babasının adını bilir.	12	80
4. (3) Söylenilenleri anlayabilir.	12	80
5. (11)Annesinin babasının ne iş yaptığını bilir.	10	66,67
6. (14)Rakamları tanır.	10	66,67
7. (13)Renkleri bilir.	8	53,33
8. (18)Kitabı-defteri tanır ve nasıl kullanacağını bilir.	8	53,33
9. (1)Dikkatini yoğunlaştırabilir.	7	46,67
10. (5) Doğruyu-yanlışı ayırt eder.	7	46,67
11. (19)Okulla ilgili bilgisi vardır.	6	40
12. (4)Sağını-solunu ayırt eder.	6	40
13. (17)Sorulan sorulara cevap verir.	6	40
14. (2)Dinlediklerini anlar.	5	33,33
15. (9)Hayal ile gerçeği ayırt edebilir.	4	26,67
16.(8)Nesneler arasındaki benzerlik ve farklılıkları söyler.	3	20
17. (16)Soru sorar.	3	20
18. (6)İki yarımı birleştirerek bütün oluşturur.	0	0
19. (15)Zihni melekeleri gelişmiştir.	0	0

Öğretmenlerin Bilişsel Alana ait dile getirdikleri becerilerin yüzdeler sıralaması Tablo 29'da verilmiştir.

Tablo 29 Öğretmenlerin Bilişsel Alan Kategorisinde Kullandıkları Becerilerin Yüzdeler Sıralaması

Beceriler	f	%
1. (14) Rakamları tanır.	14	93,33
2. (3)Söylenenleri anlayabilir.	13	86,67
3. (10)Annesinin babasının adını bilir.	13	86,67
4. (2)Dinlediklerini anlar.	12	80
5. (7)Evini tarif edebilir.	12	80
6. (11)Annesinin babasının ne iş yaptığını bilir.	12	80
7. (13)Renkleri bilir.	12	80
8. (12)Ailesindeki bireylerin adını bilir.	11	73,33
9. (15)Zihni melekeleri gelişmiştir.	11	73,33
10. (18)Kitabı-defteri tanır ve nasıl kullanacağını bilir.	11	73,33
11. (1)Dikkatini yoğunlaştırabilir.	11	73,33
12. (17)Sorulan sorulara cevap verir.	10	66,67
13. (16)Soru sorar.	9	60
14. (5)Doğruyu-yanlışı ayırt eder.	9	60
15. (4)Sağını-solunu ayırt eder.	8	53,33
16. (8)Nesneler arasındaki benzerlik ve farklılıkları söyler.	8	53,33
17. (19)Okulla ilgili bilgisi vardır.	7	46,67
18. (6)İki yarımı birleştirerek bütün oluşturur.	6	40
19. (9)Hayal ile gerçeği ayırt edebilir.	0	0

4.2.4.2. Dil Becerileri

Öğretmenlerle, yapılan görüşmelerde, okula hazır bulunuşluk kriterleri açısından dil becerilerini önemli gördüklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu, ilköğretime başlayacak bir çocuğun kendini kolaylıkla ifade edebilmesi

gerektiğini belirtmişlerdir. Dil becerilerine ilişkin en çok vurgulanan beceriler sırasıyla; kendini ifade edebilir, kolaylıkla iletişim kurabilir, rahatça konuşmalı, dinlediği metni anlatabilmeli, basit cümleler kurabilmeli, zaman ifadelerini (dün, bugün, yarın) doğru kullanmadır.

Öğretmenler kolaylıkla iletişim kurabilmeyi ve kendini ifade edebilmeyi okula başlayacak çocukların en önemli okula hazır bulunuşluk kriterleri arasında göstermişler ve olmazsa olmaz olarak kabul etmişlerdir. Örneğin Öğretmen 13, **“Çocuk kolaylıkla hem arkadaşlarıyla hem de öğretmeniyle iletişim kurabilmelidir. Eğer çocuk bunu yapamazsa okuldan sıkılacak, başarı seviyesi azalacak, okulun eğlenceli olmayan bir yer olmadığı kanaatine varıp okula gelmek istemeyecektir. Ama kolay ve rahat iletişim kurarsa anlamadığı yeri soracak, teneffüste arkadaşlarıyla oyun oynayacak, istek ve arzularını öğretmene söyleyebilecektir”** diyerek iletişimi kolay ve rahatça kurmanın çocuğun okuldaki akademik başarısını, sosyal yaşamını ve okula karşı tutumunu etkileyeceğinden bahsetmiş ve dilin çocuğun iç dünyasını dışarıya yansıtacağını vurgulamaya çalışmıştır. Öğretmen 14, **“ Bir öğrencinin okula dil bakımından hazır olup olmadığını soru sorarak ve alınan cevaplara göre karar verebilirsiniz. Çocuklar bireysel farklılıklar nedeniyle kendilerini farklı şekillerde ifade edecekleri için, planlanacak etkinliklerin de bu ihtiyaca cevap verecek çeşitlilikte olması gerekmektedir. Çocukların izledikleri veya dinledikleri ile ilgili bireysel paylaşımlarda bulunması desteklenmelidir. Bir konu hakkında görüşünü istemek ya da öğrenmek istediği konuda sorular sorması için de teşvik edilmelidir”** diyerek çocukların kendilerini rahatça ifade edebilmeleri için okulda fırsatlar sunulması gerektiğini belirtiyor ve farklı seçenekler sunulduğu zaman öğrencilerin kendilerine uygun olanı seçip kendilerini ifade edebileceklerine dikkat çekiyor. Çocukların kendilerini anlatmaları, kişiliklerini yansıtmaları, ifade etmeleri için öğretmenlere çok büyük görevler düştüğüne de dikkat çekiyor. Öğretmenler ayrıca dil gelişimi alanının diğer gelişim alanlarıyla da bağlantılarına dikkat çekmişlerdir. Örneğin Öğretmen 15, **“ Çocukların zaman kavramlarını anlaması için dün ne yaptıklarını, bugün okula beslenme için ne getirdiklerini, yarın hangi derslerimizin olduğunu sorarım. Bir öğrencim sürekli olarak dün ve yarını karıştırıyor. Bu zaman ifadelerini birbirinin yerine kullanıyor. Böyle olunca da diğer çocuklar**

gölüyorlar. Ama o çocuk cesaretini yavaş yavaş kaybedip ,parmağını dahi kaldırmak istemez oldu, cesareti kırıldı. Ama haftalar ilerledikçe kavramları yerli yerinde kullanmayı başardı ve sınıfta sorduğum her soruya parmak kaldırmaya ve başarısı artmaya başladı” diyerek dil gelişiminin sosyal-duygusal gelişim alanıyla ve okuldaki akademik başarıyla ilgisine dikkat çekmiştir. Öğretmenlerden bazıları evde çocuğa kitap okunmuşsa ve anlatılmışsa çocuğun kelime haznesinin genişlediğine, daha düzgün konuştuğuna ve dinlediklerini rahatlıkla anlatabildiklerine dikkat çekmişlerdir. Örneğin Öğretmen 1, “ **Bu yıl okuma-yazma eğitiminde değişikliğe gidildi ve çocuklar daha geç okumaya başlayacaklar. Türkçe derslerinde çocuklara masal ve hikaye okuyup, onların kısa özetlerini anlattırıyorum ve sorular soruyorum. Birkaç öğrencim çok güzel özetliyorlar. Ayrıca sorduğum kısa cevaplı sorular dahil tüm sorulara ayrıntılı olarak cevap verebiliyorlar. Ebeveynleriyle konuştum. Ebeveynler çocuklarına okula başlayana kadar hep kitap okuduklarını, hatta masal okumadan çocuğun uyumadığını söyledi. Kitap okumanın da, okunan kitabı dinlemenin de dil gelişimine çok büyük katkısı olduğunu söyleyebilirim**” diyen öğretmen dinleme becerisinin dil gelişimine olan katkılarına dikkat çekmiştir. Öğretmen 7, “ **Bir çocuk ne kadar doğru ve mantıklı cümle kurarsa, biz o çocuğun okula hazır olup olmadığını bir öğretmen olarak rahatlıkla anlayabiliriz. Çünkü dil hem zihinsel,hem fiziksel,hem sosyal gelişim alanına girer**” diyerek dil gelişiminin önemine vurgu yapmış, diğer gelişim alanlarıyla bağlantılı olduğunu belirtmek istemiştir.

Öğretmenler dil gelişiminin okula hazır olma açısından önemini anlatmışlar ve dil gelişiminin okula hazır olma açısından tüm gelişim alanlarıyla bağlantısı olduğunu vurgulamışlardır. Ebeveynler ise dil gelişimi açısından kendini ifade etme, düşünce-duygularını söyleme , konuşanı dinleme, dinlediklerini anlama olarak sıralamışlardır. Veli 8 , “**Bir çocuğun kendini ifade edebilmesi ve konuşması çok önemli. Bir insan her hangi bir konuyu dinler, anlar ama anladığını karşısındaki insana bildiremezse karşısındaki insan o kişiyi anlamamış farz eder. Okulda de durum böyledir**” diyen ebeveyn insanın kendini ifade edebilmesinin önemini anlatmak istemiş ve hem dil gelişimine hem de bilişsel gelişime atıfta bulunmuştur. Veli 9 , “ **Bir çocukta dinleme ve anlama yeteneği**

olmalıdır. **Konuşan ister öğretmen isterse arkadaşı olsun. Konuşanı iyi dinlesin ki söylenileni de anlayabilsin**” diyerek dinlemenin önemine vurgu yapmış ve hem bilişsel gelişime hem de dil gelişimine çifte vurguda bulunmuştur.

Veli 10, “ **Konuşma becerileri kadar bu çağıdaki çocukların dinlemeyi de iyi bilmesi gerekir. dinlemenin öğrenmenin ön şartı olduğunu, bu sebeple ilköğretime başlayacak çocukların dinleme becerisini kazanmış olmaları gerektiğini nedenleriyle birlikte şu şekilde ifade etmiştir: Dinleme davranışının yetersiz olması eksik öğrenmeye –hatta öğrenememeye- ve iletişimsizliğe sebep olur**” demiş ve dil gelişiminin çok boyutlu olduğunu(dinleme, konuşma, anlama) ve akademik beceriler açısından önemine dikkat çekmiştir.

Veli 13, “ **Çocuklar anlamaları için iyi dinlemeliler. İyi dinlemeleri içinse iyi işitmeliler**” diyerek dil gelişiminin okula hazır olmadaki önemine dikkat çekmiş ve dil gelişiminin olması içinse sağlık durumunun iyi olması gerektiğini vurgulamıştır. Ebeveynlerden bir tanesi okula hazır bulunuşluk için dil gelişimini örnekle açıklamıştır. Veli 3 , “**İki çocuğumda okula gidiyor. Biri çok atak, girişken, öğrenmeye meraklı ama diğer çocuğum suskun, çoğu zaman dikkati dağınıktır. Atak olanı iyi dinler ve anlar ama suskun olan sürekli susar, dinliyormuş gibi yapar. Okul başarısında da atak olan daha başarılı bir öğrenci**” diyerek dinlemenin okul başarısı için gerekliliğine değinmiş, dil gelişimiyle zihinsel gelişim alanında da sıkı bir bağ olduğunu ileri sürmüştür. Veli 14, “ **Çocukların kendini okulda ifade edebilmesi için iyi konuşması, iyi dinlemesi ve anlaması gerekiyor. Kendini ifade eden çocuklar yazılı sınavlardan daha düşük notlar alsalar bile öğretmenler derse katıldığı için, kendini anlattığı için, dinlediğini gösterdiği için daha yüksek notlar veriyorlar**” diye söyleyerek dil gelişiminin önemini kendi cümleleriyle anlatmaya çalışmıştır.

Hem öğretmenler hem de veliler dil becerilerinin okula hazır bulunuşluk açısından önemini kendi cümleleriyle ifade etmeye çalışmışlardır. Dil gelişiminin diğer gelişim alanlarıyla-özellikle zihinsel gelişim- sıkı bir bağ içinde olduğunu ileri sürmüşlerdir. Velilerden birisi şöyle de bir örnek vererek anlattıklarını pekiştirmeye çalışmıştır : “ **Bir insanın zekası bildiği kelime sayısı ile ölçülürmüş**”.

Dil Becerileri Kategorisine Ait Beceriler

Tablo 30. Dil Becerileri Kategorisine Ait Beceriler

Beceriler	Ebeveyn	Öğretmen
1. Kendini ifade eder.	*	*
2. Kolaylıkla iletişim kurabilir.	*	*
3. Duygu-düşüncelerini söyler.	*	*
4. Akıcı konuşabilir.	*	*
5. Konuşmalarında jest ve mimikleri kullanır	*	*
6. Basit cümleler kurabilir.		*
7. Zaman ifadelerini bilir ve doğru kullanır.		*
8. Dinlediği bir metni özetler.		*
9. Çevresindeki yazıları gösterebilir.	*	*
10. Okumayı taklit eder (resimlere bakarak).	*	*
11. Konuşmayı istediği şekilde devam ettirebilir.	*	*
12. Sohbeta katılır(eder).	*	*

Ebeveynlerin Dil Gelişimi alanına ait dile getirdikleri becerilerin yüzdeler sıralaması Tablo 31’de verilmiştir.

Tablo 31 Ebeveynlerin Dil Gelişim Alanı Kategorisinde Kullandıkları Becerilerin Yüzdeler Sıralaması

Beceriler	f	%
1.(1)Kendini ifade eder.	10	66,67
2. (3)Duygu-düşüncelerini söyler.	10	66,67
3. (2)Kolaylıkla iletişim kurabilir.	7	46,67
4. (11)Konuşmayı istediği şekilde devam ettirebilir.	6	40
5. (12)Sohbete katılır(eder).	5	33,33
6. (4)Akıcı konuşabilir.	5	33,33
7. (9)Çevresindeki yazıları gösterebilir.	5	33,33
8. (5)Konuşmalarında jest ve mimikleri kullanır	4	26,67
9. (10)Okumayı taklit eder (resimlere bakarak).	3	20
10. (6)Basit cümleler kurabilir.	0	0

11. (7)Zaman ifadelerini bilir ve doğru kullanır.	0	0
12. (8)Dinlediği bir metni özetler.	0	0

Öğretmenlerin Dil Gelişimi alanına ait dile getirdikleri becerilerin yüzdelerle sıralaması da Tablo 32’de verilmiştir.

Tablo 32 Öğretmenlerin Dil Gelişim Alanı Kategorisinde Kullandıkları Becerilerin Yüzdelerle Sıralaması

Beceriler	f	%
1.(1)Kendini ifade eder.	12	80
2. (5)Konuşmalarında jest ve mimikleri kullanır	12	80
3. (3)Duygu-düşüncelerini söyler.	10	66,67
4. (2)Kolaylıkla iletişim kurabilir.	9	60
5. (6)Basit cümleler kurabilir.	9	60
6. (9)Çevresindeki yazıları gösterebilir.	9	60
7. (10)Okumayı taklit eder (resimlere bakarak).	8	53,33
8. (4)Akıcı konuşabilir.	7	46,67
9. (7)Zaman ifadelerini bilir ve doğru kullanır.	7	46,67
10. (12)Sohbete katılır(eder).	7	46,67
11. (8)Dinlediği bir metni özetler.	4	26,67
12. (11)Konuşmayı istediği şekilde devam ettirebilir.	4	26,67

4.2.4.3. Öz Bakım Becerileri

Öğretmenler, yapılan görüşmelerde, okula hazır bulunuşluk kriterleri olarak temel öz bakım becerilerini önemli gördüklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu, ilköğretime başlayacak bir çocuğun temel ihtiyaçlarını kendi başına karşılayacak olgunlukta olması gerektiğini ifade etmiştir. Öz bakım becerilerine ilişkin en çok vurgulanan beceriler sırasıyla; tuvalet ihtiyacını tek başına giderebilme, ayakkabısını giyebilmeli ve bağlayabilmeli, düğmeleri açıp kapayabilmeli, yemeğini kendisi yemeli, giysilerini giyip çıkarmalı, temizlik ve sağlık kurallarını bilmeli ve uygulayabilmeli, sorumluluklarının farkında olmalı diye sıralamışlardır.

Öğretmenler, kendi başına tuvalet ihtiyacını karşılayabilmenin, ilköğretime hazır bulunuşluk göstergesi olan en önemli özelliklerden –hatta bazıları için en önemli özellik- biri olduğunu vurgulamışlardır. Örneğin Öğretmen 3 “ **Tuvalet eğitimini kesinlikle kazanmış olmalıdır. Çünkü bu eğitim 1. sınıfa başlamadan bitirilmiş olmalıdır**” diyerek adeta tuvalet eğitimini 1. sınıfa başlayacak öğrencinin okula hazır oluşunun en önemli kriteri olduğunu vurgulamıştır. Örneğin Öğretmen 4 “ **Öğrenci tuvalete kendi gidip gelebilmelidir. Öğretmen öğrenciye pek çok beceriyi kazanmasında yardımcı olur, rehberlik eder ama bu öğrencinin tek başına ve daha önceden kazanmış olması gereken bir beceridir**” diyerek öğretmenin ve ailenin okulda öğrenciye bu konuda yardımcı olamayacağını belirtmiş ve bu becerinin kritik eşiğinin geçildiğini anlatmaya çalışmıştır.

Öğretmenler cümlelerinde, öz-bakım becerileriyle diğer gelişim alanlarının birbiriyle olan bağlılığına da dikkat çekmişlerdir. Örneğin Öğretmen 5 “ **Tuvalet alışkanlığını kazanmış olmalıdır. Eğer bu beceriyi kazanmamışsa ve bazı küçük aksilikler (çişini kaçırma v.b.) de yaşarsa, sınıfta alay konusu olur** “ diyerek öz-bakım becerilerinin sosyal-duygusal gelişimle olan bağına dikkat çekmiştir.

Öğretmenler, çocukların ayakkabılarını giyip çıkarabilmelerini ve bağlamalarını da ilkokula hazır bulunuşluk için önemli gördüklerini dile getirmişlerdir. Örneğin Öğretmen 1 “ **Çocuk ayakkabısını giyebilmeli, çıkarabilmeli ve bağlamalıdır. Sınıftaki tüm çocukların ayakkabısını ben giydirip bağlayamam**” diyerek bu becerinin kazanılmasının öğretmene çok fayda sağlayacağını ve zaman kaybının önüne geçeceğini beyan etmiştir.

Bazı öğretmenler öğrencilerin giysilerini yardım almadan giymeyi ve çıkarmayı önemli gördüklerini ifadelerinde belirtmişlerdir. Bu becerinin hem öğrenciye hem de öğretmene çok yarar sağladığını vurgulamışlardır. Örneğin Öğretmen 10 “ **Çocuk giysilerini yardım almadan giyip çıkarabilmelidir. Bunu yapamazsa çok fazla vakit kaybı olur. Eve geç gider, okula geldiğinde sınıfa geç girer.**” diyerek bu becerinin kazanılmasının önemine dikkat çekmiştir.

Tuvalet ihtiyacını kendi başına karşılama becerisini okula hazır bulunuşluk için çok önemli gören öğretmenler, çocuğun sağlığını korumaya yönelik davranışlar göstermesinin gerekliliğine de değinmişlerdir. Örneğin Öğretmen 8 “ **Çocuk beden**

eğitimi dersinden sonra terli su içilmemesi gerektiğini, tuvaletten çıkınca ellerini yıkaması gerektiğini bilmelidir yoksa çok çabuk hastalanır. Öğrencinin hastalanması öğretmenin motivasyonunu olumsuz etkiler ve öğretmene ek yük getirir “ diyerek sağlık kurallarının bilinmesinin ve uygulanmasının okula uyum ve devam açısından önemli ve öğretmenin derse motive olması açısından önem arz ettiğini belirtmiştir.

Öğretmen 13” **Çocuk sağlık ile ilgili kuralları uygulamalı ve sağlığını korumalıdır. Yoksa hasta olur ve ayrıca kirli ve temiz olmayan çocukları arkadaşları dışlar.**” diyerek temiz olmanın, temizlik ve sağlık kurallarını yerine getirmenin çocukların sosyal ilişkilerine önemli etkileri olduğunu vurgulamıştır.

Öğretmenler öz bakım becerileri arasındaki en önemli becerinin tuvalet ihtiyacını kendi başına karşılama olduğunu ve bu becerinin okula hazır bulunuşluk açısından çok önemli olduğunu vurgulamışlardır. Bununla birlikte diğer beceri ve yeterliliklerin öğrencinin okul ve ev yaşamında kendisine büyük kolaylıklar sağlayacağı ve sosyal ilişkilerinde kendilerine avantaj getireceğini belirtmişlerdir.

Ebeveynler yapılan görüşmelerde öz-bakım becerilerinin okula başlamada ve okul hayatını normal şekilde devam ettirmede çok önemli olduklarını belirtmişlerdir. Önemli gördükleri öz bakım becerilerini de sırasıyla şu şekilde belirtmişlerdir:

Tuvalet ihtiyacını kendi başına karşılayabilme, kendi sorumluluğunu alabilme, kendi yemeğini yiyebilme, sağlık kurallarını bilme ve uygulama, elbiselerini giyip çıkarma.

Örneğin Veli 7 “ **Tuvalet eğitimini bitirmiş olmalı. Tuvalet sonrası temizlik kurallarını bilmeli ve bu kuralları hem kendi hem de başkalarının sağlığı için uygulayabilmeli**” diyerek okulun toplu yaşam alanı olduğunu belirtmiş ve her zaman bir ebeveyn olarak okulda çocuğunun başını bekleyemeyeceğini ifade ederek bu becerinin okula başlamadan kazanılmış olması gerektiğini vurgulamıştır.

Bir başka ebeveyn Veli 10” **1. sınıfa başlayacak çocuklar kendi özel ihtiyaçlarını giderebilmeliler demiş ve özel ihtiyaçlardan kastının ise; yemeğini yeme, giyinme ve tuvalet ihtiyacını karşılayabilme**” olarak sıralamıştır.

Veliler çocuğun kendi başına beslenebilmesini önemli gördüklerini cümlelerinde dile getirmişlerdir. Örneğin Veli 6 “ **Çocuk çatalını, kaşığı tutup yemeğini yemelidir. Evdeyken sorun değil ama okula beslenme koyuyoruz.**

Bunu yapsın ki okulda aç kalmasın. Aç kalınca dersini iyi dinleyemez” diyerek kendi yemeğini yiyebilmesinin çok önemli olduğunu ve akademik başarısını etkileyeceğini belirtmiştir.

Ebeveynlerden Veli 1” **Kendi özel ihtiyaçlarını karşılayabilmeli. Özel ihtiyaçları; tuvalete gitme, temizlik, elbiselerini giyip çıkarma”** diye sıralamış ve **“ Ceketini, paltosunu kendi giyip çıkarmalıdır. Ben evde giydirip okula gönderiyorum ama okulda kendisi çıkarmalıdır. Çıkaramazsa terleyecektir ve hastalanıp okula gidemeyecektir”** diyerek hem giysilerini kendisinin giyip çıkarmasına dikkat çekmiş hem de sağlık kurallarını uygulamasına vurgu yaparak ikili atıfta bulunmuştur.

Katılımcı öğretmenlerin ve ebeveynlerin öz-bakım becerileri kategorisine ait kriter ve yeterlilikler tablo 33’te gösterilmiştir.

Tablo 33. Öz-Bakım Becerileri Kategorisine Ait Beceriler

Beceriler	Ebeveyn	Öğretmen
1. Tuvalet ihtiyacını kendi karşılar.	*	*
2. Ayakkabısını bağlayabilir.	*	*
3. Düğmelerini açıp kapar.	*	*
4. Yemeğini tek başına yiyebilir.	*	*
5. Temizlik ve sağlık kurallarını bilir.	*	*
6. Temizlik ve sağlık kurallarını uygular.	*	*
7. Elbiselerini kendi giyebilir.	*	*
8. Elbiselerini kendi çıkarabilir.	*	*
9. Sorumluluklarının farkındadır.	*	*
10. Kaşık-çatal kullanabilir.	*	*
11. Burnunu silebilir.		*
12. Dişlerini fırçalar.		*

Ebeveynlerin Öz-Bakım Becerileri alanına ait dile getirdikleri becerilerin yüzdeler sıralaması Tablo 34’te verilmiştir.

Tablo 34 Ebeveynlerin Öz-Bakım Alanı Kategorisinde Kullandıkları Becerilerin Yüzdeler Sıralaması

Beceriler	f	%
1. (1)Tuvalet ihtiyacını kendi karşılar.	12	80
2. (4)Yemeğini tek başına yiyebilir.	10	66,67
3. (7)Elbiselerini kendi giyebilir.	10	66,67
4. (8)Elbiselerini kendi çıkarabilir.	10	66,67
5. (10)Kaşık-çatal kullanabilir.	10	66,67
6. (6)Temizlik ve sağlık kurallarını uygular.	8	40
7. (3)Düğmelerini açıp kapar.	5	33,33
8. (5)Temizlik ve sağlık kurallarını bilir.	12	33,33
9. (9)Sorumluluklarının farkındadır.	5	33,33
10. (2)Ayakkabısını bağlayabilir.	4	26,67
11. (11)Burnunu silebilir.	0	0
12. (12)Dişlerini fırçalar.	0	0

Öğretmenlerin Öz-Bakım Becerileri alanına ait dile getirdikleri becerilerin yüzdeler sıralaması Tablo 35’te verilmiştir.

Tablo 35 Öğretmenlerin Öz-Bakım Alanı Kategorisinde Kullandıkları Becerilerin Yüzdeler Sıralaması

Beceriler	f	%
1. (1)Tuvalet ihtiyacını kendi karşılar.	13	86,67
2. (6)Temizlik ve sağlık kurallarını uygular.	11	73,33
3. (3)Düğmelerini açıp kapar.	10	66,67
4. (5)Temizlik ve sağlık kurallarını bilir.	10	66,67
5. (7)Elbiselerini kendi giyebilir.	10	66,67
6. (12)Dişlerini fırçalar.	10	66,67
7. (8)Elbiselerini kendi çıkarabilir.	10	66,67
8. (9)Sorumluluklarının farkındadır.	9	60

9. (4)Yemeğini tek başına yiyebilir.	9	60
10. (10)Kaşık-çatal kullanabilir.	9	60
11. (2)Ayakkabısını bağlayabilir.	8	53,33
12. (11)Burnunu silebilir.	6	40

4.2.4.4. Sosyal-Duygusal Beceriler

Görüşmeye katılan öğretmenler ilkokula yani 1. sınıfa hazır bulunuşluk kriterleri olarak çok sayıda kriter ve beceri sıralamakla birlikte sosyal-duygusal beceriler kategorisine ait 32 beceri ve kriter sıralamışlardır. Öğretmenler bu kategoriye ait becerilerin önemine atıfta bulunmuşlar ve önemli olan bazı becerileri şöyle sıralamışlardır: okula gitmeye istekli olan, kendi istek ve ihtiyaçlarını söyleyebilen, evden (anne-babadan) ayrılabilen, sorulan sorulara cevap verebilen, kuralların farkında olan, arkadaşlık kurabilen, okulu ve öğretmenini sevebilen çocukların okula hazır olduklarını ifade etmişlerdir.

Öğretmenler çocuğun okula istekli gelmesinin okula başlamadaki ve okulu sevmedeki en önemli etmenlerden biri olduğunu belirtmişlerdir. Örneğin Öğretmen 6 “ **Çocuğun okula karşı tutumu çok önemlidir. Çünkü çocuk okula nasıl başlarsa öyle de devam eder. Okulu severse istekli gelir. Bu da öğretmenin ve ailenin işini kolaylaştırır**” diyerek okula istekli gelmenin yıl boyunca aileye ve öğretmene kolaylık sağladığını ve öğrencinin kolayca okul hayatına adapte olacağını belirtmiştir. Öğretmen 10 “ **Çocuk okula karşı istekli olmalı. Çocuk okula gelmek istemiyorsa ağlıyor, sızlıyor ve evine gidiyor. Okula hazır olmaları için okula karşı olumlu duygular geliştirmesi gerekiyor**” diyerek çocukların okulun farkında olmaları ve okula gitmeye istekli olmaları gerektiğini belirtmiştir.

Öğretmenlerin bir çoğunun hem fikir olduğu ilkokula hazır bulunuşluk becerilerden birisi ve belki de en önemlisi öğrencinin kendi istek ve ihtiyaçlarını söyleyebilmesidir. Örneğin Öğretmen 14 “ **Okula hazır olan çocuklar kendini anlatabiliyor ama derdini, isteğini anlatamayan çocuk ne benimle ne de arkadaşlarıyla iletişim kuramıyor. Kendi dünyasında kalıp gidiyor. Tuvalete gitmek için bile izin almaya onun yerine arkadaşı izin istiyor** “ diyerek karşılıklı iletişimin bir çocuğun okula başlamasındaki en önemli hatta olmazsa olmaz becerilerden olduğunu belirtiyor. Öğretmenler çocuğun okulda başarıyı

yakalayabilmesi için kendi isteklerini, düşündüklerini ve bildiklerini söylemesi gerektiğini dile getirmişlerdir. Örneğin Öğretmen 15 “ **Çocuk bildiğini, isteklerini söyleyebilmeli ki ben öğrenciyle iletişime geçeyim. Çocuğun neyi bildiğini, neyi bilmediğini bileyim. Ayrıca düşüncelerini korkmadan söyleyen çocukların okulda başarıyı yakaladıklarını da söyleyebilirim**” diyerek öğretmenlerin bir çoğunun söylediği bulguyu desteklemiş ve sosyal becerilerin okulda değil tüm hayatta insanın anlaşılmasını kolaylaştırdığına vurgu yapmıştır.

Öğretmenlerden altı tanesi evinden, anne-babasından ayrılabilmeli diyerek ; kendi ihtiyaçlarını karşılaması gerektiğine, bağımsız karar verebilme yeteneğine ve okul kültürüne kolay uyum sağladıklarına dikkat çekerek ilkokula hazır bulunuşlukta bu becerinin muhakkak olması gerektiğine dikkati çekmişlerdir. Örneğin Öğretmen 8 “ **Bir öğrencim var. Annesi her teneffüste geliyordu. Tuvalete götürüyor, beslenmesini yediyor ve arkadaşlarıyla oynarken sürekli müdahale ediyordu. Düşünün ki bu çocuk kendi ihtiyaçlarını ileride nasıl karşılasın, nasıl bağımsız karar verip kendi başına hareket edebilsin**” diyerek anneden-babadan ayrılabilmenin okula uyum sağlamayı kolaylaştırdığına, çocuğu öz güven sahibi yaptığına ve bağımsız hareket edebilme becerisi kazandırdığına vurguda bulunmuştur. Öğretmen 4 diyor ki “ **İlçemizdeki bir çok anne çalışmıyor. Çocuklarını okula getirip götürüyor. Ama bu durum çocuklara olumsuz yansıyor. Çocuk anneden ayrılamıyor. Anne çocuğuna evin yolunu bile öğretmemiş, annesi gelmediğinde veya geç geldiğinde çocuk ne yapacağını bilmiyor. Bu çocukların durumu derslerde de böyle; birisi çocuğa ne yapması gerektiğini söyleyecek çocuk da yapacak** “sözleriyle, çocuğun bağımsız hareket edebilmesinin okula hazır bulunuşluk için önemli gördüğünü belirtmiş, anneden kopabilen çocukların okula daha kolay uyum sağladıklarını ve karar verme becerilerinin geliştiğine işaret etmiştir.

Öğretmen 13” **Öğrencinin sorulan sorulara cevap verebilmesi gerekir. Bu hem çocuğun okula ve öğretmene uyum sağlaması hem de okuma-yazma sırasında çok gerekli ve önemlidir**” diye söylemiş ve verilen cevapların çocuğun okul kültürüne, sınıf ortamına uyum sağladığına dair ipuçları verdiğini ve okuma-yazmayı öğrenirken öğretmene ve öğrenciye kolaylık sağladığını sözlerine eklemiştir.

Kendi istek ve ihtiyaçlarını söyleyebilen, bağımsız hareket edebilme ve evden ayrılabilme becerilerini göstermeyi okula hazır bulunuşluk için olmazsa olmaz olarak gören öğretmenler, çocukların okulla ilgili bazı temel sosyal becerilere sahip olması gerektiğini, bu becerilerin okul hayatında onlara fayda getireceğini belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenler okulda kurallar olduğunu bilmenin ve kurallara uymanın öğrencilerin okula uyum sağlamasında ve kural bilincinin oluşmasında yararlı olacağını belirtmişlerdir.

Öğretmen 3” **Çocuklar kuralların farkında olmalı ve kurallara uymalı. Koridorda çocuklar oyun oynuyor ve gelip bir tanesi benim etrafımda dönüyor, arkama saklanıyor. Zil çalınca sınıfa girmeyip, koridorda koşturuyorlar. Bu okulda kuralların olduğunun bilincinde olmadıklarını gösteriyor**” diye belirtmiş ve öğretmenlerin söyledikleri ifadelerle bir kanıt olmuştur.

Sosyal-duygusal gelişimin önemine vurgu yapan öğretmenler, okulu ve öğretmenini sevmenin de okula hazır bulunuşluk için önemli olduğuna dikkat çekmişlerdir. Örneğin Öğretmen 1 “ **Anne-babasından ayrılamayan çocuklar öğretmenini onların yerine koyduğu vakit, okula alıştıklarını**” iddia etmiş ve okula çok kolay adapte olduklarını söylemiştir. Öğretmen 11“ **Çocuklar öğretmenden korktukları zaman okulu da sevmiyorlar. Çünkü okul eşittir öğretmen demek. Bu çocuklar okula karşı iyi duygular beslemiyorlar ve okula gelmemek için her türlü davranışta bulunabiliyorlar. 1. sınıfta bu durum çok daha önemli çünkü çocuk ilk defa bir öğretmenle karşılaşiyor**” diye görüşlerini aktarmış ve 1. sınıf öğretmenin çocuğun gelecekteki tüm öğretmenlerine ve okul yaşamına ait olumlu veya olumsuz bir tutum geliştirebileceğini ifade etmek istemiştir.

Örneğin Öğretmen 12 “ **Atak ve düşündüğünü ifade edebilen çocuklar okula iyi bir başlangıç yapıyor. Okulda başarısı iyi durumda ve öz güveni de çok iyi oluyor**” diye görüşlerini ifade etmiş ve girişkenliğin okula hazır olmadaki avantajlarını sıralamıştır.

Öğretmenler bu becerilerin dışında girişken olmalı, arkadaşlarıyla oyun oynayabilmeli, soru sorabilmeli, rahat olmalı, hayal kurabilmeli, paylaşmayı bilmeli, çaba göstermeli, nerede ne yapılacağını veya yapılmayacağını farkında olmalı gibi becerilere de görüşlerinde yer vermişlerdir.

Ebeveynler de öğretmenler gibi ilköğretime hazır bulunuşluk kriterleri ve yeterlilikleri olarak çok sayıda kriter ve beceri sıralamışlardır. Bu kategoriye ait 20 farklı beceri sıralayan ebeveynler sırasıyla en çok şu becerileri tekrar etmişler ve vurgulamışlardır; kendini ifade edebilmeli, okula gitme isteği olmalı, evden (anne-babadan) ayrılabilmeli, kendine güven duymalı, öğretmeni ve okulu benimsemeli. Ebeveynler bu becerilerin dışında kurallara uyma, atak olma, rahat olma, arkadaşlık kurabilme, oyun oynamayı bilmeli, okula tek başına gidip gelmeli gibi beceri ve yeterliliklerin de okula hazır bulunuşluk açısından önemli olduğunu belirtmişlerdir.

Ebeveynlerin çoğunluğu kendini ifade edebilmeyi ve evden ayrılabilmeyi olmazsa olmaz olarak görmektedirler. Örneğin Veli 8” **Kendini ifade edemeyen çocuk okulda o kadar zamanı nasıl geçirecek, okuldan sıkılır**” diyerek bu becerinin okula uyum sağlama ve kendini ifade etme açısından son derece önemli olduğunu belirtmiştir. Bir başka Veli 10” **Çocuk kendi isteklerini karşılayabilmelidir. Çocuk ihtiyaçlarını karşılayabilmek için kendini ifade edebilmeli, isteklerini öğretmene anlatabilmelidir**” demiş ve çocuğun kendini ifade etmesinin okul hayatı için gerekliliğine vurgu yapmıştır. Ebeveynlerin büyük çoğunluğu söz konusu becerinin kazanılmasının okul olgunluğu için şart olduğunu, kazanılmadığı takdirde çocukların okul yaşamını sürdüremeyeceklerini, duygusal ve akademik manada problemler yaşayacaklarını iddia etmişlerdir.

Veli 2” **Çocuk evden ayrılabilir güç ve iradeye sahip olmalıdır. Yoksa türlü bahanelerle okula gitmek istemez. O zaman da derslerinden geri kalır ve okula uyum sağlayamaz**” demiş ve evden ayrılabilmenin okul kültürüne ve öğretmene uyum sağlamak konusundaki önemine atıfta bulunmuştur.

Veliler çocukların okula gitme isteğine sahip olması gerektiğine dikkat çekmişlerdir. Özellikle 4+4+4 Zorunlu-kademeli eğitimin gelmesiyle birlikte 60-66 aylık çocuklar için okula karşı tutumun ve okula gitme isteğinin çok önemli olduğunu söylemişlerdir. Örneğin Veli 9” **Çocukta okula gitme isteği olmalıdır. Çünkü çocuğum en az on iki yıl okula gidecek. Uzun bir maraton. Bu sebeple okul çekici hale getirilip, okula gitme arzusu artırılmalıdır. Öğretmenler de bu konuda gereken ilgiyi göstermelidir**” demiş ve okulların daha ilgi çeken bir yer

olması gerektiğini ve öğretmenlere de çok büyük görevler düştüğünü belirtmiş ve eğitime yönelik eleştiride bulunmuştur.

“ **Okula başlayacak çocukların kendine güvenmesi, bu güvenin de yakın çevresi tarafından desteklenmesi gerekir. Ayrıca çocuğa başarılı olacağı telkin edinmeli ki özgüveni de gelişsin** “ diyen Veli 4 küçük yaştan itibaren çocukların kendilerine güvenmelerini sağlamak gerektiğine vurguda bulunmuştur.

Öğretmeni eleştiren iki veliden birisi olan Veli 5 çocuğun öğretmenini, sınıfını, okulunu benimsemesi ve sevmesi konusunda şunları söylemiştir : “ **Çocuk öğretmenini ve sınıfını benimsemelidir. Çünkü evini, oyuncaklarını nasıl benimsiyorsa onları da öyle benimsemelidir. Ne kadar çok benimserse o kadar çok seviyor demektir. Tabii ki öğretmen de çocuklara kendisini benimsetmelidir**”.

Katılımcıların Sosyal-Duygusal Beceriler kategorisine ait ifade ettikleri ilköğretime hazır bulunuşluk kriterleri Tablo 36’da gösterilmiştir.

Tablo 36. Sosyal-Duygusal Beceriler Kategorisine Ait Beceriler

Beceriler	Ebeveyn	Öğretmen
1. Kendini ifade eder.	*	*
2. Kendi isteklerini söyler.	*	*
3. Kendi ihtiyaçlarını karşılar.	*	*
4. Okula gitmeye istek duyar.	*	*
5. Evden ayrılabilir.	*	*
6. Sorulara cevap verir.	*	*
7. Kuralların farkındadır.	*	*
8. Arkadaşlık kurabilir.	*	*
9. Okulu sever.	*	*
10. Öğretmene karşı iyi duygular besler.	*	*
11. Girişkendir.	*	*
12. Rahattır.		*
13. Soru sorabilir.	*	*
14. Hayal kurabilir.		*
15. Çaba gösterir.	*	*

16. Paylaşmayı bilir.	*	*
17. Ataktır.	*	
18. Kendi başına okula gidip gelebilir.	*	*
19. Kurallara uyar.	*	*
20. Yardımlaşma duygusuna sahiptir.	*	*
21. Kendine güven duyar.	*	*
22. Bağımsız hareket edebilir.	*	*
23. Nerede, ne zaman, ne yapılacağını bilir.		*
24. Sorumluluk alabilir.	*	*
25. Duygularını belli eder.	*	*
26. Kendini tanıır.	*	*
27. Saygı duyar.	*	*
28. Tek başına çalışabilir.	*	*
29. Problemlere çözüm üretir.		*
30. Görgü kurallarından haberdardır.	*	*
31. Ailesi hakkında bilgi verir.	*	*
32. Arkadaşlarıyla oyun oynar.	*	*

Ebeveynlerin Sosyal-Duygusal Beceriler alanına ait dile getirdikleri becerilerin yüzdelerik sıralaması Tablo 37’de verilmiştir.

Tablo 37 Ebeveynlerin Sosyal-Duygusal Alan Kategorisinde Kullandıkları Becerilerin Yüzdelerik Sıralaması

Beceriler	f	%
1. (4)Okula gitmeye istek duyar.	12	80
2. (10)Öğretmene karşı iyi duygular besler.	12	80
3. (32)Arkadaşlarıyla oyun oynar.	12	80
4. (18)Kendi başına okula gidip gelebilir.	11	73,33
5. (9)Okulu sever.	10	66,67
6. (26)Kendini tanıır.	10	66,67
7. (31)Ailesi hakkında bilgi verir.	9	60
8. (1)Kendini ifade eder.	9	60

9. (24)Sorumluluk alabilir.	8	53,33
10. (2)Kendi isteklerini söyler.	8	53,33
11. (3)Kendi ihtiyaçlarını karşılar.	8	53,33
12. (15)Çaba gösterir.	7	46,67
13. (16)Paylaşmayı bilir.	7	46,67
14. (17)Ataktır.	7	46,67
15. (8)Arkadaşlık kurabilir.	7	46,67
16. (25)Duygularını belli eder.	7	46,67
17. (11)Girişkendir.	7	46,67
18. (5)Evden ayrılabilir.	6	40
19. (19)Kurallara uyar.	6	40
20. (30)Görgü kurallarından haberdardır.	6	40
21. (20)Yardımlaşma duygusuna sahiptir.	5	33,33
22. (6)Sorulara cevap verir.	5	33,33
23. (7)Kuralların farkındadır.	5	33,33
24. (22)Bağımsız hareket edebilir.	5	33,33
25. (27)Saygı duyar.	4	26,67
26. (28)Tek başına çalışabilir.	4	26,67
27. (13)Soru sorabilir.	3	20
28. (21)Kendine güven duyar.	3	20
29. (12)Rahattır.	0	0
30. (14)Hayal kurabilir.	0	0
31. (23)Nerede, ne zaman, ne yapılacağını bilir.	0	0
32. (29)Problemlere çözüm üretir.	0	0

Öğretmenlerin Sosyal-Duygusal Beceriler alanına ait dile getirdikleri becerilerin yüzdelerik sıralaması Tablo 38’de verilmiştir.

Tablo 38 Öğretmenlerin Sosyal-Duygusal Alan Kategorisinde Kullandıkları Becerilerin Yüzdelerik Sıralaması

Beceriler	f	%
1. (32)Arkadaşlarıyla oyun oynar.	13	86,67
2. (4)Okula gitmeye istek duyar.	13	86,67

3. (31)Ailesi hakkında bilgi verir.	13	86,67
4. (1)Kendini ifade eder.	12	80
5. (26)Kendini tanır.	12	80
6. (27)Saygı duyar.	12	80
7. (2)Kendi isteklerini söyler.	11	73,33
8. (3)Kendi ihtiyaçlarını karşılar.	10	66,67
9. (5)Evden ayrılabilir.	10	66,67
10. (13)Soru sorabilir.	10	66,67
11. (8)Arkadaşlık kurabilir.	10	66,67
12. (20)Yardımlaşma duygusuna sahiptir.	10	66,67
13. (24)Sorumluluk alabilir.	10	66,67
14. (7)Kuralların farkındadır.	9	60
15. (9)Okulu sever.	9	60
16. (10)Öğretmene karşı iyi duygular besler.	9	60
17. (11)Girişkendir.	9	60
18. (30)Görgü kurallarından haberdardır.	9	60
19. (6)Sorulara cevap verir.	8	53,33
20. (15)Çaba gösterir.	8	53,33
21. (16)Paylaşmayı bilir.	8	53,33
22. (18)Kendi başına okula gidip gelebilir.	8	53,33
23. (22)Bağımsız hareket edebilir.	8	53,33
24. (23)Nerede, ne zaman, ne yapılacağını bilir.	8	53,33
25. (28)Tek başına çalışabilir.	8	53,33
26. (29)Problemlere çözüm üretir.	8	53,33
27. (25)Duygularını belli eder.	7	46,67
28. (19)Kurallara uyar.	7	46,67
29. (12)Rahattır.	6	40
30. (21)Kendine güven duyar.	6	40
31. (14)Hayal kurabilir.	5	33,33
32. (17)Ataktır.	0	0

4.2.4.5. Psiko-Motor Beceriler

İlkokula hazır bulunuşluk kriterlerinin bir diğer kategorisi de fiziksel becerilerdir. Öğretmenler ilkokuldaki becerilerin önemli bir kısmının fiziksel becerilerle ilgili olduğu kanısındadırlar. Örneğin Öğretmen 4” **Bir çocuk 60 aylık da olsa, 66 aylık da olsa bir öğretmenin bakacağı fiziksel yeterlilik boy ve kilodan önce parmak kaslarının gelişip gelişmediğidir. Çünkü 1. sınıfın en önemli görevleri yazma ve okumadır. Çocuğun okuması içinse bol bol yazı egzersizi yaparız. Ayrıca görsel sanat çalışmaları da yeni programda çok önemli. Çocuğun boya kalemini ve makası da tutması lazım** ” diyerek parmak kaslarının ve fiziksel gelişimin önemine dikkat çekmiştir.

“ **Kasların özellikle küçük kasların, yeterli olgunluğa erişmesi gerekir. Bunun için de çocuğun bence en az 66 aylık olması gerekir. Ama gelişim bireye göre değiştiği için; her çocuğu belirli test ve aşamalara tabi tutup öyle okula almak lazım**” diyen Öğretmen 6 küçük kas gelişiminin önemini vurgulamıştır. Ayrıca bir taraftan yaşın kas gelişimine olumlu etki yaptığını ileri sürmüş bir taraftan da çocukların okula alma uygulamalarına tabi tutulup bazı aşamalardan geçirilmesi önerisinde bulunmuştur.

Yine Öğretmen 12” **Çocuk parmaklarını ve ellerini kontrol edip, rahatça kullanmalıdır**” diyerek ilkokula hazır olmada parmak ve kas gelişimine dikkat çekmiştir. Aynı öğretmen fiziksel becerilerin özellikle de el kaslarının ilkokul 1. sınıfın programındaki önemini bu sefer de bir örnekle açıklamak istemiştir: ” **Benim bir öğrencim vardı. Çocuğun zeki ve gayretli olduğunu biliyordum. Ama bir türlü kaleme hakim olup yazı yazamıyordu. Hep küçük kalemlerle yazıyor ve çabuk yoruluyordu. Çok da ilgileniyordum ama o yazı yazmada sıkıntısı olduğu için okuldan soğuyordu.** ” [Öğretmen 12]

Öğretmen 7” **İnce motor becerileri yapabilmeli. Yani kalemi rahat tutmalı. Rahat tutamazsa yazı yazmada çok zorlanır**” diye fikirlerini belirtmiştir. Öğretmen 3” **El kasları gelişmiş olmalı. El kasları gelişmeyen çocuklar çabuk yoruluyor, yazı yazmayı istemiyor. Yazı yazmayınca da geride kalıp okumayı daha geç öğreniyor.** ” diyerek kas gelişiminin önemine vurgu yapmış, okuma-yazma açısından önemine değinmiş ve kasları gelişmemiş çocukların okulda karşılaşılabileceği bir sorunu dile getirmiştir.

“Çocuklar okul öncesi eğitim almış olmaları. Çünkü okul öncesi eğitim alan çocukların kalem, boyayı, makası daha rahat tuttuklarını gözlemliyorum. Böyle olunca yazı yazmada ve diğer etkinliklerde zorlanmıyorlar.” diyen Öğretmen 11 el becerilerinin okula hazır olmadaki önemine değinmiş ve okul öncesi eğitimin katkılarından söz etmiştir.

Özetlersek öğretmenler el ve parmak kaslarının gelişiminin ilkokula hazır olma açısından önemli olduğunu ve ön şartlardan bir tanesi olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca bazı öğretmenler fiziksel becerilerle ilgili görüşlerini şu ifadelerle açıklamışlardır:

“ Kalem doğru tutmalı çünkü kalemin uygun pozisyonda tutulması eli yormaz.” [Öğretmen 8]

“ El-göz koordinasyonu olmalı çünkü ilerleyen zamanlarda öğretmen söyleyince çocuk yazabilmelidir.” [Öğretmen 10 ve Öğretmen 3]

“ Görme ve işitmesinde sorun olmamalı.” diyen Öğretmen 11 genel sağlık durumunun önemine dikkat çekmiştir.

“ Öğrencinin boyu da bence önemli çünkü sırada oturabilmesi gerekir ve lavaboların, kapı-pencere kollarının boyları yüksek.” diyen Öğretmen 2 çocuğun okula hazır olması kadar okulların da çocuklara hazır olması gerektiğini vurgulamış ve önemli bir noktaya değinmiştir.

Ebeveynler, ilkokula hazır bulunuşluk kriterlerini ve sahip olunması gereken yeterlilikleri sıralarken çocukların fiziksel becerilerine, sağlık durumlarına ve sürekli bir hastalığı olup olmama durumuna vurgu yapmışlardır. Ebeveynlerin bir çoğu motor becerilerin, okula hazır bulunuşluk bakımından önemini yadsımamaktadırlar. Ayrıca okul öncesi eğitim alan çocukların, okula uyum programındaki yer alan ince motor hareketler gerektiren; boyama yapma, çizgilerin üzerinden gitme, makasla kesme v.b. becerileri rahatlıkla ve yardım almadan yaptıklarını ileri sürmüşlerdir.

Örneğin Veli 13” Okula başlayacak çocuğun sadece yaşına bakılıyor. Ama çocuğun aynı zamanda sağlıklı olması gerekiyor.” diyen ebeveyn çocuğun her hangi bir özrü bulunmaması gerektiğini vurguluyor.

Bir başka ebeveyn: “ Parmakları gelişmiş olmalı. Kalem rahat tutabilmeli.” diyen Veli 14 parmak kaslarının gelişimine vurgu yapmıştır.

Veli 11” Çocuğun okula hazır olmasındaki kriterlerden birinin kalem tutmayı bilmesi” olduğunu ileri sürmüştür.

Katılımcıların Psiko-Motor Beceriler kategorisine ait ifade ettikleri ilkokula hazır bulunuşluk kriterleri Tablo 39’da gösterilmiştir.

Tablo 39. Psiko-Motor Beceriler Kategorisine Ait Beceriler

Beceriler	Ebeveyn	Öğretmen
1. Parmak kasları gelişmiştir.	*	*
2. Kalem tutabilir.	*	*
3. Sırada rahatlıkla oturabilir.	*	*
4. Sağlıklı olmalıdır.	*	*
5. El-göz koordinasyonunu sağlayabilmelidir.		*
6. Boyama yapabilir.	*	*
7. Makasla kesebilir.	*	*
8. Ellerini ve parmaklarını kontrol edebilir.		*
9.İnce motor beceriler gerektiren hareketleri yapabilir.	*	*
10. Duyuları işlev kaybına uğramamıştır.		*
11. Kalem doğru pozisyonda tutabilir.	*	*
12. Yazıyı rahatlıkla yazar.	*	*

Tablo 39 incelendiğinde öğretmen ve ebeveynlerin Fiziksel Beceriler kategorisine ait 12 kriter belirttikleri görülmektedir. Bu kriterlerden; 9 tanesi öğretmenler ve ebeveynler tarafından ortak olarak dile getirilmektedir.

Ebeveynlerin Psiko-Motor Beceriler alanına ait dile getirdikleri becerilerin yüzdeler sıralaması Tablo 40’te verilmiştir.

Tablo 40 Ebeveynlerin Psiko-Motor Alan Kategorisinde Kullandıkları Becerilerin Yüzdeler Sıralaması

Beceriler	f	%
1. (1)Parmak kasları gelişmiştir.	12	80
2. (2)Kalem tutabilir.	11	73,33
3. (4)Sağlıklı olmalıdır.	11	73,33

4. (6)Boyama yapabilir.	9	60
5. (7)Makasla kesebilir.	8	53,33
6. (12)Yazıyı rahatlıkla yazar.	8	53,33
7. (3)Sırada rahatlıkla oturabilir.	7	46,67
8. (11)Kalemi doğru pozisyonda tutabilir.	7	46,67
9. (9)İnce motor beceriler gerektiren hareketleri yapabilir.	6	40
10. (5)El-göz koordinasyonunu sağlayabilmelidir.	0	0
11. (8)Ellerini ve parmaklarını kontrol edebilir.	0	0
12. (10)Duyuları işlev kaybına uğramamıştır.	0	0

Öğretmenlerin Psiko-Motor Beceriler alanına ait dile getirdikleri becerilerin yüzdelerle sıralaması Tablo 41’de verilmiştir.

Tablo 41 Öğretmenlerin Psiko-Motor Alan Kategorisinde Kullandıkları Becerilerin Yüzdelerle Sıralaması

Beceriler	f	%
1. (2)Kalem tutabilir.	15	100
2. (1)Parmak kasları gelişmiştir.	14	93,33
3. (4)Sağlıklı olmalıdır.	13	86,67
4. (5)El-göz koordinasyonunu sağlayabilmelidir.	12	80
5. (11)Kalemi doğru pozisyonda tutabilir.	12	80
6. (12)Yazıyı rahatlıkla yazar.	12	80
7. (3)Sırada rahatlıkla oturabilir.	11	73,33
8. (9)İnce motor beceriler gerektiren hareketleri yapabilir.	11	73,33
9. (6)Boyama yapabilir.	10	66,67
10. (7)Makasla kesebilir.	10	66,67
11. (8)Ellerini ve parmaklarını kontrol edebilir	8	53,33
12. (10)Duyuları işlev kaybına uğramamıştır.	5	33,33

4.2.5. On İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Öğretmenlere yöneltilen “ Sizce çocukların okula hazır oluşunu etkileyen unsurlar nelerdir?” sorusuna verilen cevaplar incelendiği zaman öğretmenler

çocukların ilkokula hazır bulunuşluklarının farklı seviyelerde olduğunu ifade etmişler ve bu farklılığa neden olan pek unsurun var olduğunu belirtmişlerdir. Bu unsurlar şunlardır: aile, çevre, genel sağlık durumu, okul öncesi eğitim, teknoloji(t.v.,bilgisayar, internet), okula gitme isteği.

Öğretmenlerin bir çoğu “Çocukların okula hazır oluşunu etkileyen unsurlar nelerdir?” sorusuna tereddütsüz “aile” cevabını vermişlerdir. Ama ailenin de nasıl etkilediğine yönelik soruyu genişlettiğimizde karşımıza; ailenin ekonomik durumu, ebeveynlerin eğitim durumu, ailenin sosyal-kültürel yapısı, ailedeki birey sayısı, ailedeki çocuk ve okula giden çocuk sayısı, ailedeki çalışan kişi sayısı, ailenin eğitime bakış açısı, ailenin çocuğa ayırdığı zaman v.b.

Örneğin Öğretmen 11 cevap olarak “ **Aile** “ demiştir. Öğretmen 8 “ **En önemlisi ailedir. Anne de babadan bir adım önde gelir.**” diyerek ailenin genel etkisine değinmiş ve annelerin çocukların eğitiminde daha önde olduklarını dile getirmiştir.

Anne-babanın eğitim durumlarının, çocukla iletişimlerinin çocuğun okula hazır oluşunu etkilediğini ileri süren Öğretmen 4 “ **Ailenin eğitim durumu çok önemlidir. Eğitim durumları daha üst düzeyde olan ebeveynler çocuklarına karşı daha ilgili oluyorlar. Çocuklarına daha çok zaman ayırıp, rahat iletişim kuruyorlar. Böyle çocuklar da daha başarılı oluyor.**” demiş ve ebeveyn-çocuk iletişiminin çocuğun akademik başarısını da etkilediğini dile getirmiştir.

Öğretmen 2 “ **Ailenin parçalanmış olması veya ebeveynlerden birinin olmaması çocuğun okula hazır olmasını olumsuz etkiliyor. Bir tane öğrencimin anne-babası çocuk 1. sınıfın ilk dönemindeyken boşandılar. Çocuk duygusal açıdan çok problemler yaşadı. Ama anne-baba ayrı değilse, çocuk sosyal-duygusal açıdan problem yaşamıyor. Aynı şekilde babası vefat etmiş öğrencim de bu durumdaydı.**” diyerek ailenin parçalanmış yapısının ve ebeveynlerden birinin olmamasının olumsuz etkilerini dile getirmiştir.

Öğretmen 12 “ **Aile öğretmen ödev verecek mi diye beklememelidir. Öğretmene danışarak evde etkinlikler yaptırmalı, her gün düzenli olarak çocuğunu çalıştırmalıdır.**” diye düşüncelerini ifade etmiş, ebeveynlerin bilinçli olmasının ve eğitimin önemini kavramasının önemi üzerinde durmuştur. Öğretmen 5 de “ **Sınıfımda anne-babası üniversite mezunu olan çocukların, anne-babası**

ilkokul mezunu olan bazı çocuklara göre daha ilgililer.” diyerek ebeveynlerin eğitim seviyelerinin yüksek olmasının, bilinçli olmalarıyla paralel olduğunu ifade etmek istemiştir.

Öğretmen 10 da ailelerin sosyal ve ekonomik durumlarının okula hazır bulunuşluğa etkisi olduğunu ifade etmiş, **“Maddi durumları iyi olmayan ailelerin hem anne-babaları hem de çocukları çalışıyor. Böyle olunca çocuğun okula hazır gelmesini bırakın bir kenara, çocuk okula gelsin yeter.”** diyerek ailelerin maddi durumlarının etkisini etkili bir şekilde vurgulamıştır.

Öğretmenler çocuğun yaşadığı çevrenin önemli olduğunu; eğitimin konuşulduğu, ekonomik durumların iyi olduğu, kitapla tanışma düzeyinin yüksek olduğu çevreden gelen çocukların okula hazır bulunuşluk açısından akranlarından daha iyi durumda olduğunu dile getirmişlerdir. Örneğin Öğretmen 1” **Ailede kitap okunması önemlidir. Çünkü kitap okuyan aile bilinçli oluyor. Çocuğunu daha iyi tanıyor. Eğitim ve öğretim hakkında sohbet edilebilecek kadar bilgisi oluyor.”** demiş ve çevrenin çocuk üzerindeki etkisini aktarmaya çalışmıştır.

Öğretmen 14 çocuğun okula hazır olmasında genel sağlık durumunun, fiziksel-zihinsel yeterliliğin önemi üzerinde durmuş ve görüşlerini şöyle ifade etmiştir: **” Herhangi bir sağlık sorunu, daimi bir özrü bulunmayan ve kaynaştırmaya tabi olmayan çocuklar okula daha hazır geliyorlar. Eğer bir sorunu varsa hem ben hem de diğer öğrenciler alışmakta zorlanıyoruz.”** demiş ve öğrencinin her yönden sağlıklı olmasının öneminden bahsetmiştir.

Öğretmen 15” **Süreğen hastalıkları olan öğrenciler okula daha geride başlayabiliyorlar ve tedavi süreçleri de devam ediyorsa okuldan ayrı kalma olasılıkları yüksek oluyor. Bu sebeplerle okuma-yazmaya daha sonra geçiyorlar.”** diyerek sağlık durumunun okula hazır bulunuşluktaki ve okul sürecindeki etkilerini anlatmak istemiştir.

Öğretmenler ilköğretime hazır bulunuşluğa etki eden bir diğer önemli unsur olarak okul öncesi eğitimi dile getirmişlerdir. Örneğin Öğretmen 13” **Okul öncesi eğitim almış çocuk okul kültürüne sahip. Kalem tutmayı, makas tutmayı biliyor.”** diyerek okul öncesi eğitimin okula hazır bulunuşluğa olan olumlu etkisine vurgu yapmıştır. Bir diğer öğretmen, Öğretmen 3” **Çocuğun ana sınıfı veya kreşe gitmiş olması çocuk, aile ve öğretmen için çok önemli. Bu çocuklar okula tam**

donanımlı geliyorlar. Söylenileni daha çabuk kavriyorlar. Ayrıca sosyal yönleri de gelişmiş. Çok çabuk arkadaşlık kurabiliyorlar. Ama bazıları da özellikle uyum programı süresince çabuk sıkılabiliyorlar.” şeklindeki görüşleriyle okul öncesi eğitimin ilkokula hazır olmadaki sosyal gelişime önemine ve okul öncesi eğitim kurumlarının katkısına değinmiştir.

Öğretmenler teknolojinin çocukların okula hazır bulunuşluklarını etkilediklerini belirtmişlerdir. Bu etkinin bazen olumlu bazen olumsuz olduğu görüşünde hem fikirdirler. Örneğin Öğretmen 9” **Televizyon, bilgisayar ve internet. Çocuklar bunlarla fazla ilgilenirlerse okula bakış açıları olumsuz etkileniyor. Bunların süresi sınırlandırılmalı. Ayrıca çocuklar asosyal oluyorlar.**” diye görüş bildirmiş ve teknolojinin çocukların okula hazır olmalarını engellediğini ve sosyal gelişimlerini olumsuz etkilediğini dile getirmiştir. Öğretmen 14” **Bilgisayar, internet, televizyon çocukların gelişiminde ve okula hazır oluşunda hem olumlu katkı sağlıyor hem de olumsuz etkiliyor. Bilgisayarda oyun oynayan çocukların el becerileri daha iyi. Ama televizyona fazla bakan çocuklar olumsuz etkileniyor. İnternet de kesinlikle ebeveyn gözetiminde ve sınırlı olmalı**” sözleriyle teknolojik aletlerin olumlu ve olumsuz niteliklerini dile getirip, ebeveynlerin kullanımını sınırlı hale getirmelerinde fayda olacağını söylemiştir.

Öğretmenler okula gitme isteğinin çocukta var olmasının okula hazır oluşu etkileyen unsurlardan biri olduğunu dile getirmişlerdir. Ama çocukta bu isteğin olmamasının da çocuğun okulda başarısız olacağı anlamına gelmediğini vurgulayarak söylemişlerdir. Öğretmen 10 yukarıdaki ifademizi destekler nitelikte olan şu sözleri söylemiştir: **“Okula gitmek istemesi olumludur ama bu konuda ailenin çocuktan bir işaret alamaması da çocuğun okul sevmediği, okula hazır olmadığı anlamına gelmez. Okula gitmeyi isteyen çocuğun okulda başarılı olacağını da öngöremeyiz. Bu durumun tersi de böyledir.”**

Ebeveynlerin “Çocuğun okula hazır oluşunu etkileyen unsurlar nelerdir?” sorusuna verdikleri cevaplar; aile, çevre, okul öncesi eğitim ve çocuğun genel sağlık durumu. Aile ile ilgili faktörler ebeveynlerin eğitim durumu, ailenin ekonomik durumu, ailenin eğitime bakış açısı, ailenin statüsü (boşanma,ölüm), ailenin yaşadığı çevre-ev, ebeveynlerin çalışıp çalışmaması, ailenin yaşadığı coğrafya, ailenin

öncelikleri, ailenin çocuğa ayırdığı zaman, ailedeki birey sayısı ve aile içi iletişim üzerine yoğunlaşmaktadır.

Ebeveynler anne-babanın eğitim durumu ve ailenin eğitime bakış açısını ilkokula hazır oluşu etkileyen unsurlar içinde daha önemli gördüklerinin dile getirmişlerdir. Örneğin Veli 10” **İlkokula hazır bulunuşluğu etkileyen pek çok unsur sayabiliriz. Ama ailenin eğitim durumu ne kadar yüksekse eğitime verilen önem de artıyor. Anne ve baba çocuğunu eğitim ve öğretimle okula başlamadan önce tanıştıyor. Vaktinin yettiği kadar çocuğuna kitap okuyor, eğitici etkinlikler yaptırıyor ve ebeveynlerin her ikisi de çalışıyorsa kreşe gönderiyor. Bakıcıya vermiyor.**” diyerek yukarıdaki ifadelerimizi kanıtlar nitelikte ifadeler beyan ediyor. Veli 2 de” **Ailenin çocuğuna ilgisi ve anne babaların eğitime, okula karşı tutumu çok önemlidir. Bunu biraz açarsak; ailenin maddi durumundan çok daha önemlidir. Çünkü zengin bir aile çocuğunu işinin başına geçirmek isteyebilir veya parasıyla özel okulda okutur(çocuk istemeye de bilir). Bence önemli olan nokta ailenin çocuğun eğitimiyle ilgilenmesi ve eğitime karşı tutumudur. Eğitim de öğretim de ilk ailede başlar. Bunu bilen ebeveynlerin çocukları eğitimin hiçbir kademesinde sorun yaşamaz.**” diyen veli ilkokula ve eğitime etki eden en önemli unsur olarak ailenin ilgisini ve eğitime karşı tutumu olduğunu dile getirmiştir.

“**Ailenin ekonomik durumu önemlidir. Çünkü eğitim-öğretim emek ve maddiyat ister. Ama maddiyatın olması, ailenin ekonomisinin iyi olması çocuğun eğitiminin çok iyi olacağını garantilemez. Maddiyatın yanında çocuğun eğitiminin iyi olması için sosyal, kültürel katkılar da yapılmalı ve çocuğa destek olunmalıdır.**” sözleriyle Veli 7 ebeveynlerin ekonomik, sosyal ve kültürel durumlarının ilkokula hazır bulunuşluğa etki eden unsurlar olduğunu belirtmiştir.

Şehirlerin, kentlerin büyümesiyle birlikte yaşanan çevrenin önemli olduğunu dile getiren ebeveynlerin bir çoğu okulların bulunduğu bölgenin, yaşanan evin bulunduğu bölgenin önem arz ettiğini dile getirmişlerdir. Veli 9” **Bizim yaşadığımız yer orta halli ve insanların eğitime olumlu bakış açısının olduğu bir çevre. Ailelerin çocukları dershaneye gidiyor, çocuklara ek kaynak kitaplar alınıyor ve okulda kurslara katılıyor çocuklar. Çocuklar ve öğretmenler gayretli, veliler de çok istekli. Ama bir başka okula hep köyden çocuklar**

geliyor, kurs da yok. Aileler de çocuklarını özellikle de 1. sınıfa ve ana sınıfına başlayacak olanları bu okula kaydettirmek istiyor.” sözleriyle görüşlerini ifade eden ebeveyn okulun bulunduğu çevrenin ve ailelerin yaşadığı semtin, çevrenin ilkokula hazır oluş üzerindeki etkilerini açıklamaya çalışmıştır.

Anne ve babalar ilkokula hazır bulunuşluğu etkileyen unsurlardan birisinin okul öncesi eğitim olduğunu dile getirmişlerdir. Ebeveynler okul öncesi eğitim aldıktan sonra 1. sınıfa başlayan çocukların okula daha hazır başladıklarını ve akranlarından daha başarılı olduklarını iddia etmişlerdir. Ebeveynlerin bazıları ise çocuklarıyla yeteri kadar ilgilenemediklerini ve çocuklarına bir şey öğretmediklerini, öğretmek isteseler de nasıl yapacaklarını bilmedikleri için okul öncesi eğitim kurumlarına ve ana sınıfına gönderdiklerini ifade etmişlerdir. Veli 8 “**Ben çocuğumu evde sıkıldığı ve çevremizdeki çocuklar da ana sınıfına gittiği için ana sınıfına gönderdim. Ama bilmeden çocuğumun 1. sınıfa hazır olarak başlamasını sağladım.**” demiş ve okul öncesi eğitimin ilkokula hazır olma açısından önemini belirtmiştir.

Ebeveynler de öğretmenler gibi çocukların sağlık durumlarının okula hazır olma ve iyi bir başlangıç yapma açısından önemli olduğunu dile getirmişlerdir. Veli 5 bu durumu şöyle ifade etmiştir: “**Fiziksel ve sağlık yönünden çocuğun yeterliliği önemlidir. Çocuk ruhsal yönden hazır olmalıdır ama engeli, özürlü olmaması da çok önemli bir unsurdur.**” diyerek ebeveynlerin ortak görüşünü ifade etmiştir.

Ebeveynlerin ve öğretmenlerin okula hazır oluşu etkileyen unsurlara ait görüşleri Tablo 42’de gösterilmiştir.

Tablo 42. Okula Hazır Oluşu Etkileyen Unsurlar

Unsurlar	Ebeveyn	Öğretmen
1. Aile	*	*
2. Ailenin ekonomik durumu	*	*
3. Ailenin sosyo-kültürel yapısı	*	*
4. Ebeveynlerin çalışması	*	*
5. Ailenin statüsü(boşanma,ölüm)	*	*
6. Ailedeki birey sayısı	*	*
7. Ebeveynlerin eğitim durumu	*	*

8. Ebeveynlerin eğitime bakış açısı	*	*
9. Ailedeki birey sayısı	*	*
10. Ailede okula giden çocuk sayısı		*
11. Ailenin çocuğa ayırdığı zaman	*	*
12. Ailenin yaşadığı çevre	*	*
13. Ailenin yaşadığı coğrafya	*	*
14. Aile içi iletişim	*	*
15. Okul öncesi eğitim	*	*
16. Teknoloji		*
17. Okula gitme isteği		*
18. Genel sağlık durumu	*	*
19. Anne-babadan ayrılmaya hazır olması	*	*
20. Okul öncesi öğretmeni	*	
21. Ailenin yaşadığı ev tipi	*	
22. Ailenin öncelikleri	*	*

Tablo 42 incelendiği zaman ebeveynler ve öğretmenlerin 22 ayrı unsuru ifade ettikleri ve bu ifadelerden 17 tanesinin ortak kullanıldığı göze çarpmaktadır. Bu unsurlar şunlardır: **Aile, ailenin ekonomik durumu, ailenin sosyo-kültürel yapısı, ebeveynlerin çalışması, ailenin statüsü (boşanma,ölüm), ailedeki birey sayısı, ebeveynlerin eğitim durumu, ebeveynlerin eğitime bakış açısı, ailedeki birey sayısı, ailenin çocuğa ayırdığı zaman, ailenin yaşadığı çevre, ailenin yaşadığı coğrafya, aile içi iletişim, okul öncesi eğitim, genel sağlık durumu, anne-babadan ayrılmaya hazır olması, ailenin öncelikleri.**

4.2.6. On Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular

4+4+4 Zorunlu-kademeli eğitim sisteminin uygulanmaya başlamasıyla okula başlama yaşında daha doğrusu okula başlama ayında değişikliğe gidilmiştir. İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin ilgili maddesinin yeni hali şu şekildedir: okula kayıt yaşı kayıtların yapıldığı yılın eylül ayı sonu itibariyle 66 ayını dolduran çocukların kaydı yapılır. Gelişim yönünden ilkokula hazır olduğu anlaşılan 60-66 ay arası çocuklardan, velinin yazılı isteği bulunanlar da ilkokul 1. sınıfa kaydedilir

ayrıca Okul müdürlükleri, yaşça kayıt hakkını elde eden çocuklardan 66, 67 ve 68 aylık olanları, velisinin vereceği dilekçe ile; 69, 70 ve 71 aylık olanları ise, ilkokula başlamaya hazır olmadıklarını belgeleyen sağlık raporu ile okul öncesi eğitime yönlendirebilir veya kayıtlarını bir yıl erteleyebilir” şeklindedir(Resmi Gazete 2013). Görüldüğü üzere velinin isteği velilerin istekleri ve görüşleri büyük önem arz etmektedir. Görüşmeyi kabul eden öğretmen ve velilere bu konuda yönelttiğimiz 2 soruya katılımcı öğretmen ve ebeveynlerin görüşleri aşağıda aktarılmıştır.

Öğretmenlere yöneltilen “60-65 aylık çocukların okula hazır olup olmamaları konusunun sadece velilerin inisiyatifine bırakılmaları konusunda ne düşünüyorsunuz?” sorusuna öğretmenlerin geneli bu aylardaki çocukların okula başlayıp başlamamalarına şu cevapları vermişlerdir. Örneğin Öğretmen 14” **Bu durum sadece velilere bırakılmayıp, veli-öğretmen-öğrenci işbirliğiyle ve gerekirse rehber öğretmenin de desteğiyle belirli bir süre çocuğun gelişim durumu izlenerek, çocuğun okula hazır olup olmadığına karar verilmelidir. Ama son söz anne ve babaya ait olmalıdır.**” diyerek bu durumun işbirliği içinde çözülmesine ama son söz hakkının veliye ait olması gerektiğine değinmiştir. Öğretmen 15 de benzer görüşler söylemiş ve “ **Öğretmenlerle görüşülmeli, öğretmenlerin fikirleri alınmalıdır. Ama kararı aile vermelidir.**” diyerek benzer görüşler ileri sürmüştür. ” Sadece velinin söz hakkı olması yanlış. Öğretmenlerin gözlemi çok önemlidir. Veliler öğretmenlerle görüşmeli, fikir teatisi yapılmalıdır. Ama yine son kararı veli vermelidir.” diyen öğretmen 10, öğretmenlerin “**gözleminin**” öneminin altını çizmiştir. Öğretmen 13 de **öğretmenin gözleminin** büyük önem arz ettiğini söylemiştir.

Ebeveynlerden bazıları anne-babalar karar vermelidir derken bazılarıysa öğretmenlerin de fikirleri alınarak karar vermelidir diye cevap vermişlerdir. Örneğin Veli 8” **Çocuğun okula hazır olup olmadığına ebeveynler karar vermelidir. Çünkü aileler çocuklarının gelişimlerini adım adım takip ederler ve durumlarını en iyi onlar bilirler.**” derken bilinçli ve çocuğuyla ilgili ailelerin durumunu gözler önüne sermiştir. Veli 15 de” **Çocuğu en iyi tanıyan ailedir**” diyerek anne-babanın karar vermesini desteklemiştir. Veli 11 ise” Anne-baba çocuğun potansiyelinin farkındadır. Son kararı anne-baba öğretmene danışarak

vermelidir.” sözleriyle öğretmenlerin de bu konuda söz sahibi olmasının gerekliliğini vurgulamıştır.

4.2.7. On Dördüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular

Takvim Yaşı ile ilgili bir başka soru olan “ 66 aylık ve üstü çocukların okula hazır olup olmadıklarına dair rapor alınması konusunda ne düşünüyorsunuz?” sorusuna katılımcı öğretmenlerin büyük çoğunluğu raporun verilmesini ve veriliş şeklini yanlış bulduklarını ifade etmişlerdir. **“Çocuğun fiziksel, zihinsel gelişiminde olumsuz bir durum yoksa rapor alınmamalıdır. Ama bu konuda öğretmenin yapabileceği bir şey yok. Raporun veriliş tarzını da yanlış buluyorum. 66 aylık ve üstü bir çocuk zorunlu-kademeli eğitim sisteminden önce okula başlayacaktı.”** diye görüşlerini ifade eden Öğretmen 15 rapor alınma uygulamasında öğretmenlerin bir şey yapamadıklarını, raporu sadece bir doktorun vermesini ve rapor alma uygulamasının sadece zorunlu durumlarda alınması gerektiğini vurguluyor. Öğretmen 10 **“Raporun veriliş biçimini yanlış buluyorum. Raporda öğretmenin, pedagoğun görüşlerine de yer verilmeli. Ayrıca okula hazır olan çocuk için rapor alınırsa çocuğun okul hevesi kırılacak ve okula karşı olumsuz tutum geliştirecektir.”** şeklinde görüş bildiren öğretmen raporu, raporun veriliş şeklini ve raporun yol açacağı olumsuzlukları dile getirmiştir. Öğretmen 8” **Rapor alınması yeni bir uygulama. Çocuğun zihinsel, fiziksel ve sosyal-duygusal yönden eksigi ve özrü varsa rapor alınmalıdır. Ama çocuk okula gitmeye istekliyse, kendini ifade ediyorsa, engeli ve özrü yoksa rapor alınmamalıdır. Rapor alındığında toplumun çocuğa bakışı değişiyor ve çocuk yaşitlarına göre hayat bir adım geriden başlıyor. Ayrıca rapor alınmışsa bile çocuk okul öncesi eğitime yönlendirilmelidir.”** demiş ve raporun hangi durumlarda alınması gerektiğine, rapor alınmışsa da çocuğun okul öncesi eğitime yönlendirilmesi gereğine değinmiştir.

Ebeveynlerin hepsi, ilkokula hazır oluşu etkileyen unsurları sıralarken yaşa vurgu yapmışlar, ilkokula hazır bulunuşluğun en önemli kriterlerinden biri olarak takvim yaşı unsurunu zikretmişlerdir. Rapor alınması konusundaki fikirleriyle tam bir bütünlük arz etmemektedir.

Örneğin Veli 10” **Ben çocuğumun bir yılını bir doktorun eline bırakamam. Çocuğun durumu her açıdan iyi ise, ihtiyaçlarını karşılıyorsa ve**

tuvalete ihtiyacını karşılıyorsa okula gönderirim. Rapor uygulaması çocuk için gerekliyse doğru ve son çare olmalıdır.” diyerek raporun verilmiş biçimini eleştirmiş ve raporun çocuğunu okula o yıl göndermek istemeyen veliler için bir kaçış yolu olduğunu dile getirmiştir. Veli 2” **Gerekli gören anne-babaların almasında bir sakınca yok. Ama rapor verilirken çocuk gerçekten muayene edilmeli, testler uygulanmalıdır. Yoksa uzaktan bakıp rapor verilmemelidir. Böyle raporu veliler kabul etmemeliler.**” sözleriyle raporun gerçek anlamda çocuğun eksikliğine vurgu yapması gerektiğine değinmiş ve rapor gerekliyse alınmalı şeklinde görüş bildirmiştir.

Ebeveynlerin ve öğretmenlerin rapor hakkındaki ortak görüşleri; “**rapor gerçekten gerekliyse alınmalı, raporu tek bir uzman doktor vermemeli, rapor alınsa bile çocuk okul öncesi eğitime yönlendirilmeli ve raporun daha sonraki yıllarda ortaya çıkaracağı olumsuz sonuçlar göz önünde bulundurulmalıdır.**” yönündedir.

Hem öğretmenler, hem veliler yaşı(takvim yaşı, biyolojik yaş) okula hazır bulunuşluğa etki eden unsurlar arasında çok büyük önem arz ettiğini söylemişlerdir. Ayrıca bir çocuğun okula hazır olduğunun yaşının uygunluğuna bakılarak anlaşılacağını vurgulamışlardır.

4.2.8. On Beşinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Sınıf öğretmenleriyle gerçekleştirilen görüşmelerimizde, “ Sınıf öğretmenlerine 1. sınıfa başlayan öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyelerini istenen seviyeye getirmede hangi görevler düşmektedir?” sorusuna sorumluların kimler olduğuna ve sorumlu kişilerin neler yapması gerektiğine değinerek soruyu cevaplamışlardır. Öğretmenler kendilerine bazı görevler düştüğünü ama çocuğun okula hazırlanmasından “**Ailenin**” sorumlu olduğu cevabını vermişler ve ikinci sırada “**Öğretmenlerin**” yer aldığını ifade etmişlerdir. Aşağıda öğretmenlerin soruya verdikleri cevaplar yer almaktadır.

4.2.8.1. Aile

Sınıf öğretmenleri çocukların hazır bulunuşluklarını istenen seviyeye getirmede ailelerin önemine vurgu yapmışlar ve ailelerin çocuklara birçok beceriyi okula başlamadan kazandırmaları gerektiği ve çocuğu yeni durumlara karşı

hazırlamaları gerektiği görüşündedirler. Öğretmenler cevaplarının içerisinde bu becerilerin neler olduğunu da sıralamışlardır.

Ebeveynler de öğretmenlerle benzer görüşleri paylaşmakla birlikte öğretmenlere de görevler düştüğünü ve okula hazır olmayan çocuklar için bu görevlerin arttığını söylemektedirler. Ebeveynler çocuğun kazanması gerektiği düşünülen becerilerin 1. sınıfa başlamadan evde ve okul öncesi eğitim kurumlarında kazanılması gerektiğini kabul etmektedirler. Ebeveynler çocuğun okula hazırlanmasından kendilerinin sorumlu olduklarını açıkça olmasa da görüşlerinde belirtmişlerdir.

Aşağıda öğretmenlere ve ebeveynlere göre çocukların kazanması gerektiği düşünülen beceriler kategorize edilerek sıralanmaya çalışılmıştır.

1- Öz Bakım Becerileri

Öğretmenlerin hemen hepsi, ilköğretime başlayacak çocuğun öz-bakım ihtiyaçlarını kendi başına karşılayabilmesi konusunda görüş bildirmişlerdir.

Öğretmen 1” **Öğrenci kesinlikle tuvalet ihtiyacını kendisi gidermelidir. Anne her gün gelip sınıfın kapısında bekleyip çocuğunu tuvalete götürmelidir.**” demiş ve tuvalet alışkanlığının okul için önemini vurgulamış, öz bakım becerilerinin erken yaşlarda kazanılması gerektiğini ifade etmiştir.

Öğretmen 7” **Çocuğa sorumluluklar verip yapıp yapamayacağını gözlemek gerekir**” diye görüşlerini ifade etmiş ve okul hayatında da günlük hayatında da çocuğun sorumluluk duygusunu kazanmasının önemine değinmiştir.

Öğretmenler bunların dışında çocukların düzen, temizlik gibi kavramlara da değinmişlerdir.

Ebeveynlere göre çocukların okula temiz gelmelerinden, tuvalet eğitimini kazanmış olmalarından, temizlik kurallarını öğrenmelerinden aileler sorumludur. Örneğin Veli 5” **Aile çocuğuna tuvalet eğitimini vermiş olmalı.**” derken tuvalet eğitiminin okula başlamadan ve aile tarafından kazandırılması gereken bir beceri olduğunu ifade etmeye çalışmıştır.

Veli 15” **Aile çocuklara öz bakım becerilerini ve temel ihtiyaçlarının nasıl karşılanacağını öğretir ve öğretmen de eksiklikleri tamamlar.**” diye görüş bildirmiş ve sözlerine şöyle devam etmiştir: **“Çocuğun okulda sağlığını koruyacağını, terli su içmemesi gerektiği dahi evde öğretilmelidir. Çünkü**

öğretmen hangi çocukla ilgilensin, kimin terli su içip içmediğine baksın.” sözleriyle öz bakım becerileri de dahil becerilerin evde öğrenilmesi gerektiğini ama öğretmenin de kontrol etmesi gerektiğini vurgulamıştır.

2- Psiko-Motor Beceriler

Öğretmenlere göre çocuğun okula hazırlanması amacıyla ebeveynlerin görev ve sorumlulukları şunlardır:

- 1- Beslenmesine dikkat etme
- 2- Boyama yapma
- 3- Kalem ve makas tutma
- 4- Psiko-motor gelişimi destekleyen oyunlar

Öğretmenlerin birçoğu parmak kaslarının okul öncesi dönemde geliştirilmesi gerektiği konusunda görüş bildirmişlerdir. Çocuğun el kaslarının geliştirilmesine yönelik olarak ebeveynlerin, çocuklarını erken yaşlardan itibaren kalem, boya kalemi, boyama kitapları ve makas gibi 1. sınıfın temel malzemeleriyle tanıştırmaları yönünde görüş bildirmişlerdir. Öğretmen 14” **Aileler çocuklarını ana sınıfı veya okul öncesi eğitime göndermedilerse, 1. sınıfın ilk günlerinden itibaren oturup çocuğuyla resim yapmalı, boyamalı ve karalamalıdır.”** diye görüş bildirirken ailelerin el becerilerinin gelişimine katkı yapmaları gerektiğine vurgu yapmıştır. Öğretmen 3” **Ailelere tabii ki görevler düşmektedir. Ama öğretmenler de 12 haftalık uyum programı süresince kalem tutma, boyama ve makasla kesme ile ilgili etkinlikler yaptırmalıdır.** ” diye sözlerini ifade etmiş ve özellikle fiziksel açıdan ve okul öncesi eğitim almamış öğrencilerin bu etkinliklerle kendilerini geliştireceklerini bildirmiştir. Öğretmenler, ebeveynlerin çocukların tüm bakımından sorumlu olduğunu ve çocuğun beslenmesine titizlikle dikkat edilmesi gerektiğini ileri sürmüşlerdir.

Ebeveynler fiziksel beceriler açısından kalem tutma, boyama yaptırma, oyun oynatmayı önemli gördüklerini ifadelerinde yer vermişlerdir. Örneğin Veli 13” **Anne-babalar kalem tutmasını öğretmeliler. Çocuğunu kitapla buluşturmalı. Oyun oynaması için fırsatlar oluşturmalıdır.”** şeklindeki ifadeleriyle ebeveynlerin görev ve sorumluluklarını dile getirmişlerdir. **“Anne-baba çocuğun ilk öğretmenleridir. Kitabı, defteri ve kalem tutmayı onlar öğretir. Ayrıca çocuğun beslenmesine de önem vermeli ve dikkat etmelidir. Çocuğun gelişimi için bu çağ**

çok önemlidir.” diye sözlerini ifade eden Veli 10 çocuğun okula başlamadan neleri yapması gerektiğine ve beslenmesiyle birlikte sağlık durumunun önemli olduğuna görüşlerinde yer vermiştir.

3- Sosyal-Duygusal Beceriler

Öğretmenler okula başlayacak çocuğun sosyal-duygusal beceriler alanının diğer alanlardan daha fazla desteklenmesi gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir. Öğretmenler kendilerine de görevler düştüğünü söylemekle birlikte velilerin görev ve sorumluluklarının daha fazla olduğunu ifade etmişler ve ebeveynlerin görev ve sorumluluklarının başlıcalarını aşağıya sıralamışlardır:

- 1- Çocuğuyla sürekli iletişim halinde olmak
- 2- Çocukların fikir ve görüşlerini söylemelerine izin vermek
- 3- Kendini ifade edeceği ortamlar oluşturma
- 4- Terbiye ve disiplini öğretmek
- 5- Çocuğa her haliyle model olmak
- 6- Öğretmeni ve okulu sevdirmek
- 7- Çocuğuna ilgi göstermelidir
- 8- Azimli olmayı ve gayret göstermeyi öğretmelidir
- 9- Çocuğa sorumluluk duygusunu aşılmalıdır
- 10- Çocuğu sosyal faaliyetlerle tanıştırmalıdır (satranç, sinema, tiyatro, kütüphane)

11- Çocuğuna saygı duymalı ve saygı göstermesini öğretmeli

Öğretmenler çocukların okula hazırlanmasındaki en önemli görevlerin aileye düştüğünü ve en önemli alanın da sosyal-duygusal alan olduğunu söylemişlerdir. Öğrencinin hem okula hem de hayata hazırlanmasını görüşlerinde ifade etmişlerdir. Örneğin Öğretmen 3” **Aileler çocukların gelişimini desteklemek için bazı faaliyetlerde bulunması gerekir. Çocuklar tiyatroya, sinemaya, kütüphaneye götürülmeli. Ayrıca evde söz hakkı verilmeli. Saygı ve sevgi de önce evde öğretilmeli.**” diyerek çocuğun sosyal-duygusal gelişiminin diğer gelişim alanlarında olduğu gibi temelinin okula başlamadan evde atıldığını ifade etmeye çalışmıştır. Öğretmen 10” Aile çocuğu alıp okula getirmeli. Öğretmenlerin çocuğu görmesini, çocuğun da öğretmenleri görmesini sağlamalı. Çocuğu öğretmen ile korkutmamalı.”

çocukların ilköğretime başlamadan önce okul, öğretmen ve okul yaşamı hakkında bilgilendirilmeleri gerektiğini, bunun çocuk için çok büyük önem arz ettiğini ifade etmişlerdir.

Öğretmenler terbiye, disiplin ve kuralların var olduğunun okula başlamadan öğretilmesi gerektiği konusunda da görüş birliği içersindedirler. Örneğin Öğretmen 9” **Ebeveynler kuralları öğretmeli, onlara model olmalılar. Ayrıca çocuğa terbiye ve disiplin de aile de verilmeli.**” diye görüş bildirmiştir. Öğretmen 12” **Aile çocuğuyla oyun da oynamalı. Oyunun da kuralları olduğunu öğretmeli.**” demiş ve kural bilincinin okul öncesinde aile tarafından kazandırılması gerektiğini belirtmiştir. Aynı öğretmen arkadaşımız Öğretmen 12” **Aile çocuğuyla çarşı pazar da gezmeli.**” derken ailelerin çocuklarını okula hazırlamak amacıyla sosyal ortamlara sokması gerektiğini vurgulamıştır.

Ebeveynler de sosyal-duygusal alanın çocukların okula hazırlanmasındaki en önemli alan ve kategori olduğunu belirtmişlerdir. Örneğin Veli 10” **Anne babanın çocuğun terbiyesinde, beceriler ve alışkanlıklarında payları ve sorumlulukları büyüktür. Çocuğun özgüvenini geliştirmek, okula hazırlamak ve okulu sevdirmek.**” demiş ve ebeveynlerin görev ve sorumluluklarını bir çırpıda özetlemiştir. Veli 2” **Ebeveynler çocuklarına dinlemeyi öğretmeliler.**” derken okul hayatında dinlemenin önemli bir beceri olduğuna dikkat çekmiştir. Veli 3” **Anne baba çocuğun kendine güven duymasını sağlamalılar.**” diyerek öz güven okul ve hayat için önemine atıfta bulunmuşlardır.

Veliler çocukların okulda kurallar olduğunun da okula başlamadan çocuklara öğretilmesi gerektiğine inanıyorlardır. Veli 12” **Okulda kurallar olduğu öğretilmelidir. Evde oyun oynarken oyunun kurallarına uyulmalı ve çocuğa okulda da kurallar olduğu sezdirilmelidir**” demiştir.

4- Bilişsel Beceriler

Öğretmenlere göre ebeveynlere çocukları okula hazırlarken pek çok görev ve sorumluluk düşmektedir. Bilişsel veya zihinsel beceriler diye ifade ettiğimiz bu alanda da çocukları okula hazırlamak amacıyla;

- 1- Rakamlar öğretmeli

- 2- Büyük-küçük kavramları öğretmeli
- 3- Dil gelişimini desteklemeli
- 4- Temel şekilleri öğretmeli
- 5- Renkleri öğretmeli
- 6- Çocuğu kitapla tanıştırmalı
- 7- Haftanın günlerini öğretmeli
- 8- Çeşitli şekillerle sıralama ve gruplandırma yaptırmalı

Öğretmenler, çocuğun bilişsel becerilerinin geliştirilmesine yönelik ebeveynlerin bir takım faaliyetler yapması yönünde görüşlerini ifade etmişlerdir. Öncelikle ebeveynlerin evde eğitim ortamı oluşturması gerektiğini belirten öğretmenler; çocukların zamanlarının büyük kısmını televizyon ve bilgisayar karşısında geçirdiklerini iddia etmişler ve bu durumun önüne geçilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Örneğin Öğretmen 3” **Aileler çocuklarına temel şekil ve rakamları öğretmeliler. Renkleri öğrenmesinde de fayda olduğunu düşünüyorum. Evde bir eğitim ortamı, okul ortamı oluşturulmalı.**” diyerek öğretmenlerin ortak görüşünü dile getirmiş ve ebeveynlerin neleri öğretebilecekleri konusunda görüş bildirmiştir.

Dil gelişimin önemine değinen Öğretmen 2” **Çocuğa okula başlamadan renkler, sayılar, haftanın günleri öğretilmelidir. Bazı aileler İngilizce bile öğretmeye çalışıyor. Dil gelişimi desteklenmeli ama bu kadarı da abartı.**” demiştir. Öğretmen 6” **Çocuğa sayılar, büyük küçük kavramları öğretilmelidir. Ayrıca yaşına uygun masal ve hikaye kitapları okunmalı ve sorular sorulmalı.**” diyerek sözlerini ifade eden öğretmenimiz hem dil gelişimine hem de anlama kabiliyetine çifte atıfta bulunmuş ve bu faaliyetlerle ebeveynlerin çocuklarının bilişsel-dilsel gelişimlerine büyük katkılar yapabileceklerini ifade etmiştir.

Öğretmen 15” **Ailelere pek çok görev düşmektedir. Yemek yemeyi, birisiyle nasıl konuşulacağını, eve nasıl geleceğini öğretmelidir. Hatta okula başlamadan yap-boz oynatmalı, oyun hamurundan şekiller yaptırmalı, şekilleri büyük-küçük ve renkleri açısından sıralatıp aynı olanları gruplandırmasını istemelidir.**” diyerek çocuğun bazı şeyleri bilerek okula gelmesinin öğretmenler açısından avantaj olduğunu dile getirmiştir.

Bir başka öğretmen arkadaşımız Öğretmen 13” **Aile pek çok bilgiyi öğrenciye öğretmeli. Okul öncesi eğitime de göndermeli. Ama asla harfleri öğretmemelidir. Çünkü hem yanlış öğretiyorlar hem de çocuk biz sesleri verirken okulda sıkılıyor.**” diyerek ebeveynlerin harflerin öğretimi konusunda çocuklarına yanlış bilgiler verdiklerini, ilkokula başladığında bu yanlış bilgilerin düzeltilmesinin çok güç olduğunu ve çocukların doğru öğrendiklerinde de okulda sıkıldıklarını dile getirmiştir.

Ebeveynler sayıların, renklerin ve bazı temel şekiller ile bilgilerin öğretilmesinin öğrenciye fayda sağlayacağını ama ebeveynlerden öğretilmesi beklenen bazı bilgi ve becerilerin de okul öncesi eğitimde veya ilkokul 1. sınıfta öğretilmesi gerektiği kanısında olduklarını dile getirmişlerdir.

Örneğin Veli 4” **Ebeveynler çocuklarının ihtiyaçlarını karşılamalı, çocuklarına pek çok şeyi öğretmeliler ama ben çocuğuma kitap okuyamam çünkü vaktim yok. Alışkanlık haline getirmediğim için unutuyorum.**” demiş ve bazı bilgi ve becerilerin evde öğretildiği gibi bazı becerilerin de okulda kazanılması gerektiği görüşünü savunmuştur. Veli 1” **Renkleri, sayıları öğrenmeli. Hatta 1’den 100’e kadar saymayı evde öğrenmelidir.**” diyerek bu becerilerin ilköğretime başlamadan önce kazanılmasının çocuk için bir avantaj olduğunu dile getirmiştir.

Veli 5” **Çocuğa yararlı kitaplar okumalı, büyüğü-küçüğü, uzun-kısayı evde anne baba öğretmelidir.**” derken çocuğu kitapla buluşturmanın çocuk için yararlı olacağını ve çeşitli çalışmalarla çocukların zihinsel gelişimlerine büyük katkılar sağlanabileceğini dile getirmiştir.

4.2.8.2 Öğretmenler

Öğretmenler çocukların okula hazır olmasından her ne kadar aileye büyük görevler ve sorumluluklar düştüğünü belirtse de kendilerine de bazı görevler düştüğünü dile getirmişlerdir. Örgün eğitimin erken yaşlara indirilmesiyle birlikte, okul öncesi eğitimin şart olması gerektiğini ifade eden sınıf öğretmenleri, okul öncesi eğitim kurumlarında çocukların bir çok beceri ve yeterliliği kazandıklarını dile getirmişlerdir. Bazı öğretmenler ilkokula hazır olan çocuğun tarifini yaparken **“okul öncesi eğitim alan çocuk”** ifadesini de kullanmıştır. Bununla birlikte öğretmenler

çocukların ilkokul 1. sınıfa gelirken akademik bilgileri öğrenmeden gelmelerini istemektedirler. Örneğin Öğretmen 13” **Aile pek çok bilgiyi öğrenciye öğretmeli. Okul öncesi eğitime de göndermeli. Ama asla harfleri öğretmemelidir. Çünkü hem yanlış öğretiyorlar hem de çocuk biz sesleri verirken okulda sıkılıyor.**” diyerek öğretmenlerin ortak görüşlerini yansıtmıştır.

Öğretmenler çocukların evde veya okul öncesi eğitim kurumlarında öğrenemedikleri bir çok becerinin ilkokul 1. sınıfta ve devamındaki sınıflarda sınıf öğretmenleri tarafından kazandırıldığını ifade etmişlerdir. Örneğin Öğretmen 8” **Çocuk tuvalete gitmek istiyor ama sınıftan çıkıp gidiyor. Tuvalete gitmek için izin almak gerektiğini bilmiyor.**” diye sözlerini ifade etmiş ve yukarıdaki açıklamamıza örnek olmuştur. Yine bir öğretmen arkadaşımız Öğretmen 5” **Çocuk defteri nasıl tutacağını bilmiyor.**” demiştir.

“**Harfleri tanınması, sayması, temel toplama ve çıkarma yapması önemli değil. Zira birinci sınıfın amacı bunları kazandırmak.**” diyerek görüş bildiren Öğretmen 2 ile “ **Çocuğa sayılar, dört işlem, okuma-yazma öğretilmemeli çünkü bunlar öğretmenin işi ve sorumluluğu**” diyen Öğretmen 7 sınıf öğretmenlerine düşen görevleri verdikleri iki örnekle gayet güzel açıklamışlardır.

BÖLÜM V

SONUÇLAR VE TARTIŞMA

Bu çalışma, zorunlu-kademeli eğitim sisteminde okula başlayacak çocukların; okula hazır olma durumları ve çocuklarda bulunması gereken becerilerin ve yeterliklerin neler olması gerektiği konusuna ilkokul sınıf öğretmenlerinin ve ailelerin görüşlerini ayrıntılı bir şekilde irdelemek ve farklı bir bakış açısıyla bakabilmek amaçlarıyla gerçekleştirilmiştir. Nitel ve nicel veri toplama araçlarından elde edilen bulgulara dayanılarak elde edilen sonuçlar sunulacaktır.

5.1. Nicel ve Nitel Veri Toplama Aracından Elde Edilen Sonuçlar:

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri ve velilerin okula hazır oluşu değerlendirme düzeylerinin katılımcıların cinsiyetlerine göre, öğrenci velilerinin okula hazır oluşu değerlendirme düzeylerinin cinsiyete, anne – baba mesleğine, anne

– baba eğitim düzeyine, ailedeki birey sayısına, ailede okula giden çocuk sayısına göre elde edilen sonuçlara yer verilmiştir.

1. Öğretmen ve velilerin öğrencilerin hazır oluş düzeylerine ilişkin görüşleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin ve ebeveynlerin cinsiyetlerine göre öğrencinin okula hazır olma durumuna ilişkin görüşlerinin istatistiksel açıdan anlamlı fark oluşturmadığını Karbuğa (2011:53) tarafından 1. sınıfa başlama yaşının öğretmen ve yöneticilerin görüşlerine göre değerlendirilmesi isimli çalışmasında da görmekteyiz.

2. Anne- babaların öğrencilerin hazır oluş düzeylerine ilişkin görüşleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

3. Babanın eğitim durumuna göre bakışının öğrencinin okula hazır oluşunu anlamlı olarak etkilemediği sonucuna ulaşıyoruz.

4. Araştırmaya katılan annelerin öğrencilerin hazır oluş düzeyine ilişkin görüşlerinin, eğitim durumlarına göre anlamlı farklılıklar gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Annelerden lise ve üstü seviyedeki okullardan mezun olanlar, ilkokuldan mezun olanlara göre çocuklarının okula hazır oluşlarının daha yüksek olduğunu düşünmektedirler. Ebeveynlerin öğrenim durumlarının ve eğitime bakış açılarının da çocukların ilköğretime hazır bulunuşluklarında etkili olduğu bulgusu benzer araştırmalarda da vurgulanmıştır. Örneğin; Oktay'ın (1980) yaptığı bir çalışmada, okula başlama olgunluğunun değişik sosyoekonomik ve kültürel çevrelerde yetişen çocuklarda gösterdiği özellikleri incelemiştir. Araştırmanın birinci grubunda bulunan çocukların ebeveynleri yüksek eğitim görmüş ve ekonomik olanaklar açısından uygun şartlarda yaşayan ailelerin çocukları olduğu ve bu çocukların yarıdan fazlasının okul olgunluk düzeyinin orta ve üstünde çıktığı bulunmuştur. İkinci grupta yer alan çocukların ebeveynlerinin ise en fazla ilkokul öğrenimi görmüş olduğu ve bu çocukların tamamına yakınının ortadan daha düşük bir olgunluk seviyesinde bulunduğu gözlenmiştir (Akt. Koçyiğit;2009:95-96).

5. Araştırmaya katılan babaların öğrencilerin hazır oluş düzeyine ilişkin görüşlerinin, meslek durumlarına göre anlamlı farklılıklar gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Babanın meslek durumunun(memur, işçi, çiftçi, esnaf, serbest meslek, ve diğer meslekler) öğrencinin okula hazır oluş düzeyine bakış açısını etkilediği tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan babalardan memur olanlar işçi, çiftçi ve ölçekte yer alan diğer başlığı altındaki meslek gruplarına göre çocuklarının okula hazır oluşlarının daha yüksek olduğunu düşünmektedirler.

Araştırmaya katılan babalardan esnaf olanlar ölçekte yer alan diğer başlığı altındaki meslek gruplarına göre çocuklarının okula hazır oluşlarının daha yüksek olduğunu düşünmektedirler.

Araştırmaya katılan babalardan serbest meslek grubu içinde olanlar ölçekte yer alan diğer başlığı altındaki meslek gruplarına göre çocuklarının okula hazır oluşlarının daha yüksek olduğunu düşünmektedirler.

6. Araştırmaya katılan velilerin ailelerindeki birey sayısının öğrencinin okula hazır oluşunun değerlendirilmesine yönelik görüşleri incelendiği zaman, ailedeki birey sayısının öğrencinin okula hazır oluşunu anlamlı şekilde etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır.

7. Araştırmaya katılan velilerin ailelerindeki okula giden çocuk sayısının öğrencinin okula hazır oluşunun değerlendirilmesine yönelik görüşleri incelendiği zaman, ailedeki okula giden çocuk sayısının çocuğun okula hazır oluşunu etkilemediği ve okula hazır oluşu etkileyen bir etmen olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

8. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu hazır bulunuşluğu; ilkokul birinci sınıfın gerektirdiği becerileri yapabilme olgunluğuna erişme, genel sağlık durumunun iyi olması ve okula uyum sağlama olarak tanımlamış ve bu olgunluğun çocuğun fiziksel, zihinsel, sosyal-duygusal ve dil gelişim alanlarının paralel bir şekilde gelişmesine bağlı olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bu tanımlaması Meisels'in şu görüşleriyle paraleldir. Meisels (1998:12), okula hazırlığı; "bir günde veya bir testle aktarılamayacak, zaman içinde meydana gelebilecek, içinde birçok okul teması

içeren ve öğrenilmesi gereken bir süreç” olarak tanımlamaktadır. Okula hazır olmanın bir beceri listesinden, kavramsal olarak soyutlanmış bilgidен ve sınıfa uyumlu bir takım davranışlardan daha fazlası olduğunu belirten araştırmacı, hazır bulunuşluğun, bir çocuğun öğrenme yetisini etkileyecek hayatının tüm alanlarını kapsadığını ifade etmektedir. Öğretmenler de çocukların tüm gelişim alanlarıyla birlikte okula hazır olması gerektiğine dikkat çekmişlerdir. Bu görüşleriyle öğretmenler interaktif görüşe daha yakın görüşler bildirmişlerdir. Şöyle ki İnteraktif Görüş; diğerlerinin hepsinden bazı unsurları barındırır; hazır olmayı, çocuğun yaşadığı çevrenin özellikleri ile kendi fiziksel, bilişsel, duygusal özellikleri arasındaki ilişkiye dayalı olan görece bir kavram olarak görür. Her biri diğerini etkiler. Hazır bulunuşluk çocuğun daha önceki deneyimleri, genetiği, gelişimsel aşaması ve karşılaştığı geniş bir yelpazeye yayılan sosyo-kültürel deneyimlerinin birbirlerine etkisinden oluşan ilişkiye dayalıdır (Dockett ve Perry, 2002:5) .

Ebeveynler genel sağlık durumu (iyi görme,işitme,anlama), çocuğun okula gitmeye istekli olması ve okula karşı tutumu, farklı gelişim alanları, yaş ve öz bakım becerileri ile ilkokula hazır bulunuşluk kavramını tanımlamışlardır. Ebeveynler araştırmamızda hazır bulunuşluğun birden çok yönüne vurgu yapmışlardır. Ebeveynlerin hazır bulunuşluk ile ilgili tanımları ve tanımlarının öğeleri gelişimsel ve çevresel görüşü yansıtmaktadır. Gelişimsel görüşe göre; çocukların gelişimleri için içsel saatleri vardır ve hazır olmaları, ağırlıklı olarak biyolojileri tarafından etkilenmektedir. Ebeveynler, öğretmenler ne yaparlarsa yapsınlar hazır bulunuşluğun dışarıdan etkilerle geliştirilemeyeceğini savunur. Çevresel görüş ise; “okula hazır bulunuşluğu” çocukların sergiledikleri davranış ve öğrenme ile tanımlar. Ebeveynler hazır bulunuşluğu hem çocuğun kendisine hem de çevresine bağlı olduklarını görüşlerinde dile getirmişlerdir.

9. Sınıf öğretmenleri 60-65 aylık öğrenciler ile 66 aylık ve üstü öğrenciler arasında okula hazır bulunuşluk durumları açısından farklar olduğunu ileri sürmüşlerdir. Özellikle motor beceriler, duygusal gelişim ve okula uyum açısından farklar olduğunu belirtmişlerdir. Bazı sınıf öğretmenleri okul öncesi eğitim alıp almama ve öz-bakım becerileri açısından da - özellikle tuvalet ve temizlik eğitimi- bu çocuklar arasında farklar olacağını ve bunların ilkokul 1. sınıfa başlamada önemli

ayrıntılar olduğunu görüşlerinde belirtmişlerdir. Yine sınıf öğretmenleri 60-65 aylık öğrenciler ile 66 aylık ve üstü öğrenciler arasında zihinsel beceriler açısından çok da farklar olmadığını ve öğrenme süreçlerinin birbirlerine yakın olduklarını fikir ve düşüncelerinde dile getirerek, çocuklar arasındaki farkların bireysel olduğunu ve genelleme yapılamayacağını söylemişlerdir. Öğretmenler çocuğun ilkokula hazır oluşunda tüm alanların dengeli ve birbirine paralel gelişme içinde olması gerektiğine kanaat getirmişlerdir.

10. İlkokul sınıf öğretmenleri okula hazır oluşun değerlendirilmesi konusunda çok farklı fikirler ileri sürmemişlerdir. Öğretmenlerin neredeyse tümü ilkokula başlangıç için biyolojik yaşın bir kriter olması gerektiğini ama tek başına hiçbir zaman yeterli olmadığı görüşünü savunmuşlardır. Araştırmamızın bulgularından elde edilen sonuçlara göre araştırmada yer alan tüm öğretmenler doğumdan altı yaşına kadarki dönemin çocukların gelişimi için en önemli yıllar olduğunu ve okula başlanılan bu dönemde çocuğun okula hazır olup olmadığının ülke çapında standart kriterlere bağlanılarak hazır bulunuşluğun değerlendirileceği bir komisyon kurulması fikrini benimsemişlerdir. Sınıf öğretmenleri kurulacak komisyonda en az bir sınıf öğretmeni, okul yöneticisi, rehber öğretmen ve okul öncesi öğretmeni olması gerektiğini belirtmişlerdir. Ancak komisyonun muhtevası yönünde bazı fikir ayrılıkları yaşamışlardır. Komisyonun görevinin ise; gelişimini tamamlamamış olan çocukları tespit etmek, yetersiz gelişim gösteren ve öğrenme güçlüğü yaşayan çocukları tespit edip aileyi bilgilendirmek ve olası yaşanacak sorunların önüne geçmek olarak belirlemişlerdir. Ayrıca bazı öğretmenler gelişimini tamamlamış ama ailesi tarafından o yıl içinde okula gönderilmek istenmeyen aileler ile görüşmek ve gerekirse ikna etmek komisyonun misyonları içerisinde olması için görüş bildirmişlerdir. Neredeyse sınıf öğretmenlerinin tamamı ise kurulacak komisyonun son kararı aileye bırakması görüşünü kabul etmiştir.

Ebeveynler de çocuğun ilkokula hazır olup olmadığının belirlenmesi için komisyon kurulması fikrini benimsemişlerdir. Ama komisyonun sadece meşveret niteliği taşıması gerektiğini ve son kararın aileye ait olması gerektiği görüşünü savunmuşlardır. Ebeveynler biyolojik yaşın hiçbir zaman tek başına yeterli kriter

olamayacağını sadece kriterlerden biri olacağını fikirlerinde belirterek öğretmenlerin görüşlerine paralel görüş bildirmişlerdir.

Ayrıca sınıf öğretmenleri okula hazır oluşun değerlendirilmesi konusunda bazı öneriler ileri sürmüşlerdir. Bu önerilerden en sık tekrar edilenler:

- 1- Okul Kayıt Komisyonu Kurulmalı.
- 2-Okula Hazır Bulunuşluk Testleri Uygulanmalıdır.
- 3-Öğrenci Deneme Sürecine Alınmalıdır.

11. Araştırmamıza katılan sınıf öğretmenleri ve ebeveynler ilkokula hazır bulunuşluk kriterleri ve yeterlilikler açısından bir çok kriter, beceri ve yeterliliği dile getirmişlerdir. Bu beceriler ve yeterlilikler; Bilişsel (zihinsel) Beceriler, Dil Becerileri, Öz bakım Becerileri, Sosyal-Duygusal Beceriler, Fiziksel Beceriler , Yaş (takvim yaşı) kategorileri olmak üzere 6 kategoride toplanmıştır. Okula hazır bulunuşlukla ilgili Amerika’da düzenlenen Ulusal Eğitim Hedefleri Paneli tarafından geliştirilen kriterler ise Kagan(1992:12-18) tarafından aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır:

1- Fiziksel ve Motor Gelişim: Çocuklar sağlıklı, iyi beslenmiş ve iyi dinlenmiş olmalıdır. Motor gelişimleri, boya kalemini tutmakta, sık ağaçlı bir ormana tırmanmak kadar usta olmalıdırlar.

2- Sosyal ve Duygusal Gelişim: Çocuklar yetişkinlerle güvenli ilişkilere girmeli ve başkaları ile oyun oynayıp, çalışabilmelidirler.

3- Dil Kullanımı: Çocuklar, duygu ve düşüncelerini ifade edebilmeli ve başlangıç okuma becerilerini kavrayabilmelidirler.

4- Biliş ve Genel Bilgi: Çocuklar renk ve şekilleri bilmeli ve sıcak-soğuk gibi kavramları kavrayabilmelidirler.

5- Öğrenmeye Yönelik Yaklaşımlar: Çocuklar; merak, yaratıcılık, bağımsızlık, işbirlikçilik ve sebat göstermelidirler.

Okul olgunluğunun öğretmen, ebeveyn ve yönetici görüşleri ışığında tartışıldığı diğer bazı çalışmalarda da benzer bulgulara ulaşılmıştır. Örneğin, Williamson (2003) altı ebeveyn, altı okul öncesi öğretmeni ve iki okul yöneticisinin okul olgunluğu hakkında görüşlerini incelemiştir. Araştırmanın bulgularına göre

katılımcıların ortak olarak dile getirdikleri okul olgunluğu kriterleri; sosyal beceriler, kendi kendine yetme becerileri, akademik beceriler ve gelişim becerileri kategorilerinde toplanmıştır (Akt. Koçyiğit, 2009: 92).

Araştırmamızda sınıf öğretmenleri tarafından ilkokula hazır bulunuşluk kriterleri ve yeterlilikler olarak beş ayrı kategoride 85 kriter ve yeterlilik dile getirilmiştir. Ebeveynler tarafındansa beş ayrı kategoride 72 kriter ve yeterlilik dile getirilmiştir. Bu beş kategoriden birisi olan sosyal-duygusal beceriler kategorisi öğretmenler ve veliler tarafından en önemli beceriler olarak görülmüştür. Öğretmenler bu kategori için 31 beceri ve yeterlilik dile getirirken, veliler de 28 beceri ve yeterlilik sıralamıştır. Bu kategoriye ait hem öğretmenler hem de ebeveynler için en önemli görülen beceri ve yeterliliklerse şöyledir: okula gitmeye istekli olma, kendi istek ve ihtiyaçlarını söyleyebilme, evden(anne-babadan) ayrılabilme, sorulan sorulara cevap verebilme, kuralların farkında olma, arkadaşlık kurabilme, okulu ve öğretmenini sevebilme, kendini ifade edebilme, kendine güven duyma, kurallara uyma, atak olma, rahat olma, arkadaşlık kurabilme, oyun oynamayı bilme, okula tek başına gidip gelme. Hem öğretmenler hem de veliler sosyal-duygusal becerilerin okula başlama için birçoğunun şart olduğunu ve neredeyse tümünün de sorunsuz bir başlangıç için gerekli olduğunu dile getirmişlerdir.

Araştırmamızda sosyal-duygusal becerilerin ebeveynler tarafından akademik becerilerden daha önde tutulduğu ve daha fazla önem verdikleri görülmüştür. Araştırmamızı destekler nitelikte daha önce yapılan bir başka araştırmada da benzer sonuçlara ulaşıldığı tespit edilmiştir. Nitekim Boz (2004) tarafından yapılan okula hazır bulunuşluk hakkında öğretmen ve ebeveyn görüşlerinin incelendiği çalışmada, yüksek sosyoekonomik düzeyde olan ebeveynlerin diğer ebeveynlere göre sosyal iletişim becerisini okula hazır bulunuşlukta daha önemli gördükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Bu araştırmada sosyal-duygusal beceriler kategorisi dışında ilkokula hazır bulunuşluk kriterleri arasında öğretmenler tarafından bilişsel beceriler kategorisine ait 18 beceri, veliler tarafından 16 beceri sıralanmıştır. Yine öğretmenler tarafından dil becerileri kategorisine ait 12 beceri, veliler tarafından 9 beceri sıralanmıştır. Öğretmenler tarafından öz-bakım alanına ait 12 beceri dile getirilirken, veliler tarafından da 10 beceri dile getirilmiştir. Yine öğretmenler tarafından psiko-motor

beceri ve yeterlilikler kategorisine ait 12 beceri sıralanırken, veliler tarafındansa aynı kategoriye ait 9 beceri ifade edilmiştir. Sınıf öğretmenleri ve ebeveynler tuvalet ihtiyacını tek başına karşılama, elbiselerini giyme-çıkarma, okula gidip-gelebilmeme, temizlik kurallarını uygulama, kalem tutabilme v.b. becerilerinde olmazsa olmaz olduğunu, ama akademik becerilerin okulda da kazanılabileceğini görüşlerinde ifade etmişlerdir. Meisels'in (1998) sınıf öğretmenlerinin okul olgunluğu hakkındaki düşüncelerini incelediği çalışmasında, öğretmenlerin fiziksel gelişim ve sağlık, iletişim becerileri ve sosyal gelişim becerilerini en önemli okula hazır bulunuşluk kriterleri olarak sıraladıkları görülmektedir. Dikkat çeken nokta ise öğretmenler ve ebeveynler tarafından zihinsel ve akademik becerilerin okul olgunluğu açısından çok önemli görülmediğidir. Fakat Ülkü'nün (2007) yaptığı çalışmalarda ebeveynlerin okula hazır bulunuşlukta akademik becerileri sosyal becerilerden daha önemli gördükleri yönündedir. Bu farklılık araştırmaların çalışma gruplarında yer alan ebeveynlerin sosyal, ekonomik, kültürel ve eğitim düzeylerinin farklılığına, toplumsal ve kültürel olarak okul olgunluğuna bakışın farklılığına ve bu konu ile ilgili bilgi seviyelerine bağlı olarak değiştiği söylenebilir.

12. Araştırmamızın sonunda elde ettiğimiz sonuçlardan bir tanesi de sınıf öğretmenlerinin ve ebeveynlerin çocukların okula hazır oluşunu etkileyen pek çok unsurun varlığından haberdar olmaları ve bunları görüşlerinde dile getirmeleridir. Sınıf öğretmenleri ve ebeveynler bir çok unsurun çocukların okula hazır oluşunu etkilediğini belirtmişler ve ortak dile getirdikleri unsurları da sıralamışlardır: aile, çevre, genel sağlık durumu, okul öncesi eğitim. Zili, Collins, West ve Hausken (1995) okula hazırlığa birçok faktörün olumlu-olumsuz etkileri olduğunu ortaya koydukları çalışmalarında, aile faktörüne vurgu yapmışlardır. Oktay (1983) yaptığı araştırmada, farklı sosyoekonomik ortamlara sahip ailelerin çocuklarının okul olgunluğu kazanmada, yani okulun ve öğretmenin istediklerini başarılı bir şekilde yerine getirebilme açısından farklılıklar gösterdiğini ortaya koymuştur. Sosyoekonomik düzeyi yüksek olan ailelerde yetişen çocukların sahip oldukları hazırlık düzeyleri, diğerlerine göre çok daha yüksek çıkmıştır (Akt. Koçyiğit, 2009:95).

Araştırmamızın bu kısmında elde ettiğimiz sonuçlar, okula hazır oluşu etkileyen en önemli unsurun aile olduğunu ortaya koymaktadır. Aile deyince de ; ebeveynlerin eğitim durumu, ailenin gelir düzeyi, ailedeki kişi sayısı, eğitime bakış açısı, ailenin yaşadığı çevre-ev, ebeveynlerin çalışıp çalışmaması, ailenin çocuğa ayırdığı zaman gibi pek çok farklı unsur karşımıza çıkmaktadır. Örneğin; Oktay'ın (1980:67-71) yaptığı bir çalışmada, okula başlama olgunluğunun değişik sosyoekonomik ve kültürel çevrelerde yetişen çocuklarda gösterdiği özellikleri incelemiştir. Araştırmanın birinci grubunda bulunan çocukların ebeveynleri yüksek eğitim görmüş ve ekonomik olanaklar açısından uygun şartlarda yaşayan ailelerin çocukları olduğu ve bu çocukların yarıdan fazlasının okul olgunluk düzeyinin orta ve üstünde çıktığı bulunmuştur. İkinci grupta yer alan çocukların ebeveynlerinin ise en fazla ilkokul öğrenimi görmüş olduğu ve bu çocukların tamamına yakınının ortadan daha düşük bir olgunluk seviyesinde bulunduğu gözlenmiştir.

Ebeveynler çocuğun okula hazırlanmasındaki en önemli unsurun aile olduğunu kabul etmekle birlikte öğretmenlere ve devlete de sorumluluklar düştüğünü görüşlerinde ifade etmişlerdir. Hem okul öncesi öğretmenin hem çocuğun ilkokula alışmasında sınıf öğretmenin rolleri olduğunu ileri sürmüşlerdir. Nitekim yapılan araştırmalar ebeveynlerin görüşlerinin doğruluğunu ortaya koymaktadır. NAEYC (1999) okula hazırlık hakkındaki raporunda, ailelerin çocukların gelecekteki tüm öğrenmeleri için temel sağlayan güçlü ilişkiler ve zengin deneyimler sağlamak için ihtiyaç duydukları hizmet ve yardıma erişmelerini temin etmenin devletin sorumluluğunda olduğu belirtilmektedir (Akt. Koçyiğit, 2009:96). Yine National Task Force on School Readiness (1991), Kunesh ve Farley (1993), “çocuğun tüm alanlarda sağlıklı gelişmesinin, yalnızca ebeveynlerin sorumluluğunda olmadığı ayrıca çocukların ailelerini de kapsayan tüm toplumun bu sorumluluğu üstlenmesi gerektiği” vurgulanmaktadır. Bununla birlikte sınıf öğretmenleri yine de neredeyse tüm sorumluluğun aileye ait olduğunu görüşlerinde fikir birliği edercesine dile getirmişlerdir (Akt. Koçyiğit, 2009:96).

13. Hem öğretmenler, hem veliler yaşın(takvim yaşı, biyolojik yaş) okula hazır bulunuşluğa etki eden unsurlar arasında çok büyük önem arz ettiğini söylemişlerdir. Ama çocuğun yaşına ve kaç aylık olduğuna bakılarak okula alınmasının yanlış ve eksik olduğunu beyan etmişlerdir. Hem öğretmenler hem de ebeveynler takvim

yaşının (veya biyolojik yaş) ilkokula başlangıç için kabul edilebilecek bir kriter olduğunu ama tek başına hakim ve yeterli bir kriter olmadığı görüşünde hem fikirdirler. Dünyanın bir çok ülkesinde ilkokula başlama yaşı değişiklik göstermektedir. Ülkemizle aynı yaşta zorunlu eğitime başlayan ülkeler olduğu gibi, ülkemizdeki zorunlu eğitim yaşının farklılaştığı ülkeler de çoktur. Ama bir çok ülkede okula hazır oluşu ölçme ve değerlendirmede farklı yöntemlere başvurulmaktadır. Dünya'nın farklı ülkelerinde çocuğun okul sorumluluklarını yerine getirebilecek zihinsel ve sosyal olgunluğa erişip erişemedikleri ile ilgili çalışmalar uzun yıllara dayanmaktadır. Pek çok ülkede çocuklara okula başlama aşamasında hazır bulunuşluk testleri uygulanmakta ve çocuğun çok yönlü olgunlaşmış olması önemsenmektedir, çocuklara okula hazır oluş için gerekli donanımlar sağlanmakta ve bunun doğal sonucu olarak da bir takım eşitsizlikler giderilmekte ve başarı artmaktadır (Kırca, 2007:6). Okula hazır oluş ile ilgili olarak yapılan testlerin başlangıç aşamasında Almanya'da Winkler Penning bu konu ile ilgilenmiş, Avusturya'da Viyana ekolü olarak bilinen Bühler Schenk ve Danzinger ise çocuğun sosyal olgunluğu üzerinde durmuş ve Kern Temel Kabiliyet testini hazırlamıştır. Polonya'da ise 1931'den bugüne okul olgunluğu ülke çapında yapılan sürekli çalışmalarla incelenmekte ve ilkokul eğitimi bu araştırmaların sonuçlarına göre yönlendirilmektedir. İsveç'te E. Malmquist'in özellikle okuma hazırlığı ve okuma başarısızlıklarının önlenmesi ile ilgili çalışmaları, Rusya'da Elcon, Yeni Zelanda da Clay'in çalışmaları bu çalışmalar arasında sayılabilmektedir (Oktay, 1983; Akt. Canbulat, 2012:3). Çocukların okula hazır bulunuşluk düzeyleri, gelecekteki okul başarısı, akademik ve sosyal beceriler açısından çok önemlidir.

Her yıl tabii ki okula hazır olan çocuklar olduğu kadar, okula hazır olmayan çocuklar da olacaktır. Ama bunun çözüm yolu rapor alınıp çocuğun okula başlamaması değildir. Kaldı ki raporu veren birim, raporun niteliği ve içeriği de sorgulanması gereken konular arasındadır. Ebeveynler ve öğretmenler raporun kesin çözüm olmadığını ve sadece çocuğun bilişsel, fiziksel engeli ve özrü varsa rapor verilmesi gerektiği konusunda fikirlerini beyan etmişlerdir.

Ebeveynlerin ve öğretmenlerin rapor hakkındaki ortak görüşleri; “rapor gerçekten gerekliyse alınmalı, raporu tek bir uzman doktor vermemeli, rapor alınsa

bile çocuk okul öncesi eğitime yönlendirilmeli ve raporun daha sonraki yıllarda ortaya çıkaracağı olumsuz sonuçlar göz önünde bulundurulmalıdır.” yönündedir.

BÖLÜM VI

6.1. ÖNERİLER

Araştırma bulgularının sonuçlarına dayanarak aşağıdaki önerilerde bulunulabilir.

6.1.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler

- Ülkemizin şartları doğrultusunda okula hazır bulunuşluk kriterleri belirlenmelidir.
- Başta sınıf öğretmenlerine olmak üzere okul olgunluğu ve ilkokula başlangıç ile ilgili, hizmet içi eğitim, kurslar verilmeli ve bu döneminin önemi hakkında bilinçlenmeleri sağlanmalıdır.
- Sınıf öğretmenleri, rehber öğretmen, okul öncesi öğretmeni, okul yöneticilerinden oluşan okula kayıt komisyonları kurularak öğrencilerin okula hazır oluşları okul olgunluk test-ölçekleriyle ölçülmelidir.
- İlkokula başlayacak öğrencinin hazır olup olmadığı aile ile birlikte belirlenmelidir.
- Okuldaki fiziki ortamlar, çocukların gelişimsel özelliklerine, derslerin mahiyetine uygun şekilde ve kademeler göz önüne alınarak tasarlanmalıdır.
- İlkokula başlama yaşının değişmesi sebebiyle 1. sınıf müfredatının tamamen gözden geçirilmesi ve yenilenmesi gerekmektedir.
- Çocuklar yaş gruplarına göre sınıflara ayrılmalı ve esnek bir sınıf düzeni oluşturulmalıdır.

- Okulöncesi eğitim zorunlu hale getirilmelidir.
- Okullarda alan uzmanları ya da öğretmenler tarafından aileleri bu dönem hakkında bilinçlendirici toplantı ve görüşmeler yapılmalı, aile iletişimi aksatılmamalıdır.
- Çocuklar için verilecek rapor psikolojik danışman ,çocuk psikiyatristleri ,çocuk gelişim uzmanlarının ortak kanaati ve değerlendirmesi ile sağlıklı bir şekilde yapılarak verilmelidir.
- Çocukların okula hazır olmadıklarına dair verilen sağlık raporlarının kriterleri ve çerçevesi belirlenmeli, ve raporu tek doktor değil doktorlar heyeti vermelidir.
- Okulların fiziksel şartlarının 60 aylık çocuklar için yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.
- Okula hazırlık dönemleri 60-66 ay öğrencileri daha uzun tutulmalı, 66 ay ve üzerindeki öğrenciler için daha kısa tutulmalıdır.

6.1.2. Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler

- Araştırma farklı bölgelerde, farklı örneklem grubunda ve daha çok öğretmene ulaşılarak sonuçları değerlendirilebilir.
- Özel okullar ve devlet okulları arasında böyle bir araştırma yapıp, karşılaştırılması yapılabilir.
- Okul öncesi öğretmenleri ve sınıf öğretmenlerinin görüşleri karşılaştırılarak yeni bir araştırma yapılabilir.

KAYNAKÇA

Acarlar, F. (1994), *Okulöncesi Eğitimcileri İçin El Kitabı*. Editör: Prof. Dr. Şule Bilir. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.

Akyol, H. (2001). *Türkçe İlk okuma Yazma Öğretimi*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

Ataç, F. (1991). *İnsan Yaşamında Psikolojik Gelişim*. İstanbul: Beta Basın Yayın Dağıtım.

Balcı, Ali (2004). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler* (4. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Banerji, M., Smith, Richard, M. and Dedrick, R. (1997). Dimensionality of an early childhood Scale using rasch analysis and confirmatory factor analysis. *Journal of Outcome Measurement*, 1(1), 56–85.

Binbaşıoğlu, C. (1995). *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Yargıcı Matbaası.

Boz, M. (2004). *Altı Yaş Çocuklarının Okula Hazır bulunuşluk Düzeylerinin Veli ve Öğretmen Görüşleri Yönünden İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Büyüköztürk, Ş.(2005). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. (5. baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Canbulat, Ayşe Nur Kutluca ve Canbulat, Mehmet (2012). Almanya’da okula alma uygulamaları ve Kiel Okula Alma Testinin Türkçeye uyarlanması, *İlköğretim Online 11 (1)*, 1-17.

Charles, C.M. (2000). *Öğretmenler İçin Piaget İlkeleri* (Çev. G. Ülgen). Ankara: Pegem Yayıncılık.

Cinkılıç, Hande (2009). *Okul Öncesi Eğitimin İlköğretim 1.Sınıf Öğrencilerinin Okul Olgunluğuna Etkisinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, SELÇUK ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Dere, H. ve Poyraz, H. (2001). *Okul Öncesi Eğitimin İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayınları.

Dockett, S. and Perry, B. (2002). Beliefs and expectations of parents, prior to school educators and school teachers as children start school: An Australian Perspective. *The University of South of Carolina (ERIC Document Reproduction Service ED: 465440)*.

Ekiz, D. (2003). *Eğitimde Araştırma Yöntem Ve Metotlarına Giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Erden, M., Akman, Y. (1997). *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.

Ergin, T. (2005). *Okul olgunluğu ve okula hazırlık*. Yayınlanmamış Ders Notları. İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi, İstanbul.

Erkan Semra ve Kırca Aylin (2010). Okul öncesi eğitimin ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okula hazır bulunuşluklarına etkisinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)*, 38, 94-106.

Erkan Semra (2011). Farklı sosyo-ekonomik düzeydeki ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okula hazır bulunuşluklarının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)*, 40, 186-197.

Esaspehlivan, Melahat (2006). *Okul Öncesi Eğitim kurumuna Gitmiş Ve Gitmemiş 78 Ve 68 Aylık Çocukların Okula Hazır Bulunuşluklarının İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, MARMARA ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Gökçen, F. Ç. (2004). *Çocuğum Okula Başlıyor*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Görmez, Erhan (2007). *İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okul Olgunluğu Ve Matematik Hazır bulunuşluk Düzeyleri*, Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, OSMAN GAZİ ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Gül, Gizem(2012). *Çocukların Okula Başlama Yaşı Ne Olmalı?*

<http://www.on5yirmi5.com/haber/egitim/cocuk-egitimi/84815/cocuklarin-okula-baslama-yasi-ne-olmeli.html>, Erişim Tarihi:20.02.2013

Gültekin, M.(1998). *Türkiye ve Avrupa Birliğine Üye Bazı Ülkelerde Zorunlu Eğitim*. www.anadolu.edu.tr/aos/kitap/IOLTP/1266/unite05.pdf, Erişim tarihi: 12.07.2013.

Gürkan, T. (1982). Neden okul öncesi eğitim. *Ankara üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 15(2), 215-219.

Harman, Gonca ve Çelikler, Dilek (2012). Eğitimde hazır bulunuşluğun önemi üzerine Bir derleme çalışması. *Eğitim Ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 147-156.

Kagan, S. L. (1992). The readiness goal. *The GAO Journal*, 16, 12-18.

Kandır, A. (2001). Çocuk gelişiminde okul öncesi eğitim kurumlarının yeri ve önemi. *Milli Eğitim Dergisi*, 151. <http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/MilliEgitimDergisi/151/kandir.htm>, Erişim Tarihi:15.05.2013

Karasar, Niyazi(2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*(22. Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Karbuğa, A. Ömer (2011). *İlköğretim 1. Sınıfı Başlama Yaşının İlköğretim Okul Yönetici ve Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre İncelenmesi*(Erzurum İli Örneği), Yüksek Lisans Tezi, ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ Eğitim bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

Kayılı, Gökhan(2010). *Montessori Yönteminin Anaokulu Çocuklarının İlköğretime Hazır Bulunuşluklarının İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, SELÇUK ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Keskinkılıç, Güngör (2002). *İlkokuma Yazma Öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Kırca, M. Aylin (2007). *Okul Öncesi Eğitimin İlköğretim Birinci Sınıf Çocuklarının Okula Hazır Bulunuşluklarına Etkisinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kırık, D.Ebru (2011). *Okul Öncesi Eğitimin İlköğretimdeki Başarıya Etkisine İlişkin Öğretmen Görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi, FIRAT ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.

Kocabay, Abdullah(2008). *2005 İlköğretim Programının Uygulanması Sırasında Sınıf Öğretmenlerinin Sınıfta Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışları*, Yüksek Lisans Tezi, ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Koçyiğit, Sezai (2009). *İlköğretim Birinci Sınıf Öğretmenlerinin ve Ebeveynlerinin Görüşleri Işığında Okula Hazır Bulunuşluk Olgusu Ve Okul Öncesi Eğitime İlişkin Sonuçları*, Doktora Tezi, SELÇUK ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Kuş, E.(2003). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Teknikleri Nitel mi, Nicel mi?.* Ankara:Anı Yayıncılık.

M.E.B. İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. (2003). T.C. Resmi Gazete, 25212, 27 Ağustos 2003.

M.E.B Proje Koordinasyon Merkezi Başkanlığı (2006). *Çocukların Okula Hazırlanması(Anne-Çocuk Eğitimi) Temel Araştırması*, Ankara.

M.E.B. (2012a). *12 Yıl Zorunlu Eğitim Sorular-Cevaplar*. Ankara.

M.E.B. (2012b). *Okul Öncesi Eğitim Programı (36-72 Aylık Çocuklar İçin)*. Ankara: M.E.B. Yayınları.

M.E.B. İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. (2013). T.C. Resmi Gazete, 28360, 21 Temmuz 2012.

M.E.B. İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. (2013). T.C. Resmi Gazete, 28735, 14 Ağustos 2013.

Meisels, S. J. (1998). Assessing readiness: how should we define readiness? *NCEDL Spotlights*,3, (ERIC Document Number: 437158).

National Association for the Education of Young Children (1995). *School Readiness. A position statement of the National Association for the Education of Young Children*. <http://www.naeyc.org/files/naeyc/file/positions/PSREADY98.pdf>, Erişim tarihi: 21.02.2013.

Navaro, L. (1999). *Beni Duyuyor Musun?*. İstanbul: Ya-pa Yayınları.

Oktaç, A. (1980). Okula başlama olgunluğu kavramının tarihçesi, gelişmesi ve bu konuda yapılan çalışmalara kısa bir bakış. *Pedagoji Dergisi*, 1, 67-71.

Oktaç, Ayla (1998). Çocuğun Yaşamında İlkokulun Yeri ve Önemi. *Yaşadıkça Eğitim*, 6-8.

Oktaç, Ayla (2002). *Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem*. İstanbul: Epsilon Yayınları.

Oktaç, A. (2004). *Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem*. İstanbul: Epsilon Yayınları.

Oktaç A. Ve Unutkan Ö. P. (2005). Erken Çocuklukta Gelişim Ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar. (Yayıma Hazırlayan Doç. Dr. Müzeyyen Sevinç). *İlköğretime Hazır Oluş ve Okul Öncesi Eğitimle İlköğretimin Karşılaştırılması*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Özay, Yaşar(14 Mart 2012). Eğitimci Gözüyle 4+4+4. Sabah. <http://www.sabah.com.tr/Egitim/2012/03/14/egitimci-gozuyle-444>, Erişim Tarihi:17.07.2012

Özbek, Özlem Yeliz (2011). *60-72 Aylık Çocuklara Uygulanan Aile Katılımlı İlköğretime Hazırlık Programının Çocukların İlköğretime Hazır Bulunuşluk Düzeyine Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, MARMARA ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Özen Yener ve Gül Abdülkadir (2007). Sosyal ve eğitim bilimleri araştırmalarında evren-örneklem sorunu. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 395-422.

Pirpir A.D., Çiçekler, .Y.C, Büyükbayraktar, Çağla, Konuk er, Rukiye, (27-29 Nisan 2011). *2nd International conference on new trends in education and their implications*. Antalya.

Poyraz, H. ve Dere, H. (2003). *Okul Öncesi Eğitimin İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayınları.

Sarıtaş, Reyhan (2010). *MEB Okul Öncesi Eğitim Programına Uyarlanmış Gems Matematik ve Fen Programının Anaokuluna Devam Eden Altı Yaş Grubu Çocukların Kavram Edinimleri Ve Okula Hazır Bulunuşluk Düzeyleri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Selçuk, Z. (2004). *Gelişim ve Öğrenme*. İstanbul: Nobel Yayın Dağıtım.

Senemoğlu, N. (1994). Okul öncesi eğitim programı hangi yeterlikleri kazandırmalıdır? *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 21–30.

Senemoğlu, Nuray (2005). *Gelişim Öğrenme Ve Öğretim-Kuramdan Uygulamaya*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Serhatlıoğlu, Birsen(2006). *Televizyon Programlarının Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden 5-6 Yaş Grubu Çocuklarının Zihin ve Dil Gelişimini Etkileme Biçimlerine Yönelik Öğretmen ve Veli Görüşlerinin Belirlenmesi(Elazığ İli Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, FIRAT ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

Tabachnick, B. G. and Fidell, L. S. (1996). *Using Multivariate Statistics* (3rd Ed.). New York: Harper Collins.

Tavşancıl, E. ve Aslan, E. (2001). *İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayınları.

Tavşancıl, E. (2006). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS İle Veri Analizi* (3.Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Teke, Hatice(2010). *Anasınıfı Öğretim Programının İlköğretim 1. Kademe 1.Sınıf Öğrencilerinin Hazır Bulunuşluk Düzeylerine Etkisinin Öğretmen*

Görüşlerine Göre İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, SELÇUK ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Tietze, R. F. (2001). *Aptal Çocuk Yoktur*. (Çeviren: E. Özdemir). Ankara: Özgür Yayıncılık.

Tozar, Berrak Lokumcu (2011). *Okul Öncesi Eğitim Alan Ve Almayan 1.Sınıf Öğrencilerinin Okula Hazır Bulunuşluklarındaki Farklılıklar Ve Çözüm Önerileri*, Yüksek Lisans Tezi, BEYKENT ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Tuğrul, B. (2003). *Çocuğu Tanıma ve Değerlendirme*. (Editör: Müzeyyen Sevinç). Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Tüik-Örgün Eğitim İstatistikleri(2013).
http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1018, Erişim Tarihi:02.07.2013.

Tünkler, Vural (2013). *Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Programında Yer Alan Soyut Kavramların, Becerilerin ve Değerlerin Öğrencilere Kazandırılmasına İlişkin Metaforik Bir Yaklaşım*, Yüksek Lisans Tezi, NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Türnüklü, Abbas (2000). Eğitim bilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilir nitel bir araştırma tekniği görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 24, 543-559.

Unutkan, Ö. P. (2003). *Marmara İlköğretime Hazır Oluş Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Standardizasyonu*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, MARMARA ÜNİVERSİTESİ, İstanbul.

Unutkan, Özgül Polat (2006). *Okul Öncesinde İlköğretime Hazırlık*. İstanbul: Morpa Yay.

Unutkan, Ö. P. (2007). Okul öncesi dönem çocuklarının matematik becerileri açısından ilköğretime hazır bulunuşluğunun incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 243-254.

- Ülgen G. ve Emel F. (2003). *Çocuk Gelişimi* (9. Baskı). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Ülkü, Ülkü Büşra (2007). *Anasınıfı ve İlköğretim 1.Sınıfı Devam Eden Çocukların Velileri Ve Öğretmenlerinin, Çocukların Okul Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Ünal, Menderes (2005). *Eğitim Fakültelerinde Ortak Ders Olarak Okutulan Yabancı Dil Derslerinde Öğrencilerin Bilişsel Hazır bulunuşluk Düzeylerinin Akademik Başarıya Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yapıcı, Mehmet (2004). İlköğretim 1. sınıfa başlayan öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 1(1),1-8.
- Yavuzer, H. (1999). *Ana-Baba ve Çocuk* (12. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2000). *Bedensel, Zihinsel ve Sosyal Gelişimiyle Çocuğunuzun İlk 6 Yılı* (11. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2002). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2003). *Çocuk Eğitimi El Kitabı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yazıcı, Zeliha (2002). Okul öncesi eğitimin okul olgunluğu üzerine etkisinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 155-156.
<http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/MilliEgitimDergisi/155-156/yazici.htm>,
 Erişim Tarihi:23.06.2013
- Yeni, Emel (2006). *Nitel Araştırmada Örneklem Seçimi, Araştırma Ödevi*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yeşildağlı, Ümmühan (2012). Çocukları okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden velilerin ilkokula hazır bulunuşluk ile ilgili görüşleri. *EKEV Akademi Dergisi*, 52, 231-243.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.

Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2006). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

Yıldızbaş Füsün, Parlakyıldız Belgin(2004). Okulöncesi eğitimde okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarına yönelik uygulamalarının ve görüşlerinin değerlendirilmesi. *XII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, İnönü Üniversitesi, Malatya.

Yılmaz, Y. (2003). *Okul öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden Altı Yaş Grubu Çocukları İçin Okul Olgunluğu Kontrol Listesi Geliştirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ Sağlık Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yılmaz, Y.(Uluslararası Eğitimciler Derneği). (2012). 4+4+4 Eğitim Sistemi İnceleme Raporu. Ankara.

<http://www.ulued.org/component/k2/item/3-ulued-4%204%204-e%C4%9Fitim-sistemi-inceleme-raporu.html>, Erişim Tarihi: 18.09.2012

Yüksel, G. (2003). İlköğretim öğrencilerinin gelişim alanları, gelişim alanlarının işaretçisi olan ihtiyaçlar ve geliştirilmesi gereken beceriler: bu süreçte rehber öğretmenin işlevleri: kurumsal bir inceleme. *Milli Eğitim Dergisi*, 159.

http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_EgitimDergisi/159/gyuksel.htm, Erişim Tarihi:13.07.2013

Zili, N., Collins, M., West, J., and Hausken, E. G. (1995). School readiness and children's developmental status. (*ERIC Document Reproduction Service*) ED389(475).

EKLER**EK-1: Araştırmada Kullanılan Bilgi Toplama Formu****ÖĞRETMEN FORMU**

Sayın Meslektaşım,

Zorunlu-kademeli eğitim sisteminde (4+4+4 olarak bilinen),1. sınıf öğrencilerinin hazır bulunuşluk durumları ve sahip olmaları gereken yeterlilikler konusu hakkında sınıf öğretmenlerinin ve velilerin görüşlerini inceliyorum.Bu araştırmada ortaya çıkacak sonuçların,bundan sonraki eğitim etkinliklerinin niteliğine olumlu yönde katkıda bulunacağı kanaatindeyim.Yapılan bu anket çalışmasında tüm gizlilik esaslarına uyulacaktır.Anket 2 bölümden oluşmaktadır: kişisel bilgi formu ve 5’li ölçek. Cevaplayacağınız için teşekkür ediyorum.Saygılarımla.

BÖLÜM 1: KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Lütfen aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1.) Cinsiyetiniz :

() Kadın

() Erkek

2.) Eğitim Durumunuz:

() a.) Lise

() b.) Eğitim Enstitüsü

() c.) Ön Lisans

() d.) Lisans

() e.) Yüksek Lisans/Doktora

3.)Mesleki Kıdem:

() a.) 1-10 Yıl

() b.) 11-20 Yıl

() c.) 21-30 Yıl

() d.) 31 Yıl ve üstü

VELİ FORMU

Sayın Veli,

Zorunlu-kademeli eğitim sisteminde (4+4+4 olarak bilinen),1. sınıf öğrencilerimizin okula başlama ayı değişmiştir.60 aylık ve üstü öğrenciler 1. sınıfa başlayabilmektedir.Bu sebeple 1. sınıf öğrencilerinin hazır bulunuşluk durumları(okula başlamaya hazır olup olmadığı)ve sahip olmaları gereken yeterlilikler(yazı yazma,okula uyum sağlama,kendi ihtiyaçlarını giderme,kalem tutma,okula istekli gelme v.b) konusu hakkında sınıf öğretmenlerinin ve velilerin görüşlerini inceliyorum.Bu araştırmada ortaya çıkacak sonuçların,bundan sonraki eğitim etkinliklerinin niteliğine olumlu yönde katkıda bulunacağı kanaatindeyim.Yapılan bu anket çalışmasında tüm gizlilik esaslarına uyulacaktır.Anket 2 bölümden oluşmaktadır: kişisel bilgi formu ve 5'li ölçek. Cevaplayacağınız için teşekkür ediyorum. Saygılarımla.

BÖLÜM 1: KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Lütfen aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1.) Cinsiyetiniz : () Kadın () Erkek

2.) Babanın Eğitim Durumu:

☐ a.) Hiçbir okul mezunu değil	☐ b.) İlkokul mezunu
☐ c.) Orta okul mezunu	☐ d.) Lise mezunu
☐ e.) Yüksek okul mezunu	☐ f.) Lisans mezunu
☐ e.) Yüksek Lisans/Doktora mezunu	

3.) Annenin Eğitim Durumu:

☐ a.) Hiçbir okul mezunu değil	☐ b.) İlkokul mezunu
☐ c.) Orta okul mezunu	☐ d.) Lise mezunu
☐ e.) Yüksek okul mezunu	☐ f.) Lisans mezunu
☐ e.) Yüksek Lisans/Doktora mezunu	

4.) Babanın mesleği :

☐ a. İşçi (toprak, sanayi v.b)	☐ b. Esnaf/ Tüccar
☐ c.Serbest Meslek (avukat v.b)	☐ e. Çiftçi (kendi toprağı Var)
☐ d. Memur	☐ f. Diğer (belirtiniz).....

5-)Annenin mesleği :

☐ a. Ev Hanımı	☐ b. Esnaf/ Tüccar
☐ c.Serbest Meslek (avukat v.b)	☐ e. Çiftçi (kendi toprağı Var)

d. Memur

f. Diğer (belirtiniz).....

6-)Ailedeki birey sayısı (anne baba dahil):

a. 3 kişi

b. 4 kişi

c. 5 kişi

d.6 kişi

e. 7 kişi

f.8 ve daha fazla kişi

7-)Okula giden çocuk sayısı(ilkokul,orta okul,lise,üniversite):

1

2

3

4

5 ve daha fazla

EK-2: Araştırmada Kullanılan Ölçek

Öğrenci Okula Hazır Oluş Değerlendirme Ölçeği (Öğretmen – Veli)					
	KESİNLİKLE KATILYORUM	KATILYORUM	KİSMEN KATILYORUM	KATILMIYORUM	KESİNLİKLE KATILMIYORUM
Hazır bulunuşluk düzeyinin aya göre farklılık gösterdiğini düşünüyorum.					
Anne-babanın çocuğunu sosyal faaliyetlerle tanıştırmasının (kitap okuma,sinema,tiyatro v.b.)çocuğun hazır bulunuşluk durumunu olumlu etkilediğini düşünüyorum.					
Öğrencilerin okul öncesi eğitimi almasının, öğrencinin hazır bulunuşluk durumunu olumlu etkilediğini düşünüyorum.					
1. sınıfa başlayacak çocukların okula gitmeleri için yakın çevre tarafından (anne,baba,okula giden kardeşler v.b.) desteklenmesinin hazır bulunuşluk seviyelerini olumlu etkilediğini düşünüyorum.-					
Zorunlu-kademeli eğitim sisteminde M.E.B tarafından okula hazır bulunuşluk kriterlerinin belirlenmesi gerektiğini düşünüyorum.					
66 aylık ve üstü öğrenciler için okula hazır olmadığına dair sağlık raporu alınmasının doğru bir uygulama olduğunu düşünüyorum.(anne-baba çocuğunun okula hazır olmadığını düşünüyorsa.)					
60-65 aylık çocuklarla,66 aylık ve üstü çocuklar aynı sınıfta olmalarının bir sorun oluşturmayacağını düşünüyorum.					
Zorunlu-kademeli eğitim sistemindeki 1. sınıf öğrencilerine okula hazır olup olmadığına dair “hazır bulunuşluk testi” (öz-bakım ve dil becerileri,bilişsel alan,psiko-motor beceriler,sosyal-duygusal alan yeterliliklerini belirlemeye yardımcı vb.)yapılması gerektiğini düşünüyorum.					
Zorunlu-kademeli eğitim sisteminde öğrenciler okula alınırken ”öğrenci hazır bulunuşluğunu değerlendiren” okul kabul komisyonu kurulması gerektiğini düşünüyorum.					
Zorunlu-kademeli eğitim sisteminin 1. sınıfa başlayacak öğrencilerin okula hazır olma durumlarının ölçülmesi ve değerlendirilmesi açısından bir fark oluşturmadığını düşünüyorum.					

	KESİNLİKLE KATILYORUM	KATILYORUM	KİSMEN KATILYORUM	KATILMIYORUM	KESİNLİKLE KATILMIYORUM
Okula hazır olmanın kronolojik yaştan ziyade beceri (kendini ifade etme,kalem tutma,tuvalete gitme,kendi başına giyinme v.b.) ve düzeyle (bilişsel,sosyal-duygusal düzey v.b.) ilgili olduğunu düşünüyorum.					
Sınıf öğretmenlerine özellikle 60-65 aylık çocukların(bazılarının okul öncesi eğitim almadığı için) hazır bulunuşluk düzeyini istenen seviyeye getirmede önemli görevler düşüğünü düşünüyorum.					
60-65 aylık çocukların sosyal-duygusal açıdan ilköğretim kurallarını yerine getirebileceğini düşünüyorum.					
66 aylık ve üstü çocukların sosyal-duygusal açıdan ilköğretim kurallarını yerine getirebileceğini düşünüyorum.					
60-65 aylık çocukların dikkat sürelerinin dersi takip etme, oturma v.b. gereklilikleri yerine getirmek için uygun olduğunu düşünüyorum.					
66 aylık ve üstü çocukların dikkat sürelerinin dersi takip etme, oturma v.b. gereklilikleri yerine getirmek için uygun olduğunu düşünüyorum .					
60-65 aylık çocuklarda ayrılık korkusunun okula hazır bulunuşluğu olumsuz etkilediğini düşünüyorum.					
60-65 aylık çocukların okula başlamalarının sadece velilerin inisiyatifine bırakılmaması gerektiğini düşünüyorum.					
60-65 aylık çocukların okula karşı tutumlarının(okula gitmek istemelerinin), sahip oldukları bilgi ve becerilerden daha önemli olduğunu düşünüyorum.					
Ebeveyn-çocuk iletişiminin okula hazır oluşu pozitif yönde etkilediğini düşünüyorum.					
Çocuğun okuma isteğinin okula hazır bulunuşluğu olumlu etkilediğini düşünüyorum.					
Okula hazır olmanın, aileler ve öğretmenler tarafından okuma-yazmaya hazır olma olarak görüldüğünü düşünüyorum.					
Zorunlu-kademeli eğitim sisteminin getirdiği 12 haftalık uyum programının öğrencilerin hazır bulunuşluk durumlarını olumlu etkileyeceğini düşünüyorum.					

	KESİNLİKLE KATILYORUM	KATILYORUM	KİSMEN KATILYORUM	KATILMIYORUM	KESİNLİKLE KATILMIYORUM
Çocukların hazır bulunuşluk düzeylerinin yaşadıkları eve(apartman,müstakil vb.)göre farklılık gösterdiğini düşünüyorum.					
Kentlerde ve kırsalda yaşayan çocukların okula hazır olma durumlarının farklılık gösterdiğini düşünüyorum.					
Öğrencinin anne ve babasının çalışmasının hazır bulunuşluğu etkilediğini düşünüyorum.					
Oyun ile öğrenmeyi odak alan etkinliklerin 1. sınıfların hazır bulunuşluk durumlarını olumlu etkilediğini düşünüyorum.					
1. sınıf öğrencisinin anne-baba eğitim seviyesinin öğrencinin okula hazır bulunuşluk seviyesini etkilediğini düşünüyorum.					

EK-3: Veliler İçin Görüşme Soruları**VELİLER İÇİN GÖRÜŞME SORULARI**

- 1- Size göre ilkokul 1. sınıfa başlayacak çocuklarda bulunması gereken özellikler/yeterlilikler neler olmalıdır?
- 2- Sizce anne-babaların çocuğun okula hazırlanmasındaki görev ve sorumlulukları nelerdir?
- 3- Sizce ocukların okula hazır olup olmadığını kim nasıl değerlendirmelidir?
- 4- 60-65 aylık çocukların okula hazır olup olmadığını anne-babalar tarafından karar verilmesini doğru buluyor musunuz?
- 5-66 aylık ve üstü çocukların okula hazır olmadıklarına dair rapor alınması konusunda neler düşünüyorsunuz?
- 6- İlkokul 1. sınıfa hazır bulunuşluk kavramı size neyi ifade ediyor? rnek vererek açıklar mısınız?
- 7- Sizce ocukların okula hazır oluşunu etkileyen unsurlar nelerdir?

Ek-4: Öğretmenler İçin Görüşme Soruları**ÖĞRETMENLER İÇİN GÖRÜŞME SORULARI**

1- İlkokul 1. sınıfa hazır bulunuşluk kavramı size neyi ifade ediyor? Örnek vererek açıklar mısınız?

2-Zorunlu-kademeli eğitim sisteminde 1. sınıfa başlayan 60-65 aylık ile 66 aylık ve üstü çocuklar arasında hazır bulunuşluk açısından fark olduğunu düşünüyor musunuz?Neden?

3-Çocukların okula hazır olup olmadığını kim nasıl değerlendirmelidir?

4-Sınıf öğretmenlerine 1. sınıfa başlayan öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyelerini istenen seviyeye getirmede hangi görevler düşmektedir?

5-66 aylık ve üstü çocukların okula hazır olup olmadıklarına dair rapor alınması konusunda ne düşünüyorsunuz?

6-60-65 aylık çocukların okula hazır olup olmamaları konusunun sadece velilerin inisiyatifine bırakılmaları konusunda ne düşünüyorsunuz?

7-Size göre ilkokul 1. sınıfa başlayacak çocuklarda bulunması gereken özellikler/yeterlilikler neler olmalıdır?

8- Sizce çocukların okula hazır oluşunu etkileyen unsurlar nelerdir?

Ek-5: Uygulama İzin Yazısı

T.C.
HADİM KAYMAKAMLIĞI
Merkez İlkokulu Müdürlüğü

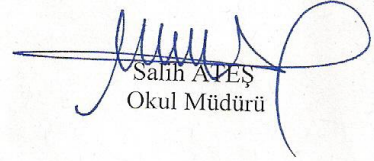
Sayı : 63163068 – 020 / 42
Konu : Mustafa AYTEN

02/04/2013

HADİM İLÇE MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE

Okulumuz sınıf öğretmenlerinden Mustafa AYTEN, 1.sınıf öğrencilerinin hazır bulunuşluk durumları ile ilgili anket yapmak istemesi müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Müdürlüğünüzce de uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Salih ATEŞ
Okul Müdürü

EKİ: 1 Adet Dilekçe

OLUR
02./04/2013

Hüseyin AKYOL
İlçe Millî Eğitim Müdür V.

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

169

Adı Soyadı:	Mustafa AYTEN	İmza:		
Doğum Yeri:	Çumra/KONYA			
Doğum Tarihi:	1985			
Medeni Durumu:	EVLİ			
Öğrenim Durumu				
Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
İlköğretim	Merkez Atatürk İlköğretim Okulu		Çumra	1996
Ortaöğretim	Anadolu Lisesi		Çumra	1999
Lise	Anadolu Lisesi		Çumra	2003
Lisans	Selçuk Üniversitesi		Konya	2007
Yüksek Lisans	Necmettin ERBAKAN Üniversitesi		Konya	2011/yapmakta
Becerileri:	Hızlı okuma teknikleri.			
İlgi Alanları:	Eğitimde yenilikler, eğitim programları.			
İş Deneyimi:	2007 yılından beri M.E.B.'de sınıf öğretmeni olarak görev yapmaktadır.			
Tel:	03324181034			